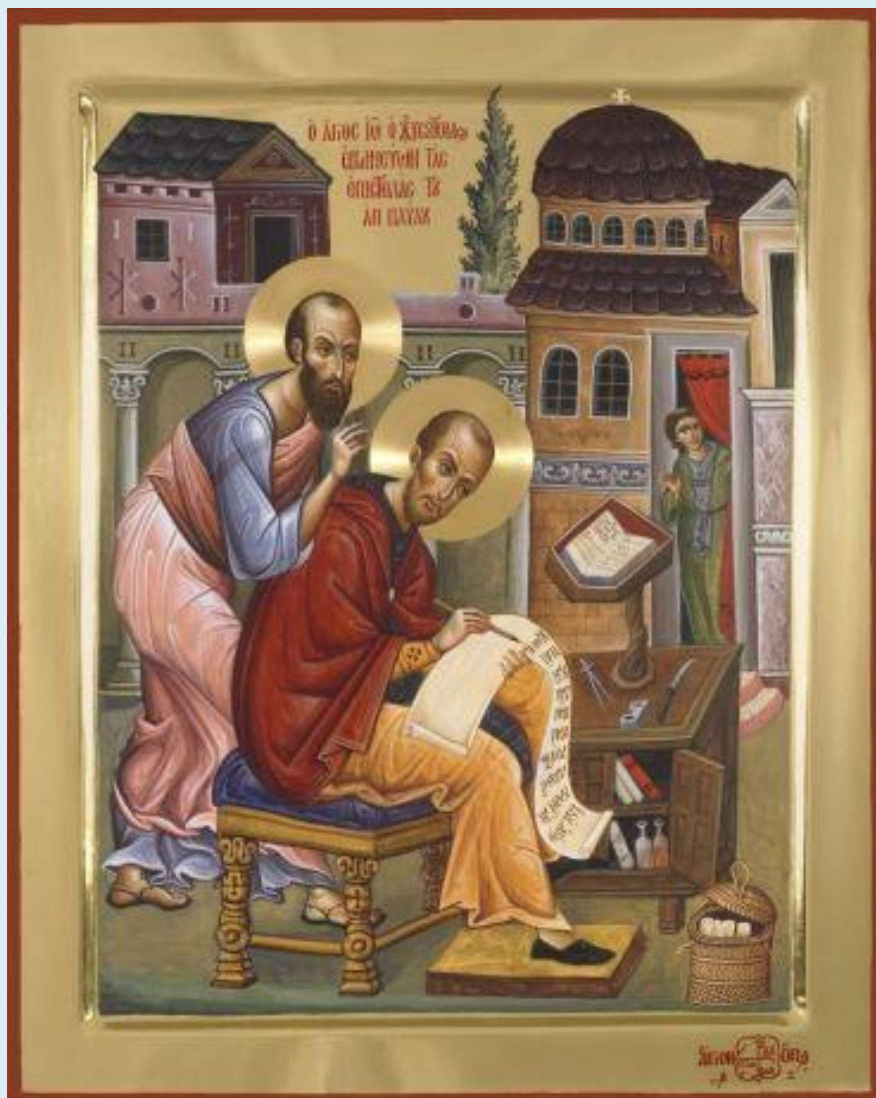
Sfântul Ioan Gură de Aur - Tâlcuiri la Epistola a doua a Sfântului apostol Pavel către Timotei, Tit şi Filimon

Index

Epistola a doua către Timotei a Sfântului apostol Pavel

Capitolul 1 - Salutare. Credincioşia faţă de Evanghelie

1.Pavel, apostolul lui Hristos Iisus, prin voia lui Dumnezeu, după făgăduinţa vieţii care este în Hristos Iisus,
2.Lui Timotei, iubitului fiu: Har, milă, pace de la Dumnezeu-Tatăl şi de la Hristos Iisus, Domnul nostru!
3.Mulţumesc lui Dumnezeu, Căruia Îi slujesc din strămoşi, cu cuget curat, că te pomenesc neîncetat, zi şi noapte, în rugăciunile mele.
4.Şi pentru că îmi aduc aminte de lacrimile tale, doresc mult să te văd, ca să mă umplu de bucurie;
5.Îmi aduc iarăşi aminte de credinţa ta neprefăcută, care precum s-a sălăşluit întâi în bunica ta Loida şi în mama Eunichi, tot aşa, sunt încredinţat, că şi întru tine.
6.Din această pricină, îţi amintesc să aprinzi şi mai mult din nou harul lui Dumnezeu, care este în tine, prin punerea mâinilor mele.
7.Căci Dumnezeu nu ne-a dat duhul temerii, ci al puterii şi al dragostei şi al înţelepciunii.
8.Deci, nu te ruşina de a mărturisi pe Domnul nostru, nici de mine, cel pus în lanţuri pentru El, ci pătimeşte împreună cu mine pentru Evanghelie după puterea de la Dumnezeu.

9.El ne-a mântuit şi ne-a chemat cu chemare sfântă, nu după faptele noastre, ci după a Sa hotărâre şi după harul ce ne-a fost dat în Hristos Iisus, mai înainte de începutul veacurilor,
10.Iar acum s-a dat pe faţă prin arătarea Mântuitorului nostru Iisus Hristos, Cel ce a nimicit moartea şi a adus la lumină viaţa şi nemurirea, prin Evanghelie.
11.Spre aceasta am fost pus eu propovăduitor şi apostol şi învăţător al neamurilor.
12.Din această pricină şi sufăr toate acestea, dar nu mă ruşinez, că ştiu în cine am crezut şi sunt încredinţat că puternic este să păzească comoara ce mi-a încredinţat, până în ziua aceea.
13.Ţine dreptarul cuvintelor sănătoase pe care le-ai auzit de la mine, cu credinţa şi cu iubirea ce este în Hristos Iisus.
14.Comoara cea bună ce ţi s-a încredinţat, păzeşte-o cu ajutorul Sfântului Duh, Care sălăşluieşte întru noi.
15.Tu ştii că toţi cei din Asia s-au lepădat de mine, între care Fighel şi Ermoghen.
16.Domnul să aibă milă de casa lui Onisifor, căci de multe ori m-a însufleţit şi de lanţurile mele nu s-a ruşinat,
17.Ci venind în Roma, cu multă osârdie m-a căutat şi m-a găsit.
18.Să-i dea Domnul ca în ziua aceea, el să afle milă de la Domnul. Şi cât de mult mi-a slujit el în Efes, tu ştii prea bine.

Capitolul 2 - Ostaşul cel bun al lui Iisus Hristos. Lucrător cu faţa curată

1.Tu, deci, fiul meu, întăreşte-te în harul care e în Hristos Iisus,
2.Şi cele ce ai auzit de la mine, cu mulţi martori de faţă, acestea le încredinţează la oameni credincioşi, care vor fi destoinici să înveţe şi pe alţii.
3.Suferă împreună cu mine, ca un bun ostaş al lui Hristos Iisus.
4.Nici un ostaş nu se încurcă cu treburile vieţii, ca să fie pe plac celui care strânge oaste.
5.Iar când se luptă cineva, la jocuri, nu ia cununa, dacă nu s-a luptat după regulile jocului.
6.Cuvine-se ca plugarul ce se osteneşte să mănânce el mai întâi din roade.
7.Înţelege cele ce-ţi grăiesc, căci Domnul îţi va da pricepere în toate.
8.Adu-ţi aminte de Iisus Hristos, Care a înviat din morţi, din neamul lui David, după Evanghelia mea,
9.Pentru Care sufăr până şi lanţuri ca un făcător de rele, dar cuvântul lui Dumnezeu nu se leagă.
10.De aceea toate le rabd, pentru cei aleşi, ca şi ei să aibă parte de mântuirea care este întru Hristos Iisus şi de slava veşnică.
11.Vrednic de crezare este cuvântul: căci dacă am murit împreună cu El, vom şi învia împreună cu El.

12.Dacă rămânem întru El, vom şi împărăţi împreună cu El; de-L vom tăgădui, şi El ne va tăgădui pe noi.
13.Dacă nu-I suntem credincioşi, El rămâne credincios, căci nu poate să Se tăgăduiască pe Sine însuşi.
14.Aminteşte-le acestea şi îndeamnă stăruitor înaintea lui Dumnezeu să nu se certe pe cuvinte, ceea ce la nimic nu foloseşte, decât la pierzarea ascultătorilor.
15.Sileşte-te să te arăţi încercat, înaintea lui Dumnezeu lucrător cu faţa curată, drept învăţând cuvântul adevărului.
16.Iar de deşartele vorbiri lumeşti fereşte-te, căci ele vor spori nelegiuirea tot mai mult.
17.Cuvântul lor va roade ca o cangrenă. Dintre ei sunt Imeneu şi Filet,
18.Care au rătăcit de la adevăr, zicând că învierea s-a şi petrecut şi răstoarnă credinţa unora.
19.Dar temelia cea tare a lui Dumnezeu stă neclintită, având pecetea aceasta: "Cunoscut-a Domnul pe cei ce sunt ai Săi" şi "să se depărteze de la nedreptate oricine cheamă numele Domnului".
20.Iar într-o casă mare nu sunt numai vase de aur şi de argint, ci şi de lemn şi de lut; şi unele sunt spre cinste, iar altele spre necinste.
21.Deci, de se va curăţi cineva pe sine de acestea, va fi vas de cinste, sfinţit, de bună trebuinţă stăpânului, potrivit pentru tot lucrul bun.
22.Fugi de poftele tinereţilor şi urmează dreptatea, credinţa, dragostea, pacea cu cei ce cheamă pe Domnul din inimă curată.
23.Fereşte-te de întrebările nebuneşti, ştiind că dau prilej de ceartă.
24.Un slujitor al Domnului nu trebuie să se certe, ci să fie blând faţă cu toţi, destoinic să dea învăţătură, îngăduitor,
25.Certând cu blândeţe pe cei ce stau împotrivă, ca doar le va da Dumnezeu pocăinţă spre cunoaşterea adevărului,
26.Şi ei să scape din cursa diavolului, de care sunt prinşi, pentru a-i face voia.

Capitolul 3 - Oamenii în vremile din urmă. Porunci către Timotei

1.Şi aceasta să ştii că, în zilele din urmă, vor veni vremuri grele;
2.Că vor fi oameni iubitori de sine, iubitori de arginţi, lăudăroşi, trufaşi, hulitori, neascultători de părinţi, nemulţumitori, fără cucernicie,
3.Lipsiţi de dragoste, neînduplecaţi, clevetitori, neînfrânaţi, cruzi, neiubitori de bine,
4.Trădători, necuviincioşi, îngâmfaţi, iubitori de desfătări mai mult decât iubitori de Dumnezeu,
5.Având înfăţişarea adevăratei credinţe, dar tăgăduind puterea ei. Depărtează-te şi de aceştia.

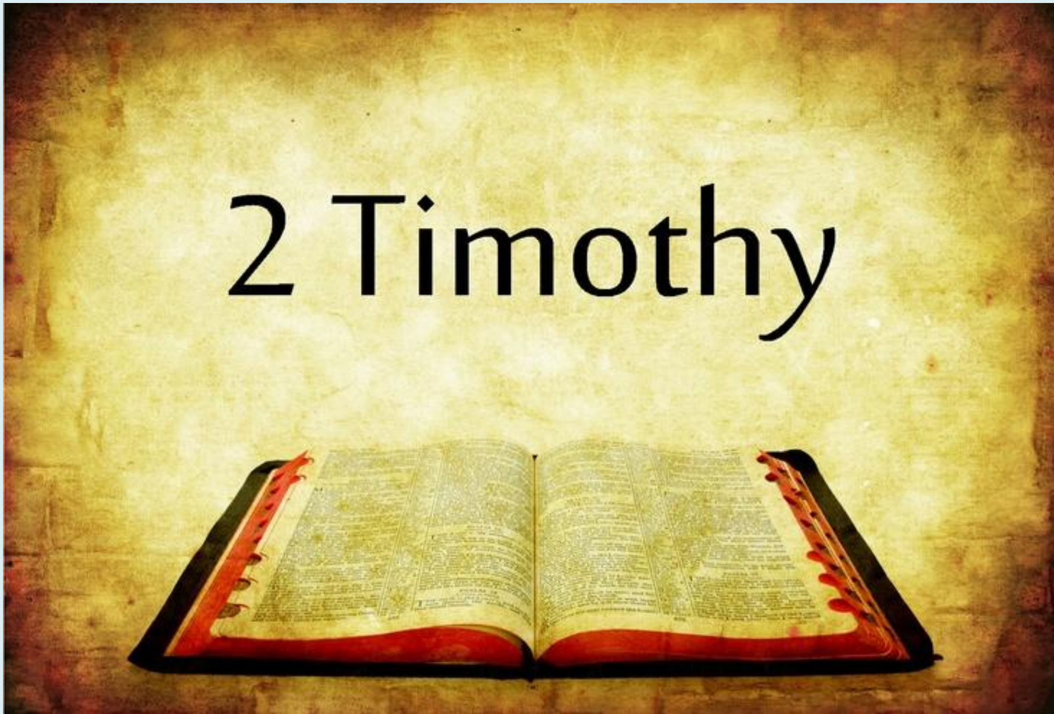
6.Căci dintre aceştia sunt cei ce se vâră prin case şi robesc femeiuşti împovărate de păcate şi purtate de multe feluri de pofte,
7.Mereu învăţând şi neputând niciodată să ajungă la cunoaşterea adevărului.
8.După cum Iannes şi Iambres s-au împotrivit lui Moise, aşa şi aceştia stau împotriva adevărului, oameni stricaţi la minte şi netrebnici pentru credinţă.
9.Dar nu vor merge mai departe, pentru că nebunia lor va fi vădită tuturor, precum a fost şi a acelora.
10.Tu însă mi-ai urmat în învăţătură, în purtare, în năzuinţă, în credinţă, în îndelungă răbdare, în dragoste, în stăruinţă,
11.În prigonirile şi suferinţele care mi s-au făcut în Antiohia, în Iconiu, în Listra; câte prigoniri am răbdat şi din toate m-a izbăvit Domnul.
12.Şi toţi care voiesc să trăiască cucernic în Hristos Iisus vor fi prigoniţi.
13.Iar oamenii răi şi amăgitori vor merge spre tot mai rău, rătăcind pe alţii şi rătăciţi fiind ei înşişi.
14.Tu însă rămâi în cele ce ai învăţat şi de care eşti încredinţat, deoarece ştii de la cine le-ai învăţat,
15.Şi fiindcă de mic copil cunoşti Sfintele Scripturi, care pot să te înţelepţească spre mântuire, prin credinţa cea întru Hristos Iisus.
16.Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu şi de folos spre învăţătură, spre mustrare, spre îndreptare, spre înţelepţirea cea întru dreptate,
17.Astfel ca omul lui Dumnezeu să fie desăvârşit, bine pregătit pentru orice lucru bun.

Capitolul 4 - Porunci către Timotei (continuare). Salutări de sfârşit

1.Eu te îndemn deci stăruitor în faţa lui Dumnezeu şi a lui Hristos Iisus, Care va să judece viii şi morţii, la arătarea Lui şi în împărăţia Lui;
2.Propovăduieşte cuvântul, stăruieşte cu timp şi fără de timp, mustră, ceartă, îndeamnă, cu toată îndelunga-răbdare şi învăţătura.
3.Căci va veni o vreme când nu vor mai suferi învăţătura sănătoasă, ci - dornici să-şi desfăteze auzul - îşi vor grămădi învăţători după poftele lor,
4.Şi îşi vor întoarce auzul de la adevăr şi se vor abate către basme.
5.Tu fii treaz în toate, suferă răul, fă lucru de evanghelist, slujba ta fă-o deplin!
6.Că eu de-acum mă jertfesc şi vremea despărţirii mele s-a apropiat.
7.Lupta cea bună m-am luptat, călătoria am săvârşit, credinţa am păzit.
8.De acum mi s-a gătit cununa dreptăţii, pe care Domnul îmi va da-o în ziua aceea, El, Dreptul Judecător şi nu numai mie, ci şi tuturor celor ce au iubit arătarea Lui.
9.Sileşte-te să vii curând la mine,
10.Că Dimas, iubind veacul de acum, m-a lăsat şi s-a dus la Tesalonic, Crescent în Galatia, Tit în Dalmaţia;

11.Numai Luca este cu mine. Ia pe Marcu şi adu-l cu tine, căci îmi este de folos în slujire.
12.Pe Tihic l-am trimis la Efes.
13.Când vei veni, adu-mi felonul pe care l-am lăsat în Troada, la Carp, precum şi cărţile, mai ales pergamentele.
14.Alexandru arămarul mi-a făcut multe rele; Domnul să-i răsplătească după faptele lui.
15.Păzeşte-te şi tu de el, căci s-a împotrivit foarte mult cuvântărilor noastre.
16.La întâia mea apărare, nimeni nu mi-a venit într-ajutor, ci toţi m-au părăsit. Să nu li se ţină în socoteală!
17.Dar Domnul mi-a stat într-ajutor şi m-a întărit, pentru ca prin mine, Evanghelia să fie pe deplin vestită şi s-o audă toate neamurile; iar eu am fost izbăvit din gura leului.
18.Domnul mă va izbăvi de orice lucru rău şi mă va mântui, în împărăţia Sa cerească. Lui fie slava în vecii vecilor. Amin!
19.Îmbrăţişează pe Priscila şi pe Acvila şi casa lui Onisifor.
20.Erast a rămas în Corint; pe Trofim l-am lăsat în Milet, fiind bolnav.
21.Sileşte-te să vii mai înainte de începutul iernii. Te îmbrăţişează Eubul şi Pudenţiu şi Linos şi Claudia şi fraţii toţi.
22.Domnul Iisus Hristos să fie cu duhul tău! Harul fie cu voi! Amin.

Tâlcuiri la Epistola a doua către Timotei

Omilia I – Precum nu există om nemuritor, tot aşa nu se poate găsi vreun om lipsit de supărare în această viaţă şi că o singură supărare este folositoare, aceea venită prin păcat. Despre milostenie

Pavel, apostolul lui Hristos Iisus, prin voia lui Dumnezeu, după făgăduinţa vieţii care este în Hristos Iisus, lui Timotei, iubitului fiu: Har, milă, pace de la Dumnezeu-Tatăl şi de la Hristos Iisus, Domnul nostru! (II Timotei 1, 1-2)

De ce, oare, i-a mai trimis şi a doua epistolă? Spusese: „Îţi scriu aceasta nădăjduind că voi veni la tine fără întârziere” (I Timotei 3, 14); lucrurile însă nu s-au petrecut aşa. Acum îl mângâie deci prin această scrisoare, fiind poate el întristat pentru aceasta (lipsa lui Pavel) şi simţind apăsarea (greutatea) slujbei pe care, atunci, şi-o începuse deja. Căci nişte bărbaţi, oricât de mari ar fi ei, totuşi când primesc cârma şi guvernarea Bisericii, simt oarecare neplăcere şi îngreuiere, primejduindu-se din toate părţile în multele valuri ce le întâmpină, şi mai cu seamă pe atunci, când propovăduirea era la început, când toate erau nelucrate, când toate erau contrare, potrivnice. Iar nu numai atât, ci încă mai erau şi eresuri, provenite din învăţături iudaice, despre care (Pavel) a vorbit şi în întâia lui epistolă.

Şi nu numai că-l mângâie prin epistolă, ci îl şi cheamă la el: ***„Sileşte-te să vii curând la mine”*** şi: ***„Când vei veni, adu-mi felonul pe care l-am lăsat în Troada, la Carp, precum şi cărţile, mai ales pergamentele”. (II Timotei 4, 9, 13)***

Mi se pare că epistola aceasta este trimisă cam pe la sfârşitul vieţii sale. ***„Că eu de-acum mă jertfesc şi vremea despărţirii mele s-a apropiat”;*** şi iarăşi: ***„La întâia mea apărare, nimeni nu mi-a venit într-ajutor”. (II Timotei 4, 6, 16)*** Toate acestea deci avându-le în vedere, chiar şi mângâierea ce i-o face, i-o pregăteşte din propriile încercări şi zice: ***„Pavel, apostolul lui Hristos Iisus, prin voia lui Dumnezeu, după făgăduinţa vieţii care este în Hristos Iisus”.***

Chiar de la început i-a deşteptat sufletul, căci pare a zice: „Să nu-mi spui de primejdiile de aici, căci acestea ne zămislesc nouă viaţa veşnică, unde nimic de acest fel nu mai este, de unde «vor fugi toată durerea, întristarea şi suspinarea» (Isaia 35, 10); căci nu ne-a făcut pe noi apostoli doar pentru a întâmpina primejdii, ci şi ca să le suferim şi să murim”. Apoi, fiindcă relatarea propriilor dureri şi neajunsuri era nu numai o mângâiere pentru Timotei, ci încă şi un adaos de supărare, iată că încă de la început aduce cuvinte de mângâiere, zicând: „după făgăduinţa vieţii care este în Hristos Iisus”, ca şi cum ar spune: „dacă este deci făgăduinţă, atunci nu căuta făgăduinţa aceasta aici”, căci „nădejdea care se vede nu mai e nădejde”. (Romani 8, 24)

„Lui Timotei, iubitului fiu”, zice. Şi nu spune simplu „fiu”, ci „iubitului fiu”, fiindcă sunt fii şi neiubiţi - „însă, tu nu eşti dintr-aceştia, pentru care nici nu îţi zic simplu, ci «iubitului meu fiu»”. De altfel, şi pe galateni îi numeşte fii; cu toate acestea însă este şi mâhnit pentru ei, după cum zice: „pentru care sufăr iarăşi durerile naşterii”. (Galateni 4, 19) Aici însă apostolul mărturiseşte, prin aceste cuvinte, marea lui virtute, căci dragostea lui pentru Timotei nu provine de la natură, ci din virtutea acestui bărbat.

Cei născuţi din noi ne sunt iubiţi nu numai pentru calităţile lor, ci şi pentru cerinţa naturii, pe când cei iubiţi nouă din credinţă, pentru nimic altceva nu ne sunt iubiţi decât numai pentru virtute - căci pentru ce altceva? - şi mai cu seamă lui Pavel, care nimic nu făcea din părtinire. Prin aceste cuvinte îi arată că, dacă încă nu s-a dus la el, nu se datoreşte faptului că ar fi fost mâniat de ceva, nici că l-ar fi dispreţuit. Aceasta arată tocmai prin expresia „iubitului fiu”.

„Har, milă, pace de la Dumnezeu-Tatăl şi de la Hristos Iisus, Domnul nostru!” Precum a făcut şi în Epistola întâi, la fel şi aici aceleaşi îi doreşte. Şi priveşte cum de la început se justifică de faptul că nu s-a dus la el şi că nu l-a văzut. Fiindcă

expresiile „până voi veni" şi „nădăjduind că voi veni la tine fără întârziere" (I Timotei 4, 13; 3, 14) făceau aşteptată prezenţa lui fără întârziere. Pentru aceasta deci de la început se justifică. Cauza pentru care el n-a venit nu o arată de la început, ca să nu-l întristeze mai tare; iar acea cauză a fost că apostolul era plecat din nou la Roma, trimis în detenţie de împărat.

Aceasta a arătat-o lui Timotei când l-a chemat la el spre sfârşitul vieţii sale. Nu îl întristează cu aceasta chiar de la început, ci îl poartă cu nădejdea de a-1 vedea curând. „Doresc mult să te văd", zice şi: „Sileşte-te să vii curând la mine". (II Timotei 1, 4; 4, 9) De la început deci îl deşteaptă, iar cele ce urmează după aceasta Ie spune cu mari laude: ***Mulţumesc lui Dumnezeu, Căruia Îi slujesc din strămoşi, cu cuget curat, că te pomenesc neîncetat, zi şi noapte, în rugăciunile mele. (1, 3)***

„Mulţumesc lui Dumnezeu, zice, că te pomenesc, că te iubesc atât de mult." Aceasta este cea mai mare dragoste, când cineva se şi mândreşte cu ea. „Mulţumesc lui Dumnezeu, Căruia Îi slujesc din strămoşi." Cum? „Cu cuget curat", zice, căci cugetul lui nu era întru nimic vătămat.

De altfel, el vorbeşte aici despre viaţă şi peste tot numeşte viaţa conştiinţă. Sau, poate zice că „nu am trădat pentru vreo cauză omenească nici unul din bunurile pe care le-am dorit încă dinainte, nici chiar atunci când prigoneam Biserica". Pentru care zice: ***„Totuşi, am fost miluit, căci în necredinţa mea, am lucrat din neştiinţă" (I Timotei 1, 13),*** ca şi cum parcă ar zice: „Să nu-ţi închipui că lucrul acesta ar fi linguşire din parte-mi".

Bine face el că îşi recomandă caracterul sau simţământul său moral, ca astfel să se arate vrednică de credinţă dragostea lui către Timotei, ca şi cum ar zice: „Nu mint, nici că aş avea ceva, şi aş spune altceva". Aşa că, fiind silit şi de astă dată, el s-a lăudat pe sine, după cum arată chiar şi cartea Faptele Apostolilor. Fiindcă atunci îl defăimau ca revoluţionar şi inovator, iată că Anania zicea către el: ***„Dumnezeul părinţilor noştri te-a ales de mai înainte pe tine ca să cunoşti voia Lui şi să vezi pe Cel Drept şi să auzi glas din gura Lui; că martor vei fi Lui, în faţa tuturor oamenilor, despre cele ce ai văzut şi ai auzit". (Faptele Apostolilor 22, 14-15)***

Tot aşa şi aici, ca nu cumva să fie considerat nesimţitor în prietenie şi fără cuget, ca unul care a uitat, cu drept cuvânt se lăuda pe sine, zicând: „că te pomenesc neîncetat", şi nu oricum, ci „în rugăciunile mele", adică „aceasta îmi este dorinţa", ca necontenit, „zi şi noapte", să-L rog pe Dumnezeu pentru aceasta, „dorind să te văd". Ai văzut umilinţă? Ai văzut cum se justifică faţă de ucenic?

Apoi arată şi cauza, care nu este una formală, căci, deşi a mai arătat deja, totuşi o face şi aici, zicând: ***Pentru că îmi aduc aminte de lacrimile tale. (1, 4)*** Era natural ca, despărţindu-se de el, să plângă acela şi să se tânguiască, mai mult decât copilul care este depărtat de sânul şi de laptele doicii. Ca să mă umplu, zice, de bucurie, doresc mult să te văd. Nu m-aş lipsi de atâta plăcere, chiar de aş fi cel mai nesimţitor, crud şi sălbatic om; căci acele lacrimi ar fi de ajuns să mă înduioşeze, aducându-mi aminte de ele.

Acum însă eu nu sunt unul dintr-aceştia, ci dintre cei ce slujesc cu puritate (curăţie) lui Dumnezeu, aşa că multe sunt pricinile care mă apropie de tine. Pe lângă aceasta, apoi, mai aduce şi un alt motiv de mângâiere, zicând: ***îmi aduc iarăşi aminte de credinţa ta neprefăcută. (l, 5)***

Mai departe, pune şi o altă laudă, anume că el (Timotei) nu este dintre neamuri (ginţi), nici dintre necredincioşi, ci dintr-o casă care dintru început a slujit lui Dumnezeu. Precum s-a sălăşluit întâi în bunica ta, Loida, zice, şi în mama ta, Eunichi. Căci era, zice, ***„fiul unei femei iudee credincioase” (Faptele Apostolilor 16, 1).*** Cum putea fi o femeie iudee şi credincioasă? Şi anume, credincioasă dintre iudei, şi nu dintre neamuri; iar pentru că tatăl său era elin, apostolul l-a tăiat (pe Timotei) împrejur, (făcând) aceasta şi pentru iudeii care erau prin acele locuri. Vezi cum începea legea să se desfiinţeze, făcându-se împerecherile acestea?

Priveşte apoi câte a arătat el aici. ***„Eu, zice, slujesc lui Dumnezeu şi am conştiinţa curată, iar tu ai lacrimile. Nu numai pentru lacrimi te iubesc eu, ci şi pentru credinţă, că eşti lucrător al adevărului, că nimic viclean nu este întru tine. Când tu deci te arăţi pe tine însuţi vrednic de iubire, fiind atât de iubitor şi adevărat ucenic al lui Hristos, iar eu nefiind dintre cei neiubitori, ci dintre cei ce spun adevărul, atunci care ar putea fi piedica de a nu veni să te văd?”*** Tot aşa, sunt încredinţat, zice, că şi întru tine.

„De la început ai, zice, acest bun, de la strămoşi ai moştenit credinţa cea nefăţarnică.” Laudele strămoşilor, când desigur, urmăm pildele lor, sunt şi ale noastre; iar când nu le urmăm, nu au nici o putere, ci încă mai mult ne condamnă. De aceea a şi zis apostolul: „sunt încredinţat că şi întru tine”. „Nu stau la îndoială, ci sunt încredinţat şi întru totul asigurat. Deci, dacă nimic omenesc nu te-a adus la credinţa adevărată, nimic nu va putea să te mişte din loc.”

Din această pricină, îţi amintesc să aprinzi şi mai mult din nou harul lui Dumnezeu, care este în tine, prin punerea mâinilor mele. (1,6) Priveşte cum îl înfăţişează pe el, ca fiind într-o mare tristeţe, într-o mare mâhnire. ***„De aceea, zice,***

să nu-ţi închipui că te-am dispreţuit, ci să ştii că nu te-am uitat, dacă nu pentru altceva, cel puţin pentru bunica şi mama ta. Pentru aceea, deoarece cunosc că ai credinţă nefăţarnică, îţi trebuie numai bunăvoinţă, spre a reînflăcăra harul lui Dumnezeu." Precum focul are nevoie de lemne, tot aşa şi harul are nevoie de buna noastră voinţă, ca pururea să fie nestins.

„Îţi amintesc să aprinzi şi mai mult din nou harul lui Dumnezeu, care este în tine, prin punerea mâinilor mele", adică harul Duhului, pe care l-ai luat spre sprijinirea Bisericii, spre semne, spre întreaga slujbă sfântă. În noi stă şi de a stinge, precum şi de a aprinde acest har. Pentru care şi zice în altă parte: ***„Duhul să nu-l stingeţi. (I Tesaloniceni 5, 19)***

Când cineva este stăpânit de lene şi trândăvie, se stinge, iar când este treaz şi cu băgare de seamă, se aprinde. Îţi este cu putinţă aceasta, dacă însă vei lucra cu putere, adică de vei fi plin de bucurie, de îndrăzneală, de veselie. Cu alte cuvinte, ne spune parcă: „Staţi bărbăteşte!" Căci Dumnezeu nu ne-a dat duhul temerii, ci al puterii şi al dragostei, şi al înţelepciunii (1, 7), adică nu pentru aceasta am luat duhul, ca să ne împuţinăm, ci ca să ne împuternicim, ca să ne încurajăm.

Căci multora li se dă duhul temerii, cum de pildă s-a petrecut în războaiele de pe timpul regilor. ***„Şi a căzut peste ei, zice, duhul temerii" (Ieşirea 15, 16),*** adică le-a dat lor frică. Dar ţie, dimpotrivă, ti-a dat dubul puterii şi al dragostei către El. Aşadar, şi aceasta este din harul Său şi nu întâmplător (automat) din acesta, ci când şi noi mai întâi vom învedera cele cuvenite nouă. ***„Căci ceea ce ne face pe noi a striga: «Ava Părinte!» insuflă în noi şi dragostea către El, ca şi aceea către aproapele, zice, ca astfel să ne iubim unii pe alţii, căci dragostea vine de la putere şi de la a nu ne teme. Nimic nu poate destrăma prietenia, ca frica şi teama de trădare."***

„Căci Dumnezeu nu ne-a dat, zice, duhul temerii, ci al puterii şi al dragostei şi al înţelepciunii." Adică, sub denumirea de înţelepciune, el înţelege sănătatea cugetului şi a sufletului sau ar spune că noi trebuie să avem întreagă înţelepciune chiar şi când s-ar abate ceva rău, pentru a ne cuminţi şi cele prisoselnice să le taie de la noi.

Precum nu există om nemuritor, tot aşa nu se poate găsi vreun om lipsit de supărare în această viaţă şi că o singură supărare este folositoare, aceea venită prin păcat. Despre milostenie

Deci, iubiţilor, să nu ne descurajăm (abatem) în faţa relelor ce cad asupra noastră, căci aceasta se întâmplă spre cuminţirea noastră. ***„Să nu te tulburi în timpul încercării", zice înţeleptul Isus Sirah (2, 2).*** Mulţi au felurite necazuri în casele lor; toţi ne împărtăşim de necazuri şi de supărări, nu însă şi de cauzele lor; ci unul are supărare de la femeie, altul de la copil, un altul de la slugă, unul de la vreun prieten, altul de la vreun duşman, celălalt de la vecin, un altul de la vreo pagubă suferită, căci multe şi variate sunt cauzele necazurilor, şi nu vei găsi deloc pe cineva întru totul lipsit de necaz sau de supărare, ci unul o are mai mică, altul, mai mare.

Deci, să nu ne mâhnim şi nici să credem că numai noi suntem în necaz. Căci nu există om care să vieţuiască şi să fie scutit de necazuri în această viaţă trecătoare, ci unul astăzi, altul mâine, iar de nu mâine, după aceasta negreşit i se va întâmpla ceva care să-l supere. Că, după cum nu este cu putinţă ca plutind cineva, să nu fie în agonie, adică în frica morţii - vorbesc de cel ce pluteşte pe mare - tot aşa nu l-ar putea găsi cineva pe un om lipsit de supărare în viaţa aceasta.

Chiar de ai spune de bogat, totuşi, fiindcă este bogat, va avea mai multe motive de supărare; ba chiar de ar fi împărat, căci şi împăratul de multe este stăpânit şi nu face totul după placul său, ci trece cu vederea multe împotriva voinţei sale, şi mai cu seamă acesta este cel care mai mult decât toţi face de multe ori ceea ce nu voieşte. Şi de ce oare? Fiindcă are sub el pe mulţi din aceia care voiesc a răpi din drepturile sale.

Gândeşte-te în câtă supărare se găseşte el, când voieşte de pildă a face un lucru, dar nu poate, fie de frică, fie din cauza bănuielii, fie din cauza duşmanilor, fie din a prietenilor. De multe ori, chiar şi atunci când se ambiţionează a face un lucru din cele ce-i plac lui, totul dispare din acea faptă ce-l putea mulţumi, fiind mulţi din cei ce-l urăsc.

Dar ce? Crezi poate că aceia care duc un trai fără oboseală sunt lipsiţi de supărări în viaţă? Nicidecum, căci, precum nu este cu putinţă a fi cineva nemuritor, tot aşa nu este cu putinţă a fi fără de supărare. Câte neajunsuri nu suferă ei, pe care nu este cu putinţă a le reprezenta prin cuvinte, şi cu toate acestea le îndură în plăcere! Câţi poate, de mii de ori, nu s-au rugat să moară în acea bogăţie şi desfătare? Căci a se desfăta cineva nu este totdeauna lipsit şi de necaz; ba încă tocmai din a petrece în

desfătare se nasc mii de necazuri, boli şi dezgusturi, şi chiar fără de acestea, adică şi fără să fie vreo cauză.

Când sufletul ajunge într-o astfel de deprindere, se întristează şi de la sine, adică fără vreo cauză anume; căci şi doctorii spun ca supărările pot veni de multe ori şi de la construcţia stomacului. Sau poate nu ni se întâmplă şi nouă de a ne întrista, de a ne mâhni şi să nu ştim cauza mâhnirii?

Într -un cuvânt, nu se poate găsi cineva fără de supărare, şi dacă poate nu are atâta pricină de supărare ca noi, totuşi fiecare are pe atât pe cât şi-o închipuie. Pe cineva îl supără mai mult cele ale sale decât cele ale aproapelui. Precum cei ce suferă din cauza unor membre ale trupului cred că ei îi covârşesc cu durerile pe cei din jur - căci şi cel bolnav de ochi nu-şi poate închipui vreo altă boală mai rea decât a sa, şi iarăşi cel ce suferă de stomac zice că boala aceasta este mai grea decât toate bolile, şi, în fine, fiecare crede că boala ce-l stăpâneşte este mai greu de vindecat decât toate celelalte boli - tot aşa se petrece şi cu întristarea, căci aceea pe care o are cineva o consideră drept cea mai dureroasă, lucru pe care îl judecă din propria experienţă.

De pildă,

- ⇒ *cel ce nu are copii, nimic nu consideră atât de dureros, ca lipsa de copii, pe când cel ce are mulţi copii şi este sărac, nimic nu învinovăţeşte atât de mult ca facerea de copii mulţi, iar cel ce are numai unul, nu-şi poate închipui ceva mai rău, ca a avea numai un copil. Căci de aici, zice, copilul devine leneş, iar pe tatăl său îl aduce în supărare - fiindu-i pururea prea iubit - nevrând a se îndrepta.*
- ⇒ *Cel ce are femeie frumoasă, iarăşi nimic nu crede a fi mai rău decât a avea cineva femeie frumoasă, fiindcă faptul acesta este încărcat de bănuieli şi de zavistii.*
- ⇒ *Iar cel ce are femeie urâtă, nu-şi poate închipui ceva mai rău decât a avea femeie urâtă, fiindcă faptul acesta este încărcat de dezgust.*
- ⇒ *Cel fără nici o ocupaţie zice că nimic nu este mai netrebnic şi mai de dispreţuit ca viaţa aceasta.*
- ⇒ *Ostaşul spune că nimic nu este mai greu şi mai primejdios ca oştirea, şi că mult mai bine este a mânca cineva pâine cu apă, decât a suferi atâtea greutăţi.*

- ⇒ *Cel ce este în stăpânire zice că nimic nu este mai obositor ca a se ocupa cineva cu trebuinţele altora, în timp ce acela care e stăpânit zice că nimic nu este mai înjositor ca a fi cineva sub puterea altuia.*
- ⇒ *Cel însurat zice că nici un rău nu poate fi mai mare decât a avea cineva grijă de femeie, pe când cel neînsurat spune că nimic nu este mai fără libertate ca a fi neînsurat şi a se vedea fără casă şi fără odihnă.*
- ⇒ *Neguţătorul fericeşte siguranţa lucrătorului de pământ, în timp ce acesta îl fericeşte pe neguţător pentru bogăţia sa.*

În fine, neamul nostru omenesc este întru totul nemulţumit şi veşnic cârtitor asupra soartei sale şi posomorât. Când unul îi osândeşte şi îi pune pe toţi oamenii în aceeaşi cumpănă, atunci zice în general: „Bietul om este un animal nenorocit şi încărcat cu multe greutăţi", numind astfel întreaga natură umană. Câţi nu admiră bătrâneţea? Câţi nu fericesc tinereţea? Tot aşa şi în vârstele omeneşti mare este tristeţea şi necazul. Când de pildă, ne vedem acuzaţi pentru vârstă, zicem: de ce nu suntem bătrâni? Iar când ne înălbeşte părul, spunem: unde este tinereţea? Şi, într-un cuvânt, avem mii de motive spre a fi scârbiţi şi întristaţi. ***Dar pentru scăparea din această anomalie nu este decât o singură cale: aceea a virtuţii, deşi chiar şi aceasta are necazurile şi nemulţumirile sale, însă, la drept vorbind, acele necazuri nu sunt fără de folos, ci au cu ele o mare folosinţă şi un mare câştig.***

Căci, dacă cineva a păcătuit şi pe urmă prin întristare s-a umilit, s-a curăţit de păcat; sau de a compătimit cu fratele căzut în greşeală, şi atunci iarăşi are nu o mică plată. Căci a compătimi cu cei ce sunt în nenorociri, aceasta ne dă multă îndrăzneală faţă de Dumnezeu. Gândeşte-te la cele ce Scriptura filosofează despre Iov, ascultă-l apoi şi pe Pavel, care spune: ***„Plângeţi cu cei ce plâng… lăsaţi-vă duşi spre cele smerite" (Romani 12, 15, 16),*** fiindcă împărtăşirea de nenorocirile celor întristaţi obişnuieşte a uşura greutatea cea mare a tristeţii.

Precum se întâmplă şi cu greutatea, că, dacă cineva susţine, uşurează povara celui ce o duce, tot aşa şi cu celelalte toate.

Atunci când cineva dintre ai noştri moare, mulţi sunt cei care stau pe lângă noi, mulţi care ne mângâie - ba de multe ori chiar şi pe un măgar căzut îl ridicăm - în timp ce sufletele cele căzute ale fraţilor noştri le trecem cu vederea mai mult decât pe un măgar.

Dacă îl vedem intrând fără sfială în crâşmă, noi nu-l oprim, iar de-l vedem beat, nu îl împiedicăm - sau de face orice faptă absurdă - ci încă ne purtăm bine cu ei.

De aceea zicea Pavel: ***„Nu numai că fac ei acestea, ci le şi încuviinţează celor care le fac”. (Romani 1, 32)*** Ba încă mulţi fac şi societăţi de beţie şi de băutură. Fă, omule, societăţi pentru a depărta mania (nebunia) beţiei, iar ospeţele sau mesele tale fă-le pentru cei legaţi, pentru cei ce sunt în necazuri. Aşa ceva a poruncit Pavel şi corintenilor, zicând: ***„ca să nu se facă strângerea abia atunci când voi veni”. (I Corinteni 16, 2)***

Acum, pentru petreceri şi desfătări toate le facem şi masă comună şi pat comun şi vin comun şi cheltuială comună, însă milostenie nimeni n-a făcut în comun. Astfel erau cele ale dragostei pe timpul apostolilor, când toate averile se puneau la mijloc. Dar eu nu poruncesc a le pune pe toate, ci o parte din ele, după cum şi Pavel zice: ***„Fiecare din voi, într-una din sâmbete, să pună de la sine ce se va îndura”*** adică strângând ca o dare oarecare pentru cele şapte zile şi depozitând-o, ca astfel să avem de unde face milostenie, fie mare, fie mică. ***„Să nu te înfăţişezi înaintea Mea cu mâna goală (deşert)” (Ieşirea 23, 15),*** zice Moise, şi băgaţi de seamă că el spunea acestea iudeilor.

Dar cu cât mai vârtos nu ni s-ar putea spune nouă! De aceea stau săracii înaintea uşilor bisericii, ca astfel nimeni să nu intre înaintea Domnului deşert, ca să intre o dată cu milostenia.

Intri ca să fii miluit; miluieşte tu mai întâi.

Cel ce vine după aceea, trebuie să dea mai mult; căci, când începem noi, cel de-al doilea dă mai mult. Fă-ţi mai întâi datornic pe Dumnezeu şi după aceea cere şi tu; împrumută-L, şi după aceea cere, ca să iei înapoi împrumutul cu procente. Dumnezeu o voieşte aceasta şi nu se dă în lături.

Dacă tu ceri împreună cu milostenia, vei dobândi; dacă vei cere, zic, astfel, vei primi şi procente. Aşa, vă rog, să faceţi.

Nu prin ridicarea mâinilor suntem auziţi. Întinde-ţi mâinile tale nu spre cer, ci spre mâinile săracilor. De vei întinde mâna ta în mâinile săracilor, vei atinge cu ea bolta cerului, şi Cel ce şade acolo va primi milostenia ta; iar de ai întins-o fără roadă, nimic n-ai câştigat.

Căci spune-mi, te rog: dacă împăratul s-ar apropia de tine cu porfira pe trup şi ar cere ceva de la tine, oare n-ai da cu plăcere tot ce ai? Nu prin întinderea mâinilor suntem auziţi, nici în mulţimea vorbelor, ci în fapte, căci ascultă pe prorocul, care zice: ***„Când ridicaţi mâinile voastre către Mine, Eu îmi întorc ochii aiurea şi***

când înmulţiţi rugăciunile voastre, nu le ascult" (Isaia 1, 15), căci trebuie a tăcea şi nici măcar de a căuta spre cer, cerând milă - pe când cel ce are curaj, multe spune.

Dar ce spune Scriptura? ***„Ajutaţi pe cel apăsat, faceţi dreptate orfanului, apăraţi pe văduvă!" (Isaia 1, 17)*** Astfel vom putea fi auziţi, chiar de am avea mâinile în jos, chiar de n-am grăi nimic, chiar de n-am cere. Acestea deci să le facem, ca să ne învrednicim de bunurile făgăduite nouă, prin Hristos Iisus, Domnul nostru, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, se cuvine slava, stăpânirea şi cinstea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Omilia II – Trebuie a asculta de învăţători şi de preoţi, şi a nu-i judeca, chiar de ar avea o viaţă urâtă; dacă însă credinţa le e greşită, atunci nu trebuie doar să nu-i ascultăm, ci şi să fugim de ei, şi să-i judecăm. Căci Dumnezeu prin toţi lucrează pentru mântuirea poporului, iar producerea jertfei aceeaşi este, fie că are viaţă curată sau necurată cel ce produce

Deci, nu te ruşina de a mărturisi pe Domnul nostru, nici de mine, cel pus în lanţuri pentru El, ci pătimeşte împreună cu mine pentru Evanghelie după puterea de la Dumnezeu. El ne-a mântuit şi ne-a chemat cu chemare sfântă, nu după faptele noastre, ci după a Sa hotărâre şi după harul ce ne-a fost dat în Hristos Iisus, mai înainte de începutul veacurilor, iar acum s-a dat pe faţă prin arătarea Mântuitorului nostru Iisus Hristos. (II Timotei 1, 8-10)

Nimic nu poate fi mai rău decât atunci când cineva, stăpânit fiind de raţionamente omeneşti, judecă şi măsoară lucrurile cele dumnezeieşti; fiindcă în trupul acesta se va izbi de piatra aceea cu putere şi va fi lipsit de lumină. Căci, dacă cel ce voieşte a pune stăpânire pe lumina soarelui cu ochii cei omeneşti, nu numai că nu va reuşi sau nu se va putea împotrivi razelor lui, ci pe lângă acest eşec, va şi suferi multă vătămare, cu atât mai mult cel ce voieşte a-şi îndrepta privirea către acea lumină şi a vedea prin raţionamentele sale, nu numai că va cădea, ci încă şi batjocoreşte harul lui Dumnezeu.

Priveşte cum Marcion, Mani şi Valentin - şi toţi ceilalţi care au introdus în Biserica lui Dumnezeu ereziile şi dogmele lor vătămătoare - s-au pierdut, căci măsurând cele ale lui Dumnezeu prin raţionamente omeneşti, s-au ruşinat de iconomia Lui. Deşi este vrednic de cinste şi de laudă, mai mult decât de ruşine; vorbesc de crucea lui Hristos. Nimic nu constituie o mai mare dovadă a iubirii Sale de oameni - de ai pune în considerare cerul sau marea sau pământul sau chiar toate cele făcute din nimic - decât crucea Lui. Pentru aceasta şi Pavel se laudă cu ea, zicând: ***„Iar mie să nu-mi fie a mă lăuda decât numai în crucea Domnului nostru Iisus Hristos. (Galateni 6, 14)***

Însă cei trupeşti şi care nu-I pot atribui lui Dumnezeu nimic mai mult decât oamenilor cad şi se ruşinează. De aceea Pavel de la început îl sfătuieşte pe Timotei, zicând: „nu te ruşina” că-L propovăduieşti pe Cel răstignit - căci aceasta este „mărturisirea” - moartea lui Hristos, zice. În ele însele, moartea, închisoarea şi lanţurile sunt vrednice de ruşine şi de batjocură; însă dacă cineva ar adăuga şi cauza lor şi ar cunoaşte bine taina, ar găsi pe fiecare din acestea încărcată de multă laudă şi cinste.

Căci moartea aceea a mântuit lumea cea pierdută, că moartea aceea a unit pământul cu cerul, că moartea aceea a nimicit tirania diavolului, iar pe oameni i-a făcut îngeri şi fii ai lui Dumnezeu. Moartea aceea a ridicat firea noastră în tronul cel împărătesc, iar lanţurile acelea pe mulţi i-au întors de la rătăcire. „Deci, nu te ruşina, zice, de a mărturisi pe Domnul nostru, nici de mine, cel pus în lanţuri pentru El, ci pătimeşte împreună cu mine pentru Evanghelie" şi anume, chiar tu de vei pătimi acestea, să nu te ruşinezi.

Cum că acestea a voit să spună, se învederează şi din cele zise mai sus, prin expresia: ***„Căci Dumnezeu nu ne-a dat duhul temerii, ci al puterii şi al dragostei, şi al înţelepciunii" (1, 7),*** precum şi din cele spuse după aceasta. „Ci pătimeşte împreună", adică nu simplu să nu te ruşinezi, ci, chiar cercând (suferind, experimentând) acele patimi, să nu te ruşinezi. Şi n-a spus: „să nu te temi sau să te împuţinezi", ci: „nu te ruşina", ca şi cum n-ar fi nici o primejdie, ci doar o oarecare ruşine.

Ruşine aceasta este dacă tu te înspăimânţi. ***„Deci, să nu te ruşinezi dacă eu, zice, care învii morţii, care fac mii de semne şi minuni, eu care cutreier lumea întreagă, acum sunt legat; fiindcă nu ca făcător de rele sunt legat, ci pentru Cel răstignit. Căci, dacă Stăpânul meu nu S-a ruşinat de cruce, nici eu nu mă ruşinez de lanţuri."***

Şi bine a făcut el că, îndemnându-l a nu se ruşina, mai întâi îi aminteşte de cruce. „Dacă nu te ruşinezi de cruce, zice, nu te ruşinezi nici de lanţuri că, dacă Domnul şi Stăpânul nostru a suferit crucea, noi cu atât mai mult vom suferi lanţurile. Cel ce se ruşinează de acestea, se ruşinează şi de Cel ce S-a răstignit şi a pătimit acestea. Căci eu, zice, nu sufăr acestea pentru mine. Deci, nimic omenesc nu suferi dacă te împărtăşeşti de asemenea patimi."

„Ci pătimeşte împreună cu mine pentru Evanghelie" - nu ca şi cum Evanghelia ar pătimi împreună - „după puterea lui Dumnezeu, zice, Care ne-a mântuit şi ne-a chemat cu chemare sfântă, nu după faptele noastre, ci după a Sa hotărâre şi după harul ce ne-a fost dat în Hristos Iisus, mai înainte de începutul veacurilor". De altfel, fiindcă expresia „pătimeşte împreună" este dificilă auzului, apostolul iarăşi îl mângâie. ***„Nu cumva, zice, tu suferi acestea cu puterea ta? Cu puterea lui Dumnezeu suferă-le. Al tău este de a le voi şi a le prefera pe acestea."***

După aceea, arată şi dovezile puterii Lui. ***„Cum te-ai mântuit, zice, şi cum ai fost chemat?"*** După cum spune şi în alt loc: ***„Prin puterea cea lucrătoare în noi". (Efeseni 3, 20)*** Astfel că mai mare putere este aceasta - de a convinge lumea

întreagă - decât de a face cerul. „Cum ai fost chemat?”, zice. „ Cu chemare sfântă”, adică pe cei ce erau duşmani şi păcătoşi i-a făcut sfinţi. ***„Şi aceasta nu e de la voi: este darul lui Dumnezeu”. (Efeseni 2, 8)***

Deci, dacă este şi puternic de a chema, în acelaşi timp şi bun, de a face aceasta nu după datorie, ci după har, nu trebuie a te teme. Căci, Cel ce ne-a mântuit pe noi numai prin har, în timp ce eram duşmani, când ne va vedea şi lucrând cele bune, oare nu va lucra împreună cu noi? „Nu după faptele noastre, zice, ci după a Sa hotărâre”, adică nesilit de nimeni, nesfătuit de nimeni, ci după a Sa hotărâre luată mai dinainte; cu alte cuvinte, fiind mişcat numai de bunătatea Sa ne-a mântuit.

„După a Sa hotărâre şi după harul ce ne-a fost dat în Hristos Iisus, mai înainte de începutul veacurilor”, adică fără de început au rost rânduite acestea a se face în Hristos, prin Hristos. Nu este puţin lucru nici acesta, de a voi de la început. Prin urmare, nu este din căinţă (un gând ulterior). Cum deci Fiul nu este veşnic şi fără de început? Căci şi El a voit aceasta de la început. ***„Iar acum s-a dat pe faţă prin arătarea Mântuitorului nostru Iisus Hristos, zice, Cel ce a nimicit moartea şi a adus la lumină viaţa şi nemurirea, prin Evanghelie”.*** Ai văzut putere? Ai văzut dar adus nouă, nu prin fapte, ci prin Evangnelie? Acestea sunt obiecte ale speranţei.

Amândouă în trupul Său s-au făcut, pe când în trupul nostru urmează a se face; însă cum? „Prin Evanghelie”, zice: ***Spre aceasta am fost pus eu propovăduitor şi apostol, şi învăţător al neamurilor (1, 11).*** **Dar oare de ce necontenit spune aceasta, numindu-se pe sine învăţător al neamurilor?** O face arătând că trebuie a se apropia şi de naţiuni. ***„Să nu te descurajezi, zice, de patimile mele: a fost omorâtă deja puterea morţii. Eu nu sufăr acestea ca făcător de rele, ci pentru învăţătura neamurilor.”***

În acelaşi timp şi cuvântul îl face vrednic de credinţă, zicând: ***Din această pricină şi sufăr toate acestea, dar nu mă ruşinez, că ştiu în cine am crezut şi sunt încredinţat că puternic este să păzească comoara ce mi-a încredinţat, până în ziua aceea (1, 12).*** „Dar nu mă ruşinez”, zice. „Dar ce, legăturile mele sunt spre ruşine? zice; patimile sunt spre ruşine? Deci, nu te ruşina.”

Ai văzut cum arată învăţătura prin fapte? „Acestea le pătimesc, zice, fiind aruncat în temniţă, fiind alungat”. ***„Că ştiu în cine am crezut şi sunt încredinţat că puternic este să păzească comoara ce mi-a încredinţat, până în ziua aceea.” Care lucru i-a fost încredinţat lui? Credinţa, propovăduirea Evangheliei.*** „însuşi El,

zice, Care mi-a încredinţat aceasta, va păzi întreg depozitul. Eu toate le pătimesc, ca nu cumva depozitul să mi se fure. De pătimiri nu mă ruşinez, atât timp cât depozitul se păstrează întreg.”

Sau că prin expresia: „comoara ce mi-a încredinţat”, el îi numeşte pe credincioşii pe care Dumnezeu i-a încredinţat lui sau că e vorba de lucrul pe care el l-a încredinţat lui Dumnezeu, după cum zice: ***„Şi acum vă încredinţez lui Dumnezeu” (Faptele Apostolilor 20, 32),*** adică nu vor fi acestea nefolositoare, iar Timotei arată roadă depozitului dat lui spre păstrare. Vezi cum el nici nu simte relele ce-1 loveau, pentru speranţa ucenicilor?

Trebuie a asculta de învăţători şi de preoţi şi a nu-i judeca, chiar de ar avea o viaţă urâtă; dacă însă credinţa le e greşită, atunci nu trebuie doar să nu-i ascultăm, ci şi să fugim de ei şi să-i judecăm. Căci Dumnezeu prin toţi lucrează pentru mântuirea poporului, iar producerea jertfei aceeaşi este, fie că are viaţă curată sau necurată cel ce produce

Astfel trebuie să fie învăţătorul, aşa trebuie a se îngriji de ucenici şi aşa trebuie a-i povăţui pe toţi. ***„Acum noi suntem vii, zice, dacă voi staţi neclintiţi întru Domnul”*** şi iarăşi: ***„Căci care este nădejdea noastră sau bucuria sau cununa laudei noastre, dacă nu chiar voi, înaintea Domnului nostru Iisus, întru a Lui venire?” (I Tesaloniceni 3, 8; 2, 19)*** L-ai văzut cum se îngrijeşte de cele ale ucenicilor, nu mai puţin ca de ale sale?

Se cuvine ca părinţii să se mândrească, se cuvine ca ei să fie cu căldură către fii, însă şi fiii se cuvine a oferi părinţilor iubirea ce trebuie a le purta. ***Ascultaţi pe mai-marii voştri, zice şi vă supuneţi lor, fiindcă ei priveghează pentru sufletele voastre, având să dea de ele seamă”. (Evrei 13, 17) Căci spune-mi, te rog: acesta (mai-marele, dascălul, preotul) este răspunzător de atâtea primejdii ce vin asupra ta şi tu nu voieşti nici măcar a-l asculta, deşi este în interesul tău?***

Chiar dacă ale sale stau bine, totuşi întrucât cele ale tale nu stau la tine, el este mult îngrijorat, fiindcă răspunderea sa este îndoită. Gândeşte-te deci cum fiecare dintre cei stăpâniţi trebuie a fi cercetat şi cum de fiecare el trebuie a se îngriji. Câtă cinste deci şi câtă iubire nu merită el în schimbul acestor primejdii? Dar nu vei putea spune nimic. Căci, dacă este nevoie, el şi sufletul şi-l pune pentru tine.

Dacă nu şi-l pune aici la timp, îl va pierde acolo; tu însă nu voieşti a te supune nici măcar cu cuvântul. Aceasta este pricina tuturor relelor, că au dispărut toate cele cuvenite celor mai-mari: nici o sfială, nici o cinste, nici o frică. „Supuneţi-vă, zice,

mai-marilor voştri, şi-i ascultaţi”; iar acum toate s-au răsturnat pe dos. Nu spun acestea pentru cei mai mari - căci ce folos vor avea de la cinstea noastră? - ci pentru folosul vostru. Ei chiar de ar fi cinstiţi, cu nimic nu se folosesc (beneficiază) în viitor, ci mai mare le va fi osânda şi chiar de ar fi batjocoriţi, cu nimic nu vor fi vătămaţi în viitor, ci încă mai mare le va fi justificarea.

Însă eu voiesc ca toate să se facă pentru voi. Când cei mai mari sunt cinstiţi de cei mici şi aceasta este spre ponosul lor, după cum este spus în cazul lui Eli: ***„Şi nu l-am ales Eu oare din toate seminţiile lui Israel”;*** iar când sunt batjocoriţi, ascultă ce zicea Dumnezeu lui Samuel: ***„Nu pe tine te-au lepădat, ci M-au lepădat pe Mine” (I Regi 2, 28; 8, 7),*** astfel că batjocura este câştig pentru ei, iar cinstea este o povară. Deci, acestea le spun nu pentru ei, ci pentru voi.

Cel ce-l cinsteşte pe preot, şi pe Dumnezeu Îl va cinsti; iar cel ce se învaţă a-l dispreţui pe preot, cu timpul îl va dispreţui şi pe Dumnezeu. „Cine primeşte proroc în nume de proroc plată de proroc va lua” şi: ***„Cine vă primeşte pe voi pe Mine Mă primeşte” (Matei 10, 41, 40),*** şi: ***„Cinsteşte pe preot şi dă-i partea lui” (Înţelepciunea lui Isus Sirah 7, 32).*** De aici s-au învăţat iudeii a-L dispreţui pe Dumnezeu, fiindcă l-au dispreţuit pe Moise, fiindcă l-au alungat cu pietre. ***Când cineva se poartă cu evlavie faţă de preot, cu atât mai mult se va purta faţă de Dumnezeu.***

Chiar de ar fi preotul rău, totuşi Dumnezeu, văzând că pentru cinstea Sa tu te porţi cuviincios faţă de cel ce nu este vrednic de cinste, îţi va răsplăti ţie după dreptate. Căci dacă „cine primeşte proroc în nume de proroc plată de proroc va lua”, la fel şi cel ce se pleacă şi este supus preotului. Că, dacă fiind vorba de ospitalitate şi primeşti răsplată, deşi nu ştii cine este cel ospătat, apoi cu atât mai mult vei primi dacă te supui celui ce ţi se porunceşte a te supune.

„Cărturarii şi fariseii, zice, au şezut în scaunul lui Moise; deci toate câte vă vor zice vouă, faceţi-le şi păziţi-le; dar după faptele lor nu faceţi”. (Matei 23, 2-3) **Nu ştii ce este preotul? Nu ştii că este îngerul Domnului? Nu cumva spune toate cele ale sale?** ***Dacă îl dispreţuieşti, nu pe el îl dispreţuieşti, ci pe Dumnezeu, Care 1-a hirotonit pe el.***

„Şi de unde este învederat, zici, că Dumnezeu 1-a hirotonit?” Dacă nu ai această credinţă, speranţa ta este deşartă. Că, dacă Dumnezeu nu lucrează nimic printr-însul, atunci nici botez nu ai, nici de taine nu te împărtăşeşti, nici de binecuvântări nu te bucuri şi prin urmare, nici nu eşti creştin.

„Dar ce? zici tu; Dumnezeu îi hirotoneşte pe toţi, chiar şi pe cei nevrednici?” Nu pe toţi îi hirotoneşte Dumnezeu, însă prin toţi lucrează – chiar de ar fi şi nevrednici - pentru mântuirea poporului. Căci, dacă Dumnezeu a vorbit pentru popor printr-un măgar şi prin Valaam, printr-un om spurcat, cu atât mai mult prin preot.

Căci ce nu face Dumnezeu pentru mântuirea noastră? Ce nu grăieşte El? Prin cine nu lucrează? Că, dacă El a lucrat prin Iuda şi prin cei ce proroceau, cărora le va zice: ***„Niciodată nu v-am cunoscut pe voi. Depărtaţi-vă de la Mine cei ce lucraţi fărădelegea” (Matei 7, 23),*** iar alţii încă şi alungau demoni, cu atât mai mult va lucra prin preoţi.

Dacă ar urma să cercetăm viaţa mai-marilor noştri, atunci noi ar trebui să fim hirotonitorii învăţătorilor şi atunci toate s-ar răsturna pe dos; picioarele sunt sus, iar capul jos. Ascultă-l pe Pavel, care zice: ***„Dar mie prea puţin îmi este că sunt judecat de voi sau de vreo omenească judecată de toată ziua” (I Corinteni 4, 3),*** şi iarăşi: ***„Dar tu, de ce judeci pe fratele tău?” (Romani 14, 10).*** Deci, dacă nu se cuvine a judeca pe frate, cu atât mai mult pe învăţător. Dacă tu faci ceea ce a poruncit Dumnezeu, bine faci, iar de nu faci aşa, păcătuieşti. Nu cuteza deci şi nici să-ţi ieşi din marginile bunei-cuviinţe. După ce israeliţii au făcut viţelul de aur, cei de pe lângă Core, Datan şi Atiron s-au răsculat asupra lui Aaron. Dar ce au pătimit? Oare nu s-au pierdut cu toţii?

Aşadar, fiecare să se îngrijească de ale sale. Dacă preotul are o credinţă stricată (greşită), chiar înger din cer de ar fi, tu nu te supune; iar dacă învaţă drept, nu te uita la viaţă, ci la cuvintele lui. Ai pe Pavel care te poate povăţui pe tine precum trebuie, şi cu fapta, şi cu vorba.

„Dar, zici tu, nu dă săracilor, nici nu administrează bine.” De unde îţi este învederată aceasta? Mai înainte de a afla bine, nu batjocori, teme-te de răspundere! Multe se judecă numai din bănuială. Imită pe Stăpân, căci ascultă ce spune: ***„Pogorâ-Mă-voi deci să văd dacă faptele lor sunt cu adevărat aşa cum s-a suit până la Mine strigarea împotriva lor, iar de nu, să ştiu”. (Facere 18, 21)*** Iar dacă tu ai cercetat bine, te-ai convins sau ai şi văzut, aşteaptă-l pe judecător; nu răpi mai dinainte locul lui Hristos; al Său este dreptul de a cerceta şi nu al tău.

Tu eşti cea de pe urmă slugă, iar nu stăpân. Tu eşti oaie, deci nu cerceta cu amănunţime pe păstor, ca nu cumva să ai răspundere şi tu pentru cele ce-l învinovăţeşti pe dânsul. ***„Dar, zici tu, cum de îmi spune mie să fac, el care nu face?”*** Nu el îţi spune - iar dacă îl vei crede că este aşa, plată nu vei avea - ci Hristos este Cel care te îndeamnă la aceasta. Dar ce spun eu? Chiar lui Pavel nu

trebuie a-i crede, dacă spune ceva de la sine, dacă spune ceva omenesc, ci tu să-L crezi pe Hristos, Care vorbeşte prin apostol.

Să nu le judecăm pe cele ale altora, ci fiecare să le judece pe ale sale, fiecare să se cerceteze pe sine. „Dar, zici tu, acela este dator a fi mai bun decât mine.” Pentru ce? Fiindcă este preot. Şi ce are mai mult decât tine? Oare nu ostenelile? Oare nu primejdiile? Oare nu necazurile şi celelalte ticăloşii? Este dator de a fi mai bun decât tine? ***Dar ce? Fiindcă nu este mai bun decât tine, de aceea tu te pierzi pe sine-ţi?*** Dar acestea sunt cuvinte prosteşti. Şi cum nu este, oare, mai bun decât tine? „Fiindcă fură cele sfinte”, zici tu. Şi de unde ştii aceasta, omule? De ce te împingi singur în prăpastie? Dacă ţi-ar spune cineva acestea despre unul care este îmbrăcat cu porfiră, tu, chiar de ai şti că este aşa, totuşi ţi-ai astupa urechile - putând foarte bine a-l dojeni - şi iute ai fugi prefăcându-te că nu ştii, nevoind a te expune unei primejdii zadarnice; dar aici de ce te expui unei primejdii zadarnice?
Aceste cuvinte nu sunt fără răspundere. Căci ascultă-L pe Hristos, Care zice: ***„Vă spun că pentru orice cuvânt deşert, pe care-l vor rosti, oamenii vor da socoteală în ziua judecăţii”. (Matei 12, 36)***

De altfel, nu ştii poate cine are a fi mai bun? Şi atunci oare nu oftezi, nu-ţi baţi pieptul, nu pleci ochii la pământ şi nu-l imiţi pe vameşul din Evanghelie? Prin urmare, te-ai pierdut pe sine-ţi, chiar de ai fi bun. Eşti bun? Taci, ca să rămâi bun, iar dacă nu, apoi ai pierdut totul. Dacă tu crezi că nu eşti bun, vei câştiga mai mult decât dacă te vei crede cel mai bun. Căci, dacă vameşul, care era păcătos, fiindcă şi-a mărturisit păcatele, s-a dus la casa sa îndată, apoi cel ce nu era atât de păcătos, ce n-ar fi putut câştiga dacă nu avea o astfel de încredere în sine?

Cercetează-ţi viaţa singur. Nu furi, poate? Dar poate că răpeşti sau că-l silniceşti pe aproapele, sau că faci altele de acest fel. Nu spun acestea pentru a apăra furtul (celor sfinte) - să nu fie una ca aceasta! Căci încă plâng din tot sufletul dacă este cineva astfel (vinovat), eu însă nu cred. Cât de mare este păcatul de a fura cele sfinte, nici nu se poate spune. Ci numai vă cruţ pe voi, căci nu voiesc a vă pierde învinovăţindu-i pe alţii.

Ce poate fi mai rău ca vameşul? Spune-mi! Căci, fiind cu adevărat vameş, avea cu sine mii de păcate; şi totuşi a fost de-ajuns ca fariseul să spună: „Eu nu sunt ca acest vameş”, şi iată că a pierdut totul. Dar tu, care spui drept despre preot că „nu sunt ca ei, fur al celor sfinte”, oare nu ai pierdut totul?

Acestea m-am văzut silit a le spune şi a le cerceta cu de-amănuntul, nu doar pentru că mă interesez atât de mult de aceia, ci fiindcă mă tem pentru voi, ca nu cumva să

vă pierdeţi pe voi înşivă prin asemenea îngâmfare, prin asemenea învinovăţire. Căci ascultă-l pe Pavel, care îndeamnă şi zice: ***„Fapta lui însuşi să şi-o cerceteze fiecare (şi atunci va avea laudă, dar numai faţă de sine însuşi), şi nu faţă de altul”. (Galateni 6, 4)***

Spune-mi, te rog: dacă tu, având vreo rană, te duci la spital şi în loc să pui pe rană doctoriile ce ţi s-au dat, spre a o vindeca, te-ai uita cu amănunţime la doctor spre a vedea dacă are şi el vreo rană sau nu, oare ai avea vreun folos? Şi chiar de ar avea, tu te îngrijeşti de aceasta? Dacă el o are, atunci tu nu te mai vindeci, ci zici: „Trebuia a se vindeca el ca doctor mai întâi pe sine; dar fiindcă nu s-a vindecat, las şi eu rana mea nevindecată”?

Dacă preotul este rău, nu cumva aceasta poate fi o mângâiere pentru tine? Nicidecum, ci şi acela îşi va lua osânda hotărâtă, şi tu de asemenea o vei primi pe cea cuvenită ţie. Fiindcă, chiar şi dascălul, la urma urmei, îşi are locul în rândul celorlalţi, după cum zice: ***„Toţi copiii tăi vor fi ucenici ai Domnului” (Isaia 54, 13), „Şi nu se vor mai învăţa unul pe altul şi frate pe frate, zicând: «Cunoaşteţi pe Domnul!», că toţi de la sine Mă vor cunoaşte, de la mic până la mare”. (Ieremia 31, 34)***

„Dar, zici tu, de ce stă în mintea tuturor? De ce s-a ridicat la această demnitate?” Să nu-i grăim de rău pe dascăli (învăţători), vă rog, ca nu cumva să fie rău pentru noi înşine. Să le cercetăm pe cele ale noastre şi pe nimeni să nu grăim de rău. Să ne sfiim de ziua aceea în care preotul ne-a luminat cu sfântul botez. Are cineva tată? Atunci chiar mii de păcate de ar avea, pe toate le va acoperi. ***„Nu căuta mărire întru necinstea tatălui tău, zice, că necinstea tatălui tău nu-ţi este mărire… Şi chiar de i se va împuţina mintea lui, ai îndurare şi nu-l dispreţui”. (Înţelepciunea lui Isus Sirah 3, 10, 13)***

Apoi, cu atât mai mult s-ar putea spune acestea despre părinţii duhovniceşti. Sfieşte-te, căci în fiecare zi el te slujeşte, citeşte Scripturile, pentru tine împodobeşte casa, pentru tine priveghează, pentru tine se roagă lui Dumnezeu, pentru tine face rugăciuni şi toată credinţa lui în Dumnezeu este pentru tine. De acestea te sfieşte, pe acestea le cugetă, pe acestea ţi le însuşeşte cu toată evlavia.

Căci spune-mi: este el rău? Şi ce urmează de aici? Nu cumva poate acest dascăl rău îţi hărăzeşte ţie bunurile cele mari? Nicidecum, ci el face totul pentru credinţa ta. Nici cel drept nu-ţi va putea fi de folos cu ceva, fiind tu rău şi nici cel rău nu te va vătăma întru nimic, fiind tu bun şi credincios. Când Dumnezeu a voit să mântuiască poporul, a lucrat pe corabia lui Noe prin cele necuvântătoare. Nu

cumva poate viaţa preotului sau virtutea lui contribuie cu ceva la îndreptarea noastră?

Nu astfel de lucruri ne hărăzeşte Dumnezeu, ca noi să săvârşim cele bune sub înrâurirea virtuţii preoţeşti, ci totul este al harului. Preotul este dator de a deschide gura, iar celelalte toate Dumnezeu le lucrează. El ţine numai locul unui sfetnic. Gândeşte-te câtă deosebire este între Ioan (Botezătorul) şi Iisus, şi totuşi ascultă-l pe Ioan ce spune: ***„Eu am trebuinţă să fiu botezat de Tine" şi „nu sunt vrednic să-I dezleg cureaua încălţămintei". (Matei 3, 14; Ioan 1, 27)***

Şi cu toate acestea, zic, atât de mare deosebire fiind, Domnul s-a pogorât, ceea ce Ioan nu avea, după cum spune: ***„Şi din plinătatea Lui noi toţi am luat". (Ioan 1, 16)*** Cu toate acestea, Duhul nu s-a pogorât mai înainte de a se boteza şi nici Ioan nu L-a făcut a Se pogorî. De ce deci s-a făcut aşa? Pentru ca tu să afli că preotul ţine locul unui sfetnic. Nimeni dintre oameni nu stă atât de departe de alt om, pe cât de departe stă Ioan de Iisus, şi totuşi, cu el, Duhul s-a pogorât, ca tu să afli că Dumnezeu lucrează totul, că Dumnezeu face totul.

Voiesc chiar a spune ceva paradoxal, însă voi să nu vă minunaţi, nici să vă tulburaţi. Şi ce voiesc a spune? Proaducerea sau jertfa aceeaşi este - chiar de ar face-o Pavel sau Petru, sau oricine altul - aceeaşi este, zic cu cea pe care Hristos a dat-o ucenicilor Săi şi pe care acum o săvârşesc preoţii. Cu nimic nu este mai prejos aceasta decât aceea. De ce oare? Pentru că şi pe aceasta nu o sfinţesc oamenii, ci Acela care a sfinţit-o şi pe aceea.

Căci precum cuvintele pe care Hristos Dumnezeu le-a grăit aceleaşi sunt, pe care şi preotul le grăieşte acum, tot aşa şi jertfa aceeaşi este, precum acelaşi este şi botezul pe care L-a dat. Astfel deci totul este al credinţei. A stat de îndată Duhul asupra lui Corneliu, fiindcă încă mai dinainte a arătat cele ce se cuveneau şi pe lângă acestea, a avut şi credinţă. Şi acesta este trupul lui Hristos ca şi acela, iar cel ce-şi închipuie că acesta este mai prejos de acela nu ştie că Hristos este de faţă şi acum, că şi acum lucrează.

Ştiind deci acestea, pe care nu întâmplător vi le-am spus, ci ca să vă îndreptăm cugetarea şi să facem a vă găsi într-o mai mare siguranţă pe viitor, vă rog să ţineţi seama de cele vorbite. ***Dacă noi auzim pururea, dar nu îndeplinim niciodată, nu avem nici un folos din cele vorbite.*** Să luăm bine aminte, să fim cu mare băgare de seamă la cele vorbite, să le scriem, aşa-zicând, în cugetul nostru, să le avem lipite de conştiinţă şi necontenit să înălţăm slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântul Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Omilia III - Despre judecată. Lăcomia se judecă nu după mărimea ei, ci după intenţie. Nu trebuie a cerceta păcatele altora, ci pe ale noastre

Ţine dreptarul cuvintelor sănătoase pe care le-ai auzit de la mine, cu credinţa şi cu iubirea ce este în Hristos Iisus. Comoara cea bună ce ţi s-a încredinţat, păzeşte-o cu ajutorul Sfântului Duh, care sălăşluieşte întru noi. Tu ştii că toţi cei din Asia s-au lepădat de mine, între care Fighel şi Ermogben. Domnul să aibă milă de casa lui Onisifor, căci de multe ori m-a însufleţit şi de lanţurile mele nu s-a ruşinat, ci venind în Roma, cu multă osârdie m-a căutat şi m-a găsit. Să-i dea Domnul ca, în ziua aceea, el să afle milă de la Domnul. Şi cât de mult mi-a slujit el în Efes, tu ştii prea bine. (II Timotei 1, 13-18)

Nu numai prin scrisori arăta ucenicului ce trebuia să facă, ci şi prin vorbe. Şi dacă aceasta a învederat-o de multe ori şi în alte împrejurări, zicând: ***„… nici de vreun cuvânt, nici de vreo scrisoare ca pornită de la noi”*** (II Tesaloniceni 2, 2), cu atât mai mult aici. Deci, să nu ne închipuim că toate cele privitoare la învăţătură sunt spuse cu vreunele lipsuri, căci multe i-a predat lui şi nescrise, adică prin viu grai, ceea ce, aducându-i aminte, zice: ***„dreptarul cuvintelor sănătoase pe care le-ai auzit de la mine.”***

Ce vrea să spună el aici? ***„Precum aş fi imprimat ţie icoana virtuţii şi a tuturor celor plăcute lui Dumnezeu pe ceva zugrăvit, ca şi cum aş fi introdus în sufletul tău regulă, prototip şi condiţii de viaţă. Acestea deci să le ai. De ai voi sau ai avea nevoie de ceva din cele ale credinţei, din ale dragostei sau din ale înţelepciunii, de acolo ia-ţi exemplele.*** Nu vei avea nevoie să cauţi la alţii exemple, în timp ce pe toate le ai acolo.”

„Comoara cea bună ce ţi s-a încredinţat”. Cum? ***„Cu ajutorul Sfântului Duh, Care sălăşluieşte întru noi”***, zice; fiindcă pentru paza atâtor lucruri mari, încredinţate nouă, nu sunt de ajuns numai cele ale sunetului omenesc şi ale înţelepciunii lui. De ce? Fiindcă mulţi sunt furii, adânc este şi întunericul. Diavolul stă de faţă şi unelteşte, şi noi nu ştim în care ceas, în care timp se va arunca asupra noastră.

Deci, cum vom fi destoinici spre a ne apăra? „Prin Duhul Sfânt”, zice, adică dacă avem Duhul întru noi, dacă stă de faţă, dacă nu vom alunga harul de la noi. ***„De n-ar zidi Domnul casa, în zadar s-ar osteni cei ce o zidesc; de n-ar păzi Domnul cetatea, în zadar ar priveghea cel ce o păzeşte”*** (Psalmi 126, 1). Acesta este zidul, aceasta este scăparea, aceasta, cetatea cea puternică. ***Însă, dacă (Dumnezeu) o***

locuieşte şi o păzeşte, de ce mai era nevoie de poruncă? Ca să stăpânim, ca să avem acest Duh, ca să-L păstrăm şi să nu-L alungăm prin fapte urâte.

După aceea explică ispitele, nu cu scopul de a-l umili pe ucenic, ci de a-l stârni, ca nu cumva şi el să cadă în asemenea ispite, ca să nu fie cuprins de nemulţumire, ci să aibă privirea aţintită spre dascălul său şi să-şi aducă aminte de toate cele ce i s-au întâmplat lui.

Deci, ce spune? Deoarece era natural ca, fiind apostolul prins (arestat), să fie părăsit de ai săi şi să nu se bucure de compasiune, nici de ajutor sau sprijin, ci să fie părăsit chiar de înşişi credincioşii săi, ascultă ce spune: ***„Tu ştii că toţi cei din Asia s-au lepădat de mine”.*** Erau atunci în Roma mulţi din părţile Asiei, ***„şi totuşi nimeni nu a stat pe lângă mine, zice, nimeni nu m-a cunoscut, ci toţi au fost străini de mine”. Şi priveşte filosofia sufletului său, căci a spus numai faptul, dar nu i-a blestemat. Pe cel ce l-a ajutat l-a şi lăudat, şi-i doreşte mii de bunuri, iar pe cei indiferenţi nu i-a blestemat, ci doar zice: „între care Fighel şi Ermoghen”.***

„Domnul să aibă milă de casa lui Onisifor, căci de multe ori m-a însufleţit şi de lanţurile mele nu s-a ruşinat, ci, venind în Roma, cu multă osârdie m-a căutat şi m-a găsit”. Priveşte cum peste tot el pune numai necinstea suferită, iar nu primejdia, ca nu cumva să se sperie Timotei, deşi situaţia era încărcată de primejdii. Căci îşi atrăsese mânia lui Nero, apropiindu-şi pe unul ce îi era deţinut. ***„Ci încă venind în Roma”***, zice, ***„nu numai că n-a fugit de a se întâlni cu mine”***, ci ***„cu multă osârdie m-a căutat, şi m-a găsit. Să-i dea Domnul ca, în ziua aceea, el să afle milă de la Domnul. Şi cât de mult mi-a slujit el în Efes, tu ştii prea bine”.***

Astfel trebuie să fie credincioşii, ca nici de frică să nu fie împiedicaţi, nici de vreo ameninţare, nici de ruşine, ci să conlucreze şi să sară în ajutor ca pe timp de război. Căci nu atât celor în primejdii le vor face bine, pe cât lor, făcându-se părtaşi cu aceia în încercările ce le vor aduce cununi. De pildă, cineva dintre cei devotaţi lui Dumnezeu pătimeşte multe rele şi se luptă cu multă stăruinţă, iar tu încă n-ai fost atras spre acea luptă; ei bine, îţi este cu putinţă şi ţie dacă vei voi — chiar fără să intri în cursă — să te faci părtaş cununilor ce-l aşteaptă pe acela: dacă eşti de faţă, dacă mângâi, dacă îndemni, dacă stârneşti.

Şi cum că aşa este, ascultă ce spune apostolul în alt loc, scriind: ***„Bine aţi făcut că aţi împărtăşit cu mine necazul”***, şi iarăşi: ***„Pentru că şi în Tesalonic, o dată şi a doua oară, mi-aţi trimis ca să am cele trebuincioase”.*** (Filipeni 4, 14, 16) Şi cum

s-au făcut părtaşi cu el în necazurile lui cei ce lipseau? Cum? ***„Pentru că mi-aţi trimis, zice, cele trebuincioase mie, o dată şi a doua oară.”***

Şi iarăşi, vorbind despre Epafrodit, zice: ***„Fiindcă pentru lucrul lui Hristos a mers până aproape de moarte, punându-şi viaţa în primejdie, ca să împlinească lipsa voastră în slujirea mea”.*** (Filipeni 2, 30) Precum se petrece şi cu împăraţii, că nu numai cei ce se luptă (în război) se împărtăşesc de cinste din partea lor, ci chiar şi cei ce păzesc lucrurile (soldaţilor); şi încă nu oricum, ci de multe ori se învrednicesc de aceleaşi daruri, deşi ei nu poartă arme, nici nu au mâinile însângerate, ba poate nici măcar nu i-au privit pe luptători; tot aşa şi cu cei ce ajută în timp de necazuri. Că acela care-l ajută pe luptătorul lipsit poate de hrană, cel ce stă de faţă, cel ce mângâie cu vorba, acela care-l aduce orice altă slujbă este egal cu cel ce se luptă.

Să nu ţi-l închipui pe Pavel ca luptător, pe el, zic, cel nebiruit, ci pe un altul, dintre cei mulţi, care poate nu s-a bucurat de multă mângâiere, care poate nu ar fi stat încă (în luptă) şi nu s-ar fi luptat. Astfel, cei ce stau în afara luptei devin cauză a biruinţei acelora; şi dacă sunt cauza biruinţei lor, desigur că vor fi părtaşi şi cununilor câştigate de ei în urma biruinţei.

Şi ce este de mirare dacă cineva, împărtăşindu-se cu ostenelile celor vii, se învredniceşte de aceleaşi cununi ca şi cei ce se luptă? Fiindcă este cu putinţă de a se împărtăşi până şi de cununile celor ce deja s-au mutat de la noi, celor deja încununaţi, celor care nu au nici o nevoie acum de ajutor.

Căci ascultă-l pe Pavel, care spune: ***„Faceţi-vă părtaşi la trebuinţele sfinţilor”.*** (Romani 12, 13) Dar cum poate fi cineva părtaş trebuinţelor sfinţilor? Când îl admiră pe (acel) bărbat, când face şi el ceva din cele pentru care acela a fost încununat, atunci se va învrednici şi el a se împărtăşi aceloraşi cununi.

„Să-i dea Domnul, zice, ca, în ziua aceea, el să afle milă de la Domnul”, adică ***„m-a miluit, zice, şi, prin urmare, va avea răsplată în acea zi înfricoşată şi groaznică, când va fi nevoie de multă milă”.***

„Să-i dea Domnul ca el să afle milă de la Domnul.” **Dar ce? Oare sunt doi Domni?** ***Nicidecum, ci un singur Domn este pentru noi, Iisus Hristos, şi un singur Dumnezeu.*** Aici însă, prin cele zise de apostol, cei ce suferă de boala lui Marcion saltă de bucurie; dar, să afle ei că aceasta este obişnuinţa Scripturii şi în multe locuri vei găsi că Scriptura întrebuinţează modul acesta de exprimare, când

vorbeşte despre cineva. „A spus, zice, Avraam, că nu va intra Avraam” sau altceva de acest fel. Şi nici n-a spus: „Să-i dea lui Domnul altceva”, ci milă.

Despre judecată. Lăcomia se judecă nu după mărimea ei, ci după intenţie. Nu trebuie a cerceta păcatele altora, ci pe ale noastre

Deci, dacă Onisifor, care s-a predat pe sineşi primejdiilor, s-a mântuit prin milă, cu atât mai mult noi. Căci grozave sunt răspunderile ce le vom avea, iubiţilor, şi au nevoie de multă iubire de oameni, ca nu cumva să auzim acel cuvânt înfricoşat: ***„Niciodată nu v-am cunoscut pe voi. Depărtaţi-vă de la Mine cei ce lucraţi fărădelegea”*** (Matei 7, 23); ca nu cumva să auzim iarăşi: ***„Duceţi-vă de la Mine, blestemaţilor, în focul cel veşnic, care este gătit diavolului şi îngerilor lui”*** (Matei 25, 41); ca să nu auzim că ***„între noi şi voi s-a întărit prăpastie mare”*** (Luca 16, 26); ca să nu auzim iarăşi: ***„legaţi-l de picioare şi de mâini şi aruncaţi-l în întunericul cel mai din afară”*** (Matei 22, 13); ca să nu auzim acel cuvânt înfricoşător: ***„Slugă vicleană şi leneşă”*** (Matei 25, 26), căci înfricoşător şi grozav este tribunalul acela, iubiţilor, deşi Dumnezeu este blând, deşi este milostiv, căci se numeşte Dumnezeul îndurărilor, Dumnezeul mângâierii şi este bun ca nimeni altul, blând şi mult milostiv, şi nu voieşte moartea păcătosului, ci să se întoarcă şi să fie viu.

Deci, cum de ziua aceea va fi încărcată de frică şi de atâta groază? Râu de foc va curge înaintea feţei Lui, cărţi ale faptelor noastre se vor deschide. Acea zi va fi ca un cuptor aprins, îngerii vor trece în toate părţile şi multe locuri arzătoare vor fi pregătite. **Cum atunci este iubitor de oameni? Cum este milostiv? Cum este bun?** ***Iubitor de oameni este şi aşa, ba încă din aceasta mai cu seamă se arată măreţia iubirii Lui de oameni. Căci pentru aceea ne deşteaptă frica, pentru ca, stârnindu-ne prin toate acestea, să ne înfierbântăm de dorul de a câştiga împărăţia Lui.***

Însă, tu priveşte cum el nu mărturiseşte despre Onisifor într-un mod oarecare, ci cu precizie: ***„de multe ori m-a însufleţit”***, ***adică „fiind doborât, fiind obosit de necazuri, precum luptătorul cel doborât de arşiţă, m-a ajutat a-mi redobândi puterile, zice, şi m-am întremat”. „Şi cât de mult mi-a slujit el în Efes, tu ştii prea bine”, „şi nu numai în Efes, zice, ci şi aici”.*** Astfel trebuie a fi cel ce priveghează şi este treaz, căci nu numai o dată sau de două ori, ci în toată viaţa lui trebuie a lucra. ***Că, după cum trupul nostru are fiinţa unei vieţi complete nu numai o dată hrănindu-l, ci având nevoie de brană zilnică, tot asemenea în viaţa noastră avem nevoie şi de multă milă, iar iubitorul de oameni Dumnezeu toate le face pentru păcatele noastre — deşi nu are nevoie — numai ca să ne mântuiască.***

Pentru aceea ne-a spus toate acestea şi ni le-a povestit nu numai prin vorbe, ci ne-a încredinţat şi prin fapte. Cuvintele Lui sunt demne de credinţă, însă, ca nu cumva să-ţi închipui că sunt numai o ameninţare sau vreo exagerare, adaugă şi o deplină încredinţare din fapte. Cum? Punând înaintea noastră atât pedepsele particulare cât şi pe cele obşteşti.

Şi ca să afli din chiar faptele petrecute, odată, de pildă, l-a pedepsit pe faraon, altă dată, prin potopul acela, a pricinuit pierderea generală, iar altă dată prin foc i-a pedepsit pe cei răi.

Dar chiar şi astăzi îi vedem pe mulţi răi pedepsiţi şi răspunzând de păcatele lor, ceea ce este o pildă a gheenei. ***Pentru ca nu cumva să dormităm sau să trândăvim, sau să ne înşelăm cu vorbele, apoi prin fapte ne aminteşte şi ne stârneşte, arătându-ne chiar aici judecata, răspunderea şi pedeapsa.***

Apoi, dacă chiar şi printre oameni există o mare preocupare pentru dreptate, oare la Dumnezeu, Care pe toate le-a legiferat, să nu fie nici o vorbă despre acestea? Şi cum s-ar putea crede? Fiindcă şi în casă, şi în târg, şi pretutindeni sunt judecăţi. În casă, de pildă, stăpânul judecă slugile în fiecare zi şi le cere socoteală pentru greşelile lor, pedepsindu-i pe unii, iar pe alţii iertându-i. Pe câmp, de asemenea, lucrătorul de pământ şi femeia sa se judecă în fiecare zi. Pe corăbii, la fel, căpitanul judecă, în tabără, generalul îi judecă pe ostaşi şi, în fine, în multe afaceri s-ar putea afla judecăţi. În meşteşuguri, dascălul judecă pe ucenic.

Cu un cuvânt, şi particular, şi public toţi se judecă unii pe alţii şi nicăieri nu am vedea neglijându-se ideea de dreptate, ci, din contră, pe toţi şi pretutindeni dând seamă de cele făcute. Apoi, dacă aici căutarea dreptăţii este atât de răspândită, prin cetăţi şi prin case, oare, acolo, unde ***„dreapta Ta este plină de dreptate”*** (Psalmi 47, 9) şi ***„dreptatea Ta ca munţii lui Dumnezeu”*** (Psalmi 35, 6), acolo, zic, să nu fie nici o vorbă de dreptate? Şi cum e cu putinţă ca Dumnezeu, judecătorul cel drept, puternic şi îndelung-răbdător să îngăduie aceasta, şi să nu ceară răspundere? Şi tocmai aici găseşti cauza. ***Îndelung-răbdător înseamnă că îndelung rabdă trăgându-te spre pocăinţă, iar dacă tu stărui în păcat, „după învârtoşarea ta şi după inimă ta nepocăită, îţi aduni mânie în ziua mâniei”.*** (Romani 2, 5)

Dacă este drept deci El răsplăteşte după vrednicie şi nu-i trece cu vederea sau îi lasă nepedepsiţi pe cei care au făcut rele. Dacă este puternic, şi după moartea omului răsplăteşte, adică în învierea morţilor, căci aceasta este urmarea puterii Lui. „Şi îndelung-răbdător”, zice. Dacă este îndelung-răbdător, să nu ne tulburăm, nici să zicem: „de ce nu pedepseşte aici?” ***Apoi, dacă ar fi aşa, dacă în fiecare zi ne-ar***

cere răspuns pentru cele ce Îi greşim, ar dispărea neamul nostru omenesc, căci nici o zi nu este curată de păcate, ci Îl supărăm întruna cu fapte, fie ele mari, fie mici.

Aşa că, dacă îndelunga Lui răbdare şi bunătate nu ar fi mare către noi şi nu ne-ar da timp de pocăinţă, ca să ne dezbrăcăm de păcate, fiecare din noi nu ar putea ajunge nici la al douăzecilea an al vieţii sale. Dacă fiecare din noi ar intra cu cunoştinţă dreaptă în cele făcute de el şi, punându-şi la mijloc întreaga sa viaţă, ar observa-o cu băgare de seamă, ar vedea dacă nu cumva este vrednic de mii de pedepse şi de osânde. Şi când el se nelinişteşte şi zice: „de ce cutare nu este pedepsit, deşi are cu sine mii de păcate?”, să se gândească la ale sale şi îi va conteni neliniştea. Acelea i se par mari, fiindcă s-au petrecut poate în lucruri mari şi văzute de toţi, dar dacă şi le-ar cerceta pe ale sale, poate că va găsi mai multe şi mai mari.

Căci a se lăcomi cineva şi a fura este acelaşi lucru, fie că ar fi vorba de argint, fie de aur – căci amândouă acestea sunt zămislite de acelaşi cuget — şi, de ai furat ceva cât de mic, nu te vei da în lături de a fura şi ceva mare, iar dacă nu se întâmplă, apoi aceasta nu vine din cauza ta, ci din cauza împrejurărilor. Săracul care-l nedreptăţeşte pe cel mai sărac decât el, dacă ar putea, desigur că nu l-ar trece cu vederea nici pe cel bogat, aşa că faptul acesta este rezultatul slăbiciunii aceluia, iar nu al intenţiei acestuia.

„Cutare stăpâneşte, zici tu, şi răpeşte cele ale supuşilor lui.” Şi tu nu răpeşti? Spune-mi! Să nu zici că acela răpeşte talanţi de aur, iar tu numai zece oboli, fiindcă şi cei ce aruncau în cutia pentru milostenie, unii aruncau aur, iar văduva doi bani, şi cu nimic n-a fost mai prejos decât aceia. Pentru ce? ***Fiindcă aici se judecă intenţia, şi nu ceea ce a dat.*** După aceea, când e vorba de milostenie tu ceri ca Dumnezeu să pedepsească şi cu nimic să nu Se arate îngăduitor, iar cu lăcomia să nu facă aşa? Şi cum s-ar putea aceasta? Precum aceea care a aruncat doi bani în cutie, cu nimic n-a fost mai prejos decât ceilalţi în privinţa intenţiei, tot aşa şi tu dacă vei fura chiar numai doi bani, cu nimic n-ai să fii mai bun decât aceia, ba încă dacă s-ar putea spune şi ceva minunat este că tu te lăcomeşti mai mult decât aceia.
Că, dacă cineva ar preadesfrâna cu femeia împăratului sau cu a săracului, sau cu a argatului său este deopotrivă preadesfrânat, căci păcatul aici nu se judecă după deosebirea persoanelor, ci după răutatea intenţiei celui ce a făcut aceasta, tot aşa şi aici. Ba mai mult încă, căci eu l-aş numi preadesfrânat mai degrabă pe cel care preadesfrânează cu oricine, decât pe cel ce desfrânează cu împărăteasa chiar, fiindcă aici poate l-a atras bogăţia sau frumuseţea, sau multe altele, pe când acolo nimic din acestea, aşa că acela mai cu seamă este desfrânat.

Şi iarăşi: eu l-aş numi beţiv mai cu seamă pe cel care întrebuinţează vin prost şi stricat în băutură; tot asemenea îl numesc lacom şi pe cel ce nu le dispreţuieşte nici pe cele mici. Căci cel ce le răpeşte pe cele mari poate că le va dispreţui pe cele mici, în timp ce, dacă le răpeşte pe cele mici, pe cele mari desigur că nu le va dispreţui; aşa că, mai cu seamă acesta este tâlhar. Fiindcă Cel ce nu dispreţuieşte argintul, cum ar putea dispreţui aurul?

Aşa că, atunci când noi îi acuzăm pe cei ce ne stăpânesc, să ne gândim la ale noastre şi ne vom găsi pe noi înşine şi furând, şi lăcomindu-ne mai mult decât aceia, dacă nu cu fapta, cel puţin cu intenţia, de vom judeca precum trebuie a judeca. Căci spune-mi: dacă cineva ar răpi cele ale săracului, iar un altul ar răpi cele ale bogatului, oare nu vor fi pedepsiţi deopotrivă amândoi? Dar ce? Oare criminalul nu este deopotrivă criminal, dacă l-ar ucide pe un sărac sau pe un bogat?

Când deci zicem că unul a răpit ogorul altuia, să ne gândim la ale noastre, şi astfel nu-i vom mai judeca pe alţii şi nu ne vom mai scandaliza că nu vine asupra lor judecata lui Dumnezeu, iar în acelaşi timp vom admira şi îndelunga-răbdare a lui Dumnezeu şi vom fi mai leneşi în lucrarea celor rele. ***Căci, când ne vom vedea şi pe noi răspunzători de aceleaşi fapte, nu ne vom mai tulbura, ci ne vom depărta de păcate, şi astfel ne vom învrednici de bunătăţile viitoare întru Hristos Iisus, Domnul nostru, căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, se cuvine slava, stăpânirea şi cinstea, acum şi pururea şi în vecii vecilor.***

Amin.

Omilia IV – Adevărata slavă şi în veacul de faţă, şi în cel viitor, numai sfinţii o au. Despre slava apostolului şi cea a lui Nero

Tu deci, fiul meu, întăreşte-te în harul care e în Hristos Iisus şi cele ce ai auzit de la mine, cu mulţi martori de faţă, acestea le încredinţează la oameni credincioşi, care vor fi destoinici să înveţe şi pe alţii. Şuieră împreună cu mine, ca un bun ostaş al lui Hristos Iisus. Nici un ostaş nu se încurcă cu treburile vieţii, ca să fie pe plac celui care strânge oaste. Iar când se luptă cineva, la jocuri, nu ia cununa dacă nu s-a luptat după legile jocului. Cuvine-se ca plugarul care se osteneşte să mănânce el mai întâi din roade. Înţelege cele ce-ţi grăiesc, căci Domnul îţi va da pricepere în toate. (II Timotei 2, 1-7)

Mare curaj dă ucenicului faptul că dascălul, fiind primejduit a naufragia pe mare, totuşi a ştiut să scape; căci la urmă îşi va închipui că nu din cauza neştiinţei ar putea să cadă şi el în necazuri, ci din cauza naturii lucrurilor, iar aceasta nu e puţin lucru pentru mângâierea sufletului său. Mare îndemn apoi aduce şi căpitanului pe timp de război faptul de a-l vedea pe general rănit şi iarăşi însănătoşit. Tot aşa şi credincioşilor le aduce mare curaj faptul de a-l vedea pe apostol pătimind marile rele, că, dacă n-ar fi aşa, desigur că nici apostolul nu şi-ar fi povestit suferinţele.

Deoarece Timotei, auzind că acela care poate face lucruri atât de mari, că acela care stăpâneşte lumea întreagă se găseşte în captivitate şi în necazuri şi nu se ruşinează, nici nu se tulbură fiind părăsit de ai săi, chiar şi el (Timotei) de ar pătimi acestea, nu ar mai considera acest fapt ca rezultat al neputinţei omeneşti - şi nici că, dacă este ucenic şi mai mic decât Pavel, el n-ar putea pătimi ceea ce şi dascălul său a pătimit - ci că toate acestea s-au petrecut prin forţa împrejurărilor (din desfăşurarea firească a lucrurilor).

De altfel şi Pavel de aceea povesteşte necazurile sale, ca astfel să-l întărească pe Timotei. Cum că aceasta o avea în vedere povestindu-şi necazurile şi încercările sale, a adăugat: ***„Tu deci, fiul meu, întăreşte-te în harul care e în Hristos Iisus”. Dar ce spui, Pavele? Ne întăreşti pe noi prin frică? Ne-ai spus că ai fost legat, că te găseşti în necazuri şi că toţi te-au părăsit şi după ce ne-ai încredinţat că fiind chiar părăsit de unii, totuşi n-ai pătimit nici un rău, cum de adaugi: „Tu deci, fiul meu, întăreşte-te în harul care e în Hristos Iisus”? „Cu drept cuvânt - răspunde el - căci mai cu seamă acestea vă întăresc pe voi, decât acelea. Că dacă eu, Pavel, pătimesc acestea, apoi cu atât mai mult voi sunteţi datori a suferi astfel; dacă dascălul vostru suferă, cu atât mai mult voi, ucenicii.”***

Şi cu multă dragoste părintească îl îndeamnă, numindu-l fiu, şi nu oricum, ci „fiul meu". „Dacă eşti fiu, zice, imită-l pe tatăl tău. Dacă eşti fiu, întăreşte-te în cele ce am spus şi mai cu seamă nu numai prin cele povestite, ci şi prin harul lui Hristos: „Întăreşte-te în harul care e în Hristos Iisus" zice ,adică prin harul lui Hristos Iisus; adică: „stai cu bărbăţie; ştii cum să te aperi". De altfel, şi în altă parte zicând el: ***„Căci lupta noastră nu este împotriva trupului şi a sângelui" (Efeseni 6, 12),*** n-a vorbit doar cu scopul de a-i descuraja, ci de a-l stârni. ***„Fii treaz, zice priveghează, ai harul Domnului care te ajută şi se luptă împreună cu tine şi deci cu multă bunăvoinţă şi cu multă dragoste fă şi tu cele ce ţi se cuvin a face."***

„Cele ce ai auzit de la mine, cu mulţi martori de faţă, acestea le încredinţează la oameni credincioşi." Credincioşi, zice, iar nu iscoditori, nu raţionalişti; credincioşi, zice, care n-au trădat propovăduirea Evangheliei. „Ce ai auzit", zice, iar nu ceea ce ai cercetat tu, ceea ce ai cernut, ceea ce ai descusut, căci ***„credinţa este din auzire, zice, iar auzirea prin cuvântul Iui Hristos". (Romani 10, 17)***

Şi ce vrea să zică prin: „cu mulţi martori de faţă"? E ca şi cum ar fi zis: „nu le-ai auzit pe ascuns sau pe furiş, ci fiind mulţi de faţă şi cu curaj". Şi n-a zis doar: „spune-le acestea" ci: „încredinţează-le", ca şi cum parcă e vorba de vistieria împărătească, care trebuie a fi încredinţată şi pusă în siguranţă.

Iarăşi îl înspăimântă pe ucenic, atât prin cele de mai înainte cât şi prin cele de mai jos. Prin expresia: „încredinţează-le", el nu-i înţelege numai pe cei credincioşi, căci ce folos dacă tu eşti credincios, iar altora nu eşti în stare a le împărtăşi învăţătura Evangbeliei? Ce folos vei avea, dacă tu poate că nu vei trăda credinţa, însă nici nu eşti în stare de a-i face şi pe alţii credincioşi? De aceea ***dascălul trebuie a avea cu sine aceste două însuşiri: a fi şi credincios, a fi şi didactic, adică învăţător. Pentru aceea şi zice apostolul: „care vor fi destoinici să înveţe şi pe alţii".***

„Suferă împreună cu mine, ca un bun ostaş al lui Hristos Iisus". Vai! cât de mare este demnitatea aceasta, de a fi ostaş al lui Hristos! Gândeşte-te la împăraţii pământeşti şi cum cei din oastea lor consideră această slujire drept ceva mare şi însemnat. Deci, dacă datoria ostaşului este de a pătimi pentru împărat, apoi a nu pătimi nu este faptul unui ostaş. Aşa că nu trebuie a se nelinişti când el pătimeşte, căci aceasta este datoria ostaşului, ci să se nelinişteascã atunci când el n-ar pătimi.

„Nici un ostaş nu se încurcă cu treburile vieţii, ca să fie pe plac celui care strânge oaste." Acestea sunt spuse către Timotei, însă printr-însul sunt spuse către orice dascăl sau ucenic. Nimeni deci din cei ce au vreo episcopie (vreo priveghere,

vreo demnitate) să nu judece ca nevrednice de sine auzind acestea, ci să le judece ca nevrednice de sine de a le face.

„Iar când se luptă cineva, la jocuri, nu ia cununa dacă nu s-a luptat după legile jocului.” Dar ce vrea să zică „dacă nu se luptă după legile jocului”? Anume, că nu e de-ajuns numai de a intra în luptă şi nici numai dacă şi-a uns trupul cu untdelemn pregătindu-se de luptă sau numai că s-a încâlcit în luptă, ci dacă nu va păzi întreaga lege a luptelor şi legea mâncării şi legea prudenţei şi a demnităţii, precum şi legea exerciţiilor de luptă şi în fine, dacă nu va avea în vedere tot ceea ce se cuvine luptătorilor, niciodată nu se va încununa. Şi priveşte înţelepciunea lui Pavel, căci a amintit de lupte şi de ostaşi, pe de o parte spre a fi gata de ucideri, omoruri şi sânge, iar pe de alta spre a suferi cu răbdare şi cu bărbăţie orice, ca astfel veşnic să se găsească în exerciţiu şi gata de luptă.

„Cuvine-se ca plugarul care se osteneşte, zice, să mănânce el mai întâi din roade.” Mai sus a vorbit cu exemple de la sine, iar după aceea cu exemple de la dascăl; aici însă vorbeşte cu exemple ce se petrec în viaţa obştească, cu exemple de la luptători, de la ostaşi şi pune alături şi premiile, pe de o parte spre a plăcea celui ce strânge oştire, iar pe de alta spre a se încununa.

Oferă încă şi al treilea exemplu, ceea ce mai cu seamă îi convine lui, căci exemplul ostaşului şi al luptătorului este potrivit şi celor stăpâniţi, celor mici, iar exemplul plugarului se potriveşte dascălului. Nu numai ca ostaş trebuie a se lupta, nici numai ca luptător, ci şi ca plugar trebuie a se osteni pentru cei de sub el. Plugarul nu se îngrijeşte numai de ale sale, ci şi de roade şi de pământ, adică şi plugarul are nu o mică răsplată în urma ostenelelor sale. Aici arată şi că Dumnezeu de nimic nu este lipsit, arată şi răsplata învăţăturii, a spus în acelaşi timp şi un lucru comun.

„***Precum, zice, plugarul nu în zadar se osteneşte, ci mai înainte de alţii el se bucură de ostenelile sale, tot aşa se petrece şi cu dascălul.”*** Sau că aceasta o spune aici apostolul, sau că vorbeşte despre dascăli spre a fi preţuiţi. Dar nu are nici un sens; căci cum aşa? Când el nu a spus simplu plugar, ci: „plugarul care se osteneşte”, şi nici n-a spus: „care munceşte”, ci cel care se oboseşte muncind. Aici vorbeşte aşa pentru ca nimeni să nu se neliniştească pentru întârzierea răsplăţii, „căci, zice, deja te bucuri de acea răsplată” sau că răsplata este poate chiar în însăşi osteneala lui.

Deci, după ce a pus de faţă exemplele cu ostaşii, cu luptătorii, cu plugarii şi totul în fine într-un mod enigmatic, şi că: „nimeni nu se încununează, de nu se va lupta după lege”, şi că: „Cuvine-se ca plugarul care se osteneşte să mănânce el mai întâi

din roade”, la urmă a adăugat: ***„Înţelege cele ce-ţi grăiesc, căci Domnul îţi va da pricepere în toate”.*** Pentru aceea deci el le-a spus toate acestea în formă de parabolă şi ca proverbe.

Apoi iarăşi, arătându-şi iubirea lui cea părintească, nu încetează de a-l îndemna pe Timotei, temându-se pentru el ca un fiu al său adevărat, şi zice: ***Adu-ţi aminte de Iisus Hristos, Care a înviat din morţi, din neamul lui David, după Evanghelia mea, pentru Care sufăr până şi lanţuri ca un făcător de rele. (2, 8-9)*** Dar de ce oare pomeneşte aici de Hristos? O spune aceasta adresându-se ereticilor, în acelaşi timp şi pe el deşteptându-l şi arătându-i folosul ce ar putea trage din pătimirile suferite, căci însuşi dascălul nostru Hristos, prin patima suferită, a doborât moartea. ***„Aceasta să ţi-o aminteşti, zice, şi vei avea o mare mângâiere.”***

„Adu-ţi aminte de Iisus Hristos, zice, Care a înviat din morţi, din neamul lui David.” Deja de pe atunci au început unii a răsturna iconomia lui Dumnezeu, simţindu-se parcă ruşinaţi de măreţia iubirii de oameni a lui Dumnezeu, căci binefacerile cu care ne-a miluit Dumnezeu au fost aşa de mari, încât chiar şi oamenii se ruşinează a le atribui lui Dumnezeu şi se îndoiesc a crede că S-a umilit atât de mult.

„După Evanghelia mea”, zice. Pretutindeni spune aceasta în epistole, zicând: „după Evanghelia mea”, fiindcă trebuia a se încrede într-însul Timotei şi fiindcă şi alţii erau care evanghelizau altele. „Pentru Care sufăr până şi lanţuri, zice ca un făcător de rele.” Iarăşi îl mângâie punându-se pe sine înainte, iarăşi îl îndeamnă. Şi ce pagubă ar fi fost ca apostolul să fie silit de a-l povăţui prin aceste două lucruri? Căci ce folos dacă l-ai arăta pe dascăl pătimind, însă întru nimic folositor?

Deci, unde este folosinţa lui şi cu ce s-a făcut minunat? Dar cuvântul lui Dumnezeu nu se leagă, zice. „Dacă am fi ostaşi lumeşti sau dacă am purta un război lumesc, zice, poate că legăturile acestea, care leagă mâinile, ar avea vreo putere, dar acum Dumnezeu astfel ne-a botărât şi ne-a pus pe noi, încât întru nimic să nu fim biruiţi. Ne sunt legate mâinile, dar nu limba, căci limba nimeni nu o poate lega, ci numai teama şi necredinţa şi dacă acestea nu le avem, chiar de am fi legaţi peste tot, totuşi propovăduirea cuvântului nu se poate lega. De pildă: dacă l-ar lega cineva pe plugar, ar putea împiedica semănarea câmpului, fiindcă seamănă cu mâinile, pe când dacă îl vei lega pe dascăl, cuvântul nu i l-ai împiedicat, fiindcă el seamănă cu limba, iar nu cu mâna.

Cuvântul nostru nu poate fi supus legării, căci pe când noi suntem legaţi, el se dezleagă şi fuge. Cum aşa? Apoi iată că şi legaţi fiind, noi propovăduim. Aceasta

să fie ca îndemn celor dezlegaţi, că, dacă noi fiind legaţi propovăduim, apoi cu atât mai mult trebuie a face aceasta voi, cei dezlegaţi. Ai auzit că eu pătimesc acestea ca un făcător de rele, dar tu nu te întrista, căci mare este minunea. Eu, cel legat, fac lucrul celor dezlegaţi; eu, cel legat, îi întrec pe toţi; eu, legatul, i-am biruit pe cei ce m-au legat. Căci cuvântul este al lui Dumnezeu, iar nu al nostru şi legăturile omeneşti nu vor putea încătuşa cuvântul lui Dumnezeu.

De aceea toate le rabd, pentru cei aleşi, zice, ca şi ei să aibă parte de mântuirea care este întru Hristos Iisus şi de slava veşnică. (2, 10) Iată aici şi o altă îndemnare, că „nu pentru mine, zice, ci pentru voi le rabd pe toate. Îmi era cu putinţă a vieţui fără primejdii; dacă m-aş fi gândit la ale mele, îmi era cu putinţă a nu pătimi nimic din acestea, însă acum toate le rabd pentru mântuirea altora. Pentru ce, dar, pătimesc acestea? Pentru binele străinilor, pentru ca alţii să se bucure de viaţa veşnică”. Şi ce le vesteşte? N-a spus simplu: „pătimesc pentru aceştia sau aceia”, ci: „pentru cei aleşi”, dând a înţelege prin aceasta că, dacă Dumnezeu i-a ales, apoi noi trebuie a pătimi totul pentru ei.

„Ca şi ei să aibă parte de mântuire.” Expresia: „ca şi ei” este pusă ca şi cum ar fi zis: „şi noi, căci pe noi ne-a ales Dumnezeu. Precum Dumnezeu a pătimit pentru noi, tot aşa şi noi pătimim pentru aceia, aşa că faptul este ca răsplată, iar nu ca har din parte-ne. Din partea lui Dumnezeu desigur că a fost har, căci mai înainte de a face noi binele, El ne-a făcut nouă bine, însă din partea noastră este răsplată, căci mai înainte de a lua plata de la Dumnezeu, pătimim pentru aceştia”. „Ca şi ei să aibă parte de mântuire.” ***Ce spui? Care mântuire? Cel ce încă nu este pricinuitor mântuirii proprii, ci este pierdut poate să fie pricinuitor mântuirii altuia?***

De aceea a şi adăugat: ***„nu mântuirii acesteia, zice, ci celei „care este întru Hristos Iisus” - adevăratei mântuiri - „şi de slava veşnică”.*** Cu durere sunt cele prezente, dar numai pe pământ; triste sunt cele de faţă, însă sunt vremelnice. Sunt încărcate de necaz şi durere, însă numai astăzi şi mâine. Cele cu adevărat bune nu sunt astfel, ci veşnice, ci în ceruri. Aceea este cu adevărat slavă, iar aceasta de aici este necinste.

Adevărata slavă şi în veacul de faţă şi în cel viitor, numai sfinţii o au. Despre slava apostolului şi cea a lui Nero

Ai văzut, iubitule, că nu există slavă pe pământ, ci adevărata slavă este în ceruri.

- ⇒ *Deci, dacă voieşte cineva a fi slăvit, primească a fi necinstit.*
- ⇒ *Dacă voieşte cineva a se bucura de linişte, primească a fi neliniştit şi tulburat.*

⇒ *Dacă voieşte cineva a se desfăta veşnic şi a fi lăudat, dispreţuiască-le pe cele trecătoare.*

Cum că necinstea este slavă, iar slava de aici necinste, haideţi ca după putere să vă reprezentăm aceasta, ca astfel să vedem adevărata slavă.

Pe pământ nu se poate cineva slăvi, iar de voieşti a fi slăvit, prin necinste vei căpăta aceasta. Şi acum, hai să examinăm faptul acesta asupra a două persoane: Nero şi Pavel. Acela avea slava lumii, iar acesta, necinstea. Cum? Acela era tiran, multe rele făcând, trofee din războaie aducând, bogăţii curgându-i de pretutindeni, armate nesfârşite, cea mai mare parte a lumii supusă lui, cetatea împărătească supusă, întregul Senat plecându-i-se la picioare, şi chiar împărăţiile. Pleca totdeauna îmbrăcat strălucit, iar când trebuia să iasă înarmat, ieşea totdeauna înarmat cu arme aurite şi bătute în pietre preţioase şi când era timp de pace, el se găsea totdeauna îmbrăcat cu porfiră împărătească. Mulţi păzitori avea pe lângă el şi mulţi aghiotanţi.

Pe pământ şi pe mare auzea zicându-i-se stăpân, autocrator, August, Cezar, împărat şi alte nume de acest fel, pe care le inventa linguşirea, şi în fine, nimic nu-i lipsea spre a fi slăvit, ci atât înţelepţii cât şi puternicii, ba chiar şi regii tremurau de frica lui, fiindcă se spunea că de altfel era şi brutal şi crud. Acesta voia a fi şi Dumnezeu, iar pe idoli pe toţi îi dispreţuia până şi pe Dumnezeul cel mai presus de toate, şi cerea a fi adorat el ca Dumnezeu.

Şi ce poate fi mai bun ca această slavă? Sau, mai bine zis, ce poate fi mai rău ca această necinste? Nu ştiu însă cum, sub puterea adevărului, m-a luat gura pe dinainte şi s-a pronunţat mai înainte de judecată. Acum însă să cercetăm lucrul după părerea celor mulţi, după părerea necredincioşilor, după linguşire. Ce poate fi mai mare în slavă, decât faptul de a se crede pe sine Dumnezeu? Mare necinste cu adevărat, ca fiind cineva om, să turbeze atât de mult şi să cugete astfel de lucruri. Dar noi, acum, să cercetăm lucrul după părerea celor mulţi. Nimic deci nu lipsea slavei acesteia omeneşti şi Nero cerea a fi adorat de toţi ca Dumnezeu.

Dar acum, dacă credeţi, haideţi să-l punem lângă el şi pe Pavel. Omul acesta era cilician - şi câtă deosebire este între Cilicia şi Roma, toţi ştiu - curelar cu meşteşugul, sărac, lipsit de înţelepciunea din afară, ştiind numai ebraica, limbă dispreţuită de toţi, şi mai cu seamă de italieni. Căci aceştia nu doar dispreţuiesc limba Eladei sau vreo altă limbă barbară, precum dispreţuiesc limba sirienilor, iar aceasta are multe afinităţi cu cea ebraică. Dacă ei dispreţuiesc Elada cea frumoasă şi minunată şi deci şi limba Eladei, apoi cu atât mai mult limba evreilor.

Era, zic, om care de multe ori a trăit în cea mai mare sărăcie, care de multe ori se culca flămând, om gol, care nu avea nici cu ce să se îmbrace. ***„În osteneală şi în trudă, zice, în privegheri adeseori” (II Corinteni 11, 27),*** şi nu numai aceasta, ci şi în legături cu tâlharii, cu fermecătorii de morminte, cu ucigaşii era pus împreună, după porunca aceluia (Nero) şi era muncit ca un făcător de rele, ceea ce el însuşi spune.

Deci, care din aceşti doi este mai strălucit? Oare, nu cei mai mulţi nici nu cunosc numele lui Nero, pe când pe Pavel şi elinii, şi barbarii, şi sciţii, ba până şi chiar cei de la marginea pământului îl cântă şi slăvesc în fiecare zi?

Dar să nu cercetăm cele de acum, ci pe cele de atunci. Cine oare era mai strălucit? Şi cine era mai slăvit? Cel ce era legat cu lanţ şi legat era scos din temniţă sau cel ce era îmbrăcat cu porfiră şi ieşea din palat? Desigur că acela care era legat. Cum? Apoi acela, deşi avea armată, deşi şedea în fruntea tuturor îmbrăcat în veşminte strălucite, totuşi nu putea face deloc ceea ce voia, pe când cel legat şi luat ca făcător de rele şi îmbrăcat în haine proaste, toate le făcea cu mai multă putere. Cum, în ce fel? Acela îi zicea: „să nu semeni cuvântul evlaviei”, iar acesta îi răspundea: „nu pot suferi aceasta, căci cuvântul lui Dumnezeu nu poate fi legat.”

Şi astfel cilicianul, curelarul, legatul, săracul şi cel ce trăia în lipsă şi-a bătut joc de cel din Roma, de cel bogat, de cel ce împărăţea, de cel ce stăpânea peste toţi, de cel ce procura multe la mulţi şi care având atâtea armate, nimic n-a putut face lui Pavel.

Cine deci era mai strălucit? Cine, mai cinstit? Cel ce, fiind în legături, biruia sau cel ce era biruit, fiind îmbrăcat în porfiră? Cel ce sta jos şi arunca săgeţi sau cel ce şedea sus şi era însăgetat? Cel ce poruncea şi era dispreţuit sau cel ce auzea porunca şi nimic nu făcea din cele poruncite? Cel ce era singur şi biruia sau cel ce era biruit cu mii de armate? împăratul comanda armata, iar cel legat purta trofeul contra lui.

Spune-mi deci de partea căruia ar voi cineva să fie? Să nu-mi spui de cele ce vor fi după aceasta, ci cercetează-le pe acestea de acum. De ce parte ar voi cineva să fie? De partea lui Pavel sau a lui Nero? Nu vorbesc despre credinţă, căci aceasta este învederată, ci despre slava, cinstea şi strălucirea lor. Dacă cineva ar fi înţelept, ar zice că de partea lui Pavel. Căci dacă a birui este mai strălucit decât a fi biruit, atunci Pavel este cel slăvit. Şi nu aceasta este lucru mare, că a biruit, ci că, găsindu-se într-o astfel de poziţie, el a biruit. Căci iarăşi zic şi nu voi conteni a

spune aceleaşi: era înconjurat cu lanţuri şi cu toate acestea l-a biruit pe cel ce purta pe cap diadema.

Astfel este puterea lui Hristos! Lanţul biruie coroana împărătească şi mai strălucit se arată decât aceea. Cu zdrenţe era îmbrăcat acest nespălat, ca unul ce locuia în temniţă şi totuşi pe toţi îi întorcea spre lanţurile sale, mai mult decât cel îmbrăcat cu hlamidă! Pe pământ jos sta cel stăpânit şi în sus căuta şi toţi lăsându-l la o parte pe cel ce era purtat pe car aurit căutau spre acela!

Şi cu drept cuvânt, căci a-l vedea pe împărat purtat pe car aurit era ceva obişnuit, dar a-l vedea pe cel legat vorbind cu împăratul cu atâta îndrăzneală, cu câtă se arătă împăratul către un rob mişel şi de plâns, aceasta cu adevărat că era ceva paradoxal şi neauzit. Mulţime multă era de faţă, şi toţi erau robii împăratului. Ei bine, toţi aceştia îl admirau nu pe împăratul lor, nu pe stăpânul lor, ci pe cel ce îl biruise pe împăratul şi stăpânul lor, de care toţi se temeau şi tremurau şi singur Pavel îşi bătea joc de el!

Ai văzut câtă strălucire poate fi chiar şi în legături? Dar după acestea, ce ar mai putea spune cineva? Fiind vorba de Nero, iată că nici măcar mormântul nu i se ştie în mod sigur, pe când Pavel mai strălucit decât toţi împăraţii stă în însăşi împărăteasca cetate, unde a şi învins, unde şi trofeul l-a purtat în triumf. De acela chiar dacă şi-ar aduce aminte cineva, îşi aduce aminte cu hulă şi dispreţ, împreună chiar şi cu casnicii lui, fiindcă se spune că era desfrânat, în timp ce de Pavel toţi îşi aduc aminte pretutindeni cu laude, şi nu numai printre noi, ci şi printre duşmani.

Căci, când străluceşte adevărul, nici cbiar duşmanii nu au motiv a fi neruşinaţi şi, dacă poate nu-l admiră pe el pentru credinţă, totuşi îl admiră pentru îndrăzneala, pentru bărbăţia lui. Acesta în fiecare zi este încununat şi lăudat prin gurile tuturor din lumea întreagă, iar acela este încărcat de hule şi învinovăţiri. Deci, care poate fi mai strălucit?

Dar am uitat a-l lăuda pe acest bărbat cu cea mai mare exactitate şi de aceea trebuie a spune ceea ce într-adevăr trebuie spus. Şi care sunt acestea? Cele din ceruri. Cum va veni împreună cu împăratul cerurilor, în cel mai strălucit cnip, şi cum atunci Nero va sta trist şi amărât. Dar dacă ţi se pare că eu vorbesc lucruri de necrezut şi de râs, tu singur eşti de râs. Căci, dacă nu crezi celor ce vor fi, cel puţin crede de la cele ce s-au petrecut deja.

Încă nu este timpul cununilor şi totuşi luptătorul s-a bucurat de atâta cinste; dar încă atunci când va sosi Judecătorul, de câtă cinste nu se va bucura? Străin a fost şi

nemernic printre cei străini, şi totuşi este atât de mult admirat; dar oare când va fi printre ai săi, de ce bun nu se va bucura? Acum „viaţa voastră este ascunsă cu Hristos întru Dumnezeu" (Coloseni 3, 3), şi cu toate acestea cel mort lucrează şi este cinstit mai mult decât cei vii; dar, când va veni însăşi viaţa noastră, de ce nu se va învrednici? De ce nu se va împărtăşi?

De aceea a făcut Dumnezeu ca el să se bucure de această cinste, nu doar că ar fi avut nevoie, căci dacă în trup fiind, el dispreţuia slava celor mulţi, apoi cu atât mai mult când s-a izbăvit de legăturile trupului acestuia. Şi nu doar de aceea a făcut Dumnezeu ca el să se bucure de cinste, ci ca şi cei ce nu vor crede în cele viitoare să fie acuzaţi chiar din cele prezente. Spun că va veni Pavel cu împăratul cerurilor, când va fi învierea, şi că ne vom bucura de mii de bunuri.

Dar necredinciosul nu crede; prin urmare, din cele prezente va crede. Curelarul se arată mai strălucit şi mai cinstit decât împăratul. Nimeni, ajungând împărat al Romei, nu s-a bucurat de atâta cinste; împăratul este aruncat afară poate din cetate, în timp ce Pavel stăpâneşte mijlocul cetăţii, ca şi cum împărăţeşte şi trăieşte. De la acestea deci crede şi în cele viitoare. Dacă aici, unde el era alungat, unde era persecutat, se bucură de atâta cinste, dar când va veni, ce va fi?

Dacă aici, unde el era curelar, a devenit atât de strălucit, dar când va veni strălucind ca şi razele soarelui, ce va fi? Dacă, după atâta înjosire, s-a bucurat de atâta măreţie, dar când va veni, ce va fi? Sau e cu putinţă a fugi de acele împrejurări? Pe cine oare nu stârneşte faptul că acest curelar a devenit mai cinstit decât cel mai admirat dintre toţi împăraţii? Deci, dacă aici s-au petrecut lucruri peste natură, apoi cu atât mai mult în viitor.

Crede, omule, în cele prezente, dacă nu voieşti a crede în cele viitoare. Crede, omule, în cele ce se văd, dacă nu voieşti a crede în cele ce nu se văd sau mai bine zis, crede în cele ce se văd, căci atunci vei crede şi în cele ce nu se văd. Iar de nu voieşti, este binevenit a spune împreună cu apostolul: ***„sunt curat de sângele tuturor" (Faptele Apostolilor 20, 26),*** căci toate le-am mărturisit vouă şi nimic n-am trecut cu vederea din cele ce trebuia a vă spune. Voi singuri deci învinovăţiţi-vă pe voi înşivă şi singuri vă veţi hotărî pedeapsa cea din gheenă.

Iar noi, ca nişte fii iubiţi, să ne facem urmaşi ai lui Pavel nu numai prin credinţă, ci şi prin viaţă. Pentru ca să ne învrednicim de slava cea cerească, să călcăm cu picioarele slava de aici. Nimic să nu ne atragă din toate cele prezente. Să dispreţuim cele văzute, ca să ne bucurăm de cele cereşti sau mai bine zis, ne vom

bucura şi de acestea prin acelea, afară numai dacă din capul locului scopul nostru este de a ne învrednici de acelea.

Cărora fie ca să ne învrednicim cu toţii, prin Hristos Iisus, Domnul nostru, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, se cuvine slava, stăpânirea şi cinstea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Omilia V – Contra lăcomiei. Mustrarea cugetului este pentru cel lacom o mare şi veşnică tortură

Vrednic de crezare este cuvântul: căci dacă am murit împreună cu El, vom şi învia împreună cu El. Dacă rămânem întru El, vom şi împărăţi împreună cu El; de-L vom tăgădui, şi El ne va tăgădui pe noi. Dacă nu-I suntem credincioşi, El rămâne credincios, căci nu poate să Se tăgăduiască pe Sine Însuşi. Aminteşte-le acestea şi îndeamnă stăruitor înaintea lui Dumnezeu să nu se certe pe cuvinte, ceea ce la nimic nu foloseşte, decât la pierzarea ascultătorilor. (2, 11-14)

Mulţi dintre oamenii cei mai slabi nu rezistă în faţa tăriei credinţei şi nici nu suferă întârzierea speranţei lor; ei caută numai la cele prezente şi prin acestea le caracterizează pe cele viitoare. „Dacă cele de aici, zic ei, sunt moarte, munci şi legături, iar Hristos zice că acestea duc la viaţa cea veşnică, nu ar crede cineva, ci ar putea zice: Adică cum? Când trăiesc, mor, şi când mor, trăiesc? Ce vrea să însemne aceasta? Cât sunt pe pământ, nimic nu-mi făgăduieşti, iar în ceruri îmi dai? Cele mici nu le dai, iar acolo acorzi lucruri mari?"

Aşadar, ca nimeni să nu cugete acestea, iată că îşi face cuvântul fără nici o îndoială, preîntâmpinând asemenea îndoieli şi dând dovezi, căci expresia: ***„Adu-ţi aminte de Domnul Iisus Hristos"*** ***aceasta înseamnă, că după moarte a înviat.*** Aici iarăşi învederează acest lucru, zicând: ***„Vrednic de crezare este cuvântul: căci dacă am murit împreună cu El, vom şi învia împreună cu El".*** Cum este vrednic de crezare? „Dacă am murit împreună cu Hristos, împreună cu El vom şi învia", zice. Căci spune-mi: Când noi ne împărtăşim cu El în cele triste şi în cele ce poartă cu sine osteneală, apoi în cele bune nu ne vom împărtăşi? Iar aceasta nu ar face-o nici chiar omul, că pe cel ales de a muri şi a fi muncit împreună cu el, să nu-l prefere de a fi părtaş cu el, când s-ar găsi vreodată în linişte.

Cum am murit împreună cu Hristos? Vorbeşte de moartea cea prin botez şi de cea prin patimi (suferinţe), căci zice: ***„Purtând totdeauna în trup omorârea lui Iisus"*** (II Corinteni 4, 10), şi: ***„Ne-am îngropat împreună cu El, în moarte, prin botez"***, şi: ***„omul nostru cel vechi a fost răstignit împreună cu El", şi: „am fost altoiţi pe El prin asemănarea morţii Lui".*** (Romani 6, 4-6) Aici însă spune mai multe despre moartea cea prin ispită şi necazuri. Deci, dacă pentru El murim, apoi oare nu vom învia pentru EI? Aceasta este fără nici o îndoială. ***„Dacă rămânem întru El, zice, vom şi împărăţi împreună cu El".*** Nu e de-ajuns însă a muri o dată numai pentru El, căci fericitul Pavel în fiecare zi murea, ci este nevoie de multă răbdare, de care mai ales avea nevoie Timotei. Să nu-mi spui de cele de la început, ci dacă acele suferinţe vor fi continue.

În continuare, apostolul îndeamnă şi din altă parte, adică nu numai de la cele bune, ci şi de la cele rele. Căci dacă ar urma ca şi cei răi să se împărtăşească de aceleaşi bunuri cu cei buni, nu ar fi nici o mângâiere. Iar dacă ar fi ca aceia care rabdă rele să împărăţească împreună cu El, şi nerăbdând numai aceasta să pătimească — să nu împărăţească împreună cu El — desigur că e rău şi aceasta, afară numai că nu este în stare de a-i întărâta pe cei mulţi. De aceea spune ceea ce este mai îngrozitor, zicând: ***„De-L vom tăgădui, şi El ne va tăgădui pe noi".***

Aşadar, nu numai în cele bune va fi răsplată, ci şi în cele rele, şi în cele contrare. Iar a fi cineva lepădat de El când va veni întru împărăţia Sa, puteţi pricepe ce va suferi. ***„Iar de cel ce se va lepăda de Mine înaintea oamenilor şi Eu Mă voi lepăda de el".*** (Matei 10, 33) Răsplata nu este deopotrivă. De altfel, nici nu-L vătămăm prin lepădarea de EI, căci: ***„Dacă nu-I suntem credincioşi, El rămâne credincios, căci nu poate să Se tăgăduiască pe Sine Însuşi"***, ***adică, dacă nu credem că El a înviat, din această necredinţă cu nimic nu este El vătămat. El este cu adevărat şi acelaşi rămâne, fie că am crede noi, fie că nu am crede.***

Deci, dacă cu nimic nu poate fi vătămat de noi, care Îl tăgăduim, apoi pentru nimic altceva nu cere mărturisirea noastră, decât pentru binele nostru, căci El acelaşi rămâne şi tăgăduindu-L, şi netăgăduindu-L. „Căci nu poate să Se tăgăduiască pe Sine însuşi", adică a Se tăgădui că n-ar fi. Noi zicem, de pildă, că nu este, deşi lucrul nu este aşa – şi o zicem, căci nici nu ştim care este esenţa (fiinţa) Lui – cu toate acestea, nu este natural a nu fi, adică nu este cu putinţă de a trece în ceea ce nu este. El pururea rămâne acelaşi, pururea fiinţa Lui rămâne aceeaşi.
Deci, noi nu stăm faţă de El ca şi cum I-am face o graţie dacă nu ne-am lepăda de El sau ca şi cum L-am vătăma dacă L-am tăgădui. Apoi, ca nu cumva cineva să creadă că Timotei tocmai avea nevoie de aceste sfătuiri şi îndemnări, a adăugat imediat: ***„Aminteşte-le acestea şi îndeamnă stăruitor înaintea lui Dumnezeu să nu se certe pe cuvinte, ceea ce la nimic nu foloseşte, decât la pierzarea ascultătorilor".*** Înfricoşat lucru este aceasta, de a le mărturisi înaintea lui Dumnezeu, adică de a-L lua pe Dumnezeu ca martor îndemnărilor sale.

Căci, dacă nu ar cuteza cineva a lepăda mărturia invocată de un om, apoi cu atât mai mult mărturia lui Dumnezeu. De pildă, dacă, făcând un contract sau scriind un testament, cineva ar voi să invoce martori de bună-credinţă, oare ar îndrăzni altcineva a le călca sau a le destăinui cuiva dintre cei din afară? Deloc, căci, chiar de ar voi, totuşi temându-se de buna-credinţă a martorilor, s-ar păzi. Adică, „ia pe Dumnezeu de martor al celor grăite şi al celor făcute".

„Să nu se certe pe cuvinte, ceea ce la nimic nu foloseşte", şi nu numai aceasta, ci şi „decât la pierzarea ascultătorilor", căci nu numai că nu va fi de nici un folos, ci încă o mare pagubă. Şi anume, chiar dacă ei ar dispreţui îndemnurile tale, totuşi Dumnezeu îi va judeca, şi nu tu. Căci lucrul acesta este iscodire, şi sunetul omenesc pururea voieşte a se război şi a se lupta în cuvinte.

Sileşte-te să te arăţi încercat, înaintea lui Dumnezeu, lucrător cu faţa curată, drept învăţând cuvântul adevărului. (2, 15) Pretutindeni foloseşte expresia: „cu faţa curată" (neruşinat). ***Şi de ce, oare, face multă vorbă despre ruşinare sau despre ruşine?*** Fiindcă erau poate mulţi care se ruşinau cu Pavel şi cu predica lui, ca fiind curelar, şi ca dintre dascălii cei pierduţi. Căci şi Hristos a fost răstignit, iar acesta (Pavel) urma a fi decapitat. Petru a fost răstignit cu capul în jos, şi toate acestea le-au suferit de la oameni mişei şi de nimic. Deci, fiindcă aceştia stăpâneau, ***„nu te ruşina, zice, şi să nu te sfieşti de a face tot ceea ce duce spre evlavie, chiar de ar fi nevoie de a sluji ca rob sau de a pătimi orice".***

Şi cum oare devine cineva lămurit sau încercat? Lucrător fiind neruşinos. Căci, precum lucrătorul nu se ruşinează de nimic, spre a face ceea ce trebuie a face, aşa şi lucrătorul Evangheliei nu trebuie a se ruşina, ci totul a răbda. „Drept învăţând cuvântul adevărului", căci mulţi smulg din toate părţile acest cuvânt şi-l apleacă spre pământ, şi dintr-însul multe odrasle sunt ieşite. N-a zis: „dregând", ci: „drept învăţând", adică: „taie odraslele cele rele, fii cu băgare de seamă la acestea şi taie-le cu multă putere. Precum tai o curea, tot aşa cu cuţitul Dubului taie din toate părţile ceea ce este de prisos şi străin de propovăduirea Evangheliei".

Iar de deşartele vorbiri lumeşti fereşte-te (2, 16), ***căci nu se vor opri numai aici, fiindcă odată inovaţia introdusă, pururea naşte inovaţii, şi nemărginită va fi rătăcirea celui ce a ieşit din limanul cel liniştit, aşa că nicăieri nu se va opri, căci ele vor spori nelegiuirea tot mai mult, zice, cuvântul lor va roade ca o cangrenă.*** (2, 16-17) Acesta este un rău neînfrânat, neputând fi oprit prin vreo doctorie, ci totul vatămă. Arată deci că aceasta este o boală, şi încă o boală foarte rea, iar de aici apoi el învederează neîndreptarea lor, fiindcă ei au rătăcit din calea cea dreaptă nu întâmplător, ci cu bună ştiinţă (intenţionat), şi mai cu seamă aceştia sunt nevindecabili.

Dintre ei sunt Imeneu şi Filet, zice, care au rătăcit de la adevăr, zicând că învierea s-a şi petrecut, şi răstoarnă credinţa unora. (2, 17-18) Şi bine a spus: „căci vor spori nelegiuirea". Căci se pare oarecum că numai acesta este rău (negarea învierii), însă tu priveşte câte rele se nasc de aici. Că, dacă învierea s-a făcut deja, apoi nu numai de aceasta vor fi păgubiţi, anume că vor fi lipsiţi de slava

cea mare, ci s-au răsturnat cu totul şi cele ale judecăţii, şi cele ale răsplătirii. Dacă a avut loc învierea, atunci a avut loc şi răsplătirea.

Aşadar, cei buni şi drepţi s-au bucurat de necazuri şi de dureri, iar cei răi, tăvălindu-se în desfătări, nu sunt pedepsiţi. Bine de tot, nu-i aşa? Ar fi mai bine a spune că nu este înviere, decât că s-a petrecut deja. „Şi răstoarnă, zice, credinţa unora.” Nu a tuturor, ci a unora. Dacă nu este înviere, atunci s-au răsturnat şi cele ale credinţei. Dacă înviere nu este, atunci zadarnică este propovăduirea noastră. Nici Hristos n-a înviat, iar dacă n-a înviat, nici nu S-a născut şi nici la ceruri nu S-a înălţat.

Ai văzut cum a se împotrivi cineva învierii, atrage după sine atâtea rele? Dar oare nu trebuie a face nimic pentru cei ce răstoarnă credinţa? Dar temelia cea tare a lui Dumnezeu, zice, stă neclintită, având pecetea aceasta: ***«Cunoscut-a Domnul pe cei ce sunt ai Săi»***; şi ***«să se depărteze de la nedreptate oricine cheamă numele Domnului»***. (2, 19) Arată deci că şi mai înainte de a rătăci nu erau întăriţi în adevăr, căci de altfel nu ar fi rătăcit de la primul atac, precum nici Adam mai înainte de porunca dată nu era întărit. Căci cei întăriţi nu numai că nu pătimesc nimic din partea celor ce-i amăgesc, ci încă sunt şi admiraţi. Zice că este şi temelie, şi puternică. Aşa se cuvine a avea credinţă.

„Având pecetea aceasta: «Cunoscut-a Domnul pe cei ce sunt ai Săi»”. Şi ce este aceasta? Aluat-o apostolul din Deuteronom. ***Adică sufletele cele puternice au stat întărite şi nemişcate.*** Dar, din ce se învederează că sunt aşa? Din aceea că au pecetea pusă, aşa-zicând, pe faptele lor, că sunt cunoscute de Dumnezeu şi nu se vor pierde fiindcă au stat departe de nedreptate. ***„Şi să se depărteze de la nedreptate oricine cheamă numele Domnului.”***

Acestea sunt semnele particulare ale temeliei. Un asemenea om este şi se arată ca o temelie tare. Ca şi cum ar scrie cineva pe piatră, ca astfel literele să se imprime şi să fie văzute — iar literele se învederează prin fapte. „Având pecetea aceasta”, zice, imprimată. „Oricine cneamă, zice, numele Domnului”, să se depărteze de nedreptate. Aşa că, dacă cineva este nedrept, nu este temelie. ***Aşa că şi aceasta înseamnă a avea pecetea: a nu face nedreptate.***

Contra lăcomiei. Mustrarea cugetului este pentru cel lacom o mare şi veşnică tortură

Deci, iubiţilor, să nu lepădăm de la noi pecetea şi semnul împărătesc, ca nu cumva să fim despecetluiţi, ca nu cumva să ne găsim putrezi, de a nu fi temelii oarecare, ci încă temelii tari, ca să nu ne rătăcim. Acest semn îi arată pe cei ai lui Dumnezeu,

pe cei ce se depărtează de nedreptate. ***Căci, cum e cu putinţă a fi ai Dumnezeului Celui drept cei ce fac nedreptăţi, cei ce se războiesc cu El, cei ce Îl batjocoresc prin faptele lor?*** Şi iarăşi: noi acuzăm nedreptatea şi pe mulţi îi urâm din această cauză.

Căci patima aceasta (nedreptatea) întocmai ca un tiran a cucerit sufletele tuturor – şi, ceea ce este mai rău, nu cu sila, ci cu voinţa lor —, care par că sunt prea mulţumiţi de această robie. Şi aici tocmai este răul cel mare, că, de ar fi stăpâniţi cu sila şi nu cu litera voinţă, iute s-ar putea depărta de rău. Cum deci lucrul acesta pare a fi dulce şi plăcut, în timp ce este foarte amar? Şi cum dreptatea poate fi amară, în timp ce li se pare foarte dulce? Din cauza organelor noastre de simţ, căci unii de pildă au crezut amarul ca miere şi cu plăcere se ating de cele vătămătoare.

Cauza acestora nu este doar în firea lucrurilor, ci în pervertirea acelor organe bolnave. Este bolnav criteriul sunetului nostru. Fiindcă şi cântarul, când are cumpăna aplecată într-o parte, nu arată drept cele cântărite, clătinându-se în toate părţile. Tot aşa şi sunetul, dacă nu are cumpăna cugetelor sale fixată şi bine întipărită cu frica de Dumnezeu, nu va putea judeca bine lucrurile, şi se clatină şi se apleacă în jos.

Şi, dacă ar cerceta cineva cu amănunţime, ar putea vedea marea amărăciune a nedreptăţii nu atât la cei ce o pătimesc, ci la cei ce o înfăptuiesc, şi la aceştia mai mult decât la aceia. Să nu vorbim de cele viitoare, ci deocamdată să spunem de cele de aici. Oare nedreptatea nu are cu sine lupte, ură, învinovăţiri, judecăţi şi hulă? Dar ce poate fi mai amar ca acestea? Oare nu vin de aici nemulţumiri? Nu lupte înverşunate? Nu acuzaţii? Oare nu din această cauză ne mustră cugetul întruna şi ne nelinişteşte? Aş fi voit ca, dacă s-ar putea, să scot sunetul din trupul celui nedrept, şi atunci ai vedea acel sunet galben, tremurând, ruşinat, cu faţa acoperită, găsindu-se ca în agonie şi condamnându-se pe sine singur. Căci, de am cădea noi chiar în adâncul răutăţilor, totuşi criteriul minţii nu se corupe, ci rămâne nepărtinitor, şi nimeni nu zice că nedreptatea ce a făcut-o este un lucru bun, ci doar că plăsmuieşte pretexte şi face totul ca măcar prin vorbe să scape de păcat — dar nu şi de cuget va putea scăpa.

Aici desigur că şi fineţea cuvintelor, şi corupţia stăpânitorilor, şi mulţimea linguşitorilor vor putea să astupe dreptatea; însă înăuntrul cugetului, nimic din toate acestea nu se poate petrece. Nici linguşitori nu sunt de faţă şi nici bani care să-l corupă pe judecător, căci criteriul acesta de la natură este aşa, pus înăuntrul nostru de Dumnezeu; iar ce este de la Dumnezeu, nimic din acestea nu poate pătimi.

Omul nedrept are şi vise neplăcute, şi păreri, aşa că răul făcut, venindu-i necontenit în minte, îi vatămă liniştea sufletului său. De exemplu: cineva a răpit cu nedreptate casa altuia; dar atunci nu numai cel răpit oftează, ci şi răpitorul, căci, dacă el este încredinţat despre judecată, oftează cu putere şi se tulbură, iar dacă nu crede celor viitoare, chiar şi atunci se roşeşte de ruşine.

Mai mult încă: nu este om, fie el elin, fie iudeu, fie eretic, care să nu se teamă de judecată; căci, dacă poate nu va filosofa pentru cele viitoare, totuşi tremură şi-i este frică de cele de aici, ca nu cumva să şuiere mai mult poate în averea sa sau în copiii săi, sau în neamurile sale, sau în trupul său, căci multe din acestea face Dumnezeu. Deoarece cuvântul învierii nu are putere îndeajuns de a ne cuminţi pe toţi, apoi chiar şi aici ne procură multe dovezi despre dreapta Sa judecată şi ni le pune în faţă. Cutare, de pildă, lăcomindu-se în viaţa sa, nu are copii, cutare a căzut în război, un altul s-a îmbolnăvit, un altul a pierdut copilul. Acestea toate le cugetă, acestea şi le închipuie şi veşnic trăieşte cu frică.

Ce, nu ştiţi câte pătimeşte cel ce nedreptăţeşte? Sau poate nu sunt amare acestea? Sau dacă nimic din acestea nu este, nu oare cu toţii îl dispreţuiesc şi-l hulesc? Nu toţi îl urăsc? Oare nu toţi, până şi înşişi cei ce nedreptăţesc îl numesc mai sălbatic decât fiarele sălbatice? Că, dacă pe dânşii singuri se condamnă, apoi cu atât mai mult pe altul, numindu-l răpitor, lacom şi vătămător. Deci, ce are plăcut şi mulţumitor? Nimic altceva, decât că are o mai mare îngrijire pentru paza averilor sale, pentru că are o mai mare bătaie de cap şi o mai mare nelinişte. Căci, cu cât cineva îşi îngrămădeşte mai multe averi, cu atât mai mult îşi face neliniştea şi nedormirea mai mare şi mai puternică.

Dar apoi, ce să mai spunem de blestemele şi de vorbele celor nedreptăţiţi? Ce să mai spunem când şi vreo boală cade asupra sa? Cniar de ar fi cel mai fără de Dumnezeu dintre toţi oamenii, nu se poate ca, găsindu-se în boală, să nu se îngrijească de acelea, când vede că nimic nu poate face. Întrucât ne găsim aici, sufletul, trăind în desfătări, nu poate suferi cele triste, însă când este în clipa de a se despărţi de trup, atunci îl cuprinde o mare frică, căci vede că a ajuns chiar pe pragul tribunalului dumnezeiesc. Căci şi tâlharii, găsindu-se în temniţă, trăiesc fără teamă, iar când cineva îi duce la locul de osândă, se pierd de frică.

Când frica morţii stă de faţă, pe toate acelea nimicindu-le ca şi un foc puternic, sileşte sufletul de a filosofa şi de a se îngriji de cele de acolo; nu-l mai stăpâneşte atunci nici pofta de bani, nici dragostea de lăcomie şi nici dragostea trupurilor. Toate acestea dispar ca nişte nori, lăsând criteriul (sufletului) curat, intrând înăuntrul lui întristarea la care îi înmoaie, aşa-zicând, învârtoşarea din el. Nimic nu

este atât de contrar filosofiei, ca petrecerea în desfătări, după cum iarăşi nimic nu este mai folositor ca întristarea.

Gândeşte-te cine ar mai putea fi lacom atunci, căci ***„vremea de restrişte aduce uitarea desfătărilor”*** (Înţelepciunea lui Isus Sirah 11, 29), zice înţeleptul. Cine s-ar mai gândi atunci la cei răpiţi, la cei nedreptăţiţi, la cei lacomi? Cine ar putea să nu se mâhnească, văzându-i pe alţii bucurându-se, iar pe sine ameninţat a fi pedepsit? Căci nu este cu putinţă ca, un om căzând în rele, să nu se gândească la acestea. De multe ori însuşi sufletul se pierde cu desăvârşire, fiind înfricoşat.

Dar aceasta câtă amărăciune nu aduce cuiva? În fiecare zi îi aduce boală. Dar, mai mult, dacă i-ar mai vedea şi pe cei osândiţi, şi pe cei munciţi, cum nu s-ar îmblânzi? Acestea se petrec aici, iar cele de acolo nici nu se pot descrie. Câtă osândă, ce pedepse, câte munci, câte cazne, nu este cu putinţă a le înşira.

Acestea le spunem noi, iar ***„cine are urechi de auzit să audă .”*** (Luca 8, 8) Nu aş voi a spune acestea întruna, dar mă văd silit. Aş fi voit ca nici măcar să nu fac începutul unor asemenea cuvinte, dar dacă nu se poate, cel puţin printr-un mic medicament, izbăvindu-vă de boală, să vă pot reîntoarce la sănătate. Iar rămânând în boală, ar fi din parte-mi o abatere de la datoria medicinii, ar fi fapta unui suflet barbar, moleşit, crud şi fără nici o milă.

Căci, dacă fiind vorba de trupuri, noi îi rugăm pe doctori, zicând: „să nu neglijaţi până la suflarea voastră cea mai de pe urmă a face ceea ce se cade a face”, apoi, oare, nu cu atât mai mult ne vom îndemna pe noi înşine? Cine ştie? Poate că, şi de ar fi ajuns cineva la porţile iadului şi la marginea răului, se va putea totuşi ridica, se va putea reculege şi însănătoşi, se va putea bucura de viaţa veşnică. Câţi, chiar după zeci de auziri ale cuvântului lui Dumnezeu, nici măcar n-au simţit despre ce a fost vorba, şi mai pe urmă numai dintr-o simplă auzire s-au întors la calea cea dreaptă?

Sau, mai bine zis: nu dintr-o simplă auzire, ci după toate cele de mai înainte, căci, dacă în cele zece se găseau fără simţire, totuşi au câştigat ceva şi la urmă au arătat fără de veste rodul. Precum se petrece şi cu un copac, care, deşi a primit zece lovituri cu toporul, totuşi n-a căzut, iar mai pe urmă dintr-o singură lovitură a căzut jos la pământ, aşa că tăietura nu deodată s-a făcut, adică printr-o simplă lovitură, ci lovitura cea de pe urmă este rezultatul celor zece dinainte; de unde urmează că acela care se uită la rădăcină ştie cine că acesta va fi rezultatul, pe când cel ce se uită în sus spre ramurile copacului nu poate şti cu siguranţă, tot aşa şi în cazul de faţă.

Ba, încă de multe ori chiar si o sumedenie de doctori l-au îndopat pe bolnav cu fel de fel de doctorii, fără nici un folos, şi tocmai la urmă venind un altul, l-a vindecat pe bolnav; dar vindecarea nu este rezultatul sau lucrul numai al acestuia de pe urmă, ci şi al celor mai dinainte, care au combătut boala. Aşa că, şi dacă pentru moment n-am putea arăta roadele auzirii propovăduirii noastre, mai pe urmă totuşi le vom arăta.

Cum că vom arăta, sunt foarte convins, căci nu se poate ca, după atâta dragoste de a asculta şi după atâta zel, să iasă cineva fără nici un folos — ceea ce să nu fie! —, ci toţi, făcându-ne vrednici de sfaturile şi îndemnurile lui Hristos, să ne silim a ne învrednici de veşnicele bunătăţi întru Hristos Iisus, Domnul nostru, căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, se cuvine slava, stăpânirea şi cinstea, acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Amin.

Omilia VI – Despre valoarea milosteniei şi necurăţia avariţiei

Iar într-o casă mare nu sunt numai vase de aur şi de argint, ci şi de lemn şi de lut; şi unele sunt spre cinste, iar altele spre necinste. Deci, de se va curăţi cineva pe sine de acestea, va fi vas de cinste, sfinţit, de bună trebuinţă stăpânului, potrivit pentru tot lucrul bun. (II Timotei 2, 20-21)

Pe mulţi oameni îi tulbură şi acum ideea că toţi cei răi nu sunt încă nimiciţi, ci stau nesupăraţi. Sunt desigur şi multe alte cauze, ca de pildă: ca să se prefacă, să se schimbe, ca prin pedeapsa unora să se dea exemple celor mulţi; aici însă Pavel oferă un exemplu din natura lucrurilor, zicând: „Iar într-o casă mare nu sunt numai vase de aur şi de argint, ci şi de lemn şi de lut". ***Precum într-o casă mare este o mare deosebire între vase, adică între uneltele necesare gospodăriei, tot aşa şi aici, în lumea întreagă; căci el nu vorbeşte de Biserică, ci de lumea întreagă.***

„Să nu-ţi închipui că eu vorbesc de Biserică, căci aici, zice, toate vasele voiesc a fi de aur şi de argint, şi nici unul de lemn sau de lut, căci unde este trupul lui Hristos, unde este Biserica Lui cea slăvită, fecioară curată, neavând întinăciune sau prihană, sau altceva de acest fel (II Corinteni 11, 2; Efes. 5, 27), acolo nu trebuie a se găsi vase de lemn şi de lut. Nu te tulbura, zice, dacă în lume sunt oameni şi răi şi netrebnici, fiindcă şi într-o casă mare sunt şi vase netrebnice şi spurcate. Dar ce? Nu de aceeaşi cinste se bucură, zice, căci unele sunt spre cinste, iar altele spre necinste."

Însă poate că vei zice: „Da! căci aici fiecare lucru îndeplineşte o trebuinţă, dar în lume ce trebuinţă este de cei răi?" Apoi, oare, Dumnezeu nu-i întrebuinţează şi pe aceştia spre altele? De pildă, omul vanitos clădeşte multe, de asemenea, avarul, negustorul, cârciumarul şi stăpânitorul, fiecare în felul lor sunt ca nişte lucruri în lume, în timp ce vasul de aur nu poate fi ca unul dintre aceştia, ci doar este folosit pe la mesele împărăteşti. ***Deci, apostolul nu spune că răutatea este necesară - căci cum s-ar putea aceasta? - ci numai că şi cei răi au un lucru de împlinit.*** Dacă toţi ar fi de aur şi de argint, nu ar mai avea nevoie de celelalte.

De pildă: dacă toţi ar fi răbdători, nu ar fi nevoie de clădiri, dacă toţi ar fi străini de desfătări, nu ar fi nevoie de multele feluri de mâncăruri; s-ar îngriji toţi de strictul necesar, iar nu de clădiri strălucite. ***„Deci, de se va curăţi cineva pe sine de acestea, zice, va fi vas de cinste, sfinţit." Ai văzut că pentru cineva a fi de aur sau de lut nu provine de la natură sau din vreo silă oarecare materială, ci numai din voinţa noastră?*** Acolo, desigur că vasul de lut nu ar putea deveni de aur şi nici acesta nu ar putea cădea în starea de dispreţ a aceluia, pe când aici este foarte mare

schimbarea sau prefacerea dintr-un fel în celălalt. Vas de lut era Pavel, dar a devenit de aur, precum şi Iuda, care fusese vas de aur, s-a făcut vas de lut. Aşadar, vasele de lut printre oameni sunt din cauza necurăţeniei, aşa încât desfrânatul şi avarul sunt asemenea vase.

Dar atunci, cum de zice în altă parte: „Avem comoara aceasta în vase de lut" (II Corinteni 4, 7), şi nu defăima vasul de lut? Apoi, acolo apostolul vorbeşte de însăşi natura vasului. Precum vasul de lut nimic altceva nu este, decât pământ ars în foc, tot aşa şi trupul nostru nimic altceva nu este, decât pământ învârtoşat prin căldura sufletului. ***Ceea ce el spune deci aici înseamnă: trupul nostru este un vas de lut.*** Şi cum că este de lut, se vede de acolo că de multe ori se sparge şi se strică.

Prin ce se deosebesc oare oasele de vasele de lut, fiind tot aşa de tari şi tot aşa de uscate? Dar carnea, prin ce se deosebeşte de pământ? Oare nu amândouă (vasul de lut şi trupul omului) sunt deopotrivă din apă? ***Însă, după cum am spus, de ce atunci apostolul nu a defăimat trupul? Fiindcă acolo el vorbeşte de natura trupului, iar aici despre intenţia sau libera noastră voinţă. „De se va curăţi cineva pe sine dintru acestea"***, zice - şi încă nu pune expresia obişnuită καθάρη = a curăţi, ci έκκαράη = a curăţi din rădăcină, adică a curăţi de tot - ***„va fi vas de cinste, sfinţit, de buna trebuinţă a stăpânului, potrivit pentru tot lucrul bun".***

Aşadar, acelea nu sunt de bună trebuinţă, sunt netrebnice, deşi poate îndeplinesc o oarecare slujbă, însă nu spre tot lucrul bun. ***„Potrivit pentru tot lucrul bun. Chiar dacă n-ar face binele, totuşi el este destoinic de a face bine, este primitor. Trebuie deci a-l pregăti spre orice, chiar spre moarte sau spre mucenicie, sau spre feciorie, sau spre orice lucru bun."***

Fugi de poftele tinereţilor. (2, 22) Poftele tinereţilor nu sunt numai poftele desfrâului, ci orice poftă absurdă a tinereţii. Să audă cei îmbătrâniţi că nu trebuie a face nimic din cele ale tinerilor. Chiar de ar fi cineva batjocoritor sau ar iubi stăpânirea, sau banii, sau trupurile, sau orice altceva de acest fel este poftă prostească a tinereţii, căci atunci nici inima nu este statornică, nici mintea nu este la locul său, ci sărită din scaun (schimbătoare), şi numaidecât se întâmplă lucruri ca acestea, care după expresia obişnuită, sunt „fantezii de ale tinereţii".

„Fugi de acestea", zice şi urmează dreptatea, credinţa, dragostea, pacea cu cei ce cheamă pe Domnul din inimă curată. Prin expresia: „dreptatea", el înţelege virtutea în general, adică evlavia în viaţă, credinţă, dragoste, blândeţe. Dar oare ce vrea să zică: „cu cei ce cheamă pe Domnul din inimă curată"? Adică ***„să ai curaj nu în cei ce îl cheamă oricum, ci cu cei nebănuiţi, cu cei curaţi la inimă,***

cu cei ce nu au nimic viclean în suflet, cu cei ce se apropie de noi cu pace, cu cei ce sunt liniştiţi; cu aceia să te amesteci, iar cu ceilalţi nu trebuie a fi blând, ci a fi în pace numai cât este despre tine".

Fereşte-te de întrebările nebuneşti, ştiind că dau prilej de ceartă. (2, 23) Ai văzut cum peste tot îl opreşte de la dispute zadarnice? Aceasta o face apostolul, nu din motiv că Timotei nu era destoinic de a răsturna întrebările cele nebuneşti; era îndeajuns de destoinic, căci dacă n-ar fi fost, i-ar fi zis pe faţă: „sileşte-te de a fi vrednic pentru răsturnarea unor asemenea întrebări", ca atunci când de pildă i-a zis: ***„Până voi veni eu, ia aminte la citit… căci, făcând aceasta şi pe tine te vei mântui, şi pe cei care te ascultă" (I Timotei 4, 13, 16),*** ci el ştia că astfel de întrebări sunt fără nici un folos, şi deci era de prisos cu totul de a se arunca în asemenea lupte zadarnice, din care în final nimic nu va ieşi bun, decât luptă, vrăjmăşie zadarnică, batjocuri şi injurii. „De astfel de întrebări fereşte-te", zice. Aşa că sunt şi alte întrebări, cum de pildă cele despre Sfintele Scripturi sau cele despre credinţă, de la care nu-i opreşte.

Un slujitor al Domnului nu trebuie să se certe. (2, 24) Aşadar, nu trebuie să se certe şi nici să se certe în întrebări nebuneşti, ci el trebuie a fi departe de asemenea certuri. ***Ci să fie blând faţă cu toţi, căci sluga Dumnezeului păcii cum s-ar putea certa. Dar oare cum de zice în alt loc: „Mustră cu toată tăria"? (Tit 2, 15), şi aici iarăşi: „Nimeni să nu dispreţuiască tinereţile tale" (I Timotei 4, 12), şi iarăşi: „Mustră-i cu asprime, ca să fie sănătoşi în credinţă" (Tit. 1, 13)?*** Apoi şi aceasta este rezulatul blândeţii, fiindcă certarea cea mai aspră, care mai cu seamă poate stârni pe cineva, este cea făcută cu blândeţe. Este cu putinţă a te atinge de cineva mai cu putere tocmai când îi vei arăta o mare blândeţe, mai mult chiar decât dacă ai întrebuinţa o asprime fără măsură.

Destoinic să dea învăţătură tuturor celor ce vor să fie învăţaţi, iar de eretici a se păzi, după cum zice în altă parte: ***„De omul eretic, după întâia şi a doua mustrare, depărtează-te". (Tit. 3, 10)*** Îngăduitor. Mai cu seamă aceasta trebuie a avea dascălul, fiindcă altfel totul va fi zadarnic. Căci, dacă pescarii de multe ori nu prind nimic, deşi au aruncat mrejele toată noaptea, totuşi din această cauză nu renunţă la pescuit, cu atât mai mult noi.

Căci priveşte ce se petrece: se întâmplă de multe ori ca prin învăţătură neîntreruptă, sămânţa căzută să taie, aşa-zicând, patima ce bântuie sufletul omului, fiindcă acela care aude acelaşi lucru de mii de ori, va simţi ceva în final, deoarece nu este om care să audă ceva încontinuu şi să nu simtă nimic. Este posibil deci ca tocmai

atunci când cineva urmează a simţi, să piardă totul, din cauză că noi ne-am lăsat sau ne-am lenevit de a-l mai învăţa.

Se petrece acelaşi lucru ca şi cu un lucrător (de pământ fără experienţă, care, răsădind viţă de vie, o sapă în anul cel dintâi, iar în anul al doilea şi al treilea, fără a o lucra, caută a culege numai roadă, şi trecând trei ani fără să aibă vreun folos, în al patrulea an, deznădăjduit, o lasă în părăsire, adică tocmai atunci când poate ar fi putut să tragă vreun folos din ostenelile sale.

Certând cu blândeţe pe cei ce stau împotrivă. (2, 25) Mai ales cel ce-i învaţă pe alţii trebuie a face astfel. „Cu blândeţe”, zice, căci nu este cu putinţă ca acela care are trebuinţă a învăţa, să înveţe şi să cunoască într-adevăr ceva, cu asprime şi cu ceartă. De ar trebui ca el să fie cu băgare de seamă, totuşi fiind supărat, scârbit şi zăpăcit, nu va auzi nimic. Trebuie deci ca acela care voieşte a şti ceva din cele folositoare, mai înainte de orice să se găsească cu mulţumire faţă de cel ce îl învaţă.

Acest lucru nefiind observat mai dinainte, nu se va putea face nimic din cele ce trebuie a se face, fiindcă nimeni nu va sta cu plăcere şi mulţumire în faţa unuia care-l batjocoreşte şi se poartă cu obrăznicie. Deci, cum de zice în alt loc: „De omul eretic, după întâia şi a doua mustrare, depărtează-te”? ***Aici vorbeşte despre omul care nu se îndreaptă, de cel ce este nevindecabil de boala ce o are.***

Că doar le va da Dumnezeu pocăinţă spre cunoaşterea adevărului. Ceea ce spune el aici înseamnă: poate că va fi vreo îndreptare; iar acest „poate” este zis cu privire la faptele lor cele nevăzute. Aşa că trebuie a se depărta numai de acelea, pentru care putem să ne pronunţăm lămurit şi de care suntem convinşi că ei nu se vor scbimba, orice s-ar întâmpla. „Cu blândeţe”, zice. Ai văzut că astfel trebuie a ne apropia de cei ce vor să înveţe, că deci niciodată să nu fugim de conversaţii mai înainte de a da dovadă?

Şi ei să scape din cursa diavolului, de care sunt prinşi, pentru a-i face voia. (2, 26) Bine a spus: „sunt prinşi”, căci până acum ei stau în rătăcire. Priveşte cum îi învaţă pe ucenici de a fi umiliţi, căci n-a zis: „că doar le va da Dumnezeu pocăinţă”. Chiar de se face ceva, totul este al Domnului: tu răsădeşti, tu uzi, dar El seamănă şi face să producă roadă. Deci, niciodată să nu ne închipuim că noi am fi convins pe cineva, chiar dacă l-am fi atras poate la voinţa noastră. „De care sunt prinşi, zice, pentru a-i face voia.” Aceasta ar zice-o cineva nu despre dogme, ci despre viaţă mai ales, căci voinţa lui Dumnezeu este ca omul să aibă viaţă curată şi dreaptă. Dar unii sunt prinşi în cursa diavolului şi din cauza vieţii şi deci nu trebuie

a fi faţă de ei cu asprime. „Că doar le va da Dumnezeu pocăinţă… Şi ei să scape din cursa diavolului, de care sunt prinşi, pentru a-i face voia”, zice. Expresia: „poate cândva” este rezultatul îndelungatei lui răbdări, căci a nu face voia Lui Dumnezeu este din cauza unei curse diavoleşti.

Căci, precum şi o pasăre, deşi nu este prinsă din toate părţile, ci numai dintr-una - vreau să zic de picior - totuşi se găseşte sub stăpânirea celui ce i-a întins cursa, tot aşa şi noi, chiar de n-am fi stăpâniţi din toate părţile, adică şi din credinţă,şi din viaţă, ci numai din viaţă, suntem sub puterea diavolului, căci: Nu oricine îmi zice: Doamne, Doamne, va intra în Împărăţia Cerurilor”, şi iarăşi: ***„Niciodată nu v-am cunoscut pe voi. Depărtaţi-vă de la Mine cei ce lucraţi fărădelegea” (Matei 7, 21, 23) .***

Ai văzut care este folosul credinţei, când Stăpânul nu ne cunoaşte pe noi? Căci şi fecioarelor aceea le-a spus: ***„Nu vă cunosc pe voi”. (Matei 25, 12)*** Care poate fi folosul feciorei şi al sudorilor celor multe, când Stăpânul nu le cunoaşte? Şi în multe locuri găsim că pentru credinţă cu nimic nu ne învinovăţeşte, după cum şi în altă parte cu nimic nu ne învinovăţeşte pentru viaţă, în timp ce pentru credinţa stricată pe mulţi îi vedem pedepsiţi, căci acestea două sunt legate între ele.

Ai văzut că atunci când noi nu facem voia lui Dumnezeu suntem prinşi în cursa diavolului? Şi nu numai din pricina unei vieţi stricate, ci, de multe ori, chiar numai din pricina unui singur defect ne vom duce în gheenă, dacă nu vom avea cu noi celelalte bunuri care să contrabalanseze. Fiindcă şi fecioarele nu au fost vinovăţite pentru desfrânare sau preadesfrânare, sau invidie, sau zavistie, sau beţie, sau rea-credinţă, ci pentru lipsa untdelemnului, adică pentru că nu făceau milostenie, căci untdelemnul aceasta reprezintă. Dar şi pe cei blestemaţi, când zice: ***„Duceţi-vă de la Mine, blestemaţilor, în focul cel veşnic” (Matei 25, 41),*** cu nimic iarăşi nu-i învinovăţeşte, decât că n-au hrănit pe Hristos.

Despre valoarea milosteniei şi necurăţia avariţiei

Ai văzut cum lipsa milosteniei duce pe cineva în focul gheenei? Unde poate fi folositor, spune-mi, cel ce nu face milostenie? Posteşti în fiecare zi? Dar şi fecioarele acelea posteau, şi totuşi cu nimic nu le-a folosit. Te rogi? Şi ce este aceasta? Căci rugăciunea fără milostenie este lipsită de roadă. Toate sunt necurate fără milostenie, toate sunt nefolositoare şi chiar cea mai mare parte din virtute este ştirbită.

„Cel ce nu iubeşte, zice, n-a cunoscut pe Dumnezeu". (I Ioan 4, 8) Cum îl iubeşti tu pe fratele tău, când nu voieşti a-l împărtăşi cu nimic din lucrurile acestea mici şi nebăgate în seamă? Spune-mi, te rog: te porţi cu înţelepciune? Şi pentru ce? Nu cumva poate fiindcă te temi de osândă? Nicidecum, ci faci aceasta ca fiind ceva natural; fiindcă, dacă te porţi cu înţelepciune de frica osândei şi suferi pentru aceasta o aşa de mare greutate, apoi cu atât mai mult trebuia să faci milostenie.

Fiindcă nu este totuna: a fi stăpânit de dorinţa banilor şi a fi stăpânit de pofta trupului, de vreme ce pentru aceasta din urmă şi necazul este mai mare. Şi de ce? Fiindcă pofta trupului este de la natură şi este răspândită, aşa-zicând şi sădită în trupul nostru, pe când dorinţa banilor deloc. Aceasta şi este, că noi putem a ne asemăna lui Dumnezeu, adică a-l milui şi a ne milostivi faţă de fratele nostru; iar dacă n-o avem, atunci suntem lipsiţi de tot binele.

El n-a spus: „dacă veţi posti, deopotrivă (asemenea) vă veţi face cu Tatăl vostru". N-a spus: „dacă veţi fi neprihăniţi sau de vă veţi ruga, veţi fi deopotrivă cu Tatăl vostru"; nimic din acestea, zic, n-a spus, fiindcă nici Dumnezeu nu face ceva dintr-însele; însă ce a spus? ***„Fiţi milostivi, zice, precum şi Tatăl vostru este milostiv". (Luca 6, 36)*** Acesta este lucrul lui Dumnezeu. Şi dacă nu ai cu tine aceasta, apoi ce ai? ***„Că milă voiesc, zice, iar nu jertfă". (Osea 6, 6)***

Dumnezeu a făcut cerul, a făcut pământul, a făcut marea. Mari sunt acestea şi vrednice de înţelepciunea Lui; însă, cu nimic din acestea n-a atras la sine natura omenească, ca prin mila şi prin iubirea Lui de oameni. Şi dacă acesta este lucrul puterii şi al bunătăţii Sale, apoi cu atât mai mult încă, pentru că şi rob S-a făcut. ***Oare nu pentru aceasta mai cu seamă suntem plini de admiraţie pentru El? Şi nu pentru aceasta mai cu seamă ne apropiem de El?***

Nimic nu-L atrage atât pe Dumnezeu ca mila, despre care toţi prorocii vorbesc multe. Şi când zic milă, nu înţeleg acea milă unită cu lăcomie sau avariţie, căci aceasta nu este milă. Căci nici măslinul nu dă dintr-însul ramuri de spini, ci de măslin, după cum şi mila nu poate naşte dintr-însa ramura avariţiei sau a nedreptăţii, sau a răpirii. Nu defăima milostenia şi să nu o faci astfel ca ea sa fie acuzată de toţi. Că, dacă de aceea răpeşti avutul unuia, ca să faci milostenie altuia, nimic nu poate fi mai rău ca o astfel de milostenie. Când ea este zămislită în răpiri, aceasta nu este milostenie, ci mai mult o barbarie, mai mult o cruzime.

Aceasta este batjocură îndreptată asupra lui Dumnezeu. Dacă acela care a produs lui Dumnezeu din cele mai mici ale sale - Cain - şi a fost respins, dar încă pe cel ce-I produce din cele străine, cum nu-l va respinge? Producere nimic altceva nu

este decât jertfă, şi nicidecum necurăţie. Cu mâinile murdare tu nu îndrăzneşti a te ruga şi când Îi produci murdărie şi necurăţie din răpire, nu crezi aceasta drept ceva rău?

Mâinile nu îngădui de a-ţi fi pline de murdărie şi necurăţie, ci să le faci curate, şi numai aşa produci cu ele jertfă, deşi murdăria aceasta nu are nici o vinovăţie, pe când cealaltă murdărie este demnă de învinovăţire şi defăimare. Deci, să nu ne gândim numai la aceea, ca adică să ne rugăm lui Dumnezeu şi să-i producem jertfe cu mâinile curate, ci ca şi cele produse să fie curate. Căci de altfel este ceva de râs; este ca şi cum cineva, spălând masa, ar încărca-o apoi de daruri murdare şi necurate, şi atunci spune-mi, oare ceea ce face el, nu este de râs?

Fie-ţi mâinile curate, însă nu numai cu apă să le speli, ci mai întâi şi cu dreptatea, căci aceasta mai cu seamă este curăţia mâinilor. Iar dacă noi suntem plini de nedreptate, de mii de ori de le-am spăla cu apă, nici un folos nu vom avea. „Spălaţi-vă, zice, curăţiţi-vă.” Dar ce? Oare a zis: „duceţi-vă la râuri sau duceţi-vă la băi, sau la lacuri?” Nimic din toate acestea, ci: ***„Nu mai faceţi rău înaintea ochilor Mei” (Isaia 1, 15-16), adică „făceţi-vă curaţi, căci aceasta izbăveşte pe cineva de murdărie, aceasta este adevărată curăţie”.***

Curăţia aceea nu aduce nici un folos, pe când aceasta ne procură curaj către Dumnezeu. Curăţia aceea este cu putinţă de a o avea şi adulterii şi tâlharii şi criminalii şi ticăloşii şi bărbaţii cei de nimic şi desfrânaţii şi cei ce trăiesc veşnic în desfrânare şi mai ales aceştia (din urmă). Căci mai cu seamă aceştia sunt cei care se îngrijesc mai mult decât toţi de curăţia trupului, mirosind veşnic a parfumuri şi veşnic şterg, aşa-zicând, mormântul lor de pe dinafară, căci trupul lor este un adevărat mormânt, fiindu-le mort sufletul dinăuntru. Aşa că unei astfel de curăţii sunt părtaşi şi aceştia, iar curăţiei dinăuntru deloc.

Nu este un lucru mare dacă-ţi speli trupul; această curăţenie este obicei iudaic, nefolositor cu totul, pe câtă vreme curăţia nu este una interioară. Fie, de pildă, cineva care are pe trup o rană purulentă sau nişte tăieturi, şi îşi spală trupul. Ei, şi care poate fi folosul? Care e sfârşitul? Dacă însă afundând în apă partea de dinafară a trupului, prin aceasta la nimic nu va putea folosi rănii, apoi când şi în suflet se găseşte o asemenea rană, ce folos am putea avea prin curăţirea trupului? Nici unul. Avem nevoie de rugăciuni curate, iar rugăciunile nu sunt curate, câtă vreme sufletul ce le face este necurat. Şi nimic nu face sufletul atât de necurat, ca avariţia şi răpirea.

Dar sunt unii care, făcând mii de rele în cursul zilei, totuşi către seară, spălându-se, intră în biserică şi cu multă îndrăzneală întind mâinile spre cer, ca şi cum parcă au lepădat totul de la ei prin spălarea cu apă. Dacă ar fi aşa, negreşit că mare folos ar fi, când noi în fiecare zi ne spălăm. Dacă ar fi aşa, nici eu nu aş înceta de a vă supăra necontenit despre băi, dacă, zic, ne-ar face curaţi, ne-ar scăpa de păcate. Însă, iubiţilor, toate acestea sunt de râs, sunt bârfiri, tertipuri şi jucării copilăreşti.

Dumnezeu nu dispreţuieşte murdăria trupului, ci necurăţia sufletului, căci ascultă ce spune El: „Fericiţi cei curaţi" - poate cu trupul? Câtuşi de puţin, însă ce? - „cei curaţi, zice, cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu" (Matei 5, 8), iar prorocul zice: „Inimă curată zideşte întru mine, Dumnezeule" (Psalmi 50, 11), şi iarăşi: „Spală răul din inima ta". (Ierem. 4, 14)

Mare bun este, iubiţilor, de a se găsi cineva totdeauna în obişnuinţa celor bune. Dar tu priveşte cât de mici sunt acestea şi nefolositoare; că după ce sufletul a fost mai dinainte stăpânit de oarecare obiceiuri, nu se depărtează şi nici că poate suferi să se apropie de rugăciune, dacă n-a îndeplinit acele obiceiuri mai dinainte. De pildă, iată ce spun: ne-am făcut obiceiul de a ne spăla şi a ne ruga, şi nu este cu putinţă de a face aceasta nespălaţi; nu ne rugăm cu plăcere, dacă vom face aceasta cu mâinile nespălate, ca urmând a-L necinsti pe Dumnezeu şi suntem cu cugetul neîmpăcat.

Dar dacă acest lucru de nimic ne stăpâneşte cu atâta tiranie şi numaidecât îl îndeplinim în fiecare zi, apoi dacă şi în obiceiul milosteniei ne-am găsi tot aşa, şi am rândui ca şi acest obicei să-l îndeplinim pururea, desigur că am reuşi a ne deprinde ca niciodată să nu intrăm cu mâinile goale în casa de rugăciuni. Mare este cu adevărat tirania obişnuinţei atât în cele bune cât şi în cele rele, căci la urmă nici nu mai avem nevoie de osteneală, de vreme ce suntem traşi de ea.

Mulţi au căpătat obişnuinţa de a se pecetlui, aşa-zicând, pe ei înşişi deseori cu semnul Sfintei Cruci şi nu mai au nevoie de cineva care să le aducă aminte, ba încă şi mintea de multe ori se învârteşte prin alte părţi, şi totuşi mâna, ca fiind parcă mişcată de un dascăl al obişnuinţei, se ridică automat spre a face semnul Sfintei Cruci. Mulţi au căpătat obişnuinţa de a nu se jura şi nici de voie şi nici de nevoie nu se jură. Deci, să căpătăm şi noi obiceiul de a face milostenie.

Câte osteneli ar trebui să punem spre a afla doctoria aceasta? Căci, spune-mi: dacă n-ar fi mângâierea aceasta a milosteniei, iar noi, păcătuind mult, ne-am face pe noi înşine vinovaţi de osândă, oare nu ne-am plânge pe toate căile? Oare n-am zice: „fie ca prin bani să spălăm păcatele", şi totul am cheltui, sau: „fie ca prin bani să depărtez de la mine mânia lui Dumnezeu", şi nu am cruţa nimic din ceea ce avem?

Deci, dacă noi facem aşa în boală, dar încă dacă s-ar putea cumpăra moartea, oare nu am da toate averile?

Deşi, priveşte iubirea de oameni a lui Dumnezeu, cât de mare este: că nu ţi-a dat dreptul de a cumpăra moartea aceasta momentană, ci moartea cea veşnică. ***„Tu nu cumperi viaţa aceasta, zice, ci cea veşnică. Pe aceea ţi-o vând, iar nu pe aceasta. Nu-mi bat joc de tine, căci, dacă ai primit-o aceasta, n-ai primit nimic. Eu ştiu că aceea este mare. Nu tot aşa însă fac cei ce comercializează cele din lume. Căci ei îşi bat joc de cei ce voiesc, şi în locul unui lucru mare dau unul mic. Dar Eu nu fac aşa”.***

Căci, spune-mi: dacă s-ar duce cineva la un negustor, care ar avea două pietre, din care una proastă, iar cealaltă de mare preţ şi după ce a plătit preţul celei proaste, la urmă a luat-o pe cea mare, oare pentru aceasta l-ar putea învinovăţi cineva? Deloc, ci încă mai mult l-ar admira. Tot aşa şi acum ne stau înainte două vieţi: viaţa aceasta trecătoare şi aceea veşnică şi pe amândouă le vinde Dumnezeu, însă nouă ne-o vinde pe aceasta, iar nu pe aceea. De ce, dar, să ne neliniştim ca şi copiii cei proşti, când noi o luăm pe cea de preţ? Aşadar, se poate cumpăra cu bani viaţa veşnică? Da! Când însă noi o cumpărăm cu banii noştri, iar nu cu bani străini, când nu întrebuinţăm viclenie în câştigarea lor. „Dar, zici tu, la urmă sunt ai mei.”

Nu sunt ai tăi după răpire, ci sunt ai celui de la care i-ai răpit. Sunt bani străini, chiar dacă ai fi tu de o mie de ori stăpân, căci nu sunt ai tăi nici aceia pe care ţi-i lasă cineva în depozit, iar el s-a dus departe, deşi se găsesc la tine.

Deci, dacă nu sunt ai noştri nici chiar aceia pe care i-am primit în depozit, daţi cu bunăvoia stăpânului lor şi nici chiar pe timpul cât îi avem la noi, apoi cu atât mai mult nu sunt ai noştri cei pe care îi răpim fără de voia celor ce-i au. Acela este stăpânul lor, chiar de i-ai avea de mii de ori. Ai noştri sunt numai virtutea adevărată, iar banii, dacă nici cei care sunt ai noştri, nu sunt ai noştri, cu atât mai mult cei străini, ci astăzi ai noştri, mâine nu mai sunt ai noştri.

Virtutea însă este a noastră, ea nu este în pagubă ca aceia, ci întreagă se găseşte întotdeauna. Aceasta să o câştigăm, iar banii să-i dispreţuim, ca astfel să putem a ne învrednici de bunurile cele adevărate. Cărora fie ca noi, cu toţii, să ne învrednicim, prin harul şi iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, se cuvine slava, stăpânirea şi cinstea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Omilia VII – Cel ce se învaţă a-i dispreţul pe oameni, cu uşurinţă Îl va dispreţui şi pe Dumnezeu. Împotriva iubitorilor de arginţi. Despre adevărata prietenie. Calităţile necesare femeilor văduve

Şi aceasta să ştii că, în zilele din urmă, vor veni vremuri grele; Că vor fi oameni iubitori de sine, iubitori de arginţi, lăudăroşi, trufaşi, bulitori, neascultători de părinţi, nemulţumitori,fără cucernicie, lipsiţi de dragoste, neînduplecaţi, clevetitori, neînfrânaţi, cruzi, neiubitori de bine, trădători, necuviincioşi, îngâmfaţi, iubitori de desfătări mai mult decât iubitori de Dumnezeu, având înfăţişarea adevăratei credinţe, dar tăgăduind puterea ei. Depărtează-te şi de aceştia. Căci dintre aceştia sunt cei ce se vâră prin case şi robesc femeiuşti împovărate de păcate şi purtate de multe feluri de pofte, mereu învăţând şi neputând niciodată să ajungă la cunoaşterea adevărului. (II Timotei 3, 1-7)

În întâia epistolă zicea că: ***„Duhul grăieşte lămurit că, în vremurile cele de apoi, unii se vor depărta de la credinţă”*** (I Timotei 4, 1), şi tot în aceeaşi epistolă, în alt loc, acelaşi lucru îl proroceşte, ca pe ceva care se va petrece în timpul de pe urmă. Deci, şi aici acelaşi lucru îl face, zicând: ***„Şi aceasta să ştii că, în zilele din urmă, vor veni vremuri grele”.***

Şi nu numai în timpurile de pe urmă, ci chiar şi în timpurile deja venite, după cum zice: ***După cum Iannes şi Iambres s-au împotrivit lui Moise.*** (3, 8) Şi iarăşi, mai sus zice: ***„Iar într-o casă mare nu sunt numai vase de aur şi de argint”. Dar, oare, de ce face el aceasta?*** Ca să nu se tulbure Timotei sau vreunul dintre noi, când vedem că în lume sunt şi oameni răi. ***„Că, dacă pe timpul lui Moise, zice, au fost oameni răi şi vor fi şi după aceasta, nu este nimic de mirare dacă se găsesc şi în timpul nostru.”***

„În zilele din urmă, vor veni vremuri grele”, adică foarte rele.

Şi cum vor fi timpuri rele? Aceasta o zice nu doar defăimând zilele, nici timpurile, ci pe oamenii cei din acele timpuri. Că şi noi avem obiceiul de a vorbi de timpuri rele sau bune, de la împrejurările ce se petrec atunci sau de la oamenii contemporani. Şi, după ce spune de acele timpuri, imediat arată cauza tuturor acelor rele, rădăcina şi sorgintea de unde se nasc toate celelalte, anume când cineva nu le are în vedere pe cele ale aproapelui, ci numai pe cele ale sale sau, mai bine zis, când le neglijează pe ale amândurora, căci el atunci nu se gândeşte nici la ale sale.

Că, după cum cel ce le are în vedere pe ale aproapelui său, va orândui bine şi pe ale sale, tot aşa şi cel ce le dispreţuieşte pe ale aceluia, le va dispreţui şi pe ale sale. Căci, dacă suntem mădulare unul altuia, apoi mântuirea aproapelui nu este numai a lui, ci şi a celorlalte mădulare, precum şi vătămarea nu stă numai la acela, ci îşi întinde durerile la toate celelalte mădulare. Dacă suntem zidire, ceea ce ar suferi o parte va vătăma şi restul zidirii, iar dacă acea parte este puternică, ea le va putea purta şi pe celelalte.

Întocmai ca şi în Biserică. L-ai trecut cu vederea sau l-ai dispreţuit pe fratele tău? Pe tine singur te-ai nedreptăţit. Cum? Apoi, tu singur ai suferit o vătămare nu mică. Că, dacă acela care nu-l împărtăşeşte pe cel sărac cu câte ceva, se duce în gheenă, dar oare cel ce-l vede pe fratele său primejduindu-se în cele mai necesare şi nu-i întinde mână de ajutor, oare nu va pătimi mai mult decât acela, după cum şi paguba a fost în lucruri mai mari?

„Că vor fi oameni iubitori de sine”, zice. ***Dar tocmai cel iubitor de sine nu se iubeşte pe sine, în timp ce acela care-l iubeşte pe fratele său se iubeşte pe sine.*** Din iubirea de sine izvorăşte arghirofilia sau iubirea de arginţi. Căci, chiar pe dragostea cea mai întinsă şi mai răspândită în toate părţile, în scurt timp o umileşte boala cea grozavă a iubirii de sine. „Iubitori de arginţi.” ***Din iubirea de arginţi se naşte mândria, din mândrie dispreţuirea, din dispreţuire blasfemia, din blasfemie pierderea oricărei ruşini şi, în fine, necredinţa.***

De altfel, oricine se înalţă pe sine contra oamenilor, uşor apoi se va înălţa şi contra lui Dumnezeu. Astfel se nasc şi păcatele; de multe ori, de la cele mai de jos, ajung până la cele mai de sus. ***Cel ce este smerit faţă de oameni, cu atât mai mult va fi smerit faţă de Dumnezeu. Cel ce este blând faţă de cei asemenea lui, cu atât mai mult va fi faţă de Dumnezeu, iar cel ce-i dispreţuieşte pe cei deopotrivă cu el, în trecerea timpului Îl va dispreţui chiar şi pe Dumnezeu.***

Cel ce se învaţă a-i dispreţui pe oameni, cu uşurinţă îl va dispreţui şi pe Dumnezeu. Împotriva iubitorilor de arginţi. Despre adevărata prietenie. Calităţile necesare femeilor văduve

Deci, iubiţilor, să nu ne dispreţuim unii pe alţii, căci aceasta este o învăţătură rea, care ne va conduce la dispreţuirea lui Dumnezeu. Dar, chiar prin faptul că ne dispreţuim unii pe alţii, noi îl dispreţuim pe Dumnezeu, Care ne-a poruncit de a arăta unii altora cea mai mare dragoste.

Dar, dacă voiţi, vă voi face aceasta învederată şi prin exemple.

- *Cain l-a dispreţuit pe fratele său şi imediat L-a dispreţuit şi pe Dumnezeu. Cum L-a dispreţuit? Priveşte cât de batjocoritor Îi răspunde lui Dumnezeu:* ***„Au doară eu sunt păzitorul fratelui meu?”*** *(Facere 4, 9).*
- *Isac, de asemenea, l-a dispreţuit pe fratele său, şi la urmă L-a dispreţuit şi pe Dumnezeu. De aceea şi zicea Dumnezeu că:* ***„Am iubit numai pe Iacov, şi pe Isac l-am urât”*** *(Maleahi 1, 2-3), pentru care şi Pavel zice:* ***„Să nu fie vreunul desfrânat sau întinat ca Esau”.*** *(Evrei 12, 16)*
- *Pe Iosif l-au dispreţuit fraţii, care la urmă L-au dispreţuit şi pe Dumnezeu.*
- *Israeliţii l-au dispreţuit pe Moise, şi de aceea L-au dispreţuit şi pe Dumnezeu.*
- *Tot aşa şi fii lui Eli dispreţuiau poporul, şi-L dispreţuiau şi pe Dumnezeu.*

Voieşti poate a vedea şi contrariul?

- *Avraam l-a cruţat pe Lot, nepotul său, şi în acelaşi timp a ascultat şi de Dumnezeu, iar aceasta se învederează din ascultarea lui, când i s-a cerut a-l jertfi pe fiul său, Isaac, şi din toate celelalte virtuţi ale sale.*
- *Şi, iarăşi: Abel a fost evlavios şi cu bună-cuviinţă către fratele său, şi evlavios a fost şi către Dumnezeu.*

Să nu ne dispreţuim deci unii pe alţii, ca să nu ne învăţăm a-L dispreţui şi pe Dumnezeu. Cel obraznic cu oamenii, va fi obraznic şi cu Dumnezeu. ***Să ne cinstim unii pe alţii, ca să ne învăţăm a-L cinsti şi pe Dumnezeu.*** Deci, când iubirea de arginţi şi iubirea de sine, şi lipsa de ruşine se întrunesc la un loc, atunci ce mai lipseşte pentru pierderea totală a individului? Totul s-a stricat atunci şi din toate părţile curge mocirla cea puturoasă a păcatelor.
„Nemulţumitori”, zice. ***Şi cum ar putea fi mulţumitor iubitorul de arginţi? Cui ar putea fi mulţumitor?*** Nimănui, fiindcă pe toţi îi crede ca duşmani, de vreme ce voieşte a răpi averile tuturor. ***De ţi-ai deşerta toate averile unui asemenea om, nu-ţi va arăta nici o mulţumire; încă se scandalizează că nu ai mai mult şi că nu l-ai făcut stăpân pe mai multe. De l-ai face stăpân peste lumea întreagă, nu-ţi va arăta nici o mulţumire, căci el crede că n-a luat nimic.***

Pofta acestui rău este fără saţ, este, aşa-zicând, pofta unei boli primejdioase, căci astfel sunt poftele bolilor. Şi cel bolnav de friguri nu poate niciodată a se sătura de băutură, ci pururea se găseşte stăpânit de poftă. Beţivul niciodată nu se satură, ci veşnic este însetat. Tot aşa şi cel îndrăgostit de bani niciodată nu-şi satură pofta de bani şi, de i-ai deşerta toate averile, el niciodată nu-ţi va arăta vreo mulţumire. Numai aceluia poate i-ar arăta, care i-ar da pe cât voieşte el, dar aceasta nimeni n-

ar putea-o face, căci nici el n-are o măsură de cât voieşte şi, prin urmare, nimeni nu-l va putea mulţumi.

Nimeni nu poate fi atât de nemulţumitor ca iubitorul de arginţi, nimeni nu poate fi atât de fără simţire şi fără recunoştinţă, ca iubitorul de bani. El este duşmanul lumii întregi. Se necăjeşte în sine că sunt oameni pe pământ, căci el voieşte ca totul să fie pustiu, iar dânsul să aibă pe ale tuturor. Şi multe de acest fel îşi închipuie în mintea lui. Dacă, de pildă, este cutremur de pământ, el zice în sine: *„dacă s-ar îngropa toate în pământ, la urmă eu singur le-aş lua pe ale tuturor, dacă este cu putinţă. Dacă ar fi foamete sau boală şi de s-ar pierde toate, afară de aur; dacă ar fi vreun naufragiu pe mare sau vreo revărsare şi înecare de mare",* şi, în fine, mii de asemenea nenorociri făureşte în mintea sa, iar ceva bun, deloc, căci el doar doreşte în sufletul său cutremure, trăsnete, războaie şi boli, şi toate cele de acest fel.

Spune-mi însă, nenorocitule şi vrednicule de jale, şi mai rob decât toţi robii: dacă ar fi toate aur în lumea aceasta, oare te-ar mântui pe tine aurul, fiind prăpădit de foame? Dacă ar fi un cutremur şi s-ar scufunda întreaga lume, oare te-ai izbăvi de această poftă vătămătoare? Nefiind om pe pământ, la nimic nu-ţi va folos viaţa cu toate ale ei. Să ne închipuim că, deodată, fără de veste, toţi oamenii de pe pământ ar dispărea şi că argintul şi aurul lor ar trece automat în stăpânirea ta — fiindcă aceşti oameni îşi închipuie în mintea lor lucruri nebuneşti şi peste putinţă — şi bogăţia acelora, aurul, argintul, hainele cele de mătase, cele aurite, toate, în fine, ar intra automat în mâinile tale.

Ei, şi care-ţi va fi folosul?! Atunci mai cu seamă te-ar găsi moartea, nefiind nici pitari, nici lucrători de pământ, ci numai fiare sălbatice şi demoni care îţi sperie sufletul. Desigur că şi acum îţi stăpânesc demonii sufletul, şi încă poate mulţi; atunci însă te-ar pune în uimire şi de îndată te-ar pierde. *„Dar, zici tu, eu aş voi ca să fie şi lucrători de pământ, şi făcători de pâine, însă ar trebui ca şi cu dânşii să cheltuiesc; atât de nesăţioasă este dorinţa aceasta.*

Şi ce ar putea fi mai de râs ca aceste vorbe? Ai văzut în ce strâmtorare se găseşte el? Voieşte şi a-i avea pe mulţi care să-l slujească, dar se şi scârbeşte că risipeşte cu hrana lor şi că în chipul acesta i se împuţinează averea. Dar ce? Spune-mi: oare voieşti tu ca oamenii să fie de piatră? Dar toate acestea sunt batjocuri, valuri de mare, ameţeală, furtună, vifor şi tulburare mare a sufletului, căci el veşnic este înfometat, veşnic, însetat.

Spune-mi însă: oare pe un astfel de om nu l-am plânge şi nu ne-ar fi milă de el? Când astfel se petrece cu trupurile omeneşti, şi se consideră a fi cea mai grozavă

osândă - numită de doctori foame câinească (bulimie) - când cineva, îndopându-se întruna, nu se izbăveşte totuşi de a fi înfometat; dar, dacă se petrece aceasta cu sufletul, oare nu-l vom plânge pe un asemenea om? Foame câinească a sufletului este iubirea de arginţi, care umple cu multe sufletul, dar niciodată nu-l mulţumeşte, ci pururea este stăpânit de acea poftă.

De ar trebui să bea unul ca acela chiar din acea buruiană numită elebor (έλλέβορον = elehor, buruiană de leac pentru smintire) sau de ar suferi ceva de mii de ori mai greţos, numai ca să se poată izbăvi de această patimă, oare n-ar trebui ca să primească aceasta cu bunăvoinţă? Nu poate fi în lume atâta mulţime de bani, încât să poată sătura pântecele nesăturat al iubitorului de arginţi.

Dar, oare, nu ne vom ruşina noi dacă, fiind vorba de bani, atât de mult unii se entuziasmează sau, mai bine zis, se cuprind de o poftă nebună, iar când e vorba de Dumnezeu noi nu-I arătăm nici cea mai mică dragoste, deşi Dumnezeu este pentru noi mai fără de preţ ca argintul? Pentru argint oamenii suferă şi nedormire, şi călătorii îndelungate, şi primejdii necurmate, şi ură, şi zavistii, şi în fine toate relele, iar când e vorba de Dumnezeu, noi nu suferim a se pronunţa asupră-ne nici cea mai mică vorbă sau să suferim vreo ură pentru El.

Iar de ar trebui să-l apărăm pe vreunul din cei nedreptăţiţi, noi, sfiindu-ne de ura şi de primejdiile din partea stăpânitorilor, îl lăsăm în voia întâmplării pe cel nedreptăţit, aşa încât luând de la Dumnezeu putere de a-l ajuta pe fratele nostru, noi am pierdut acea putere, pentru că n-am voit de a fi urâţi de acei tirani. Şi cei mai mulţi imediat pun înainte vorbele: „Ce-mi pasă mie, nu voiesc a fi urât în zadar”. Dar aceasta înseamnă a fi urât în zadar? Şi ce ar putea fi mai bun decât această ură?
Pentru prietenia şi dragostea lui Dumnezeu, ura oamenilor este cu mult mai bună decât prietenia lor. Căci, când suntem iubiţi pentru Dumnezeu, noi Îi suntem datori Lui de această cinste, iar când suntem urâţi, atunci El ne este dator. Iubitorii de bani, oricât ar iubi aurul, totuşi nu cunosc măsura iubirii; noi însă, de am face un lucru cât de mic, credem că totul am făcut; pe Dumnezeu nu-L iubim atât pe cât iubesc aceia aurul.

Mare este învinovăţirea acelora, că au atâta dragoste pentru aur, dar şi hula noastră este mare, pentru că nu avem atâta dragoste către Dumnezeu, pe câtă avem către pământ. Căci pământ este aurul, pământ în formă metalică. Câtă cinste dăm pământului, nu dăm pe atâta Stăpânului tuturor.

Să cunoaştem deci nebunia lor şi să ne ruşinăm. Şi ce este dacă noi poate nu suntem aşa de aprinşi după aur, dar nici de Dumnezeu nu ne temem mult? Din cauza avariţiei, unii oameni îşi dispreţuiesc femeia, copiii, ba până chiar şi mântuirea lor, deşi nu ştiu că vor putea spori averea lor, fiindcă de multe ori, chiar pe când se găsesc în cele mai bune speranţe, părăsesc lumea fără de veste, deşi s-au muncit în zadar, ***pe când noi, ştiind bine că ne vom învrednici de Cel dorit de noi dacă-L vom iubi precum trebuie a-L iubi, totuşi nici aşa nu-L iubim, căci s-a răcit în noi orice dragoste către aproapele şi, prin urmare, şi către Dumnezeu; deoarece, de la răcirea celei către aproapele vine şi răcirea celei către Dumnezeu.***

Nu este, iubiţilor, om care să aibă o cugetare sănătoasă şi să nu ştie a iubi. Temelia tuturor bunurilor este dragostea, după cum şi zice Mântuitorul: ***„În aceste două porunci se cuprind toată Legea şi prorocii”.*** (Matei 22, 40) După cum focul ce cade pe materii arzătoare totul nimiceşte, tot aşa şi căldura dragostei, oriunde ar pătrunde, pe toate cele ce vatămă cuvântul lui Dumnezeu le nimiceşte, şi aşa face pământul curat şi prielnic pentru primirea seminţelor.

Unde este dragoste, toate relele sunt alungate. Acolo nu mai este iubire de arginţi, care e rădăcina tuturor relelor; nu mai este iubirea de sine, nu mai este mândria; căci, de ce s-ar mândri cineva înaintea prietenului său? Nimic nu-l face pe om atât de umil ca dragostea, căci îi servim pe prieteni ca slugi şi nu ne ruşinăm, ci încă suntem chiar mulţumiţi de această slujbă. Banii nu-i cruţăm, ca de multe ori nici trupurile, căci de multe ori se şi primejduieşte cineva pentru cel iubit.

Unde este adevărata dragoste, invidie nu poate fi, nici grăirea de rău, fiindcă nu numai că nu-i defăimăm pe prieteni, ci încă şi când sunt defăimaţi îi apărăm, închizând gura defăimătorilor. Toate sunt în linişte, toate în pace şi nici măcar urmă de ceartă sau luptă nu se vede, căci toate sunt încărcate de pace. „Iubirea este deci împlinirea legii” (Romani 13, 10), zice Pavel, aşa că nimic nu este displăcut.

Căci, care sunt păcatele contra ei? Avariţia, răpirea, invidia, grăirea de rău, lipsa de ruşine, minciuna, jurământul fals; dar, toate acestea sunt împrăştiate acolo unde este dragoste. Îşi calcă jurământul cei ce jură strâmb şi care voiesc a răpi; dar de la cel iubit nimeni nu încearcă a-i răpi ceva, ci încă îi mai dă chiar din ale sale, căci noi simţim o mai mare mulţumire de a-i da, decât de a-i lua.

Toate acestea le ştiţi voi, care aţi avut prieteni; prieteni, zic, nu numai cu numele, nici numai de formă, ci dacă cineva a iubit precum trebuie a iubi, dacă s-a lipit de el; iar dacă unii poate nu ştiu, află de la cei ce ştiu.

Acum însă vă voi povesti din Sfintele Scripturi despre o prietenie minunată.

Ionatan, fiul lui Saul, l-a iubit pe David. ***„Sufletul lui Ionatan, zice, s-a lipit de sufletul lui David”***, iar când îi plângea moartea, zicea David către el: ***„întristat sunt după tine, căci tu mi-ai fost foarte scump şi iubirea ta a fost pentru mine mai presus de iubirea femeiască!”*** (I Regi 18, 1; II Regi 1, 26).

Dar ce? Oare l-a invidiat vreodată pe David? Deloc, deşi ar fi putut să-l invidieze. De ce? Pentru că din fapte vedea cum împărăţia venea la David; însă el nimic n-a pătimit, căci n-a zis: „acesta este cel ce mă lipseşte pe mine de părinteasca împărăţie”, ci încă lucra împreună cu el pentru luarea împărăţiei şi deci nici pe tatăl său nu-l cruţa pentru prietenul său. Dar pentru aceasta, să nu-l considere cineva pe Ionatan ca omorâtor de tată, căci el nu-1 nedreptăţea pe tatăl său prin acea dragoste, ci numai cât stăpânea, aşa-zicând, nedreptăţile şi comploturile urzite contra lui David.

Mai mult îl cruţa decât îl nedreptăţea, căci nu l-a lăsat pe el să sfârşească deci cu un omor nedrept. Voia de multe ori chiar să moară pentru dânsul. Niciodată nu l-a acuzat, ci chiar şi pe tatăl său 1-a adus la tăcere; nu l-a invidiat, ci încă a lucrat împreună cu el. Nu numai că i-a dat bani, ci i-a mai dat şi mântuirea, ba chiar şi sufletul şi l-a pus pentru dânsul. Nu s-a sfiit de tatăl său pentru prieten, fiindcă acela (tatăl) urzea uneltiri nedrepte, iar acesta nu se ştia cu nimic vinovat pe sine. Prietenia lui era cu cel drept. Astfel deci era Ionatan. Să-l vedem acum şi pe David.

N-a avut timp ca el să-şi arate recunoştinţa către Ionatan, fiindcă Ionatan a fost răpit de moarte mai înainte de a lua David împărăţia, aşa că, mai înainte de a veni la împărăţie cel ce pătimise, a încetat din viaţă cel ce făcuse bine. Deci, cum? Să vedem cum şi-a arătat – în cele ce era cu putinţă – prietenia acest drept. „Frumos mi-ai fost mie foarte, minunată a fost dragostea ta, mai mult decât dragostea femeilor”, zice. Dar oare numai atâta a fost – de altfel, nici aceasta nu este puţin lucru — sau poate dragostea lui a mers mai departe?

Apoi, iată că şi pe fiul aceluia, şi pe nepotul lui de multe ori i-a scos din primejdii, aducându-şi aminte de dragostea şi binefacerea tatălui lor către el, şi aceştia se găseau faţă de el ca nişte nepoţi de-ai fiului său, îngrijindu-se de ei şi apărându-i.

O astfel de dragoste voiesc eu de a avea noi, cu toţii, şi către cei vii, şi către cei morţi. Să audă aceasta femeile, căci în special cu privire la ele eu vorbesc de cei morţi; acele femei, zic, care au trecut la a doua căsătorie, după ce l-au urât pe bărbatul dintâi sau au necinstit patul celui adormit.

Acestea le spun, nu ca şi cum aş opri căsătoria a doua, dar nici a o lăsa neîmpiedicată, fiindcă nu mă lasă nici pe mine Pavel, punându-mi frâu în gură, şi zicând femeilor: ***„fecioara, de se va mărita, n-a greşit".*** Şi ce altceva mai zice? Că ***„mai fericită este dacă rămâne aşa"*** (I Corinteni 7, 28, 40), astfel că este cu mult mai cine aceasta decât aceea. Pentru ce? Pentru multe. Că, dacă a nu se mărita deloc este cu mult mai tine decât a se mărita, desigur că a nu se mărita a doua oară este cu mult mai bine decât a se mărita.

„Dar, zici tu, unele n-au putut suferi văduvia, căci au căzut în nenorociri." Fiindcă n-au ştiut ce este văduvia. Văduvia nu este numai aceea de a nu se mărita a doua oară, precum şi fecioria nu este numai a rămâne nemăritată; însă, ce? ***După cum principalul în feciorie este modestia şi statornicia în credinţă, tot aşa şi în văduvie principalul este de a trăi singuratic, a stărui în rugăciuni, a se izbăvi de desfătări şi petreceri. „Iar cea care trăieşte în desfătări, zice, deşi vie, este moartă".*** (I Timotei 5, 6) Că, dacă ar urma ca aceea rămasă văduvă să aibă împrejurul său tot acelaşi vuiet şi tot aceleaşi fantezii, şi tot aceleaşi haine pe care le avea pe când trăia bărbatul ei, apoi e mai bine să se mărite, căci nu relaţia cu un bărbat este ceva rău, ci iscodirea şi limbuţia.

De aceea s-au întors unele ca acestea în urma satanei, fiindcă nu au ştiut să văduvească bine. ***Voieşti poate să ştii ce este o văduvă şi ce calităţi se cer ei?*** Ascultă-l pe Pavel ce spune: ***„dacă a crescut copii, zice, dacă a fost primitoare de străini, dacă a spălat picioarele sfinţilor, dacă a venit în ajutorul celor strâmtoraţi, dacă s-a ţinut stăruitor de tot ce este lucru bun".*** (I Timotei 5, 10) Dar, dacă după moartea bărbatului te desfeţi în bogăţii multe, desigur că nu vei putea suferi văduvia.

Strămută însă bogăţia aceasta în ceruri, şi atunci îţi va fi uşoară sarcina văduviei. „Dar dacă eu am copii, zici tu, moştenitori ai averii părinteşti?" Învaţă-i ca şi ei să dispreţuiască averile. Strămută pe cele ce ţi se cuvin ţie şi opreşte pentru copii atât cât le ajunge; învaţă-i apoi ca şi ei să fie mai buni decât banii. „Dar, zici tu, dacă am o sumedenie de slugi şi de robi? Dacă am atâta aur, argint şi aşa de multe lucruri? Cum voi fi, oare, eu destoinică de a le păstra, având nevoie de sprijinul bărbatului?" Pretexte numai sunt acestea, după cum se învederează din multe părţi.

Căci, dacă nu te-ai îngriji sau, mai bine-zis, dacă nu ai dori averi şi nici n-ai voi ca să ţi se sporească bogăţiile, sarcina ţi-ar fi uşoară, căci cu mult mai greu este de a strânge, decât de a păstra. Deci, dacă ai tăia pofta de a strânge, şi din cele ce ai deja îi vei împărtăşi pe cei ce au nevoie, Dumnezeu te va sprijini cu puterea Sa. Dacă într-adevăr tu zici acestea ca având sub îngrijirea ta moştenirea orfanilor, iar nicidecum nu ascunzi sub un astfel de pretext iubirea de arginţi, atunci Cel ce ţi-a poruncit de a creşte fii şi Cel ce cunoaşte inimile, va face ca averea acelora să fie în siguranţă.

Căci nu este nici o casă care, fiind sprijinită pe milostenie, să pătimească ceva rău; şi chiar de ar pătimi pentru un timp, se va sfârşi totuşi cu bine. Aceasta va fi încă pentru fiecare casă mai mult decât orice pavăză şi suliţă. Ascultă ce zice diavolul despre Iov: ***„N-ai făcut Tu gard în jurul lui şi în jurul casei lui, şi în jurul a tot ce este al lui?”.*** (Iov 1, 10) Pentru ce oare? Ascultă-l pe Iov ce spune: ***„Eram ochii celui orb, zice, şi piciorul celui şchiop; eram tatăl celor neputincioşi”.*** (Iov 29, 15)

După cum cel ce nu se desparte pe sine de nenorocirile străine, chiar în ale sale nu va pătimi nici un rău, căci s-a învăţat deja a suferi împreună, tot aşa şi cel ce nu voieşte a compătimi şi a se întrista de cele străine, în toate ale sale va pătimi relele singur. Şi, după cum se întâmplă şi cu trupul omului, când de pildă piciorul fiind rănit, mâna n-ar simpatiza, n-ar curăţi rana, n-ar pune doctoriile şi n-ar spăla puroiul, desigur că în aceleaşi rele se va găsi singură, aşa că mâna care, fiind afară de orice durere, n-a voit să slujească piciorului, ea singură va fi vinovată de patima ce o va suferi; căci de acolo venind răul, va cădea şi pe dânsa, şi de astă dată nu va mai fi vorba de o slujbă adusă ei, ci de vindecare şi scăpare de primejdie.

Tot aşa, zic, şi în cazul de faţă, cel ce nu voieşte a compătimi cu alţii, singur va suferi. „Ai îngrădit, zice, cele din afară ale lui, şi cele dinăuntru”, şi nu îndrăznea de a năvăli asupră-i. „Dar, zici tu, a pătimit multe rele.” Însă, relele acelea au fost pricină a multor bunuri: îndoită i-a fost averea, plata i-a fost mai mare, mai mare i-a fost şi dreptatea, strălucite cununile, minunate i-au fost premiile, şi atât cele dubovniceşti cât şi cele pământeşti i-au sporit. I-a pierdut pe fiii săi, dar a primit fii, nu pe aceia, ci pe alţii în locul lor, iar pe aceia i-a mântuit întru înviere. Dacă i-ar fi primit tot pe aceia, i s-ar fi împuţinat lui numărul; acum însă, dându-i-se alţii în locul acelora, îi va prezenta şi pe aceia la înviere.

Dar, ***toate acestea s-au petrecut prin faptul că el se îndeletnicea cu facerea milosteniei, pe care o întrebuinţa în orice ocazie, ceea ce şi noi să facem, ca astfel să ne învrednicim de aceleaşi bunuri, prin harul şi iubirea de oameni a***

Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, se cuvine slava, stăpânirea şi cinstea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Omilia VIII – Despre iconomia divină. Că aici cei drepţi se găsesc în necazuri, iar păcătoşii în bucurie, fără ca virtutea să rămână nerăsplătită, iar păcatul, nepedepsit. Cele despre Dumnezeu sunt necuprinse de mintea noastră. Nu trebuie să acordăm atenţie ghicitorilor

Şi aceasta să ştii că, în zilele din urmă, vor veni vremuri grele; că vor fi oameni iubitori de sine, iubitori de arginţi, lăudăroşi, trufaşi, hulitori, neascultători de părinţi, nemulţumitori, fără cucernicie, lipsiţi de dragoste, neînduplecaţi, clevetitori, neînfrânaţi, cruzi, neiubitori de bine, trădători, necuviincioşi, îngâmfaţi, iubitori de desfătări mai mult decât iubitori de Dumnezeu. (II Timotei 3, 1-4)

Dacă se necăjeşte cineva astăzi de existenţa ereticilor, să se gândească la faptul că dintru început s-au petrecut din acestea, diavolul pururea furişând minciuna în locul adevărului. Dumnezeu dintru început a făgăduit cele bune, dar a venit şi diavolul cu făgăduinţe.

Dumnezeu a sădit Paradisul, dar diavolul a amăgit-o pe Eva, zicând: ***„Veţi fi ca Dumnezeu"(Facere 3, 5).*** Fiindcă nu dovedea cu nimic prin fapte, el făgăduieşte cele mari prin cuvinte, căci astfel sunt înşelătorii. După aceasta au fost Cain şi Abel, apoi fiii lui Set şi fetele oamenilor, Ham şi Iafet, Avraam şi Faraon, Iacov şi Isav şi aşa se continuă până la cea de pe urmă: Moise şi magii, prorocii şi pseudoprorocii, apostolii şi pseudoapostolii, Hristos şi Antihrist. Deci, şi mai înainte, şi după aceea, aceleaşi au fost.

Atunci au fost Theudas, atunci Simon, atunci şi apostolii, precum şi cei de pe lângă Ermoghen şi Fighel. Deci, nu a fost timp când diavolul să nu fi furişat minciuna în locul adevărului. Prin urmare, să nu ne necăjim pentru aceasta, căci dintru început s-au petrecut aşa. De aceea zicea apostolul: „Şi aceasta să ştii, că în zilele din urmă, vor veni vremuri grele că vor fi oameni iubitori de sine, iubitori de arginţi, lăudăroşi, trufaşi, hulitori, neascultători de părinţi, nemulţumitori, fără cucernicie, lipsiţi de dragoste".

Aşadar, cel nemulţumitor este necurat şi cu drept cuvânt, căci cel nemulţumitor faţă de binefăcătorul său, cum va putea fi recunoscător către alţii? Cel nemulţumitor este fără de dragoste, el este neprimitor de pace.

- → *„Clevetitori", zice, adică grăitori de rău, căci cei ce nu văd la ei nimic bun, având oarecum ca o mângâiere pentru sine de a defăima bunul nume al altora, fac prin aceasta mii de păcate.*

- → *„Neînfrânaţi” şi cu limba, şi cu pântecele, şi cu toate celelalte.*
- → *„Cruzi”, de unde vine apoi lipsa de omenie, când cineva este iubitor de argint, când este iubitor de sine, când este nemulţumitor, când este neînfrânat.*
- → *„Neiubitori de bine, trădători, necuviincioşi.”*
- → *„Vânzători” ai prieteniei, „necuviincioşi”, adică fără nici o statornicie în caracter.*
- → *„Îngâmfaţi”, adică plini de prostie.*
- → *„Iubitori de desfătări mai mult decât iubitori de Dumnezeu, având înfăţişarea adevăratei credinţe, dar tăgăduind puterea ei.”*

Şi în Epistola către Romani scriind, zice: ***„având în lege dreptarul cunoştinţei şi al adevărului”. (Romani 2, 20)*** Acolo spune lăudându-i, iar aici arată păcatul acesta mai rău decât toate păcatele. De ce? Pentru că nu în acelaşi sens a luat întotdeauna acelaşi cuvânt exprimat. Că, după cum de multe ori el ia expresia „icoană” sau „chip” în sens de asemănare sau potrivire, tot aşa de multe ori o ia cu privire la ceva neînsufleţit, la ceva de nimic, precum chiar el, de pildă, scriind, zice: ***„Căci bărbatul nu trebuie să-şi acopere capul, fiind chip şi slavă a lui Dumnezeu” (I Corinteni 11, 7),*** iar prorocul zice: ***„Deşi ca o umbră trece omul”. (Psalmi 38, 9)***Câteodată ia pe leu în locul împăratului: ***„El a îndoit genunchii şi s-a culcat ca un leu, ca o leoaică… Cine-l va deştepta?” (Facere 49, 9),*** iar altădată îl ia ca răpitor: ***„Ca un leu ce răpeşte” (Psalmi 21, 13)***, zice. Tot aşa facem şi noi, căci faptele sau lucrurile fiind variate şi compuse, este natural ca exemplele să se ia în mai multe chipuri. De pildă: cînd voim a admira o faţă frumoasă, o comparăm cu cele pictate, iar când voim a admira pe una din cele pictate, zicem că vorbeşte, că grăieşte, dar nu înţelegem acelaşi lucru; aici, noi înţelegem că este aproape aceeaşi cu originalul, iar acolo că este aproape tot aşa de frumoasă.

Tot asemenea şi în închipuirea ştiinţei de care vorbeşte în epistola către Romani, că adică este numit un tip, o icoană acea învăţătură, este numai prototipul sau arhetipul evlaviei, iar aici arată că este neînsufleţit şi mort, învederând numai forma, numai chipul şi numai aparenţa. Aşadar, este numai o formă sau mai bine zis, este numai un schelet fără putere, este credinţă fără fapte. Şi cu drept cuvânt, căci, precum un trup frumos şi bine format, când nu are în el putere, ci doar seamănă exact cu cele zugrăvite, este mort, tot asemenea şi o credinţă dreaptă fără fapte.

Să ne închipuim, de pildă, un iubitor de arginţi, vânzător, obraznic şi care se crede drept. Care-i va fi folosul, dacă n-are nimic cu sine din cele cuvenite creştinilor? Când nu face nimic din acele ce-i caracterizează pe creştini, când îi întrece pe elini

în neevlavie, când este spre vătămarea celor ce-l însoţesc, când este spre blasfemia lui Dumnezeu, când prin faptele sale defaimă credinţa? „Depărtează-te, zice, şi de aceştia.” Dar dacă din aceştia vor fi în zilele cele de apoi, cum de îi zice lui atunci: „depărtează-te şi de aceştia”?

Erau din aceştia pe atunci, într-un oarecare grad, nu însă tocmai în acelaşi exces; adevărul însă este că prin Timotei îi sfătuieşte pe toţi, ca să se ferească de nişte astfel de oameni. Căci dintre aceştia sunt cei ce se vâră prin case şi robesc femeiuşti împovărate de păcate şi purtate de multe feluri de pofte, mereu învăţând şi neputând niciodată să ajungă la cunoaşterea adevărului. (3, 6-7) Ai văzut cum şi aceştia fac uz de vechea înşelăciune, de acea armă pe care diavolul a întrebuinţat-o contra lui Adam? „Se vâră prin case”, zice.

Ai văzut cum a învederat neruşinarea lor prin „se vâră”, necinstea, înşelăciunea, linguşirea? „Şi robesc femeiuşti.” Astfel că aceea care se înşală lesne, este departe de bărbat. A se înşela este potrivit femeilor sau mai bine zis, femeiuştilor „împovărate de păcate.” Priveşte cum acele femei sunt robite prin păcate, prin faptul că nimic bun nu este într-însele. Chiar expresia „împovărate” este foarte apăsată, căci reprezintă mulţimea păcatelor, neorânduiala şi confuzia în viaţă.

„Şi purtate de multe feluri de pofte”, zice. Dar, aici el n-a învinovăţit natura, căci n-a zis la întâmplare „femei”, ci astfel de femei sau femeiuşti. Şi ce vrea să zică prin: „de multe feluri de pofte”? Prin această expresie multe a lăsat a se înţelege: şi desfătarea şi neruşinarea şi desfrâurile. „De multe feluri de pofte”, zice, adică: pofte de bani, de slavă, de desfătări, de obrăznicie, de slavă - sau poate mai lasă a se înţelege şi alte pofte necurate. „Mereu învăţând şi neputând niciodată să ajungă la cunoaşterea adevărului.” De ce? Nu doar că le compătimeşte prin aceasta, ci încă foarte mult le acuză, căci fiindcă s-au lăsat a fi stăpânite de acele pofte şi păcate, s-a împietrit inima şi cugetul lor.

După cum Iannes şi Iambres s-au împotrivit lui Moise, aşa şi aceştia stau împotriva adevărului. (3, 8) Dar cine sunt aceştia? Fermecătorii de pe timpul lui Moise . Şi, cum oare numele lor nu sunt aduse de faţă sau în altă parte cel puţin? Ori că aceste nume s-au predat prin viu grai, ori că Pavel a fost încunoştinţat de Duhul Sfânt. Aşa şi aceştia stau împotriva adevărului, oameni stricaţi la minte şi netrebnici pentru credinţă. Dar nu vor merge mai departe, pentru că nebunia lor va fi vădită tuturor, precum a fost şi a acelora. (3, 9) „Dar nu vor spori”, zice.

Dar, cum de spune în altă parte: „Şi vor spori mai mult în necucernicie”, pe când aici zice că „nu vor spori”? Acolo el spune că, începând a introduce inovaţii

şi a amăgi, nu vor înceta a înşela, ci pururea vor descoperi noi înşelăciuni şi credinţe stricate, căci înşelăciunea niciodată nu stă pe loc. Aici însă apostolul zice că nu vor amăgi mai mult, nici nu vor crea confuzii - deşi s-ar părea la început că i-ar fi abătut pe unii din calea cea dreaptă - ci că iute vor fi descoperiţi.

Cum că de aceştia vorbeşte, ascultă ce spune mai departe: ***„pentru că nebunia lor va fi vădită tuturor”.*** Cum aceasta? ***„Precum a fost şi a acelora”,*** zice. Chiar dacă din toate părţile ar progresa, pentru moment, cele ale înşelăciunii lor, totuşi nu va fi până la sfârşit, căci aşa sunt toate cele care par bune, dar nu de la natură sunt bune. Pentru moment numai progresează, dar după aceea se dau pe faţă şi pier. ***„Nu însă şi ale noastre sunt de acest fel, zice, la care eşti chiar tu martor. Ale noastre nu se reazemă pe înşelăciune, căci cine ar primi a şi muri pentru înşelăciune?”***

Tu însă mi-ai urmat în învăţătură. (3, 10) Aşa că „tu fii voinic, zice, căci nu ai venit întâmplător, ci ai urmat”, de unde se învederează şi timpul cel îndelungat ce îl urmase. „În învăţătură”, expresie care se raportează la cuvânt. În purtare, cu privire la viaţă. În năzuinţă, ceea ce arată dispoziţia şi buna lui voinţă sufletească. „Nu numai că le grăiai, nu numai că le filosofai prin cuvinte.” În credinţă, în îndelungă răbdare, aşa că nimic din cele ale acelora nu te-au tulburat. În dragoste, pe care nu o aveau aceia. În stăruinţă, pe care iarăşi n-o aveau. „În îndelungă răbdare, zice; adică: „mare răbdare am arătat faţă de eretici”. „În îndelungă-răbdare” faţă de prigoniri. În prigoniri şi suferinţe, zice.

Două lucruri îl tulbură pe dascăl: când sunt mulţi eretici şi când ucenicii nu rabdă în patimile ce le întâmpină. Dar, pentru aceştia multe a grăit el: că au fost şi în vechime şi că vor fi, şi în viitor, că nici un timp nu va fi lipsit de astfel de oameni, că pe noi cu nimic nu vor putea să ne vatăme şi că în lume se găsesc vase de aur şi de lut. Priveşte cum el la urmă vorbeşte de necazuri. Care mi s-au făcut în Antiohia, în Iconiu, în Listra.

Dar, oare, de ce a vorbit numai de aceste cetăţi din cele multe? Fiindcă toate celelalte erau cunoscute lui Timotei şi poate că pomeneşte de fapte mai de curând petrecute, iar nu de cele de demult. Nu le enumeră după felul lor, căci el nu este iubitor de slavă deşartă. Acestea le spune pentru mângâierea ucenicului, iar nu pentru spectacol. Vorbeşte aici de Antiohia Pisidiei şi de Listra, de unde era Timotei.

Câte prigoniri am răbdat! „Amândouă mi-au fost drept mângâiere, zice; că şi eu am avut ocazia de a da pe faţă o bunăvoinţă puternică şi că n-am fost părăsit. Nu se poate spune că Dumnezeu m-a predat unor asemenea necazuri, ci numai că mi-a

făcut mai strălucită cununa." „Câte prigoniri am răbdat", zice, şi din toate m-a izbăvit Domnul.

Şi toţi care voiesc să trăiască cucernic în Hristos Iisus vor fi prigoniţi. (3, 12) „Şi de ce să spun numai de mine? Căci fiecare din cei ce voiesc a vieţui cu evlavie va fi prigonit." Prin expresia: prigoane, de aici, el înţelege necazurile şi suferinţele, căci nu este cu putinţă ca un om care păşeşte pe calea virtuţii să fie fără de necaz, fără întristare, fără suferinţe şi fără ispite. Şi cum s-ar putea fără de acestea pentru cel ce călătoreşte pe calea cea strâmtă, pentru cel ce a auzit că „În lume necazuri veţi avea"?

Dacă în acel timp zicea Iov: ***„Oare omul pe pământ nu este ca într-o slujbă ostăşească?" (Iov 7, 1),*** cu atât mai mult atunci, când ***"Iar oamenii răi şi amăgitori vor merge spre tot mai rău, rătăcind pe alţii şi rătăciţi fiind ei înşişi". (3, 13)*** „Nimic din acestea să nu te tulbure, zice, dacă ei sunt în fericire, iar tu în ispite, căci aşa este firea lucrului." Poţi afla din ale mele că nu este cu putinţă ca acela care se războieşte cu cei răi să nu fie în suferinţe şi în necazuri. Nu este cu putinţă să se lupte cineva şi în acelaşi timp să se şi desfăteze sau cel ce se războieşte să se şi desfăteze în mâncări şi băuturi. Nimeni deci dintre luptători să nu caute linişte, nimeni să nu fie în veselie.

Toate cele prezente sunt: război, luptă, necazuri, strâmtorări, ispite, arenă a unor veşnice lupte. Altele sunt timpurile de linişte, iar timpul de faţă este timp de sudori, timp de munci. Nimeni dintre luptătorii care se aruncă în ring nu caută linişte. Dar dacă vrei să cauţi linişte, de ce te-ai aruncat în ring? De ce ai ridicat mâinile? Dar cum vei putea face aceasta, spune-mi, când tu nu-ţi stăpâneşti poftele, când nu te lupţi cu silnicia naturii?

Tu însă rămâi în cele ce ai învăţat şi de care eşti încredinţat, deoarece ştii de la cine le-ai învăţat, şi fiindcă de mic copil cunoşti Sfintele Scripturi, care pot să te înţelepţească spre mântuire, prin credinţa cea întru Hristos Iisus (3, 14-15), adică precum a îndemnat fericitul David, zicând: ***„Nu râvni la cei ce viclenesc" (Psalmi 36, 1),*** tot aşa sfătuieşte şi apostolul, zicând: ***„Tu însă rămâi în cele ce ai învăţat",*** şi încă nu oricum, ci: ***„şi de care eşti încredinţat",*** adică ai crezut.

Şi ce ai crezut? Că aceasta este viaţa şi dacă deci vei vedea aici lucruri cu totul contrare celor ce ai crezut, să nu te tulburi, de vreme ce şi Avraam vedea contrariul şi n-a pătimit nimic. Ai auzit de pildă că: ***„numai cei din Isaac se vor chema urmaşii tăi" (Facere 21,12),*** şi totuşi i s-a poruncit de a-l jertfi pe Isaac, iar pentru aceasta el nici nu s-a tulburat, nici nu s-a neliniştit.

Despre iconomia divină. Că aici cei drepţi se găsesc în necazuri, iar păcătoşii în bucurie, fără ca virtutea să rămână nerăsplătită, iar păcatul, nepedepsit. Cele despre Dumnezeu sunt necuprinse de mintea noastră. Nu trebuie să acordăm atenţie ghicitorilor

Nimeni deci să nu se scandalizeze de cei răi, căci acest lucru 1-a spus Scriptura de la început. Şi ce este dacă şi cei buni se veselesc şi cei răi sunt pedepsiţi? Una din acestea două e natural să se întâmple, iar alta deloc; anume, ca aceia răi să fie pedepsiţi, aceasta se poate, iar ca aceia buni pururea să se bucure, aceasta nu se poate. Nimeni n-a fost asemenea lui Pavel, şi totuşi în necazuri şi-a petrecut întreaga viaţă: în lacrimi, în suspinuri, noaptea şi ziua, după cum zice: ***„timp de trei ani, n-am încetat noaptea şi ziua să vă îndemn, cu lacrimi, pe fiecare dintre voi" (Faptele Apostolilor 20, 31), şi: „mă împresoară în toate zilele". (II Corinteni 11, 28)***

Nu că doar astăzi se bucura, iar mâine se întrista, ci în fiecare zi nu înceta a fi scârbit. Deci, cum de a zis că „cei răi vor spori spre mai rău"? N-a spus că se vor bucura de linişte, ci că „vor spori spre mai rău", adică sporirea lor este în rău. N-a spus că vor fi în fericire. Dar dacă şi sunt pedepsiţi, de aceea sunt, ca să nu-ţi închipui că păcatele sunt nepedepsite. ***Deoarece gheena nu are puterea de a ne împiedica de la rele, Dumnezeu cruţându-ne, ne deşteaptă întruna. Dacă nici un rău n-ar fi pedepsit, nimeni n-ar mai crede că Dumnezeu Se îngrijeşte de cele omeneşti, iar dacă toţi ar fi pedepsiţi, nimeni n-ar mai aştepta învierea morţilor, de vreme ce toţi şi-au luat aici plata.***

De aceea aici şi pedepseşte, şi nu pedepseşte, de aceea drepţii sunt necăjiţi aici, căci sunt ca străini şi ca aflaţi în locuri străine. Drepţii însă suferă aici pentru încercare, căci ascultaţi ce spune Dumnezeu despre Iov: ***„Iată, tot ce are el este în puterea ta; numai asupra lui să nu întinzi mâna ta". (Iov 1, 12)*** Iar dacă poate şi păcătoşii suferă câteodată de acestea, îşi iau răsplata păcatelor.

În toate, dar, să-I mulţumim lui Dumnezeu, fie într-un fel, fie într-altul, căci amândouă acestea ne sunt folositoare. Nu urându-ne sau dispreţuindu-ne face El aceasta, ci prin amândouă arătând îngrijirea Lui cea părintească. ***„Deoarece ştii de la cine le-ai învăţat şi fiindcă de mic copil cunoşti Sfintele Scripturi",*** adică de la vârsta cea mai fragedă ai învăţat Sfintele Scripturi. Şi ce vrea să zică prin „Sfintele Scripturi"? Adică Testamentul Vechi. În aceasta ai crescut, zice, aşa că printr-acestea credinţa ta este tare şi nimic nu te poate vătăma. Rădăcina ei este adâncă, fiind hrănită într-un timp îndelungat; aşa că nimic nu o mai poate urni din loc.

„Care pot să te înţelepţească”, zice, şi anume, „care nu te vor lăsa să pătimeşti ceva prostesc, după cum pătimesc cei mulţi”. ***Căci acela care cunoaşte Sfintele Scripturi, după cum trebuie a le cunoaşte, nu se va scandaliza de nimic din cele întâmplate, ci pe toate le rabdă cu bărbăţie, unele lăsându-le în seama credinţei şi a iconomiei lui Dumnezeu, celei necuprinse de mintea noastră, pentru celelalte ştiind şi răspunsul şi găsind exemple în Sfintele Scripturi.***

Pentru că şi a nu cerceta toate cu amănunţime şi a nu voi să ştie cineva totul înseamnă o mare dovadă de ştiinţă. Şi dacă voieşti, voi dovedi aceasta cu un exemplu. Fie, de pildă, un râu sau mai bine zis, fie mai multe râuri, aşa precum sunt râurile, care nu toate ar fi egale în adâncime, ci unele au matca mai întinsă sau mai răsfirată, altele mai îngustă şi mai adâncă, şi destul de mare pentru a-l îneca pe cel ce nu ştie.

Deci, dacă a nu voi ca pe toate să le încerci deopotrivă este un lucru bun, tot aşa şi a nu voi ca să cunoşti toate adâncimile nu este o mică dovadă că ştii; precum, de asemenea, cel ce voieşte ca să treacă prin toate părţile râurilor dă dovadă că el însuşi nu ştie particularităţile râurilor şi de multe ori se pierde în adâncuri prin îndrăzneala lui. Tot astfel şi cu Dumnezeu, căci cel ce voieşte a şti totul şi toate le cutează, acesta tocmai este cel ce nu-L cunoaşte pe Dumnezeu.

Dacă la râuri, în cea mai mare parte, trecerea e sigură şi doar puţine locuri sunt întortocheate, aici din contră, căci cea mai mare parte a faptelor Lui ne sunt ascunse nouă şi nu ne este cu putinţă de a cerceta cu fineţe căile Lui. Deci, de ce te grăbeşti de a te scufunda pe tine însuţi? Aceasta numai să ştii că Dumnezeu toate le iconomiseşte, toate le prevede, că noi suntem liberi, că pe unele le face El, iar pe altele le îngăduie, că El nu voieşte a fi ceva rău, că nu toate se fac după voinţa Lui, ci şi după a noastră, pe când toate cele bune sunt şi după îndemnul Său, şi după al nostru, că nimic nu se poate ascunde de El. Pentru aceea toate le face.

Apoi, ştiind tu aceasta, însuţi socoteşte care sunt cele bune, care sunt cele rele şi care sunt cele indiferente; de exemplu: virtutea este un bun, ticăloşia este un rău, iar bogăţia, sărăcia, viaţa şi moartea sunt indiferente. Dacă toate acestea le ştii şi împreună cu acestea mai ştii că drepţii sunt necăjiţi, ca să fie încununaţi, iar cei păcătoşi sunt necăjiţi, ca să se plătească păcatele lor, că nu toţi păcătoşii dau seamă aici de păcatele lor, ca nu cumva cei mai mulţi să nu creadă în înviere, că nu toţi drepţii sunt necăjiţi, ca nu cumva să-ţi închipui că răutatea este ceva de laudă, ci virtutea.

Toate acestea sunt reguli şi hotare neschimbate, şi ceea ce voieşti aplică şi combină cu ele, şi nu te vei mai mira. Căci ceea ce este numărul de şase mii în calculele dascălilor, care pe toate le împarte şi le înmulţeşte în regula sa şi toate se învârtesc prin acest număr, iar aceasta o ştiu toţi câţi au învăţat carte, tot aşa şi regulile acestea, pe care iarăşi le voi spune pe scurt, iar dacă cineva le ştie, niciodată nu se scandalizează. Şi care sunt aceste reguli?

Că virtutea este un bun, că răutatea este ceva mârşav, că bolile, sărăcia, vicleniile, falsele acuzaţii şi altele de acest fel sunt indiferente; că drepţii sunt necăjiţi aici, iar dacă poate unii sunt fericiţi, aceasta se petrece ca nu cumva virtutea să pară că este urâtă; că toţi cei răi sunt fericiţi aici, ca acolo să fie pedepsiţi, iar dacă poate unii sunt pedepsiţi aici, aceasta se petrece ca nu cumva răutatea să pară că este ceva bun şi nici ca faptele să rămână nepedepsite. Iar dacă nu sunt toţi pedepsiţi aici, aceasta se face ca nu cumva timpul învierii să fie pus la îndoială. Că şi între cei buni se găsesc din aceia care au fapte urâte, pe care însă le părăsesc tot aici, precum se găsesc şi dintre cei răi care să aibă oarecare fapte bune, şi aici se bucură, ca acolo să se pedepsească. Că, în fine, lucrurile lui Dumnezeu sunt necuprinse de mintea omenească. Că mare este deosebirea dintre El şi noi, şi atât de mare, încât nici n-o putem spune. Dacă deci toate acestea le calculăm în mintea noastră, nimic din cele de aici nu ne va putea tulbura.

Dacă noi ascultăm întruna Sfintele Scripturi, vom găsi multe exemple de acest fel. „Care pot să te înţelepţească, zice, spre mântuire. Sfintele Scripturi ne pun înainte şi pe cele ce trebuie făcute, precum şi pe cele ce nu trebuie a le face, căci ascultă tot pe acest fericit, care spune în altă parte: ***„Eşti încredinţat că tu eşti călăuză orbilor, lumină celor ce sunt în întuneric, povăţuitor celor fără minte, învăţător celor nevârstnici”. (Romani 2, 19-20)***Ai văzut deci că legea este lumina celor dintru întuneric?

Dar că legea a fost lumina celor din întuneric, dacă litera legii era lumină, litera care ucide, apoi ce oare ar fi legea harului, Duhul cel de viaţă dătător? Dacă legea veche a fost lumină, ce va fi legea nouă, unde atâtea s-au desfăşurat? Este atât de mare deosebirea între cele vechi şi cele noi, pe cât de mare e deosebirea dintre cer şi pământ. E ca şi cum ar deschide cineva cerul celor de pământ, care nimic nu ştiu, şi i-ar face de a vedea toate ca prin oglindă.

Am învăţat în Sfânta Scriptură despre gheenă, despre Împărăţia Cerurilor, despre judecată. Să nu credem deci în lucruri prosteşti, căci toate acelea sunt înşelăciuni şi fermecătorii. „Dar, zici tu, dacă se întâmplă cele ce spun ei?” De aceea se întâmplă

- de cumva se întâmplă - fiindcă tu crezi. Te-au luat rob, sunt stăpâni ai vieţii tale, te poartă precum voiesc. Căci spune-mi: dacă un căpitan de hoţi l-ar avea în mâinile şi sub puterea sa pe fiul împăratului, care s-a refugiat la el şi care nutreşte singurătatea şi convieţuirea cu el, oare ar putea să-i zică lui: „Vrei să trăieşti sau să mori"? Ar putea foarte bine.

De ce oare? Nu doar pentru că ar fi prevăzut viitorul, ci pentru că s-a făcut stăpân şi de a-l mântui, şi de a-l nimici pe fiul împăratului, acela făcându-l pe el stăpân. Căci va putea şi să-l omoare, va putea şi să-l lase liber, de vreme ce e sub puterea sa. De i-ar zice: „Eşti bogat de acum înainte sau eşti sărac", al amândurora este el stăpân şi deci aşa se va întâmpla precum i-a spus. Cea mai mare parte a lumii s-a dat pe sine sub stăpânirea diavolului.

Sau şi altfel trebuie privită această chestiune: când cineva se obişnuieşte a se încrede, mult contribuie faptul acesta acelor înşelători. Nimeni nu dă atenţie la cele ce nu se petrec aşa precum el a spus, ci dacă s-a petrecut ceva din cele spuse. Iar dacă au vreo putere de a cunoaşte mai dinainte cele ce se vor întâmpla apoi adu-mi-i mie, credinciosului, pe aceia. Nu spun acestea ca să mă fălesc. Interes am de a vă scăpa de unii ca aceştia, iar nu de a mă făli, căci şi eu sunt plin de păcate. Pentru toate acestea nu mă fălesc, ci cu harul lui Dumnezeu de toţi aceia îmi bat joc.

Adu-l, zic, la mine pe acel mag, dacă spune că are putere de a şti mai dinainte şi spune-mi cele ce mi se vor întâmpla mâine. Dar nu va spune nimic, căci eu mă aflu sub puterea Împăratului tuturor şi nu are nici supunerea mea şi nici autoritate asupra mea. Departe sunt de ascunzătorile lui, căci eu slujesc Împăratului a toate.

„Dar, zici tu, cutare a furat şi iată că cutare mag l-a dat pe faţă." Dar nu peste tot este aceasta adevărat, ci numai râs şi minciuni, căci ei nu ştiu nimic, iar dacă poate vor şti ceva, apoi mai întâi trebuie a spune cele ale lor, cum de pildă s-au furat cele mai multe lucruri sfinţite de la idolii lor, cum de s-a topit cel mai mult aur de prin templele lor. Şi dacă au ştiut, de ce n-au spus mai dinainte preoţilor lor? Astfel că nu ştiu nimic. Nu ştiu să spună nici când templele lor cele idoleşti cad pradă locului şi mulţi se pierd. De ce deci nu cruţă mântuirea lor? Aşadar, faptul este numai o întâmplare, o nimerire, de cumva a fost prezis.

Sunt printre noi proroci, dar nu dau greş niciodată; nu doar una spun şi alta se face, nu una se întâmplă, iar alta este minciună, ci toate se adeveresc. Aceasta este cu adevărat prevedere sau ştire mai dinainte. Încetaţi vă rog cu această nebunie, dacă într-adevăr credeţi în Hristos; iar de nu credeţi, de ce vă batjocoriţi pe voi înşivă, de ce vă amăgiţi? ***„Până când veţi şchiopăta de amândouă picioarele?" (III Regi***

18, 21) De ce te duci la acel mag sau vrăjitor? De ce-l întrebi? De îndată ce te-ai dus, de îndată ce l-ai întrebat, te-ai pus sub robia lui, căci îl întrebi ca unul ce crezi. „Nu, zici tu, nu-l întreb ca şi cum aş crede că tot ce va spune se va adeveri, ci ispitindu-l. Dar chiar de s-ar adeveri, nu este fapta unui om care este încredinţat că acela spune minciuni, ci a unuia care se îndoieşte.

Deci, de ce întrebi ce va fi? Căci dacă el ar zice: „aceasta va fi, fă aceasta şi vei scăpa", chiar nici aşa n-ar trebui să slujeşti idolilor; dar totuşi nu atât de mare este nebunia. Când însă prevestesc cele viitoare, apoi cel ce vrea să ştie, nimic altceva nu-i procură, decât o tristeţe zadarnică. Faptul nu se întâmplă, pe când tristeţea rămâne şi-l topeşte.

Dacă aceasta ar fi fost în interesul nostru, nu s-ar fi ferit Dumnezeu de a ni le împărtăşi, nu ne-ar fi pizmuit şi nu ne-ar fi ascuns aceasta, El care a zis: ***„Câte am auzit de la Tatăl, am arătat vouă", şi: „Toate câte am auzit de la Tatăl Meu vi le-am făcut cunoscute", şi: „De acum nu vă mai zic slugi, ci prieteni; voi sunteţi prietenii Mei". (Ioan 15, 14-15)*** De ce, dar, nu ni le-a arătat şi pe acestea? Pentru că voieşte ca noi să nu facem nici o vorbă de ele. Acestea le spunea celor din legea veche, le spunea despre asin şi despre altele de acest fel, fiindcă erau prunci; pe când nouă, fiindcă voieşte a nu face nici o vorbă de ele, n-a pus nici o grijă de a ni le face cunoscute.

Însă, ce anume aflăm? ***Ceea ce n-au aflat aceia, că toate ale lor erau mici, pe când cele ce am aflat noi sunt acestea: că vom via, că vom fi nemuritori, că vom deveni nestricăcioşi, că viaţa aceea nu va avea sfârşit, că toate vor trece, că vom fi răpiţi în nori, că toţi cei răi vor fi pedepsiţi şi multe altele pe lângă acestea, şi nici o minciună.*** Oare nu este mult mai bine de a şti acestea, decât că asinul cel pierdut a fost găsit? Iată, ai primit asinul, iată l-ai aflat. Ei! Şi care îţi este folosul? Oare nu-l vei pierde iar în alt chip? Chiar dacă el nu te va părăsi, tu îl vei părăsi o dată cu moartea ta, pe când cele ce eu spun, dacă vom voi a le păzi, le vom avea necontenit.

Acelea deci să le urmărim, pe acelea să le dorim, ca unele ce rămân şi care sunt sigure. Să nu-i luăm în seamă nici pe ghicitori, nici pe fermecători, nici pe şarlatani, ci numai pe Dumnezeu, Care pe toate le ştie lămurit şi pe toate le cunoaşte, şi atunci le vom şti pe toate câte trebuie a le şti şi ne vom învrednici de toate cele bune, prin Hristos Iisus, Domnul nostru, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, se cuvine slava, stăpânirea şi cinstea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Omilia IX – Trebuie a dispreţui cele vremelnice şi a suferi cu răbdare pentru Dumnezeu

Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu şi de folos spre învăţătură, spre mustrare, spre îndreptare, spre înţelepţirea cea întru dreptate, astfel ca omul lui Dumnezeu să fie desăvârşit, bine pregătit pentru orice lucru bun. (II Timotei 3, 16-17)

Făcând multe îndemnuri şi aducând multă mângâiere prin toate, la urmă aduce vorba despre mângâierea cea mai desăvârşită, a Sfintelor Scripturi. Şi cu dreptate face o astfel de mângâiere, deoarece urma a spune mai departe ceva mare şi trist. Că dacă Elisei, vieţuind până la cea de pe urmă răsuflare cu dascălul său şi totuşi văzându-l că se duce de aici, ca după moarte, i-a rupt cojocul lui, atunci ce crezi că a suferit Timotei, cel atât de mult iubit, auzind că dascălul său va muri şi că s-a apropiat de el timpul morţii, ceea ce întristează pe cineva cel mai mult?

De aceea, după ce, zic, i-a făcut îndemnuri, la urmă vorbeşte despre sfârşitul lui şi nu oricum, ci chiar întrebuinţând cuvinte potrivite pentru a-l mângâia şi a-i aduce mulţumire, ca să vadă faptul acesta mai degrabă ca pe o jertfă, decât ca pe o încetare din viaţă; mai mult ca o călătorie - precum şi este - şi o trecere la mai bine. „Că eu iată mă jertfesc", zice. De aceea scria mai sus că „toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu şi de folos spre învăţătură, spre mustrare, spre îndreptare, spre înţelepţirea cea întru dreptate".

Dar ce? Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu? Care Scriptură? „Cea de care am vorbit, zice, toată este insuflată de Dumnezeu", cea despre care zicea că: „de mic copil cunoşti Sfintele Scripturi". Toată deci de acest fel, este „insuflată de Dumnezeu; de aceasta să nu te îndoieşti", zice. „Şi de folos spre învăţătură, spre mustrare, spre îndreptare, spre înţelepţirea cea întru dreptate, astfel ca omul lui Dumnezeu să fie desăvârşit, bine pregătit pentru orice lucru bun."

„Spre învăţătură." Dacă trebuie a şti ceva, sau a nu şti, de acolo putem afla. De trebuie a certa minciuna, tot de acolo. De trebuie a îndrepta ceva sau a înţelepţi, de lipseşte ceva, sau de trebuie a adăuga, spre mângâiere, de acolo putem afla. „Astfel ca omul lui Dumnezeu să fie desăvârşit." De aceea, zice, s-a dat mângâierea Scripturilor, „ca omul lui Dumnezeu să fie desăvârşit".

Aşadar, nu se poate ca omul să fie deplin fără mângâierea, fără cunoştinţa Scripturilor. „În locul meu, zice, ai Scripturile; de voieşti a şti ceva, acolo vei putea afla." Dar dacă apostolul scria acestea lui Timotei, cel plin de Duhul, cu cât mai

mult nu ni s-ar putea spune nouă? „Bine pregătit pentru orice lucru bun.” Nu numai împărtăşindu-se de lucrul bun, ci fiind desăvârşit.

Eu te îndemn deci stăruitor în faţa lui Dumnezeu şi a lui Hristos Iisus, Care va să judece viii şi morţii (4, 1), adică pe cei păcătoşi şi pe cei drepţi, adică pe cei duşi de la noi şi pe cei ce sunt acum, că mulţi vor fi prinşi fără de veste încă fiind vii. În întâia epistolă l-a înfricoşat, zicând: ***„Îţi poruncesc înaintea lui Dumnezeu, Cel ce aduce toate la viaţă” (I Timotei 6, 13),*** aici însă a spus ceva mai înfricoşător, zicând: „Care va să judece viii şi morţii”, şi anume, Care va cere răspuns la arătarea Lui şi în împărăţia Lui. „Care va judeca.” Când anume? Întru arătarea Sa cea întru slavă, cea împreună cu împărăţia, că nu va veni aşa, precum a venit acum.

Sau că poate zice: „Mărturisesc ţie arătarea şi împărăţia Lui. Iau de martor pe Dumnezeu şi pe Domnul Iisus Hristos”. Propovăduieşte cuvântul, stăruieşte cu timp şi fără de timp, mustră, ceartă, îndeamnă, cu toată îndelunga-răbdare şi învăţătura. (4, 2) ***Dar oare ce vrea să zică: „cu timp şi fără de timp”?*** Adică „să nu ai un timp hotărât, ci pururea să ai timp; nu în timp de pace numai, nu în timp de linişte, nici numai când în Biserică, iar în timp de primejdii ascunzându-te.Chiar de vei fi în închisoare, chiar de vei fi legat cu lanţuri, chiar de ar fi să mergi la moarte, tu ceartă şi în acel timp, să nu te ascunzi certând. Că atunci îşi are timp epitimia sau pedeapsa, când mustrarea va înainta fără preget, când se va dovedi fapt.

„Îndeamnă”, zice. Precum fac şi doctorii, căci după ce arată cineva durerea, dau şi ei doctoria, iar de va lipsi una din aceste două, cealaltă devine nefolositoare, tot aşa şi aici. Dacă vei pedepsi fără să cerţi, vei părea de nesuferit şi nimeni nu va putea răbda, iar după ce ai dovedit abaterea, atunci va primi şi certarea sau pedeapsa, pe când la început păreai prea îndrăzneţ.

Iar de vei mustra şi vei certa fără ca mai întâi să îndemni cu toată îndelunga-răbdare, iarăşi ai răsturnat totul pe dos. Că certarea este prin sine de nesuferit, când mai cu seamă nu vei amesteca îndemnarea cu toată îndelunga-răbdare. Precum se întâmplă şi cu tăierea unui mădular, că deşi este mântuitoare pentru trup, totuşi dacă nu vor fi multe cuvinte care să mângâie şi să aline durerile, nu va putea cel bolnav suferi tăietura, tot aşa şi aici.

„Cu toată îndelunga-răbdare, zice, şi învăţătura.” Şi cel ce ceartă are nevoie de îndelunga-răbdare, ca nu cumva cel certat să creadă oricum. „Şi cu învăţătura”, zice. Nu mâniindu-se, nici dezgustându-se, nu ca şi cum ar dispreţui, să nu se găsească faţă de el ca duşman, toate acestea să le lase la o parte. Şi ce să facă?! Să

se poarte cu el ca şi cum l-ar iubi, ca şi cum l-ar jeli mai mult chiar decât dânsul, ca şi cum s-ar topi de supărare pentru el. „Cu toată îndelunga-răbdare”, zice, iar nu întâmplător.

Căci va veni o vreme când nu vor mai suferi învăţătura sănătoasă. (4, 3) „Mai înainte de a ieşi ei din drumul cel drept sau din făgaşul cel bătut, întâmpină-i mai dinainte pe toţi”, zice, pentru care a şi spus: „cu timp şi fără de timp”, adică, pe cât timp îi ai ca ucenici de bunăvoie, fă toate acestea. Ci - dornici să-şi desfăteze auzul - îşi vor grămădi învăţători după poftele lor, zice.

Nimic nu poate fi mai semnificativ ca expresia aceasta, căci mulţimea cea îndoielnică a dascălilor a învederat-o prin cuvântul „îşi vor grămădi”, şi că acei dascăli se hirotoneau sau se alegeau de către ucenici. „îşi vor grămădi învăţători, zice, dornici fiind să-şi desfăteze auzul”, adică vor grăi cu plăcere, cu har şi vor căuta a încânta urechea auditorilor.

Şi îşi vor întoarce auzul de la adevăr şi se vor abate către basme. (4, 4) Acestea le-a prezis apostolul, nu doar că voia a-i aduce în întristare, ci ca atunci când se vor îndeplini, să le şuiere cu bărbăţie, ceea ce de altfel şi Hristos făcea, zicând: ***„Vă vor da pe mâna sinedriştilor şi în sinagogile lor vă vor bate cu biciul”. (Matei 10, 17)*** Dar şi în alt loc fericitul Pavel zice: ***„Căci eu ştiu aceasta, că după plecarea mea vor intra, între voi, lupi îngrozitori, care nu vor cruţa turma”. (Faptele Apostolilor 20, 29)*** Acestea însă le spunea ca ei să fie treji, ca timpul de faţă să-l întrebuinţeze cum trebuie.

Tu fii treaz în toate, zice. (4, 5) Ai văzut că pentru aceasta le-a prevăzut? Căci precum şi Hristos zicea spre final: ***„Căci se vor ridica hristoşi mincinoşi şi proroci mincinoşi” (Matei 24, 24),*** tot aşa a făcut şi Pavel mai înainte de a adormi. ***„Tu fii treaz în toate, suferă răul”,*** adică osteneşte-te, preîntâmpină răul mai înainte de a veni acea vătămare, pune oile în siguranţă, până ce nu vor mai fi lupi deloc.

Şuieră răul, fă lucru de evanghelist, slujba ta fă-o deplin! Aşadar, acesta este lucrul evanghelistului: de a pătimi rău, şi prin sine, şi prin alţii din afară. „Slujba ta fă-o deplin”, adică împlineşte-o. Iată aici şi o altă nevoie de a pătimi răul.

Că eu de-acum mă jertfesc şi vremea despărţirii mele s-a apropiat. (4, 6) N-a zis: „timpul jertfei mele”, ci ceea ce este mai mult. Căci din jertfă nu totul se dă ca prinos lui Dumnezeu, pe când din libaţiuni totul se dă lui Dumnezeu.

Lupta cea bună m-am luptat, călătoria am săvârşit. (4, 7) De multe ori, luându-l în mâini (citindu-l) pe apostolul Pavel şi uitându-mă cu luare-aminte la acest pasaj, am stat în nedormire: de ce oare Pavel se făleşte astfel, zicând: „Lupta cea bună m-am luptat”? Acum însă mi se pare că totuşi, cu harul lui Dumnezeu, am găsit explicaţia. ***Deci, pentru ce oare a zis el acestea? Voieşte a mângâia tristeţea ucenicului, poruncindu-i a se încuraja, căci el se duce spre a-şi primi cununa, că totul a sfârşit şi că s-a învrednicit de o moarte bună.***

„Trebuie a se bucura cineva, zice, iar nu a se întrista.” De ce oare? „Lupta cea bună m-am luptat.” După cum un părinte l-ar încuraja pe copilul ce stă lângă patul său de moarte şi l-ar îndemna să ducă starea lui de orfan cu curaj, zicându-i: „Fiule, nu plânge, am trăit bine, iar acum, ajungând la bătrâneţe, te părăsesc. Viaţa noastră a fost fără ponos, eu mă duc de aici cu slavă. Ai şi tu dreptul de a fi lăudat, din cele ce mi-ai făcut până acum mie, căci Dumnezeu multe daruri ne-a acordat nouă”.

Cum, dacă ar fi zis de pildă: „Trofee am adus aici, pe duşmani i-am învins”, prin aceasta nu s-ar fi fălit, ci l-ar fi aţâţat pe fiul său şi l-ar fi îndemnat cu laude, ca el să sufere cu uşurinţă, să aibă bune speranţe şi să nu creadă grea plecarea sa, tot aş fi aici. Căci de nesuferit este despărţirea, după cum zice: ***„Iar noi, fraţilor, fiind despărţiţi de voi, o bucată de vreme, cu ochii, nu cu inima”. (I Tesaloniceni 2, 17)*** Deci, dacă el, despărţit de ucenici pentru un scurt timp, pătimea aşa, ce crezi că pătimea Timotei? Dacă trăind apostolul şi Timotei a vărsat lacrimi despărţindu-se de el, după cum zice: ***„pentru că îmi aduc aminte de lacrimile tale, doresc mult să te văd, ca să mă umplu de bucurie” (II Timotei 1, 4),*** cu cât mai mult încă murind el?

Deci, toate acestea apostolul le scrie mângâindu-l pe Timotei şi, în fine, întreaga lui epistolă este plină de cuvinte de mângâiere, ca un fel de testament, aşa-zicând: ***„Lupta cea bună m-am luptat, călătoria, zice, am săvârşit, credinţa am păzit.”*** Aşadar, fă şi tu astfel. Dar unde este lanţul, unde sunt legături, unde este moartea, acolo este lupta cea bună. Aceasta este lupta cea bună? „Da! zice; căci pentru Hristos se fac; că toate acestea au cu sine cununi mari.

„Lupta cea bună.” Nimic nu poate fi mai bun ca lupta aceasta; această cunună niciodată nu are sfârşit. Cununa aceasta nu este făcută din măslin sălbatic, ea nu are înainte-i un om luptător, nu are oameni privitori, ci priveliştea se compune din îngeri. În luptele cele din ring pe timp de multe zile luptătorii se obosesc şi se trudesc şi apoi într-un ceas au luat cununa, după care imediat s-a sfârşit cu plăcerea, pe când aici nu este aşa, ci luptătorii veşnic sunt în strălucire, veşnic în slavă, veşnic în cinste.

„Aşadar, trebuie a te bucura, zice, că eu mă duc la linişte, că ies din ring. Ai auzit că ***„doresc să mă despart de trup şi să fiu împreună cu Hristos". (Filipeni 1, 23)*** „Călătoria am săvârşit." Prin aceasta arată că totuşi cineva trebuie a se şi lupta, şi a şi alerga; a se lupta cu stăruinţă în necazuri şi a alerga nu oricum, ci spre ceva folositor.

Cu adevărat că bună este lupta, nu însă aceea care-l încântă pe privitor, ci aceea care foloseşte, precum şi călătoria nu aceea este folositoare care sfârşeşte la nimic şi când nici nu este o dovadă de putere sau de ambiţie, ci aceea care-i atrage pe toţi spre cer. Această călătorie, pe care Pavel a făcut-o aici pe pământ, este mai curată decât aceea pe care soarele o face pe cer. Dar cum a săvârşit el călătoria? Întreaga lume a perindat-o, începând din Galileea şi din ţinuturile de primprejur din Arabia, şi ducându-se până la marginile pământului.

„Aşa încât de la Ierusalim, zice, şi până în Iliria, am împlinit propovăduirea Evangheliei lui Hristos" (Romani 15, 19), şi întreaga lume alergând-o, ca şi o pasăre zburătoare sau, mai bine zis, chiar şi decât pasărea mai iute. Căci pasărea trece la întâmplare, pe când el nu oricum, ci având aripa Duhului şi peste mii de piedici trecând, peste mii de morţi, uneltiri şi nenorociri, aşa că mai iute a fost şi decât zburătoarele. Dacă ar fi fost pasăre zburătoare, s-ar fi primejduit poate şi ar fi fost prins; dar fiindcă a fost ridicat în sus de Duhul, trecut pe deasupra tuturor curselor întinse, ca şi o pasăre zburătoare, având aripi de foc.

„Credinţa, zice, am păzit." Multe erau cele ce contribuiau a-l smulge pe el, aşa-zicând, din apostolat; nu numai prieteniile oamenilor, ci şi ameninţările, şi necazurile, şi multe altele. Dar el tuturor s-a împotrivit. Cum? Fiind treaz şi în priveghere. Sunt de-ajuns şi acestea pentru mângâierea ucenicilor, însă el a mai pus de faţă şi premiile. Care sunt acestea?

De acum mi s-a gătit cununa dreptăţii (4, 8), zice. ***Sub numele de dreptate de aici, el înţelege virtutea în general.*** „Nu trebuie deci a te întrista, zice, că mă duc unde voi fi încununat cu acea cunună pe care mi-o va pune Hristos pe cap. Dar dacă aş fi rămas încă aici, cu adevărat că trebuia a te întrista mai mult, ca nu cumva să cad, ca nu cumva să mă pierd fără cuvânt."

Pe care Domnul îmi va da-o în ziua aceea, El, Dreptul Judecător, şi nu numai mie, ci şi tuturor, celor ce au iubit arătarea Lui. De aici el l-a stârnit şi pe Timotei, căci, dacă „tuturor" va da cununa, cu atât mai mult lui Timotei. N-a spus: „şi ţie", ci: „tuturor", şi deci cu atât mai mult ţie.

Trebuie a dispreţui cele vremelnice şi a suferi cu răbdare pentru Dumnezeu

„Cum ar putea cineva iubi, zici tu, arătarea lui Hristos?" Dacă se bucură pentru venirea Lui, iar cel ce se bucură pentru venirea Lui, face cele vrednice de bucurie, cele ce are va împărţi, de ar fi nevoie, şi şi-ar da până şi sufletul, numai ca să se învrednicească de bunurile viitoare, să se învrednicească de a vedea a doua Lui venire cu forma cuvenită, cu îndrăzneală, cu slavă şi cu strălucire. Aceasta vrea să însemne a iubi cineva arătarea Lui.

Cel ce iubeşte arătarea Lui, totul va face, ca şi mai înainte de acea arătare generală să se facă şi cea în parte sau parţială. ***„Doamne, ce este că ai să Te arăţi nouă, şi nu lumii?" (Ioan 14, 22),*** îl întrebau ucenicii pe Hristos; dar ascultă ce le răspunde El: ***„Dacă Mă iubeşte cineva, va păzi cuvântul Meu şi Tatăl Meu îl va iubi şi vom veni la el şi vom face locaş la el". (Ioan 14, 23)*** Acum, tu gândeşte-te cât de măreţ lucru este de a-L vedea pe Hristos, Care se va arăta tuturor laolaltă, pe Hristos, Care s-a făgăduit a ni Se arăta şi în particular. „Vom veni, zice, şi vom face locaş la el." Dacă cineva iubeşte arătarea Lui, totul va face ca să-L cheme la sine şi să-L aibă, ca astfel să strălucească întru el lumina.

Nimic deci nevrednic de epifania sau arătarea Sa să nu fie. Se numeşte epifanie pentru că derivă de la verbul έπιφαίνομαι, iar acesta de la έπανω φαίνεσθαι adică a se arăta de sus sau a răsări de sus. Prin urmare, să căutăm cele de sus şi atunci imediat vom atrage spre noi acele raze strălucitoare. Nimeni din cei ce caută spre pământ şi se îngroapă pe sine nu va putea să vadă acea lumină strălucitoare. Nimeni din cei ce se murdăresc în faptele cele necurate ale acestei vieţi, nu va putea să vadă pe Soarele dreptăţii, căci El nu Se va arăta nimănui din cei ce se învârtesc şi se tăvălesc în astfel de fapte.

Deşteaptă-te deci puţin, ridică-ţi capul din adâncimea, din vijelia acestei vieţi, de vrei să vezi soarele, de vrei să te învredniceşti de arătarea lui; iar de te vei învrednici de această arătare a Sa, atunci Îl vei vedea cu mult curaj. Filosofează acum: să nu fie la tine duhul trândăviei şi al deznădăjduirii, ca nu cumva să te lovească cu putere şi să te doboare. Să nu-ţi fie inima împietrită şi întuneric în ea, ca nu cumva să izbeşti acolo corabia. Să nu fie nici o cursă, căci stâncile din apă pricinuiesc naufragiile cele mai grozave.

Nu hrăni fiare, patimile adică, căci sunt mai primejdioase decât fiarele. Nu te încuraja în lucruri vremelnice, ca astfel să poţi sta cu tărie. Nimeni nu stă pe apă, pe când pe piatră toţi stau în siguranţă. Apă sunt toate cele pământeşti. ***„Au intrat***

ape, zice, până la sufletul meu, afundatu-m-am în noroiul adâncului, care nu are fund" (Psalmi 68, 1-2), pe când piatră sunt toate cele duhovniceşti, după cum zice: ***„Şi a pus pe piatră picioarele mele". (Psalmi 39, 3)***

Noroi şi mocirlă sunt cele pământeşti. Să ne smucim deci pe noi înşine din acestea, căci numai aşa vom putea să ne învrednicim de arătarea lui Hristos. Tot ce ar veni asupra noastră să suferim, căci este de-ajuns în toate mângâierea că noi pătimim pentru Hristos. Această sfântă vorbă să o zicem totdeauna, şi de-ndată va înceta durerea rănii.

„Dar, zici tu, cum pătimim pentru Hristos?" Te-a clevetit poate cineva fără cuvânt, nu pentru Hristos? Apoi, dacă vei răbda cu curaj, dacă vei mulţumi, dacă te vei ruga pentru acela, toate acestea le faci pentru Hristos. De-l vei blestema sau de vei deznădăjdui de necaz, de vei încerca să te aperi, fie chiar că n-ai putea, nu sunt pentru Hristos, ci încă ai suferit pagubă şi te-ai lipsit de roadă, prin voinţa ta.

În noi se găseşte şi a câştiga ceva din cele rele şi a ne vătăma, aşa că nu prin firea lucrurilor se întâmplă aceasta, ci prin voinţa noastră. De pildă, iată ce spun: a pătimit atâtea rele Iov, a suferit cu mulţumire, s-a îndreptăţit, nu pentru că a pătimit, ci pentru că pătimind cu mulţumire a răbdat.

Un altul însă pătimind aceleaşi - sau mai bine zis, nu aceleaşi, căci nimeni n-a mai pătimit la fel, ci mult mai mici - a grăit de rău, s-a plâns, a blestemat întreaga lume, s-a nemulţumit contra lui Dumnezeu. Ei bine, acesta s-a judecat şi condamnat singur, nu fiindcă a pătimit, ci fiindcă a adus blasfemii şi a adus blasfemii nu prin forţa împrejurărilor, fiindcă, dacă nevoia l-ar fi silit a face aceasta, trebuia ca şi Iov să blesteme; şi dacă el a pătimit cu mult mai mari rele decât Iov, după cum poate îşi închipuie, aceasta desigur că vine din slăbiciunea voinţei.

Deci, sufletul nostru trebuie să fie puternic, şi atunci nimic nu ni se va părea greu, după cum şi când el este slab, nimic nu este care să nu pară greu. În puterea noastră deci stă de a fi toate de suferit sau de nesuferit. Pe această putere sau mai bine zis, pe această dispoziţie să o întărim şi atunci totul vom suferi cu uşurinţă. Căci şi copacul când îşi înfige mai adânc rădăcina în pământ, nu-l va putea mişca din loc nici furtuna cea mai puternică, iar dacă rădăcina îi este în faţă, de s-ar abate asupra lui chiar cea mai mică suflare de vânt, ameninţă a-l scoate din rădăcină.

Tot aşa şi cu noi, dacă vom împuternici trupul nostru cu frica de Dumnezeu, nimic nu-l va putea urni din loc, iar dacă vom avea-o de mântuială, atunci cea mai mică mişcare îl va nimici. De aceea vă rog a suferi toate cu cea mai mare bunăvoinţă şi

a-l imita pe prorocul care zice: ***„Lipitu-s-a sufletul meu de Tine". (Psalmi 62, 8, 2)*** Nu zice simplu: „apropiatu-s-a", ci: „lipitu-s-a" şi: „însetat-a sufletul meu", iar nu simplu: „dorit-a sufletul meu , ci: ***„străpunge cu frica Ta trupul meu". (Psalmi 118, 120)***

Dacă aşa ne găsim faţă de Dumnezeu, dacă ne lipim de El cugetul nostru, dacă însetăm de dorul Lui, totul ne va fi după voinţă şi ne vom învrednici de bunurile viitoare, prin Hristos Iisus, Domnul nostru, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh se cuvine slava, stăpânirea şi cinstea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Omilia X – Cel ce dispreţuieşte cele ale sale pentru Dumnezeu, ia cele ale lui Dumnezeu. Este nevoie de silnicie sau de violenţă pentru câştigarea virtuţii, multe fiind piedicile în calea noastră spre Dumnezeu

Sileşte-te să vii curând la mine, că Dimas, iubind veacul de acum, m-a lăsat şi s-a dus la Tesalonic, Crescent în Galatia, Tit în Dalmaţia; numai Luca este cu mine. Ia pe Marcu şi adu-l cu tine, căci îmi este de folos în slujire. Pe Tihic l-am trimis la Efes. Când vei veni, adu-mi felonul pe care l-am lăsat în Troada, la Carp, precum şi cărţile, mai ales pergamentele. (II Timotei 4, 9-13)

Este demn de a cerceta cum de-l cheamă pe Timotei la sine, dacă i se încredinţase o Biserică şi un neam întreg spre păstorire. Faptul nu era din uşurinţă, căci chiar el era gata a se duce la Timotei, după cum zicea: ***„Ca să ştii, dacă zăbovesc, cum trebuie să petreci în casa lui Dumnezeu". (I Timotei 3, 15)*** **Deci, de ce oare l-a chemat la sine?** Avea o mare nevoie şi el nu era atunci stăpân pe sine, spre a se putea duce, căci se afla în închisoare, unde era băgat din porunca lui Nero. De aceea l-a chemat pe Timotei, voind şi dorind a-l vedea mai înainte de moarte şi poate că având multe a-i încredinţa.

Pentru care zice: „Sileşte-te să vii curând la mine, că Dimas, iubind veacul de acum, m-a lăsat„. Şi n-a zis: „Ca să te văd mai înainte de a pleca din această viaţă - ceea ce mai mult l-ar fi întristat pe ucenic - ci fiindcă sunt singur, zice, şi n-am pe nimeni care să-mi ajute în propovăduirea Evangheliei".

„Dimas m-a lăsat, zice, iubind veacul de acum, şi s-a dus la Tesalonic", adică: „iubind mai mult liniştea, neprimejdia şi siguranţa, a ales a se desfăta mai mult în casă, decât să sufere ticăloşiile cu mine şi să sufere cu mine primejdiile de faţă." Numai pe acesta 1-a defăimat, aşa-zicând, nu doar că a voit a-l defăima, ci voind a ne apăra pe noi, ca să nu ne împuţinăm în primejdii şi nici în osteneli, căci aceasta înseamnă expresia: „iubind veacul de acum", în acelaşi timp voind ca şi ucenicul să se ferească de a nu cădea în asemenea păcat.

„Crescent în Galatia, Tit în Dalmaţia." Pe aceştia nu-i defăima deloc, căci mai cu seamă Tit a fost unul dintre ucenicii cei mai admiraţi, încât i-a şi încredinţat lui cele din acea insulă, nu mică de altfel, ba chiar foarte mare, insula Creta, zic.

„Numai Luca este cu mine." Acesta neîntrerupt se găsea pe lângă dânsul, acesta este cel care a scris şi Evanghelia, cel care a scris şi Faptele Apostolilor, fiind iubitor de muncă, iubitor de ştiinţă şi stăruitor. Despre acesta el scrie, zicând: ***„a cărui laudă, întru Evanghelie, este în toate Bisericile". (II Corinteni 8, 18)***

„Ia pe Marcu şi adu-l cu tine.” De ce? ***„Căci îmi este, zice, de folos în slujire.”*** Nu zice că-i este de bună treabă în linişte a sau în repausul său, ci în slujba Evangheliei, fiindcă el, fiind chiar în legături, nu înceta a propovădui. Prin urmare, şi pe acest Timotei de aceea îl chema, nu pentru el, ci pentru Evanghelie, ca astfel să nu se petreacă nici o tulburare între credincioşi la moartea sa, fiind poate mulţi ucenici de faţă şi împiedicând tulburările, iar pe cei ce credeau de nesuferit moartea lui, mângâindu-i. Căci era natural ca toţi cei din Roma, care crezuseră în Evanghelie, să fie bărbaţi vrednici de laudă.

„Când vei veni, adu-mi felonul pe care l-am lăsat în Troada, la Carp, precum şi cărţile, mai ales pergamentele.” El vorbeşte aici de haină, iar unii zic că ar fi vorba de lădiţa în care erau cărţile. Dar, de ce avea nevoie de cărţi, dacă urma a călători către Dumnezeu? Mai cu seamă avea nevoie, ca să le încredinţeze credincioşilor şi să le aibă în locul învăţăturii sale. Era natural ca toţi credincioşii să simtă atunci mare durere, dar mai ales cei de faţă la moartea sa şi care se bucuraseră de el până atunci. Felonul îl cere însă ca să nu fie luat de alţii. ÎI vezi cât de multă vorbă e de aceasta, spunând în altă parte, pe când grăia către cei din Efes: ***„Voi înşivă ştiţi că mâinile acestea au lucrat pentru trebuinţele mele şi ale celor ce erau cu mine”,*** şi iarăşi: ***„Mai fericit ştie a da decât a lua”. (Faptele Apostolilor 20, 34-35)***

Alexandru arămarul mi-a făcut multe rele; Domnul să-i răsplătească după faptele lui. (4, 14) Aici iarăşi pomeneşte de ispite, nu doar ca şi cum ar voi să-l defaime pe acela la întâmplare, şi nici să-l acuze, ci numai spre a-l întărâta pe ucenic la lupte ca să sufere cu bărbăţie, căci chiar de ar fi oameni de nimic cei ce ispitesc şi de rând sau necinstiţi, toate trebuie a le suferi cu bărbăţie. „Mi-a făcut, zice, multe rele”, adică m-a necăjit, m-a îndurerat în multe chipuri.

Că acela care pătimeşte rele de la unul superior lui, are cel puţin oarecare ambiţie, nu mică, aceea că duşmanul său îi este superior, pe când cel ce suferă de la unul inferior lui, are o mai mare mâhnire. „Dar, zice, nu va mai merge mult nepedepsit pe această cale”. Precum zicea şi mai sus, scriind: „câte prigoniri am răbdat! Şi din toate m-a izbăvit Domnul”, aşa şi aici îndoit l-a mângâiat pe ucenic: şi a pătimi, răul, în acelaşi timp şi a te bucura pentru aceasta, nu doar ca şi cum sfinţii ar trebui să alerge fără scop la pedepse, ci ca fiind nevoie de propovăduirea Evangheliei şi prin aceasta de mângâierea celor slabi.

Păzeşte-te şi tu de el, zice, căci s-a împotrivit foarte mult cuvântărilor noastre (4, 15), adică ne războieşte şi se împotriveşte. Şi n-a zis: „Pedepseşte-l, ceartă-l, alungă-l, deşi trebuia ca prin recunoştinţă către apostol să facă aceasta, ci nimic din

acestea, nici nu-l întărâtă contra lui, ci-i porunceşte a se depărta de el, lăsându-I lui Dumnezeu grija pedepsei. A spus acestea încă şi pentru mângâierea celor mai slabi, iar blestemul său este o prorocie, că-i va plăti Dumnezeu după faptele sale. Cum că spune acestea spre mângâierea ucenicului, se învederează şi din cele ce urmează. Priveşte apoi cum iarăşi îi povesteşte lui Timotei şi despre alte ispite.

La întâia mea apărare, zice, nimeni nu mi-a venit într-ajutor, ci toţi m-au părăsit. Să nu li se vină în socoteală! (4, 16) Ai văzut cum îi cruţă pe aceia, deşi au făcut o faptă rea? Căci nu este totuna a fi dispreţuit de cei din afară, şi a fi dispreţuit de ai tăi. Ai văzut mâhnire mare? „Că nu pot spune, zice, că, dacă am fost războit de cei din afară, am avut poate mângâierea şi îngrijirea celor de pe lângă mine, căci şi aceştia m-au trădat.” „Toţi m-au părăsit”, zice. Aşadar, nu mic este păcatul acesta. Căci, dacă în timp de război, cel care-l părăseşte pe cel primejduit şi-l lasă în mâinile duşmanilor este ponegrit cu drept cuvânt de ai săi, ca unul ce a stricat totul şi a trădat, apoi cu atât mai mult în propovăduirea Evangheliei.

Dar care este răspunsul cel dintâi, de care vorbeşte el aici? A stat deja înaintea lui Nero şi a scăpat; dar după ce l-a catehizat pe paharnic, l-a tăiat. Iată acum şi un alt îndemn făcut ucenicului prin cele ce urmează: ***Dar Domnul mi-a stat într-ajutor şi m-a întărit (4, 17),*** căci Dumnezeu nu-l părăseşte pe cel lăsat în voia oamenilor, spre a pătimi ceva rău. „Şi m-a întărit”, zice; adică mi-a dat curaj, nu m-a lăsat să cad. Pentru ca, prin mine, Evanghelia să vie pe deplin vestită, zice. Priveşte marea lui umilinţă, căci ***„nu m-am învrednicit de acest dar, zice, ca şi cum aş fi fost vrednic, ci pentru ca, prin mine, Evanghelia să fie pe deplin vestită”***; „care mi-a fost încredinţat”, ca şi cum ar purta cineva hlamidă şi diademă, şi pentru acestea ar fi salvat.

Şi s-o audă toate neamurile, ca tuturor să se facă deci cunoscută însemnătatea propovăduirii, precum şi marea îngrijire ce a avut Dumnezeu faţă de mine. Iar eu am rost izbăvit din gura leului. Domnul mă va izbăvi de orice lucru rău. (4, 17-18) Priveşte cum puţin a fost ca să moară şi cum căzuse chiar în gura leului. Sub numele de leu, el îl înţelege aici pe Nero, pentru sălbăticia şi grozăvenia împărăţiei lui. „Iar eu am fost izbăvit… şi mă va izbăvi Domnul.”

Dar dacă îl va izbăvi, cum de zice iarăşi că „iată mă jertfesc”? Însă fii cu băgare de seamă la cele ce spune. „Am fost izbăvit, zice, din gura leului; şi iarăşi mă va izbăvi”, nu din gura leului, ci „de orice lucru rău”. „Atunci m-a scăpat din primejdii, dar acum, când Evanghelia s-a propovăduit îndeajuns, mă va izbăvi iarăşi de orice păcat, adică nu mă va lăsa să plec de aici osândit de păcat.” Căci şi

faptul de a te împotrivi păcatului, şi a nu te pleca, fie chiar până la sânge, este de a te izbăvi de un alt leu, de diavol.

Aşa că mai mare este mântuirea aceasta decât cea dintâi, când se pare că a căzut în mâinile tiranului. ***Şi mă va mântui în împărăţia Sa cerească. Lui fie slava în vecii vecilor. Amin!*** Aşadar, aceasta este mântuirea, când vom străluci acolo. „Mă va răpi, zice, din orice motiv de păcat, şi mă va păstra acolo.” Aceasta deci înseamnă a fi mântuit în împărăţia Sa, a muri adică pentru ea. ***„Cel ce îşi urăşte sufletul în lumea aceasta îl va păstra pentru viaţa veşnică”. (Ioan 12, 25)*** Iată slava Fiului, despre care vorbeşte Mântuitorul în acest capitol.

Îmbrăţişează pe Priscila şi pe Acvila şi casa lui Onisifor. (4, 19) Acesta era atunci în Roma, precum zice: ***„Să-i dea Domnul ca, în ziua aceea, el să afle milă de la Domnul” (1, 18),*** prin care salutare îi face mai cu bunăvoinţă pe cei din casa lui, spre faptele cele bune săvârşite de Onisifor. „Îmbrăţişează, zice, pe Priscila şi pe Acvila.” Aceştia sunt aceia pe care necontenit îi pomeneşte şi la care a fost găzduit, cei ce-l luaseră cu ei pe Apollo.

O pune pe femeie înainte, mi se pare, ca fiind mai însemnată şi mai vrednică de credinţă, căci şi dânsa îl primise pe Apollo, deşi a făcut aceasta fără nici un interes. Nu puţină mângâiere era salutarea adresată lor, ci avea în sine dovada de dragoste şi de mult har, căci era de-ajuns numai o simplă salutare a sfântului şi fericitului aceluia, ca să-l umple de har pe cel ce primea acea salutare.

Erast a rămas în Corint; pe Trorim l-am lăsat în Milet, fiind bolnav. (4, 20) Am văzut în Faptele Apostolilor cine îl întovărăşise din Iudeea, având poate vreo îndeletnicire oarecare. „Pe Trofim l-am lăsat în Milet, zice, fiind bolnav.” Dar de ce nu l-ai vindecat, ci l-ai părăsit bolnav? Nu toate le puteau face apostolii sau nu toate li se iconomiseau prin har, ca nu cumva să le atribuie cineva mai mult decât vedea.

Aceasta o vedem petrecându-se si cu fericiţii drepţi de mai înaintea acestora, precum cu Moise de pildă, care era gângav. De ce, oare, nu i-a transformat gângăvia lui? De multe ori era cuprins de supărare şi tristeţe că nu avea să intre în pământul făgăduinţei. Multe îngăduie Dumnezeu, ca să se arate slăbiciunea naturii omeneşti. Dacă şi după acestea încă ziceau iudeii cei nesimţitori: ***„Cu omul acesta, cu Moise, care ne-a scos din ţara Egiptului, nu ştim ce s-a întâmplat” (Ieşirea 32, 1),*** dar dacă încă i-ar fi dus şi în pământul făgăduinţei, ce n-ar fi făcut? Dacă nu i-ar fi îngăduit Dumnezeu ca el să-i stăpânească cu frica cea de Faraon, oare nu l-ar fi crezut de Dumnezeu?

Tot aşa vedem că se petrece şi cu Pavel şi Barnaba, când locuitorii din Listra îi credeau de dumnezei, când: ***„Şi-au rupt veşmintele, zice, au sărit în mulţime, strigând, şi zicând: Bărbaţilor, de ce faceţi acestea? Doar şi noi suntem oameni, asemenea pătimitori ca voi". (Faptele Apostolilor 14, 14-15)*** încă şi Petru iarăşi, când l-a vindecat pe ologul din naştere, din care cauză toţi rămăseseră uimiţi, a răspuns zicând: „***Bărbaţi israeliţi, de ce vă miraţi de acest lucru, sau de ce staţi cu ochii aţintiţi la noi, ca şi cum cu a noastră putere sau cucernicie l-am fi tăcut pe acesta să umble?" (Faptele Apostolilor 3, 12)***

Ascultă-l iarăşi şi pe fericitul Pavel zicând: ***„Datu-mi-s-a mie un ghimpe în trup, un înger al satanei, să mă bată peste obraz, ca să nu mă trufesc". (II Corinteni 12, 7)*** Nu pentru aceasta i s-a dat îmbolditor - ceea ce el a spus, umilindu-se - ci pentru multe cauze. Priveşte tu că Dumnezeu nu i-a spus: „ca să nu te trufeşti", dar ce anume? ***„Puterea Mea, zice, se desăvârşeşte în slăbiciune". (II Corinteni 12, 9)*** Prin aceste două lucruri se învederează: şi că toate cele petrecute s-au arătat învederate, şi că totul I se atribuie lui Dumnezeu.

De aceea şi în alt loc zicea: ***„Avem comoara aceasta în vase de lut" (II Corinteni 4, 7),*** adică în trupuri pătimaşe şi neputincioase. Şi pentru ce aceasta? „Ca să se învedereze că puterea covârşitoare este a lui Dumnezeu, şi nu de la noi", zice, că, dacă n-ar fi fost pătimaşe trupurile lor, toate s-ar fi atribuit lor. Şi în altă parte îl vedem pe el întristat pentru boală, când spunea de Epafrodit, că ***„bolnav a fost aproape de moarte, dar Dumnezeu a avut milă de el" (Filipeni 2, 27),*** şi, în fine, multe altele necunoscute nici lui, nici ucenicilor lui, în interesul lor chiar.

„Pe Trofim l-am lăsat în Milet, fiind bolnav, zice. Miletul e aproape de Efes. Aşadar, l-a lăsat în timpul când a călătorit în Efes? Sau după ce s-a dus la Roma? Că apoi s-a dus în Spania; iar dacă de acolo a venit în părţile acestea, nu ştim. Priveşte-l cum el pretutindeni era părăsit. „Dimas, zice, m-a lăsat", „Crescent este în Galatia", „Tit în Dalmaţia", „Erast a rămas în Corint". „Pe Trofim l-am lăsat în Milet, fiind bolnav."

Sileşte-te să vii mai înainte de începutul iernii. Te îmbrăţişează Eubul şi Pudenţiu, şi Linos, şi Claudia şi fraţii toţi. (4, 21) Despre acest Linos istorisesc unii că ar fi fost al doilea episcop al Bisericii romanilor, după Petru. „Şi Linos, zice, şi Claudia." Ai văzut cum pe atunci erau şi femei înfocate şi aprinse în credinţă? Precum de pildă: Priscila sau precum această Claudia, deja, răstignite, deja aranjate în ordine de bătaie? Dar de ce, oare, pe când erau atâţia credincioşi, pomeneşte de acestea? Sau că este învederat că aceste femei încetaseră deja cu

voinţa lor de la ocupaţiile lumeşti, sau că străluceau mai mult decât altele, căci nu se puteau împiedica, fiind femei.

De altfel, şi aceasta este a harului lui Dumnezeu, de a împiedica natura aceasta femeiască nu numai în cele pământeşti sau, mai bine zis, nici în acelea, căci nu puţin lucru este de a lua parte femeia la toată gospodărirea casei, şi fără ea nici chiar cele politice nu s-ar putea întocmi precum trebuie. Dacă ar urma ca acelea de acasă să fie pline de sfadă şi tulburare, negreşit că fiecare dintre bărbaţii politici ar fi siliţi să stea acasă, iar cele ale cetăţii s-ar administra rău.

Aşa că nici în acelea ea nu este inferioară şi nici în cele duhovniceşti. Ea poate muri de mii de ori dacă ar voi. Multe s-au şi martirizat. Femeia poate a fi înţeleaptă şi a se înfrâna chiar mai mult decât bărbaţii, ca una care nu este atât de supărată de flacăra patimilor. Ea poate arăta şi cumpătare, şi seriozitate, şi sfinţenie, ***„fără de care nimeni nu va vedea pe Domnul” (Evrei 12, 14),*** poate dispreţui şi averile, dacă ar voi şi cu un cuvânt, toate celelalte.

„Sileşte-te să vii mai înainte de începutul iernii.” Ce-l grăbeşte, oare, pe el? Căci nicăieri nu spune de faptul trist şi nu zice: „mai înainte de sfârşitul meu”, ci „mai înainte de începutul iernii”, să nu fii împiedicat. „Te îmbrăţişează Eubul şi Pudenţiu, şi Linos, şi Claudia, şi fraţii toţi.” Nu-i pomeneşte după nume pe toţi. Ai văzut că aceia erau cei mai înfierbântaţi?

Domnul Iisus Hristos să fie cu duhul tău! (4, 22) Nimic nu poate fi mai bun ca această rugăciune. „Nu fi trist, zice, că sunt departe de tine. Domnul este cu tine.” Şi n-a zis: „cu tine”, ci: „cu duhul tău”. Îndoită este ajutorarea: a harului Duhului şi a lui Dumnezeu. De altfel, Dumnezeu nu este cu noi dacă lipseşte harul Duhului Sfânt, căci, dacă am fi părăsiţi de acel har, cum ar putea fi cu noi?

Harul să fie cu voi! Amin. La urmă, se roagă ca harul lui Dumnezeu să fie cu ei, adică să fie bine plăcuţi Lui şi împreună cu harul să aibă şi umbrirea Sfântului Duh, căci când este aceasta, nimic trist nu poate fi. Căci precum cel care-l vede pe împărat şi se bucură de har din partea lui nu va simţi nimic supărător, tot aşa şi noi, fie că ne-am despărţit de prieteni, fie că am cădea în unele rele, nimic nu vom simţi, când este acel har care ne îngrădeşte pe noi.

Cel ce dispreţuieşte cele ale sale pentru Dumnezeu, ia cele ale lui Dumnezeu. Este nevoie de silnicie sau de violenţă pentru câştigarea virtuţii, multe fiind piedicile în calea noastră spre Dumnezeu

Deci, cum este cu putinţă a atrage spre noi harul? Făcând cele plăcute lui Dumnezeu şi întru totul supunându-ne Lui. Oare nu până şi în casele cele mari noi le considerăm nu pe acele slugi ca având har, care nu se îngrijesc de ale lor, ci de cele ale stăpânilor, cu tot sufletul şi bunăvoinţa, şi nu numai pentru asprimea stăpânului, ci şi pentru bunăvoinţă şi pentru dragostea lor toate făcându-le în regulă? Când ei aleargă pururea în toate părţile, când pururea sunt în ochii şi sub privirile lor, când nu fac nimic ale lor proprii şi când nu se îngrijesc de nimic străin, ci înaintea tuturor au în vedere mai mult interesele stăpânului.

Cel ce face lucrurile stăpânului său n-a făcut pe ale însuşi stăpânului său, ci pe ale stăpânului aceluia care îi porunceşte la fel şi lui şi la fel îl stăpâneşte. Multe dintre slugile casei se tem mai mult de dânsul şi orice ar zice el, aceea a zis şi acesta, şi la urmă toţi duşmanii sunt cu frică. Dar dacă în cele pământeşti cel ce le dispreţuieşte pe ale sale şi le face pe cele ale stăpânului, nu le-a dispreţuit pe ale sale, ci încă mai mult a nimerit, apoi cu atât mai mult în cele duhovniceşti.

Dispreţuieşte-le deci pe ale tale, şi le vei lua pe cele ale lui Dumnezeu. Aceasta o voieşte El. Dispreţuieşte pământul, şi vei răpi Împărăţia Cerurilor. Acolo petrece-ţi viaţa, iar nu aici; de acolo să-ţi iei puterea, iar nu de aici. Căci, dacă eşti întărit de acolo, nu numai oamenilor, ci şi demonilor, ba chiar şi diavolului le vei fi înfricoşat, iar dacă vei voi a fi stăpânit de averile acestea de aici, vei fi bun de dispreţuit şi de aceia, şi de multe ori şi de oameni.

Oricât te-ai îmbogăţi, în cele ale robilor te îmbogăţeşti, iar dacă le dispreţuieşti, vei fi strălucit în casa împărătească. Astfel au fost apostolii, căci dispreţuind casa aceasta a robilor şi averile de aici, priveşte cum porunceau în cele din casa împărătească, în cele din ceruri. „Cutare, zice, fie scăpat de boală, celălalt de demon, acela fie dezlegat, iar acesta legat.” Acestea se petreceau aici pe pământ, însă se săvârşeau în ceruri. ***„Oricâte le veţi lega pe pământ, zice, vor fi legate şi în cer”. (Matei 18, 18)*** Ba încă şi mai mare putere le-a dat lor. Şi cum că n-am greşit, ascultă-l pe el zicând: ***„Cel ce crede în Mine va face şi el lucrările pe care le fac Eu şi mai mari decât acestea va face”. (Ioan 14, 12)***

De ce oare? Fiindcă şi aşa cinstea trece la stăpân. Dar chiar şi în afacerile noastre, când sluga poate face lucruri mari, atunci stăpânul este mai mult lăudat, căci dacă sluga poate face lucruri atât de mari, apoi cu atât mai mult stăpânul său. Dar dacă

cineva, lăsând slujba stăpânului, va îngriji de femeia lui, de copil sau de sluga sa şi ar voi să se îmbogăţească fie furând, fie vătămând cele ale stăpânului, iute se va pierde şi el, împreună cu acele averi.

De aceea, având exemple, vă rog, să nu ne îngrijim de cele ale noastre, ci să ne îngrijim de cele ale lui Dumnezeu; să le dispreţuim pe cele ale noastre, ca să le câştigăm pe acelea. Dacă noi le vom dispreţui pe acestea, El se va îngriji de noi, iar dacă noi ne vom îngriji de acestea, Dumnezeu ne va dispreţui. Dacă ne ostenim în cele ale lui Dumnezeu, să nu ne obosim în cele ale noastre, şi mai ales în acestea, de vreme ce ale lui Dumnezeu sunt şi ale noastre. Nu vorbesc de cer, nu vorbesc de pământ sau de cele din lume, căci acestea sunt nedemne de El şi sunt nu numai ale noastre, ci şi ale necredincioşilor; însă despre ce spun eu? Despre slavă şi Împărăţia Cerurilor; acestea sunt şi ale Sale, dar şi ale noastre printr-Însul.

Dar cum aceasta? ***„Dacă am murit împreună cu El, vom şi învia împreună cu El. Dacă rămânem întru El, vom şi împărăţi împreună cu El". (II Timotei 2, 11-12) Ne-am făcut împreună moştenitori şi ne numim fraţi. De ce, dar, căutăm jos, spre pământ, în timp ce El ne trage în sus, spre Dânsul? Pînă când, dar, ne vom arăta sărăcăcioşi? Este vorba de cer, iar noi ne învârtim pe pământ. Este vorba de Împărăţia Cerurilor, iar noi preferăm sărăcia de aici. E vorba de viaţa nemuritoare, iar noi ne petrecem timpul cu lemnele, cu ţarinile şi cu pietrele.***

Fă-te bogat în cele duhovniceşti, aceasta o voiesc şi eu. Răpeşte aceste bogăţii şi fii zgârcit cu ele; aici nu poate fi nici o mustrare. Aici tocmai a nu fi lacom este păcat, în a nu răpi este învinovăţirea. Şi de ce aşa? ***„Împărăţia Cerurilor, zice, se ia prin străduinţă şi cei ce se silesc pun mâna pe ea".(Matei 11, 12)*** Acolo fii siluitor, fii răpitor, ceea ce răpeşti nu se micşorează, căci nici virtutea nu se împarte, nici evlavia nu se micşorează şi nici Împărăţia Cerurilor. Atunci tocmai că-ţi sporeşte virtutea, când o răpeşti. Atunci se micşorează cele trupeşti, când tu le răpeşti pe cele duhovniceşti, iar aceasta se învederează de acolo.

Fie, de pildă, mii de bărbaţi în cetate. Aceştia, dacă răpesc cu toţii virtutea şi dreptatea, au mai multă decât trebuie, căci devin drepţi între cei mulţi, iar dacă nu răpesc virtutea şi dreptatea, au împuţinat-o, şi deloc nu se mai arată. Ai văzut că cele bune sporesc mai mult, chiar când sunt furate, când sunt răpite, pe când cele pământeşti se împuţinează încă mai mult? Deci, iubiţilor, să nu umblăm pândind împrejurul sărăciei, ci să preferăm bogăţia şi bogăţia lui Dumnezeu este de a fi mulţi care să se bucure de Împărăţia Cerurilor.

„Acelaşi este Domnul tuturor, Care îmbogăţeşte, zice, pe toţi cei ce-L cheamă pe El”. (Romani 10, 12) Sporeşte deci valoarea acestei bogăţii şi o vei spori dacă vei răpi, dacă te vei lăcomi, dacă o vei lua cu sila.

Într-adevăr că este nevoie de siluire şi de ce oare? Căci multe sunt cele ce împiedică: femei, copii, griji, lucrurile lumeşti, pe lângă acestea apoi demoni, ba chiar însuşi povăţuitorul demonilor, diavolul. Este nevoie deci de siluire, este nevoie de stăruinţă. Cel ce siluieşte este într-o muncă mare, căci câte nu suferă? La câte nu se împotriveşte? Şi câte nu încearcă el, chiar fi peste putinţă? Deci, dacă toţi cei ce siluiesc, cei ce răpesc acestea de aici sunt astfel, apoi noi, care nu le încercăm nici pe cele putincioase, cum vom putea reuşi? Cum ne vom bucura de cele dorite? „Cei ce se silesc, zice, pun mâna pe ea.”

Este nevoie deci de siluire şi de răpire, căci nu ne stă de faţă întâmplător şi nici n-o avem de-a gata. Cel ce răpeşte, întruna este treaz, întruna priveghează, se îngrijeşte şi este cu mintea aţintită ca la timpul potrivit să răpească. Nu vedeţi în război, că acela care voieşte a răpi priveghează toată noaptea şi toată noaptea stă înarmat? Deci, dacă răpind pe cele pământeşti, chiar şi noaptea priveghează şi stă cineva înarmat, apoi cum vom putea răpi cele duhovniceşti, care au nevoie încă de o mai mare râvnă, când noi chiar şi ziua dormim şi sforăim, şi pururea ne găsim dezbrăcaţi şi fără armă?

Căci cel ce se învârteşte în păcate este fără arme şi gol, după cum şi cel ce se găseşte în dreptate este pururea înarmat. Noi nu ne îngrădim cu milostenia, nu ne împodobim pe noi înşine cu candele aprinse, nu ne strângem împreună rândurile, nu căutăm a afla calea ce duce acolo, nu priveghem, nu suntem treji şi de aceea nu putem răpi nimic.

Dacă ar voi cineva să se arunce asupra unei împărăţii, oare nu-şi pune singur înaintea sa mai întâi mii de primejdii? Oare nu se îngrădeşte mai întâi cu toate măsurile, oare nu învaţă meşteşugul războiului? Oare nu face totul pentru aceasta şi numai aşa se azvârle în luptă? Nu tot aşa însă facem şi noi ci voim să răpim în timp ce dormim. Şi de aceea plecăm cu mâinile goale.

Nu-i vezi pe cei ce răpesc, cum fug, cum aleargă şi cum sar peste toate? Este nevoie de fugă, căci imediat te ajunge diavolul şi porunceşte a-ţi lua cele de dinaintea ta. Dar dacă eşti voinic, dacă eşti treaz, pe unul l-ai răpus jos, pe altul l-ai împins la o parte şi de toţi ai scăpat ca şi o pasăre zburătoare. Ai scăpat de aici ai trecut pe deasupra cetăţii, ai lăsat vuietul cel mare de aici - care este viaţa noastră - şi ai ajuns la cele mai presus de acestea - care compun viaţa viitoare - şi, ca şi într-

o pustietate nimeni nu este care să te supere, nimeni care să te stăpânească nici un vuiet de nicăieri, te odihneşti.

Nici un zgomot nu trebuie a face la răpire, ca nu cumva să ţi se fure cele răpite. Dacă fugim, dacă nu vedem nimic din cele de dinaintea ochilor, dacă de nimic altceva nu ne îngrijim, decât numai să-i alungăm pe cei ce ne împiedică, vom putea să stăpânim în siguranţă cele răpite. Ai răpit poate prudenţa? Nu sta pe loc, ci fugi, fii departe de diavol, ca să vadă că nimic nu poate face, că nu poate a te avea în stăpânire, că nu poate a te alunga. Aşa facem şi noi; când nu-i vedem deloc pe cei ce au răpit din ale noastre, ca să-i împiedicăm nici noi nu-i alungăm şi nici altora nu le spunem să-i alunge, ci îi lăsăm să se ducă.

Tot aşa şi tu, fugi iute chiar de la început. Când vei fi departe de diavol, nici nu va mai încerca la turmă să te alunge, ci vei fi în siguranţă, bucurându-te de bunurile cele nespuse. Cărora fie ca cu toţii, să ne învrednicim, prin Hristos Iisus, Domnul nostru, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh se cuvine slava, stăpânirea şi cinstea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Epistola către Tit a Sfântului apostol Pavel

Capitolul 1 - Salutare. Lucrarea lui Tit în Creta

1.Pavel, robul lui Dumnezeu şi apostol al lui Iisus Hristos, după credinţa aleşilor lui Dumnezeu şi după cunoştinţa adevărului cel întocmai cu dreapta credinţă,
2.- Întru nădejdea vieţii veşnice, pe care a făgăduit-o mai înainte de anii veacurilor Dumnezeu, Care nu minte,
3.Şi Care, la timpul cuvenit, Şi-a făcut cunoscut cuvântul Său, prin propovăduirea încredinţată mie, după porunca Mântuitorului nostru Dumnezeu -
4.Lui Tit, adevăratul fiu după credinţa cea de obşte: Har, milă şi pace, de la Dumnezeu-Tatăl şi de la Domnul Iisus Hristos, Mântuitorul nostru.
5.Pentru aceasta te-am lăsat în Creta, ca să îndreptezi cele ce mai lipsesc şi să aşezi preoţi prin cetăţi, precum ţi-am rânduit:
6.De este cineva fără de prihană, bărbat al unei femei, având fii credincioşi, nu sub învinuire de desfrânare sau neascultători.
7.Căci se cuvine ca episcopul să fie fără de prihană, ca un iconom al lui Dumnezeu, neîngâmfat, nu grabnic la mânie, nu dat la băutură, paşnic, nepoftitor de câştig urât,
8.Ci iubitor de străini, iubitor de bine, înţelept, drept, cuvios, cumpătat,
9.Ţinându-se de cuvântul cel credincios al învăţăturii, ca să fie destoinic şi să îndemne la învăţătura cea sănătoasă şi să mustre pe cei potrivnici.

10.Pentru că mulţi sunt răzvrătiţi, grăitori în deşert şi înşelători, mai ales cei din tăierea împrejur,
11.Cărora trebuie să li se închidă gura ca unora care răzvrătesc case întregi, învăţând, pentru câştig urât, cele ce nu se cuvin.
12.Unul dintre ei, chiar un prooroc al lor, a rostit: Cretanii sunt pururea mincinoşi, fiare rele, pântece leneşe.
13.Mărturia aceasta este adevărată; pentru care pricină, mustră-i cu asprime, ca să fie sănătoşi în credinţă,
14.Şi să nu dea ascultare basmelor iudaiceşti şi poruncilor unor oameni, care se întorc de la adevăr.
15.Toate sunt curate pentru cei curaţi; iar pentru cei întinaţi şi necredincioşi nimeni nu este curat, ci li s-au întinat lor şi mintea şi cugetul.
16.Ei mărturisesc că Îl cunosc pe Dumnezeu, dar cu faptele lor Îl tăgăduiesc, urâcioşi fiind, nesupuşi, şi la orice lucru bun, netrebnici.

Capitolul 2 - Învăţătura cea sănătoasă pentru credincioşi feluriţi

1.Dar tu grăieşte cele ce se cuvin învăţăturii sănătoase.
2.Bătrânii să fie treji, cinstiţi, întregi la minte, sănătoşi în credinţă, în dragoste, în răbdare;
3.Bătrânele de asemenea să aibă, în înfăţişare, sfinţită cuviinţă, să fie neclevetitoare, nerobite de vin mult, să înveţe de bine,
4.Ca să înţelepţească pe cele tinere să-şi iubească bărbaţii, să-şi iubească copiii,
5.Şi să fie cumpătate, curate, gospodine, bune, plecate bărbaţilor lor, ca să nu fie defăimat cuvântul lui Dumnezeu.
6.Îndeamnă, de asemenea, pe cei tineri să fie cumpătaţi.
7.Întru toate arată-te pe tine pildă de fapte bune, dovedind în învăţătură neschimbare, cuviinţă,
8.Cuvânt sănătos şi fără prihană, pentru ca cel potrivnic să se ruşineze, neavând de zis nimic rău despre noi.
9.Slugile să se supună stăpânilor lor, întru toate, ca să fie bine-plăcute, neîntorcându-le vorba,
10.Să nu dosească ceva, ci să le arate toată buna credinţă, ca să facă de cinste întru toate învăţătura Mântuitorului nostru Dumnezeu.
11.Căci harul mântuitor al lui Dumnezeu s-a arătat tuturor oamenilor,
12.Învăţându-ne pe noi să lepădăm fărădelegea şi poftele lumeşti şi în veacul de acum, să trăim cu înţelepciune, cu dreptate şi cu cucernicie;
13.Şi să aşteptăm fericita nădejde şi arătarea slavei marelui Dumnezeu şi Mântuitorului nostru Hristos Iisus,

14.Care S-a dat pe Sine pentru noi, ca să ne izbăvească de toată fărădelegea şi să-Şi curăţească Lui popor ales, râvnitor de fapte bune.
15.Acestea grăieşte, îndeamnă şi mustră cu toată tăria. Nimeni să nu te dispreţuiască.

Capitolul 3 – Stăruinţa'n faptele bune. Ultime îndemnuri şi salutări

1.Adu-le aminte să se supună stăpânirilor şi dregătorilor, să asculte, să fie gata la orice lucru bun,
2.Să nu defaime pe nimeni, să fie paşnici, să fie îngăduitori, arătând întreaga blândeţe faţă de toţi oamenii.
3.Căci şi noi eram altădată fără de minte, neascultători, amăgiţi, slujind poftelor şi multor feluri de desfătări, petrecând viaţa în răutate şi pizmuire, urâţi fiind şi urându-ne unul pe altul;
4.Iar când bunătatea şi iubirea de oameni a Mântuitorului nostru Dumnezeu s-au arătat,
5.El ne-a mântuit, nu din faptele cele întru dreptate, săvârşite de noi, ci după a Lui îndurare, prin baia naşterii celei de a doua şi prin înnoirea Duhului Sfânt,
6.Pe Care L-a vărsat peste noi, din belşug, prin Iisus Hristos, Mântuitorul nostru,
7.Ca îndreptându-ne prin harul Lui, să ne facem, după nădejde, moştenitorii vieţii celei veşnice.
8.Vrednic de crezare este cuvântul, şi voiesc să adevereşti acestea cu tărie, pentru ca acei ce au crezut în Dumnezeu să aibă grijă să fie în frunte la fapte bune. Că acestea sunt cele bune şi de folos oamenilor.
9.Iar de întrebările nebuneşti şi de înşirări de neamuri şi de certuri şi de sfădirile pentru lege, fereşte-te, căci sunt nefolositoare şi deşarte.
10.De omul eretic, după întâia şi a doua mustrare, depărtează-te,
11.Ştiind că unul ca acesta s-a abătut şi a căzut în păcat, fiind singur de sine osândit.
12.Când voi trimite pe Artemas la tine sau pe Tihic, sârguieşte-te să vii la mine la Nicopole, căci acolo m-am hotărât să iernez.
13.Pe Zenas, cunoscătorul de lege şi pe Apollo trimite-i mai înainte, cu bună grijă, ca nimic să nu le lipsească.
14.Să înveţe şi ai noştri să poarte grijă de lucrurile bune, spre treburile cele de neapărată nevoie, ca ei să nu fie fără de roadă.
15.Te îmbrăţişează toţi care sunt cu mine. Îmbrăţişează pe cei ce ne iubesc întru credinţă. Harul fie cu voi cu toţi! Amin.

Omilia I - Despre cum trebuie să fie dascălii şi cum că ucenicii lor trebuie a li se supune şi a nu-i osândi, de i-ar vedea cumva căutând mai mult liniştea trupească

Pavel, robul lui Dumnezeu şi apostol al lui Iisus Hristos, după credinţa aleşilor lui Dumnezeu şi după cunoştinţa adevărului cel întocmai cu dreapta credinţă, - întru nădejdea vieţii veşnice, pe care a făgăduit-o mai înainte de anii veacurilor Dumnezeu, Care nu minte şi Care, la timpul cuvenit, Şi-a făcut cunoscut cuvântul Său, prin propovăduirea încredinţată mie, după porunca Mântuitorului nostru Dumnezeu - lui Tit, adevăratul fiu după credinţa cea de obşte: Har, milă şi pace de la Dumnezeu-Tatăl şi de la Domnul Iisus Hristos, Mântuitorul nostru. (Tit 1, 1-4)

Acesta a fost unul dintre tovarăşii cei încercaţi ai lui Pavel, căci nici nu i-ar fi încredinţat o insulă întreagă şi nici nu i-ar fi poruncit ca să le împlinească pe cele ce lipseau, după cum şi zice mai departe: ***Ca să îndreptezi cele ce mai lipsesc (1, 5),*** după cum şi judecata atâtor episcopi nu i-ar fi încredinţat-o, dacă nu ar fi avut o mare încredere într-însul. Zic unii că şi tânăr era, deoarece îi scria: "prea iubitului fiu", deşi până acum încă nu este atât de învederat. Mi se pare că şi în Faptele Apostolilor se face pomenire de el .

Poate că era şi corintean, dacă nu cumva era şi vreun altul cu acelaşi nume. Şi pe Zenas îl cheamă la dânsul, ba voieşte a i se trimite şi Apollo, pe când pe acela nu se vede că-l cheamă, dacă într-adevăr ar fi fost din Corint, căci şi înaintea împăratului o mai mare bărbăţie şi virtute a mărturisit, decât aceştia. Mi se pare că şi un oarecare timp s-a scurs de atunci, şi că Pavel, găsindu-se în linişte, a scris această epistolă, fiindcă nu spune nimic despre ispite şi că într-una întoarce vorba la harul lui Dumnezeu, ca fiind o mângâiere suficientă spre virtute pentru cei ce cred. Căci pentru a afla ei de ce bunuri erau vrednici, pentru ce şi de cine s-au apropiat, de ce bunuri se vor învrednici - şi acestea toate prin har - desigur că nu era o mică încurajare.

Se adresează apoi şi iudeilor prin această epistolă. Iar dacă batjocoreşte neamul întreg, tu să nu te minunezi, căci şi cu galatenii face aceasta, zicând: ***„O, galateni fără de minte" (Galateni 3, 1),*** ceea ce nu porneşte dintr-un simţământ batjocoritor, ci dintr-un simţământ de dragoste părintească. Dacă apostolul ar fi făcut acestea pentru persoana sa, pe drept cuvânt l-ar fi putut cineva ţine de rău (învinui), dar când el era aprins şi înfierbântat pentru propovăduirea Evangheliei, apoi aceasta nu o făcea în mod batjocoritor. Şi Hristos încă, de mii de ori era

batjocorit de cărturari şi farisei, însă nu doar din cauza Sa, ci pentru că pierdeau în fiecare zi din supuşii lor.

Epistola de faţă este scurtă şi cu drept cuvânt, căci şi acest fapt este o dovadă a virtuţii lui Tit, anume că n-a avut nevoie de vorbe multe, ci numai de o amintire a celor învăţate de el. ***Mi se pare că epistola aceasta este scrisă mai înainte de epistola a doua către Timotei, fiindcă pe aceea a scris-o pe când se găsea la sfârşitul vieţii, iar pe cea de faţă a scris-o fiind liber şi neîmpiedicat de nimeni, căci expresia: „pentru că la Nicopole m-am hotărât să iernez" (Tit 3, 12), este o dovadă că atunci nu era în legături, în timp ce, atunci când era în legături, el întruna se numea pe sine „cel pus în lanţuri pentru Hristos".***

Deci, ce spune el? ***„Pavel, robul lui Dumnezeu şi apostol al lui Iisus Hristos, după credinţa aleşilor lui Dumnezeu."*** Ai văzut cât de indiferent pune aceste denumiri, câteodată numindu-se sluga sau robul lui Dumnezeu, iar altădată sluga lui Iisus Hristos, ca de pildă aici? Aşa că, prin aceasta el nu face nici o deosebire între Tatăl şi Fiul. ***„După credinţa aleşilor lui Dumnezeu şi după cunoştinţa adevărului cel întocmai cu dreapta credinţă",*** zice: „După credinţa aleşilor lui Dumnezeu". Că ai crezut sau ai fost crezut? Eu cred că aici el spune că a fost crezut de aleşii lui Dumnezeu, adică nu din faptele sale, nici din ostenelile sau din sudorile sale au luat ei această demnitate, ci totul S-a petrecut prin harul celui ce a crezut.

După aceea, ca nu cumva harul să fie fără vreo cauză binecuvântată - căci nici nu atârnă totul de el, altfel, de ce n-ar fi fost dat şi altora? - a adăugat imediat: „după cunoştinţa adevărului cel întocmai cu dreapta credinţă". „Din această cunoştinţă a adevărului eu m-am încredinţat, zice sau mai bine zis, chiar şi aceasta am aflat-o din harul Său, fiindcă tot El este cauza şi a acestui fapt." Pentru aceea şi însuşi Hristos zice: ***„Nu voi M-aţi ales pe Mine, ci Eu v-am ales pe voi" (Ioan 15, 16),*** şi chiar fericitul Pavel, scriind în altă parte, zice: ***„atunci voi cunoaşte pe deplin, precum am fost cunoscut şi eu" (Corinteni 13, 12),*** şi iarăşi: ***„dar o urmăresc (îndreptarea) ca doar o voi prinde, întrucât şi eu am fost prins de Hristos Iisus". (Filip 3, 12)*** Mai întâi am fost cunoscuţi, şi după aceea am cunoscut. Mai întâi am fost prinşi sau cuceriţi şi după aceea am prins sau am cucerit. Mai întâi am fost chemaţi şi după aceea am ascultat sau ne-am supus.

Prin expresia: „după credinţă", el totul atribuie lor, „căci pentru ei, zice, sunt apostol, nu doar că aş fi vrednic, ci pentru cei aleşi", după cum zice şi în alt loc: ***„Toate sunt ale voastre: fie Pavel, fie Apollo, fie Chefa". (I Corinteni 3, 21-22)*** „După cunoştinţa adevărului cel întocmai cu dreapta credinţă." Căci există şi un

adevăr al lucrurilor, însă nu după dreapta credinţă, precum, de exemplu, a şti sau a cunoaşte cele ale agriculturii, a şti cele ale meseriilor, ceea ce constituie a cunoaşte cu adevărat, însă adevărul, în cazul ce ne preocupă, este după evlavie sau după dreapta credinţă. Sau că expresia aceasta, „după credinţă”, înseamnă că au crezut ca şi ceilalţi aleşi, care au şi cunoscut adevărul. ***Prin urmare, cunoştinţa este din credinţă, iar nu din raţionamente omeneşti.***

„Întru nădejdea vieţii veşnice.” A vorbit de cea de acum, de cea prin harul lui Dumnezeu, iar aici spune de cea viitoare şi pune şi premiul pentru care luptându-ne, ni-l va acorda. Fiindcă am crezut şi ne-am izbăvit de înşelăciune, El voieşte a ne încununa. Ai văzut cum începutul acestei epistole este plin, încărcat de binefacerile lui Dumnezeu? Şi întreaga epistolă, cum s-ar zice, este mai ales bazată pe acest adevăr, stârnindu-i atât pe Tit cât şi pe ucenicii lui, la lupte şi osteneli, fiindcă nimic nu ne poate folosi atât de mult, ca a ne aduce aminte întruna de binefacerile lui Dumnezeu, atât obşteşti cât şi individuale. Căci dacă noi, istorisind binefacerile unui prieten, sau auzindu-i vreun cuvânt înţelept, sau văzându-i vreo faptă însemnată, ne aprindem, aşa zicând, apoi cu atât mai mult vom fi mai cu bunăvoinţă în a asculta, când vedem în câte primejdii eram căzuţi şi din toate ne-a izbăvit Dumnezeu.

„Şi după cunoştinţa adevărului”, zice. Numeşte aici adevăr, spre deosebire de tip sau umbră a adevărului, căci, deşi chiar şi aceea era cunoştinţă şi dreaptă credinţă, totuşi nu a adevărului - desigur că nici a minciunii - ci era numai o preînchipuire, o icoană, aşa-zicând, a adevărului.

„Întru nădejdea vieţii veşnice.” Acea cunoştinţă şi bună-credinţă erau întru nădejdea vieţii prezente, după cum şi zice: ***„Omul care o va îndeplini va trăi prin ea”. (Romani 10, 5)*** ***Ai văzut cum de la început arată importanţa harului?*** Aceia n-au fost aleşi, ci noi, căci deşi se numeau aleşi, totuşi n-au fost.

„Pe care a făgăduit-o mai înainte de anii veacurilor Dumnezeu, Care nu minte”, adică nu acum din pocăinţă, ci de la început le-a hotărât a fi. În multe locuri pune el această idee, ca de pildă acolo unde spune: ***„rânduit pentru vestirea Evangheliei lui Dumnezeu”,*** şi iarăşi: ***„Căci pe cei pe care i-a cunoscut mai înainte, mai înainte i-a şi hotărât” (Romani 1, 1; 8, 29),*** arătând prin aceasta nobleţea noastră, căci nu acum numai, ci chiar de la început ne-a iubit pe noi.

„Pe care a făgăduit-o Dumnezeu, Care nu minte”, zice. Deci, dacă e nemincinos, nu mai încape îndoială că vor fi cele ce-a făgăduit; dacă este nemincinos, nu trebuie a ne îndoi că vor fi chiar şi după moarte. „Pe care a făgăduit-o mai înainte

de anii veacurilor Dumnezeu, Care nu minte.” Chiar şi prin expresia: „mai înainte de anii vecilor”, el arată că faptul este vrednic de credinţă. „Nu pentru că iudeii n-au venit la credinţă, zice, s-a făcut aşa, ci pentru că de la început a fost hotărât.”

Căci ascultă: ***„şi Care, la timpul cuvenit, Şi-a făcut cunoscut cuvântul Său”,*** zice. Deci, de ce atunci atâta întârziere? Din cauza îngrijirii Lui părinteşti şi spre a săvârşi la timpul potrivit. ***„Vremea este să lucreze Domnul”, zice prorocul (Psalmi 118, 126),*** căci expresia: „la timpul cuvenit” înseamnă în vremurile cele potrivite, în vremurile cele folositoare, prielnice.

„Care, la timpul cuvenit, zice, Şi-a făcut cunoscut cuvântul Său, prin propovăduirea încredinţată mie”, adică propovăduirea Evangheliei, căci ea (Evanghelia) are în sine totul, şi cele prezente, şi cele viitoare, viaţa, evlavia, credinţa şi toate la un loc. „Prin propovăduirea”, adică pe faţă, cu tot curajul şi nu pe ascuns. „Că, după cum vestitorul unei porunci a cârmuirii propovăduieşte în adunare, fiind toţi de faţă, tot aşa zice, propovăduim şi noi, nimic adăugând de la noi, ci spunând numai cele ce am auzit.”

Meritul vestitorului este de a spune întru totul faptul aşa precum este, iar nu de a adăuga sau de a ciunti ceva. Deci, dacă trebuie a propovădui, atunci trebuie a face aceasta cu curaj, căci altfel nu mai înseamnă a propovădui. De aceea şi Hristos n-a zis: „Spuneţi de pe case”, ci ***„propovăduiţi de pe case” (Matei 10, 27),*** prezentând astfel faptul şi din locul, şi din modul cum se petrece.

„Încredinţată mie, după porunca Mântuitorului nostru Dumnezeu”, zice. Dar atât expresia: „încredinţată”, cât şi: „după poruncă” arată că faptul este demn de crezut, şi deci nimeni să nu se necăjească, nimeni să nu stea pe gânduri, nimeni să nu se nelinişteasca. Că, dacă este poruncă, atunci nu sunt eu stăpân, ci îndeplinesc porunca, fiindcă din cele ce trebuie a face, unele atârnă de noi, iar altele nu; pe unele le spune poruncind - care nici nu atârnă de noi - iar pe altele le spune îndemnându-ne şi povăţuindu-ne, care depind de noi.

De pildă, când El spune ***„cine va zice fratelui său: nebunule, vrednic va fi de gheena focului” (Matei 5, 22),*** aceasta este poruncă; şi iarăşi: ***„Dacă îţi vei aduce darul tău la altar şi acolo îţi vei aduce aminte că fratele tău are ceva împotriva ta, lasă darul tău acolo, înaintea altarului, şi mergi întâi şi împacă-te cu fratele tău şi apoi, venind, adu darul tău” (Matei 5, 23-24),*** unde iarăşi este poruncă, şi deci cel ce nu o împlineşte, vinovat este de pedeapsă. Dar când El zice ***„Dacă voieşti să fii desăvârşit, du-te, vinde averea ta, (şi) dă-o săracilor”,*** sau ***„Cine poate înţelege să înţeleagă” (Matei 19, 21, 12),*** nu este poruncă, căci îl lasă pe

auditor de a fi stăpân celor spuse şi îi dă dreptul de a alege singur ce trebuie să facă.

Acestea, zic, atârnă de noi, de a le face sau a nu le face, în timp ce poruncile nu depind de bunăvoia noastră, ci sau că trebuie a le împlini numaidecât, sau că acela care nu le face trebuie a fi pedepsit. Aceasta o şi arată Pavel, când zice: ***„pentru că stă asupra mea datoria. Căci, vai mie dacă nu voi binevesti" (I Corinteni 9, 16)*** Dar voi spune aceasta mai clar, ca astfel si fie tuturor învederat. De pildă, cel ce are încredinţată în sarcina sa stăpânirea Bisericii şi este cinstit cu demnitatea episcopală, dacă nu va propovădui poporului cele ce trebuie a face, nu va fi fără răspundere, în timp ce omul din lume nu are nici o răspundere pentru aceasta.

Deci, ce spune Pavel? ***„După porunca Mântuitorului nostru Dumnezeu"*** fac aceasta. Dar tu priveşte cum cele mai dinainte se potrivesc cu ceea ce am spus. Mai sus, de pildă, a zis: „nemincinosul Dumnezeu", iar aici spune „După porunca Mântuitorului Dumnezeu". ***Deci, dacă este Mântuitor, apoi desigur că a poruncit acestea din voinţa Lui de a ne mântui. Aşadar, faptul nu vine din iubirea de stăpânire, ci la mijloc este credinţa şi porunca, şi încă a Mântuitorului nostru Dumnezeu.***

„Lui Tit, adevăratul fiu", zice. Aşadar, sunt şi fii neadevăraţi, Ca de pildă acela despre care zice: ***„să nu vă amestecaţi cu vreunul, care, numindu-se frate, va fi desfrânat sau lacom, sau închinător la idoli, sau ocărâtor, sau beţiv, sau răpitor. Cu unul Ca acesta nici să nu şedeţi la masă". (I Corinteni 5, 11)*** Iată dar fiu, care nu este adevărat fiu, că, deşi este fiu - deoarece a primit odată harul şi a renăscut prin botez - totuşi nu este adevărat, de vreme ce s-a arătat nevrednic de tată, fiindcă a fugit la un altul tiran.

Când e vorba de fiii adevăraţi sau neadevăraţi ai oamenilor din lume, faptul se hotărăşte de mama care a născut în dureri şi de tată, pe când în cazul de faţă nu este aşa, ci faptul este hotărât de voinţa şi buna intenţie a cuiva. Se poate, de pildă, să fie un fiu adevărat pentru un timp şi apoi să nu rămână întotdeauna adevărat şi se poate ca la început să nu fie adevărat, iar cu trecerea timpului să devină adevărat, fiindcă acestea nu sunt din necesitate de la natură, ci sunt în puterea liberului arbitru, pentru care şi schimbările sunt necontenite. Onisim era un fiu adevărat si neadevărat - de vreme ce devenise nefolositor - dar iarăşi a devenit fiu adevărat, încât Pavel îl numeşte „inima" sa.

„Lui Tit, adevăratul fiu după credinţa cea de obşte.” ***Dar oare ce înseamnă „după credinţa cea de obşte”?*** Fiindcă a spus fiu, iar el a luat rolul tatălui, apoi chiar şi această cinste priveşte cum o moderează şi o împuţinează, căci zice imediat: „după credinţa cea de obşte”, ***adică, „după credinţă, eu nimic nu am mai mult bine, căci credinţa este comună şi printr-însa eu te-am născut pe tine”.*** Deci, cum de-l numeşte pe el fiu? Voieşte adică a arăta iubirea lui cea părintească sau că acest Tit era cel dintâi ucenic al său în propovăduirea Evangheliei, sau că din pricină că a fost luminat de apostol.

De aceea îi numeşte şi fii şi fraţi pentru că i-a născut prin aceeaşi credinţă, îi numeşte fraţi, iar pentru că i-a născut prin ostenelile sale, îi numeşte fii. ***Deci, prin expresia: „după credinţa cea de obşte”, el lasă a se înţelege frăţietatea.***

„Har, milă şi pace, de la Dumnezeu-Tatăl şi de la Domnul Iisus Hristos, Mântuitorul nostru.” Fiindcă zisese: „fiu”, apoi a adăugat imediat: „de la Dumnezeu-Tatăl”, ca astfel să ridice cugetul lui şi să cunoască al cui fiu este el, şi că nu numai când zice: „credinţa cea de obşte” a arătat egalitatea lui în cinste cu toţi ceilalţi, ci şi prin expresia ce urmează, „Dumnezeu-Tatăl nostru”.

Despre cum trebuie să fie dascălii şi cum că ucenicii lor trebuie a li se supune şi a nu-i osândi, de i-ar vedea cumva căutând mai mult liniştea trupească

Priveşte cum pe cele ce le-a dorit ucenicilor şi celor mulţi, pe acelea le-a dorit şi dascălului, căci şi el are nevoie de astfel de ajutoare de sus, ba încă mai mult decât aceia, de vreme ce are împotrivă-i o mulţime de duşmănii şi o mulţime de împrejurări ce-l pot face a se depărta de Dumnezeu. Cu cât demnitatea este mai înaltă, cu atâta şi primejdiile sunt mai mari pentru cel ce este îmbrăcat cu preoţia. Este de ajuns ca un singur succes să ridice pe cineva de la episcopie la cer, precum şi un singur păcat să-l prăbuşească în gheenă.

Dar, lăsând la o parte multe altele ce se pot petrece în fiecare zi, de s-ar întâmpla vreodată cuiva sau pentru prietenie, sau pentru vreo altă cauză, ca să se arate nevrednic de episcopie, având stăpânirea unei mari cetăţi, priveşte de câtă osândă se face vinovat. Căci, dacă el de pildă ar fi necucernic, nu numai de sufletele cele pierdute, ci şi de toate cele făcute va da seamă. Cel ce este necucernic ca mirean, cu atât mai mult va fi necucernic atunci când va avea stăpânire în Biserică; deci, e de dorit ca într-adevăr cel cucernic să rămână astfel şi când are vreo demnitate în cler. Căci atunci şi slava deşartă îl ispiteşte mai mult şi dragostea de bani şi obrăznicia şi dispreţul şi batjocurile şi bârfele, precum şi altele multe pe care i le înlesneşte, aşa-zicând, autoritatea ce o are.

Deci, dacă este necucernic cineva de mai înainte, atunci va fi încă şi mai necucernic după ce va avea vreo stăpânire în cler. Când unul ca acesta va deveni stăpân, se va face răspunzător de toate cele păcătuite de aceia. Dar, dacă acela care-l sminteşte pe un om ***„mai bine i-ar fi lui să i se atârne de gât o piatră de moară şi să fie afundat în adâncul mării” (Matei 18, 6),*** apoi cel ce sminteşte atâtea suflete, atâtea cetăţi şi pe atâţia oameni, bărbaţi, femei, copii, cetăţeni, muncitori de pământ, pe toţi cei din acea cetate, ca şi pe cei de prin alte cetăţi, ce nu va suferi?

De ai zice că de trei ori este răspunzător, totuşi n-ai spus nimic, de atâta pedeapsă făcându-se vinovat. Astfel că unul ca acesta mai ales are nevoie de harul şi pacea lui Dumnezeu, iar dacă el nu ocârmuieşte cu acestea pe popor, toate se pierd, toate se nimicesc, neavând cu el cârma cuvenită. Chiar de ar fi destoinic de ocârmuire totuşi dacă nu va avea, zic, aceste cârme - harul şi pacea lui Dumnezeu - va scufunda corabia şi pe cei din ea. Aşa că mie îmi vine a mă mira de cei ce doresc această greutate.

Ticălosule şi nenorocitule om! Nu vezi ce doreşti tu? De ai fi tu cel mai prost şi nebăgat în seamă şi de ai avea mii de păcate, totuşi vei da seamă numai de un suflet şi numai de acesta vei fi răspunzător; dar când te ridici în această demnitate, poţi pricepe de câte capete vei fi răspunzător de pedeapsă.

Ascultă-l pe Pavel, care zice: ***„Ascultaţi pe mai-marii voştri şi vă supuneţi lor, fiindcă ei priveghează pentru sufletele voastre, având să dea de ele seamă”. (Evrei 13, 17)*** Aşadar, iubeşti cinstea şi stăpânirea? Şi care este mulţumirea acestei stăpâniri? Eu nu văd nicăieri aceasta, fiindcă nici nu poate cineva a fi întru totul stăpân. Cum şi de ce? Pentru că stă în puterea celor stăpâniţi, de care trebuie să asculte. Şi dacă ar cerceta cineva lucrul cu amănunţime, apoi ar vedea că unul ca acesta nu este stăpân, ci el însuşi slujeşte la mii de stăpâni, care grăiesc şi doresc cele contrare.

Ceea ce unul laudă, altul huleşte, ceea ce acesta batjocoreşte, acela admiră. Deci, pe cine trebuie a asculta? Sclavul cel cumpărat, chiar dacă i-ar porunci stăpânul ceva contrar, el nu se supără, iar tu, dacă ţi-ar porunci atâţia stăpâni cele contrare, te-ar supăra, şi dacă poate l-ai certa pe unul, ai ridica asupră-ţi gurile tuturor. Apoi, aceasta este cinste? Spune-mi: aceasta este stăpânire? Aceasta este putere? Episcopul a poruncit să se strângă bani, şi iată că acela nu voieşte, ba încă nu numai că nu dă nimic, ci, ca să se pară că nu face aceasta din vreo răutate, îl învinovăţeşte pe cel ce a poruncit.

„Fură, zice, răpeşte, mănâncă cele ale săracilor şi neputincioşilor." Conteneşte cu bârfele, omule! Până când ai să spui unele ca acestea? Nu voieşti să dai? Nimeni nu te sileşte la aceasta. Şi atunci de ce îl bârfeşti pe cel ce te sfătuieşte şi te îndeamnă să faci aşa? Dar poate că a ajuns cineva într-o nevoie mare, iar episcopul n-a deschis mâna ca să-i dea ceva, fie că nu este în stare de a da, fie că este ocupat cu altele. Nici o scuză, ci iarăşi învinovăţiri mai grele poate ca acelea de dinainte.

Aceasta deci este stăpânire? Şi nici nu se poate apăra, căci şi aceia sunt o parte din inima sa. Căci, atunci când inima se umflă şi aduce dureri la cap şi în tot trupul, noi nu îndrăznim a ne apăra şi nici nu o spintecăm cu sabia, tot aşa şi dintre cei mici dacă se găseşte cineva astfel, desigur că prin asemenea acuzaţii ne provoacă dureri şi nemulţumiri, însă nu îndrăznim a ne apăra - departe unele ca acestea de cugetele noastre părinteşti! - ci suntem siliţi a suferi durerile, până ce acela se va vindeca desăvârşit.

Robul cel cumpărat cu bani are de făcut o treabă ce i s-a poruncit şi după ce o sfârşeşte, devine la urmă stăpân pe sine, pe când episcopul este încurcat cu multe şi multe i se cer chiar peste puterile sale. Dacă nu-l vede cineva vorbind, mare este murmurul între credincioşi, iar de vorbeşte, iarăşi acuzaţii, că este iubitor de slavă deşartă. Dacă nu învie morţii, „nu este bun de nimic, zice; cutare este evlavios, pe când acesta nu este".

Dacă se bucură de o hrană cumpătată, iarăşi acuzaţii. „Ar trebui ca el să-şi înăbuşe poftele", zice. De cumva îl vede cineva spălându-se sau îmbăindu-se, iarăşi multe acuzaţii, ba unii zic că el nu trebuie să vadă nici soarele. „Apoi, zice, dacă el face ceea ce fac eu, dacă se îmbăiază, dacă mănâncă şi bea ca mine, dacă se îmbracă, dacă se îngrijeşte de casă şi de cei de pe lângă el, de ce să mai stea în fruntea altora?" Are slugi, zice, şi din cei care îngrijesc de el, este purtat de cai; de ce atunci să stea înaintea altora?"

Dar ce? Spune-mi: oare nu trebuie a avea pe cineva care să-l slujească, ci el să-şi facă focul, să aducă apă, să taie lemne şi să se ducă în piaţă? Şi oare aceasta n-ar fi spre necinstea ta? Acei sfinţi bărbaţi - apostolii - nu voiau să-l împiedice pe cel ce stăruia în propovăduirea Evangheliei, nici chiar cu slujba văduvelor, ci credeau că lucrul este nevrednic de dânsul, iar tu voieşti ca să-l atragi până şi în treburile slugilor? De ce, când ţi se poruncesc acestea, tu nu le împlineşti, spune-mi? Oare nu-ţi aduce el mai mari slujbe, decât cele trupeşti, pe care i le-ai aduce tu? De ce nu trimiţi sluga ta ca să-l slujească pe el? Hristos a spălat picioarele ucenicilor, şi tu dacă ai face oarecare slujbă dascălului tău, ar fi mare lucru? Dar nici tu nu voieşti a-1 sluji, ba îl împiedici şi pe el.

Dar ce? Oare el trebuie să trăiască şi să se hrănească din cer? Aceasta n-o voieşte Dumnezeu. „Apoi apostolii, zici tu, aveau dintre cei liberi care-i slujeau?" Voieşti a auzi cum trăiau apostolii? Ei făceau călătorii, în care timp bărbaţii liberi şi femei de bun neam îşi puneau, în slujba şi repausul lor, sufletele şi trupurile lor. Ascultă-l pe fericitul acesta ce spune, îndemnându-i şi sfătuindu-i: ***„Pe unii ca aceştia întru cinste să-i aveţi, fiindcă pentru lucrul lui Hristos au mers până aproape de moarte, punându-şi viaţa în primejdie, ca să împlinească lipsa voastră în slujirea mea". (Filipeni 2, 29-30)***

Ai văzut ce zice? Iar tu nici un cuvânt nu scoţi pentru părintele tău, nicidecum să-ţi iei asupră-ţi astfel de primejdii. „Dar, zici tu, nu trebuie a se îmbăia." Pentru ce? Spune-mi: unde este împiedicat de a face aceasta? Fiindcă nici murdăria şi necurăţenia de pe dânsul nu sunt vreun lucru bun. Nicăieri nu găsim că acest lucru ar fi de condamnat sau de admirat, ci găsim din acelea pe care le-a poruncit episcopului să le aibă: ***„fără de prihană (…), veghetor, înţelept, cuviincios, iubitor de străini, destoinic să înveţe pe alţii, nebeţiv". (I Timotei 3, 2)***

Acestea le pretinde apostolul, acestea pretinde-le şi tu stăpânului tău, iar mai departe nimic. Nu eşti tu doar mai exact decât Pavel; sau, mai bine zis, mai exact decât Duhul Sfânt. Dacă este bătăuş sau beţiv, sau crud şi nemilostiv, acuză-l, fiindcă acestea sunt nedemne de episcop; de se desfătează, şi atunci acuză-l. Iar când el îşi îngrijeşte trupul său, ca să poată a te sluji, când se sârguieşte ca să-ţi poată fi folositor, apoi trebuie a-l acuza pentru acestea? Nu ştii că neputinţele trupeşti ne vatămă şi pe noi, şi Biserica în acelaşi timp, nu mai puţin ca acelea sufleteşti?

Pentru ce, oare, îi scrie lui Timotei: ***„De acum nu bea numai apă, ci foloseşte puţin vin, pentru stomacul tău"? (I Timotei 5, 23)*** Oare, dacă noi izbutim a face binele numai cu sufletul, nu trebuie a ne mai îngriji de trup? Ce ne-am mai face atunci? Dar dacă mare este şi rolul trupului, cum să nu fie cea mai de pe urmă prostie a-l neglija? Fie, de pildă, un bărbat cinstit cu episcopia, căruia i s-a încredinţat protecţia obştească a Bisericii, să fie virtuos întru toate celelalte şi să aibă toate cele ce se cuvin unui doctor sfinţit, însă este silit de boală ca să stea veşnic la pat. Ei bine, ce folos va putea aduce acesta? Ce călătorie ar putea face? Ce vizite canonice ar putea săvârşi? Pe cine ar putea înfrunta? Sau pe cine ar putea sfătui?

Acestea le-am spus ca să cunoaşteţi că nu trebuie a învinovăţi orice, ca să ştiţi că încă mai mult trebuie a aproba, ca să cunoaşteţi că, dacă ar dori cineva această stăpânire, apoi văzând norul acela de acuzaţii, i se va stinge o asemenea poftă de

mărire. Mare primejdie este cu adevărat o asemenea demnitate, care are nevoie de harul lui Dumnezeu şi de pacea pe care voi o doriţi nouă, precum şi noi o dorim vouă. Să ne rugăm, dar, ca noi cu toţii dobândind această virtute, să ne învrednicim şi de bunurile făgăduite, prin Hristos Iisus, Domnul nostru, Căruia se cuvine slava în veci. Amin.

Omilia II - Nu trebuie să dorim slava oamenilor şi că acela care este cucerit de această dragoste cade din slava lui Dumnezeu şi este mai robit decât toţi robii

Pentru aceasta te-am lăsat în Creta, ca să îndreptezi cele ce mai lipsesc şi să aşezi preoţi prin cetăţi, precum ţi-am rânduit: De este cineva fără de prihană, bărbat al unei femei, având fii credincioşi, nu sub învinuire de desfrânare sau neascultători. (Tit 1, 5-6)

Întreaga viaţă a bărbaţilor din vechime era activă şi încărcată de osteneli, pe când a noastră nu este astfel, ci încărcată de trândăvie. Aceia ştiau că au fost aduşi în lumea aceasta ca să lucreze cu chibzuială pământul, în timp ce noi, ca şi cum am fi aduşi aici ca să mâncăm, să bem şi să ne desfătăm, nu facem nici o vorbă pentru cele duhovniceşti. Nu spun aceasta numai legat de apostoli, ci şi de cei de după ei. Priveşte-i pe toţi alergând în toate şi îndeletnicindu-se ca de un lucru oarecare, priveşte-i cum ei întreaga viaţă şi-o petreceau în ţări străine, neavând cetate pe pământ.

Ascultă-l acum şi pe fericitul acesta ce spune: „Pentru aceasta te-am lăsat în Creta.” Împărţind între dânşii lumea întreagă ca pe o casă, o serveau şi se îngrijeau de ea, luând unul o parte, altul o altă parte. ***„Pentru aceasta te-am lăsat în Creta, zice, ca să îndrepţi cele ce mai lipsesc.”*** Până aici, el nu-l sfătuieşte poruncitor. „Ca să îndrepţi”, zice. Ai văzut suflet curat de orice invidie, totdeauna căutând cele folositoare ucenicilor, fără ca să mai cerceteze cu amănunţime, fie că se făceau printr-însul, fie prin altul? Unde era o primejdie sau vreo greutate mare, el însuşi fiind de faţă, îndeplinea lucrul; iar acolo unde era mai cu seamă cinste şi vreo mică osteneală, permitea ucenicului - permitea episcopilor hirotoniile, zic - şi celelalte toate care aveau nevoie de îndreptare sau de mai multă consolidare, cum ar spune cineva.

Dar, ce zici? Lucrurile tale sunt supuse îndreptării? Şi nu crezi că faptul acesta este înjositor şi aducându-ţi oarecare necinste? ***„Deloc, zice el, căci eu am în vedere numai folosul obştesc; fie că lucrul este făcut de mine, fie de altul, puţin mă interesează.”*** Astfel trebuie a se găsi dascălul; el să nu caute spre cinstea personală, ci să se gândească la interesul obştesc.

„Şi să aşezi, zice, preoţi prin cetăţi.” Vorbeşte aici de episcopi, după cum ne spune şi în altă parte. ***„Precum ţi-am rânduit: de este cineva fără de prihană.”*** „Prin cetăţi”, zice, căci el nu voia ca întreaga insulă să fie încredinţată unuia, ci fiecare să aibă grijă de turma sa, căci numai aşa şi pentru el osteneala era mai uşoară, în acelaşi timp şi cei stăpâniţi se bucurau de mai multă îngrijire, când dascălul lor nu

era ocupat cu îngrijirea mai multor biserici, ci se ocupa numai de una singură şi pe aceea o împodobea.

„De este cineva, zice, fără de prihană, bărbat al unei femei, având fii credincioşi, nu sub învinuire de desfrânare sau neascultători." Dar, oare, de ce-l pune la mijloc pe un astfel de episcop? ***Voind a închide gura ereticilor care defăimau căsătoria şi ca să arate că faptul acesta nu este pângărit sau necurat, ci încă este atât de cinstit, încât cineva poate să se ridice chiar şi pe tronul sfânt fiind căsătorit; în acelaşi timp, îi biciuieşte şi pe cei desfrânaţi, şi nu permite ca să se încredinţeze o astfel de stăpânire cuiva care are a doua căsătorie.***

Căci cel ce nu mai păstrează nici o dragoste pentru memoria femeii celei dintâi, cum ar putea fi un sprijinitor bun? Ce acuzaţii nu va suferi? Voi ştiţi foarte bine că, deşi după legi nu este împiedicată căsătoria a doua, totuşi multe ponoase are faptul acesta în sine. De aceea apostolul pune faptul acesta înaintea tuturor, căci el voieşte ca să nu se dea celor stăpâniţi nici un motiv de hulă împotriva stăpânitorului. „De este cineva fără de prihană", zice, adică dacă viaţa lui este liberă de orice hulă sau ponos, dacă nimeni nu are a-i arunca vreo hulă pentru viaţa sa. Căci ascultă ce spune Hristos: ***„Deci, dacă lumina care e în tine este întuneric, zice, dar întunericul cu cât mai mult!" (Matei 6, 23)***

„Având fii credincioşi, zice, nu sub învinuire de desfrânare sau neascultători." Să ne gândim bine cum are el multă îngrijire şi pentru copii. Căci, dacă cineva nu poate fi bun dascăl copiilor săi, cum ar putea fi al altora? Dacă pe cei ce îi avea cu sine de la început şi îi hrănea, şi asupra cărora avea putere atât după legi cât şi după natură, şi nu i-a putut pune în regulă, cum va putea folosi celor din afară? Dacă nu ar fi la mijloc trândăvia tatălui, desigur că nu i-ar trece cu vederea pe copiii săi, ca să devină răi, asupra cărora de la început el avea stăpânire şi putere.

Nu este cu putinţă ca un copil, crescut de la început cu multă îngrijire, să devină rău, căci relele nu sunt de la natură. Dacă însă cele ale copiilor se pun pe al doilea plan, iar el se ocupă cu strângerea banilor, şi nu tot aceeaşi îngrijire o are şi pentru copii, atunci este nevrednic de episcopie. Căci, dacă acolo unde natura l-a silit, el este atât de neglijent sau atât de fără minte, ca să se îngrijească mai mult de bani decât de copii, cum s-ar putea ridica pe tron şi să i se încredinţeze o astfel de stăpânire? Dacă el nu i-a putut înfrâna, atunci i se poate aduce o mare învinovăţire pentru trândăvia lui, iar dacă nu s-a silit, desigur că mare este hula neîngrijirii sale.

Deci, cel ce nu se îngrijeşte de fiii săi, cum se va îngriji de cei străini? Şi n-a spus simplu ca să nu fie desfrânat, ci nici chiar bănuială să nu aibă, nici să aibă vreo idee rea lumea despre el.

Căci se cuvine ca episcopul să fie fără de prihană, ca un iconom al lui Dumnezeu, neîngâmfat, nu grabnic la mânie, nu dat la băutură, paşnic, (1, 7)

Că acela care le stăpâneşte pe cele din afară, fiindcă stăpâneşte cu legea şi cu sila, cum s-ar zice, desigur că nu în toate împrejurările împărtăşeşte părerea celor stăpâniţi; însă el, care-i stăpâneşte pe oameni cu bunăvoia lor şi tot cu bunăvoia lor ei se supun lui, mulţumită stăpânirii sale, dacă va face lucrul astfel, ca el să pară că totul face numai după părerea sa şi nimănui nu dă seamă de ce a făcut, va face ca stăpânirea lui să fie mai mult tiranică decât populară.

„Se cuvine, zice, să fie fără de prihană, ca un iconom al lui Dumnezeu, neîngâmfat, nu grabnic la mânie.” Căci, cum îi va putea sfătui pe alţii a se stăpâni de aceste patimi, dacă pe sine nu se poate stăpâni? Stăpânirea îl face neplăcut şi greoi chiar şi pe cel mai blând dintre oameni, punându-l în mii de mânii chiar fără de voia lui; şi dacă nu se va gândi bine mai dinainte, desigur că va deveni de nesuferit şi va pierde sau va strica multe din cele ale stăpânirii.

„Nu beţiv, paşnic.” Aici se referă la cel batjocoritor. A îndemna sau a certa, desigur că oricine trebuie a o face, nu însă a batjocori; căci ce silă este a batjocori? Spune-mi! Trebuia a-l înspăimânta cu gheena, a-l înfricoşa, a-l mustra. Cel batjocorit devine încă mai îndrăzneţ şi mai mult îl dispreţuieşte pe batjocoritor. Nimic nu-l poate face pe cineva mai de dispreţ, ca batjocura, care-l necinsteşte mai cu seamă pe batjocoritor şi nu-l lasă de a fi respectat după cum trebuie a fi.

Cuvântul episcopului trebuie a fi încărcat de multă evlavie faţă de cei păcătoşi, a avea în sine pomenirea judecăţii viitoare şi curat de orice batjocură, iar dacă ar fi poate din cei ce împiedică cele ce trebuie a se face, el e dator de a se atinge de fapt cu toată autoritatea. „Paşnic”, zice. Dascălul este doctor al sufletelor; însă doctorul nu bate pe nimeni, ba încă pe cel bătut şi rănit îl îngrijeşte şi-l vindecă.

Nepoftitor de câştig urât, zice, ci iubitor de străini, iubitor de bine, înţelept, drept, cuvios, cumpătat, ţinându-se de cuvântul cel credincios al învăţăturii, (1, 7-9) Ai văzut câtă atenţie a cerut el în fapta bună?

⇒ ***„Nepoftitor de câştig urât”****, zice, arătând prin aceasta marele dispreţ ce trebuie a-l avea pentru averi.*

⇒ ***„Ci iubitor de străini, iubitor de bine, înţelept, drept, cuvios”,*** *adică toate ale lui făcându-se pentru folosul altora.*

⇒ ***„Cumpătat.”*** *Aici el nu spune de cel ce posteşte, ci de cel ce stăpâneşte patimile, limba, mâinile şi ochii cei neînfrânaţi, căci aceasta este înfrânare, adică a nu fi atras spre nici o patimă.*

⇒ ***„Ţinându-se de cuvântul cel credincios al învăţăturii.”*** *Prin expresia: „credincios”, de aici, el spune „adevărat” sau cel predat prin credinţă, care nu are nevoie de raţionamente omeneşti, nici de întrebări şi răspunsuri.*

„Ţinându-se”, adică îngrijindu-se, făcând acest lucru. Şi ce va fi, dacă este cineva fără experienţă în cuvintele celor din afară (profani)? De aceea a şi zis el: ***De cuvântul cel credincios al învăţăturii, ca să fie destoinic şi să îndemne la învăţătura cea sănătoasă şi să mustre pe cei potrivnici. (1, 9)*** *Astfel că nu este nevoie de vorbe pompoase, ci ieşite din minte sănătoasă şi din experienţa Sfintelor Scripturi şi din puterea cugetărilor. Nu-l vezi pe Pavel îndreptând lumea întreagă şi făcând mai mari lucruri decât Platon şi decât toţi ceilalţi? „Prin semne şi minuni”, zici tu. Nu numai prin semne, căci, dacă vei citi Faptele Apostolilor, vei vedea că în multe împrejurări îl vei găsi stăpânind auditoriul şi prin învăţătură, mai înainte de semne şi minuni, adică făcând întruna uz de învăţătură.*

⇒ ***„Drept”,*** *zice, aşa că acesta este om, anume cel drept.*

⇒ ***„Ca să fie destoinic şi să îndemne la învăţătura cea sănătoasă”,*** *adică spre apărarea celor de pe lângă el, spre răsturnarea duşmanilor.*

⇒ ***„Şi să mustre pe cei potrivnici”,*** *căci, dacă aceasta lipseşte, totul se răstoarnă pe dos. Cel ce nu ştie a se lupta cu duşmanii şi a robi orice cuget ascultării lui Hristos, precum şi a curăţi raţionamentele cuiva; cel ce nu ştie ceea ce trebuie a grăi, ca să poată răspândi credinţa şi învăţătura cea adevărată, departe să stea de tronul episcopal.*

Toate celelalte le-ar putea găsi cineva şi printre cei stăpâniţi, ca de pildă: fără de prihană, având fii supuşi, primitor de străini, drept, cuvios, dar ceea ce-l caracterizează mai cu seamă pe dascăl, aceasta este de a putea să înveţe pe cineva cuvântul adevărului, pentru care astăzi nu este nici o îngrijire.

Pentru că mulţi sunt răzvrătiţi, grăitori în deşert şi înşelători, mai ales cei din tăierea împrejur, cărora trebuie să li se închidă gura. (1, 10-11) Ai văzut cum sunt aceştia? Ei nu voiesc a fi stăpâniţi, ci a stăpâni, căci aceasta lasă a se înţelege. Când tu nu-i poţi convinge pe unii ca aceştia, apoi nici să le porunceşti, ci închide-le gura, spre folosul altora. Deci, care este folosul, dacă ei sunt nesupuşi?

Şi de ce mai trebuie a le închide gura? Ca unora care răzvrătesc, zice, case întregi, învăţând, pentru câştig urât, cele ce nu se cuvin. Dacă el a primit rolul învăţătorului, însă nu este destoinic de a se lupta cu aceia şi nici de a le închide gura, va deveni cauza vătămării celor pierduţi. Că, dacă sfătuieşte cineva zicând: ***„Nu încerca să fii judecător, ca nu cumva să nu poţi ridica nedreptăţile" (Înţelepciunea lui Isus Sirah 7, 6),*** apoi cu atât mai mult ar putea zice: „Nu cere să fii dascăl, de cumva eşti departe de această demnitate, ci chiar tras cu sila, tu să fugi". Ai văzut cum pretutindeni iubirea de întâietate, dobânda cea urâtă şi nesupunerea sunt cauza tuturor acestor rele? ***„Învăţând, zice, pentru câştig urât, cele ce nu se cuvin."***

Nu trebuie să dorim slava oamenilor şi că acela care este cucerit de această dragoste cade din slava lui Dumnezeu şi este mai robit decât toţi robii

Nimic nu rămâne nevătămat de aceste patimi, ci precum vânturile cele sălbatice, când cad pe marea liniştită, o răscolesc până la fund, încât şi nisipul îl amestecă cu valurile, tot aşa şi aceste patimi, intrând în sufletul omului, toate le răstoarnă pe dos şi atrofiază agerimea minţii şi mai cu seamă (dintre aceste patimi) mânia sau nebunia după slavă. A dispreţui banii este uşor pentru cel ce voieşte, dar a dispreţui cinstea, cere celor mulţi mult necaz, multă filosofie, un suflet îngeresc, care să se atingă chiar de înseşi porţile cerului. Nici o patimă nu este atât de tiranică precum aceasta, care să stăpânească pretutindeni - poate că mai mult sau mai puţin, însă pretutindeni.

Deci, cum am putea oare să o biruim, dacă nu cu totul, măcar o parte? Dacă privim spre cer, dacă îl avem pe Dumnezeu înaintea ochilor, dacă avem o mai înaltă idee despre cele cereşti, decât despre cele pământeşti.

- *Gândeşte-te singur: când tu doreşti slavă, după ce te-ai bucurat de ea, vezi-i sfârşitul şi nu vei afla nimic.*
- *Gândeşte-te câtă pagubă pricinuieşte acest păcat, de câte bunuri lipseşte pe cineva; căci va suferi ostenelile şi primejdiile, în timp ce de roade şi de premii va fi lipsit.*
- *Gândeşte-te totuşi că cei mai mulţi sunt răi şi deci dispreţuieşte slava lor.*
- *Gândeşte-te ce este fiecare în parte şi vei vedea că faptul acesta este încărcat de ridicol, vei vedea că este mai mult necinste decât slavă, iar după toate acestea, ridică-ţi cugetul la priveliştea cea de sus.*

Când, făcând vreun bine, te gândeşti poate că trebuie a le arăta aceasta şi oamenilor şi cauţi privitori ai lucrului şi ai necazului, închipuie-ţi că Dumnezeu vede şi atunci se va stinge toată pofta. Ridică-te de la pământ spre priveliştea cea din ceruri. Oamenii, chiar dacă laudă pentru moment, totuşi mai pe urmă hulesc, invidiază şi ceartă, în timp ce cu Dumnezeu nu se petrec lucrurile astfel, ci El se bucură lăudând succesele noastre.

Ai vorbit poate bine şi te-ai bucurat de aplauze? Şi care îţi este folosul? De cumva s-au folosit cei ce au aplaudat, de cumva s-au prefăcut şi au devenit mai buni, depărtându-se de relele de dinainte, cu adevărat că trebuie a te bucura, însă nu pentru laudele şi aplauzele ce ai căpătat, ci pentru prefacerea cea minunată şi plăcută. Iar dacă ei îşi petrec timpul aplaudând, făcând vuiet şi lăudând întruna, iar din aceste aplauze nu scot nici un folos, trebuie mai mult a te mâhni, căci acestea sunt spre judecata şi osânda lor.

Poate că te bucuri de slavă pentru evlavia ce o ai? Dacă eşti evlavios cu adevărat şi nu ştii în sine-ţi nimic rău, trebuie a te bucura nu pentru că lumea te crede aşa, ci pentru că eşti evlavios; iar dacă poate nu eşti evlavios, şi totuşi pofteşti slava celor mulţi, gândeşte-te că nu aceştia ne vor judeca pe noi în acea zi, ci Cel ce cunoaşte cu exactitate cele ascunse. Iar dacă tu ştii păcatele tale, şi totuşi eşti crezut de toţi ca fiind curat, apoi pentru aceasta nu numai că nu trebuie a te bucura, ci încă a te întrista şi a suspina cu amar, gândindu-te întruna la acea zi, când toate se vor descoperi, când cele ascunse ale întunericului se vor da la lumină.

Poate că te bucuri de cinste? Respinge-o, ştiind bine că aceasta te face datornic. Nimeni nu-ţi dă cinste? Pentru aceasta încă trebuie a te bucura, căci Dumnezeu nu-ţi va pune înainte şi acest păcat pe lângă celelalte, că te-ai bucurat de cinste. Sau poate nu vezi că Dumnezeu, pe lângă celelalte binefaceri, şi pe aceasta o spune prin prorocul: ***„Eu am aşezat proroci dintre feciorii voştri şi nazirei dintre flăcăii voştri”? (Amos 2, 11)*** Măcar cu atâta te vei alege, că nu vei fi răspunzător de o mai mare pedeapsă.

Căci cel ce nu este cinstit în viaţa aceasta, ba încă este dispreţuit şi nu se bucură de nici o consideraţie, ba încă este şi batjocorit, dacă nu altceva, cel puţin cu aceasta se va folosi, anume că nu va fi răspunzător pentru că a fost cinstit de cei deopotrivă cu el. Dar, apoi, şi altele multe câştigă: se umileşte, nu cugetă niciodată lucruri mari de el, ba nici nu le voieşte, şi mai mult încă este cu băgare de seamă la sine însuşi. Cel ce se bucură de multă cinste, pe lângă multele datorii ce le are, cade şi în uşurinţă, şi în slavă deşartă, şi la urmă devine robul oamenilor, după care,

stăpânirea aceasta sporind tot mai mult, este silit a face multe pe care poate nu le voieşte.

Deci, iubiţilor, ştiind că este mult mai bine pentru noi de a nu umbla după slavă şi cinste, nici să nu le căutăm, ci chiar dacă ni se dau, să le respingem, să le aruncăm de la noi şi să înăbuşim pofta aceasta. Acestea sunt spuse atât către stăpânitori cât şi către cei stăpâniţi. Tot sufletul care pofteşte cinste şi slavă, nu va vedea Împărăţia Cerurilor. Nu este acesta cuvântul meu şi nici că grăiesc de la mine aceste vorbe, ci sunt ale Sfântului Duh. Nu o vor vedea, zic, chiar fapte bune de ar avea unii ca aceştia.

„Şi-au luat, zice, plata lor". (Matei 6, 5) Deci, cel ce îşi ia plata sa, cum va vedea Împărăţia cerurilor? Eu nu împiedic pe cineva de a umbla după slavă, însă voiesc a căuta slava cea adevărată, de la Dumnezeu. ***„A cărui laudă, zice, nu vine de la oameni, ci de la Dumnezeu". (Romani 2, 29)*** Să fim evlavioşi în ascuns, iar nu umflaţi de trufie multă, de minciună şi ipocrizie. Să aruncăm de la noi pielea oii cu care suntem îmbrăcaţi şi mai cu seamă, să devenim oi.

Nimic nu este mai vrednic de dispreţuit, ca slava de la oameni. Căci spune-mi, te rog: dacă ai vedea o mulţime de copii mici, copii de lapte zic, oare ai dori slava lor? Tot aşa te găseşti şi faţă de toţi oamenii, fiind vorba de slavă. De aceea se şi numeşte faptul acesta henodoxie sau slavă deşartă. Nu vezi măştile pe care le pun cei de pe scena teatrului? Nu vezi cum unele sunt frumoase, altele strălucite şi fabricate cu cea mai de pe urmă precizie a frumuseţii? Poţi să-mi arăţi o astfel de faţă în realitate? Deloc. Oare te-ai îndrăgostit de ele? Nu, desigur. Şi de ce? Pentru că sunt seci şi lipsite de valoarea intrinsecă; imită frumuseţea, dar nu este însăşi frumuseţea.

Tot aşa şi slava este seacă, imită slava, dar nu este însăşi slava. Aceea rămâne slavă, care este naturală, care este intrinsecă, iar aceasta, exterioară, de multe ori ascunde sluţenia cea mai greţoasă; o ascunde înaintea oamenilor şi numai până seara, iar după ce teatrul se sfârşeşte şi măştile se scot, fiecare se vede precum este în fiinţă. Deci, să nu întrebuinţăm adevărul întocmai ca pe scenă şi în mod fals. Căci, spune-mi: ce bine poate fi ca un om să fie privit cu admiraţie de cei mulţi?

Aceasta este henodoxie sau slavă deşartă, şi nimic altceva, fiindcă, după ce te duci în casă şi rămâi singur, totul s-a împrăştiat. Te-ai dus în piaţă şi ai atras asupră-ţi privirile tuturor celor de faţă? Şi ce poate fi mai mult? Nimic, totul s-a stins şi s-a împrăştiat ca fumul. Deci, astfel, vedem noi pe cele ce nu fiinţează? Dar câtă

prostie şi câtă dobitocie nu este aici! Numai spre un lucru să avem privirea aţintită, anume cum să facem ca Dumnezeu să ne laude.

Dacă avem în vedere aceasta, niciodată nu vom căuta laudele oamenilor, ci chiar de le-am avea, le vom dispreţui, le vom respinge, ne vom bate joc de ele; ca şi cum, iubind aurul, am lua în schimb ţărână, aşa ne vom găsi în faţa lor. Cutare nu te laudă; cu nimic nu ţi-a fost de folos, dar chiar de te-ar grăi de rău, cu nimic nu te va vătăma. Fiind vorba de Dumnezeu însă, amândouă acestea au în sine oarecare câştig şi pagubă, pe când cele de la oameni toate sunt deşarte. Şi prin aceasta noi ne egalăm cu Dumnezeu, căci nici El nu are nevoie de slava de la oameni.

„Slavă de la oameni nu primesc" (Ioan 5, 4), zice. Puţin lucru este acesta? Spune-mi! Când tu nu voieşti a dispreţui slava, zi în sine-ţi că „mă fac egal cu Dumnezeu dispreţuind slava", şi de îndată o vei dispreţui. Căci nu este omul rob slavei, de nu cumva poate este rob al tuturor, şi mai rob decât toţi robii. Nu poruncim noi lucruri din acestea robilor noştri, după cum slava deşartă porunceşte celor cuceriţi de dânsa; lucruri din acestea, zic, urâcioase şi încărcate de necinste, şi de a le grăi, precum şi de a le face. Ba chiar dacă vede pe cineva supus şi ascultător, atunci încă mai mult întinde şi ea poruncile.

Să fugim, vă rog, de robia aceasta. Cum am putea fugi? Dacă vom filosofa asupra celor de aici, dacă ne convingem că toate cele prezente sunt vis şi umbră şi nimic altceva, atunci cu uşurinţă vom înconjura o asemenea slavă şi după aceea nu vom putea fi cuceriţi nici de cele mici şi nici de cele mari. Iar dacă nu le dispreţuim pe cele mici, cu uşurinţă vom cădea şi în cele mari. De departe deci să astupăm izvoarele acestui păcat, care sunt: lipsa de minte şi lipsa de umilinţă, pe care să ne silim a le câştiga.

Şi când noi vom avea o cugetare înaltă, vom putea dispreţui şi cinstea de la cei mulţi, în acelaşi timp ne vom ridica cu mintea la cer şi ne vom învrednici de bunurile de acolo. De care fie ca să ne învrednicim cu toţii, prin Hristos Iisus, Domnul nostru, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh se cuvine slava, stăpânirea şi cinstea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Omilia III - Nimic altceva nu este necurat, decât numai păcatul, lăcomia şi cele de acest fel, pe când cele aparent necurate, numai cu numele sunt aşa, nu însă şi în realitate

Unul dintre ei, chiar un proroc al lor, a rostit: Cretanii sunt pururea mincinoşi, fiare rele, pântece leneşe. Mărturia aceasta este adevărată; pentru care pricină, mustră-i cu asprime, ca să fie sănătoşi în credinţă şi să nu dea ascultare basmelor iudaiceşti şi poruncilor unor oameni care se întorc de la adevăr. (Tit 1, 12-14)

Multe întrebări se pot pune aici. Mai întâi, cine anume a grăit; al doilea, de ce oare Pavel a făcut uz de această exprimare în ocazia de faţă şi pe socoteala cretanilor, şi al treilea, că a expus această mărturie, nefiind nici dreaptă măcar. Deci, haideţi să mai adăugăm şi altele, şi astfel să putem da dezlegarea integrală. Căci, atunci când Pavel discuta cu atenienii, printre cele vorbite, le-a zis: ***„Dumnezeului necunoscut”,*** şi iarăşi: ***„Căci în El trăim şi ne mişcăm, şi suntem, precum au zis şi unii dintre poeţii voştri”. (Faptele Apostolilor 17, 23, 28)***

Cine este cel ce a zis acestea şi când anume? Iată ce este necesar a vă spune vouă. Chestiunea stă astfel: Cretanii au la ei mormântul lui Zeus sau Jupiter, pe care stă această inscripţie: „Aici se odihneşte Zan, pe care îl numesc Zeus sau Jupiter”. Poetul (Epimenide) însă zice: „Că şi mormânt, o, împărate, ţi-au făcut ţie cretanii, tu însă nu mori, căci eşti pururea”.

Deci, dacă mărturia aceasta este adevărată, priveşte câtă primejdie. Dacă prorocul a spus adevărul, că ei au minţit când au zis că Zeus a murit, după cum spune apostolul, mare este primejdia. Luaţi seama, iubiţilor, cu cea mai mare atenţie! Prorocul a spus că mint cretanii spunând că Zeus a murit, iar mărturia lui a adeverit-o apostolul. „Prin urmare, zici tu, după apostol Zeus este nemuritor, zicând: „Mărturia aceasta este adevărată”. Aşadar, ce este aici şi cum se poate dezlega enigma?

Apostolul n-a spus aceasta, ci mărturia a luat-o la întâmplare şi fără vreo falsitate faţă de obiceiul lor de a minţi. Căci, de ce el n-a adăugat: „Că şi mormânt, o, împărate, ţi-au făcut ţie cretanii”? Nu Pavel însă le-a spus vorbele acestea, ci, cum bine a zis cutare, că sunt mincinoşi cretanii. Deci, de unde ne putem noi întări în convingere că Zeus nu este Dumnezeu? Este cu putinţă, desigur, de a afla aceasta şi din altă parte, căci nu trebuie a aduce mărturii de la cretani pentru a dovedi.

De altfel, apostolul nu a spus că ei mint în aceasta, deşi poate că şi aici minţeau, de vreme ce-i credeau şi pe alţii drept dumnezei şi de aceea a şi zis că sunt mincinoşi cretanii. Ceea ce se întreabă însă este de ce apostolul aduce mărturii de la elini? Pentru că mai ales cu aceştia îi putem ruşina pe ei, când scoatem acuzaţiile de la dânşii chiar când tocmai pe cei crezuţi de ei minunaţi îi arătăm ca acuzatori ai lor.

De aceea şi cu altă ocazie face uz de aceasta, zicând: „Dumnezeului necunoscut". Căci atenienii, fiindcă nu de la început îi primiseră pe toţi zeii, ci cu timpul - ca de pildă pe zeii hyperboreilor, pe zeii lui Pan, pe zeii cei mici, ca misteriile cele mari sau cele mici - gândindu-se că poate pe lângă aceste zeităţi mai este şi un alt Dumnezeu, necunoscut de dânşii, ca şi acela să fie consimţit şi bine primit, scriau pe templu: „Dumnezeului necunoscut", arătând parcă, prin aceste cuvinte, că este ridicat templul şi în cinstea altui zeu, necunoscut lor.

Deci, le-a zis lor: ***„pe Cel pe Care voi, necunoscându-L, Îl cinstiţi, pe Acesta Îl vestesc eu vouă". (Faptele Apostolilor 17, 23)*** Însă, expresia: ***„căci al Lui neam şi suntem" (Faptele Apostolilor 17, 28)*** este zisă pentru Zeus. „Pline sunt uliţele, pline încă şi mările de Zeus", după care imediat adaugă: „Căci al Lui neam şi suntem". Dar aceste expresii sunt ale lui Arat.

Deci, cum pe cele spuse pentru Zeus, Pavel le-a atribuit Dumnezeului tuturor? Nu cele spuse pentru Zeus le-a atribuit lui Dumnezeu, ci cele cuvenite lui Dumnezeu, iar nicidecum cele proprii ale lui Zeus sunt atribuite lui Dumnezeu, fiindcă însuşi numele Dumnezeu (θεόζ) este numai al Său şi pe nedrept li se atribuie şi idolilor. Dar de unde trebuia să le vorbească lor? De la proroci? Desigur însă că n-ar fi crezut, fiindcă şi iudeilor nu le grăieşte nimic din Evanghelie, ci de la proroci. De aceea şi zice el: ***„Cu iudeii am fost ca un iudeu (…); cu cei de sub lege, ca unul de sub lege; cu cei ce n-au Legea, m-am făcut ca unul fără lege." (I Corinteni 9, 20, 21)***

Aceasta şi Dumnezeu o face; de pildă, pe magi, nu prin îngeri i-a atras, nici prin proroci, nici prin apostoli sau evanghelişti, ci printr-o stea, fiindcă ei se îndeletniceau cu acest meşteşug şi deci prin aceasta i-a atras. La fel se întâmplă şi în cazul vitelor pentru purtarea chivotului Domnului, că, „dacă va pleca spre hotarele sale, atunci acest mare rău ni l-a făcut El", după cum au spus vrăjitorii şi descântătorii . Aşadar, spun adevărul vrăjitorii? Nicidecum! Ci îi ceartă pe iudei şi-i biciuieşte tocmai cu ale celor dintre ei.

La fel şi cele petrecute cu aceea care avea duh pitonicesc. De ce, oare, a închis gura demonului, grăind către Pavel şi zicând: ***„Aceşti oameni sunt robi ai Dumnezeului***

celui Preaînalt, care vă vestesc vouă calea mântuirii". (Faptele Apostolilor 16, 17)?

De ce oare şi Hristos împiedică pe demoni de a grăi? Cu drept cuvânt o face, căci şi minunile se făceau mai înainte şi nu mai era acum acea stea ce i-a condus pe magi, ci El Însuşi propovăduia şi demonii nu mai erau cinstiţi (slăviţi). Nu era idolul care grăia, ca astfel să fie împiedicat.

Chiar şi pe Valaam l-a lăsat să binecuvânteze şi nu l-a împiedicat. Astfel, dar El pretutindeni face pogorământ în raportul Său cu omul. Şi de ce te minunezi? El Însuşi lasă să se ridice credinţe rele şi nedemne despre Dânsul, ca de pildă, că mai înainte era trup, că a fost văzut de lume, drept care zice că ***„ Duh este Dumnezeu". (Ioan 4, 24)***

Şi iarăşi Îl vedem că se bucură de jertfe, ceea ce este străin de El şi grăieşte cuvinte din acelea care nu I se potrivesc şi multe altele din acestea. Că El nicăieri nu are în vedere demnitatea Sa, ci pretutindeni folosul nostru. Dacă tatăl nu are în vedere demnitatea sa, ci se alintă cu copiii în vorbe şi numeşte mâncarea şi bucatele şi băutura nu cu numele lor elenice, ci cu nişte cuvinte copilăreşti şi barbare, apoi cu atât mai mult Dumnezeu. Ba şi cu oarecare concesie ia în derâdere, zicând: ***„Schimbatu-şi-a oare vreun popor dumnezeii săi?" (Ieremia 2, 11),*** şi, în fine, pretutindeni cele din Sfintele Scripturi sunt concesii sau îngăduinţe, atât în cuvinte cât şi în fapte.

„Pentru care pricină, zice, mustră-i cu asprime, ca să fie sănătoşi în credinţă", (1, 13) „De aceea, zice, ceartă-i, căci au obiceiuri urâte şi desfrânate şi în fine, mii de rele au aceştia. Când ei mint cu uşurinţă, când sunt vicleni, mâncăcioşi şi leneşi, cuvântul trebuie să-ţi fie aspru şi biciuitor, căci blândeţea nu-l poate atrage pe unul ca acesta. „Mustră-i", zice. Aici el nu vorbeşte de cei străini, ci de cei de un neam şi de o credinţă. „Cu asprime", adică să faci rana cât de adâncă.

Nu cu toţi trebuie a ne purta la fel, ci variat şi în multe feluri, potrivit cu împrejurările. Aici el nu sfătuieşte nicăieri, ci numai porunceşte, căci după cum pe cel de neam bun şi blând l-ai pierde înfruntându-l şi lovindu-l, tot aşa şi când l-ai linguşi pe unul care are nevoie de asprime, l-ai corupe şi nu l-ai lăsa să se ridice. „Ca să fie sănătoşi, zice, în credinţă." ***Prin urmare, aceasta este sănătatea: de a nu introduce în credinţă nimic fals, nimic străin.***

Dar dacă cei ce se uită la mâncăruri nu sunt sănătoşi, ci sunt bolnavi şi slabi, ***„pe cel slab primiţi-l în credinţă, zice, fără să-i judecaţi gândurile" (Romani 14, 1),***

atunci ce am putea zice despre cei ce postesc la fel cu aceia, despre cei ce păzesc la fel sâmbetele, despre cei ce se duc spre închinare la locurile afierosite idolilor lor? Vorbesc de Templul cel din Dafne , de peştera numită a Matroanei, de locul zis al lui Chronos din Cilicia. Cum pot fi sănătoşi aceştia? De aceea trebuie a li se aplica rana cea mai adâncă.

De ce, oare, nu face aşa şi cu romanii? Fiindcă obiceiurile acestora nu erau de acest fel, ci cu mult mai nobile. ***„Şi să nu dea ascultare, zice, basmelor iudaiceşti."*** Cele iudaice sunt un îndoit basm: şi când este o prefacere falsă, şi când lucrul este în legătură cu timpul; deci mituri sunt acestea. Când un lucru nu trebuie a se face, iar dacă făcându-se vatămă, este mit şi nefolositor şi după cum nu trebuie a crede acelora, asemenea nu trebuie a crede nici acestora, căci altfel nu înseamnă a fi sănătoşi.

Căci, dacă tu crezi prin credinţa cea adevărată, de ce mai introduci altele, ca şi cum nu ar fi de ajuns să te îndrepte credinţa? De ce te robeşti pe tine însuţi şi te supui de bunăvoie legii? Nu te încrezi în lucru? Aceasta înseamnă că eşti bolnav şi nu crezi, căci datoria unei cugetări credincioase este de a nu se îndoi deloc. Dar credinciosul nu se îndoieşte niciodată.

Toate sunt curate pentru cei curaţi. (1, 15) Ai văzut pentru ce sunt spuse cele dinainte? Iar pentru cei întinaţi şi necredincioşi nimeni nu este curat, zice. ***Aşa că nu prin natura lor sunt curate şi necurate, ci prin intenţia celor ce le întrebuinţează.*** Ci li s-au întinat lor, zice, şi mintea, şi cugetul.

Ei mărturisesc că Îl cunosc pe Dumnezeu, dar cu faptele lor Îl tăgăduiesc, urâcioşi fiind, nesupuşi şi la orice lucru bun, netrebnici. (1, 16)

Prin urmare, şi porcul este curat şi atunci de ce a oprit să fie mâncat, ca necurat? Nu este de la natură necurat, căci toate sunt curate, fiindcă nimic nu poate fi mai necurat decât peştele, de vreme ce mănâncă şi trupuri omeneşti şi cu toate acestea s-a dat voie şi se crede a fi curat.

Şi iarăşi, nimic nu este mai necurat ca pasărea, căci ea mănâncă viermi sau nimic mai necurat ca barza, care mănâncă şerpi şi şopârle şi cu toate acestea toate se mănâncă. Pentru ce, dar, a oprit a fi mâncată carnea de porc şi altele de acest fel? Nu le-a oprit ca necurate, ci ca să împiedice, aşa-zicând, prisosinţa desfătării. Dar, dacă el ar fi spus aşa, poate că n-ar fi fost ascultat; acum însă, cu frica de cele necurate, pe toţi i-a îngrozit.

Dar ce poate fi mai necurat ca vinul, dacă ar fi vorba să-l examinăm? Ce este mai necurat ca apa, cu care mai ales se curăţau? De morţi nu se atingeau şi cu toate acestea cu mortul se sfinţeau, căci animalul mort sacrificat se curăţa cu vin. Dar aceasta era o învăţătură pentru copii. Căci, gândeşte-te bine: oare vinul nu-şi are fiinţa din pământ? Căci, după cum viţa de vie îşi trage umezeala din pământ, tot aşa şi-o trage şi din pământul cel de-alături.

Şi, în fine dacă am voi a cerne lucrurile, am vedea că totul este necurat. Dar dacă nu cernem cu aşa amănunţime, nimic nu este necurat, ci toate sunt curate. ***Nimic necurat n-a făcut Dumnezeu şi deci nimic nu este necurat, decât numai păcatul, care se atinge de suflet şi-l întinează.***

Aşadar, la mijloc e mai mult prejudiciu omenesc. ***„Pentru cei întinaţi şi necredincioşi, zice nimeni (nimic) nu este curat, ci li s-au întinat lor şi mintea, şi cugetul.”*** Căci, cum s-ar putea ca în cele curate să fie ceva necurat? Cel ce are sufletul slab, totul întinează. Dacă, de pildă el în toate caută curatul şi necuratul, desigur că nu se va atinge de nimic, căci nici cele curate nu sunt precum se cred - vorbesc de peşte şi de toate celelalte de acest fel - aşa că toate sunt întinate.

Dar apostolul n-a zis aşa; însă ce? „Li s-au întinat lor şi mintea, şi cugetul”, zice, aşa că totul au întors asupra lor. „Nimic nu este necurat, zice, ci ei sunt astfel şi mintea, şi cugetul lor. Dintre lucrurile din lume, nimic nu este necurat - căci sunt lucrurile lui Dumnezeu - ci numai intenţia cea rea este necurată. ***„Ei mărturisesc că Îl cunosc pe Dumnezeu, dar cu faptele lor Îl tăgăduiesc, urâcioşi fiind, nesupuşi şi, la orice lucru bun, netrebnici.”***

Aceasta este necurăţie, aceştia sunt necuraţi. Dar tu grăieşte cele ce se cuvin învăţăturii sănătoase (2, 1), adică „să nu cumva să faci ceva din acestea. Chiar de nu ar primi, tu însă fă cele ce se cuvine a face, chiar dacă nu se conving, tu însă îndeamnă şi sfătuieşte”.

Căci şi cei nebuni cred că nimic nu stă pe loc, dar acestea se petrec nu din cauza lucrurilor văzute, ci din cauza ochilor care văd, fiindcă aflându-se nestatornici şi întunecaţi, cred că pământul se învârteşte cu dânşii, dar nu se învârteşte, ci stă nemişcat.

Astfel că numai bănuiala este patima lor, iar nu că ar fi vreo patimă în realitate. Tot aşa şi în cazul de faţă; adică, atunci când sufletul este necurat, pe toate le crede necurate. Prin urmare, ***nu în a observa curăţia stă adevărata curăţie, ci în a***

îndrăzni totul, căci cel curat de la natură pe toate le îndrăzneşte, iar cei necuraţi la nimic nu îndrăznesc. Aceasta se poate spune şi lui Marcion.

Ai văzut că dovada curăţiei este în a se găsi cineva mai presus de orice necurăţie şi că a nu se atinge de nimic este dovadă de necurăţie? ***Tot aşa se poate zice şi despre Dumnezeu: că a luat trup, aceasta este dovada curăţiei, iar dacă, temându-se, nu ar fi luat, era dovada necurăţiei.*** Cel ce nu, mănâncă pe cele considerate ca necurate, acesta este necurat şi bolnav, pe când cel ce mănâncă nu este.

Deci, pe aceştia să nu-i numim curaţi, căci tocmai ei sunt necuraţi, în timp ce acela care pe toate le îndrăzneşte este curat. O astfel de băgare de seamă trebuie a avea şi pentru cei necuraţi cu sufletul. Aceea este necurăţie, pe când aceasta este curăţie. Fiindcă şi cei ce au gura stricată cred că bucatele ce li se dau spre mâncare sunt necurate, dar aceasta vine de la patima ce o au. Deci, ce? Trebuie negreşit a avea cea mai mare băgare de seamă asupra naturii celor curate şi necurate.

Nimic altceva nu este necurat, decât numai păcatul, lăcomia şi cele de acest fel, pe când cele aparent necurate, numai cu numele sunt aşa, nu însă şi în realitate

Deci, iubiţilor, ce este necurat? Păcatul, răutatea, lăcomia, viclenia. „Spălaţi-vă, zice, curăţiţi-vă! Nu mai faceţi rău înaintea ochilor Mei” (Isaia 1, 15-16), şi iarăşi: ***„Inimă curată zideşte întru mine, Dumnezeule” (Psalmi 50, 11),*** şi iarăşi: ***„Plecaţi, ieşiţi de acolo, zice, nu vă atingeţi de lucru spurcat!” (Isaia 52, 11),*** fiindcă şi observările acelea erau simboluri ale curăţiei. ***„De mort, zice, să nu te atingi” (Num. 19, 16),*** căci aşa este păcatul: mort şi împuţit. ***„Leprosul, zice, este necurat.”***

Dar şi păcatul este variat şi de multe feluri. Cum că aceasta lasă a se înţelege, este învederat din cele ce urmează. Dacă lepra este întruna şi pe tot trupul, acela este curat, iar dacă este numai pe o parte a trupului, acela este necurat. Ai văzut că variaţia şi prefacerea este necurăţia? Şi iarăşi, cel ce suferă de scurgerea seminţei este necurat. Dar, tu gândeşte-te la cel bolnav de această boală cu sufletul, la cel ce aruncă seminţele sufletului. Cel netăiat împrejur iarăşi este necurat.

Ai văzut cum acestea nu sunt alegorii, ci tipuri sau închipuiri? Cel ce lucrează sâmbăta, adică cel ce nu este pentru totdeauna consfinţit lui Dumnezeu, este bătut cu pietre, zice, este nimicit.

Să vedem acum câte feluri de necurăţii sunt.

- → *Femeia lăuză, zice, este necurată. Dar, oare de ce? Spune-mi! Oare nu Dumnezeu a făcut sămânţa şi naşterea? De ce, dar, femeia lăuză este necurată, dacă nu cumva lasă a se înţelege aici altceva. Aşadar, ce este aici? Dumnezeu a sădit în om evlavia şi de aceea sufletul său a fost îndepărtat de desfrânare.Dacă aceea care a născut este necurată, atunci cu atât mai mult cea care desfrânează. Dacă acela care se apropie de femeia sa nu este atât de curat, cu atât mai mult cel ce se apropie de una străină.*
- → *Dacă acela care a luat parte la înmormântarea cuiva este necurat, zice apoi cu atât mai mult este necurat cel ce a luat parte la omor şi război.*

Şi, în fine, ar putea găsi cineva multe feluri de necurăţii, dacă ar voi să le adune pe toate, însă nu aceasta căutăm noi acum, ci totul se rezumă la sufletul nostru. Fiindcă sunt mai aproape de noi cele trupeşti, de aceea şi apostolul despre acestea îl sfătuieşte pe auditor, însă nu acum, căci nu trebuia a sta pe lângă tipuri şi nici să stăruie în umbre, ci să facă uz de adevăr şi de acesta să se intereseze mai de-aproape.

Necurat este păcatul, şi deci de acesta să fugim. ***„Ca de faţa şarpelui fugi de păcat că, de te vei apropia de el, zice, te va muşca". (Înţelepciunea lui Isus Sirah 21, 2)*** Nimic nu este mai necurat ca lăcomia. Şi de unde se învederează aceasta? Din înseşi împrejurările ce o însoţesc. Căci ce nu întinează? Mâinile, sufletul şi chiar casa în care sunt puse cele răpite.

Nu numai desfrânatul este necurat, ci şi alţii mulţi şi preadesfrânatul. Necurat este şi acesta, ca şi acela, nu atât pentru împreunare - fiindcă tot pentru acest cuvânt este necurat şi cel ce se împreunează cu propria femeie - ci pentru nedreptatea şi lăcomia lui, căci l-a nedreptăţit pe fratele său în cele necesare.

Ai văzut, dar că răutatea este necurată? Cel ce avea două femei nu era necurat şi chiar David, care avea mai multe femei nu era necurat, dar când a avut-o pe una împotriva legii, a fost necurat. De ce oare? Fiindcă a nedreptăţit, fiindcă s-a lăcomit.

Chiar şi desfrânatul nu pentru aceea este necurat, fiindcă s-a împreunat, ci pentru felul cum el le nedreptăţeşte pe femei. Dar şi bărbaţii se nedreptăţesc unii pe alţii, având o femeie comună şi răstoarnă chiar şi legile naturii, fiindcă a unuia singur trebuia a fi acea femeie. ***„Bărbat şi femeie, zice, a făcut (pe om)"***, şi iarăşi: ***„şi vor fi amândoi un trup" (Facerea 1, 27; 2, 24),*** adică nu mai mulţi, ci: „amândoi un trup".

Deci, şi aici se vede nedreptatea, şi de aceea faptul este rău şi necurat.

Mânia iarăşi când trece peste hotarele sale, îl face necurat pe om, nu pentru mânie, ci pentru modul în care se produce. ***„Oricine se mânie pe fratele său, zice, vrednic va fi de osândă” (Matei 5, 22),*** aşa că pretutindeni, oricine doreşte mai mult, este necurat fiindcă aceasta se zămisleşte din lăcomie şi nesaţ.

Să priveghem, dar vă rog şi să devenim curaţi prin curăţia cea adevărată, ca astfel să ne învrednicim a vedea pe Dumnezeu, prin Hristos Iisus, Domnul nostru, Căruia împreună cu Tatăl si cu Sfântul Duh, se cuvine slava, stăpânirea şi cinstea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Omilia IV - Despre slugi, cum că nimic nu-i vatămă spre virtute, dacă au aceasta în vedere; iar ca mărturie relevantă este virtuosul Iosif, cel aruncat în temniţă

Bătrânii să fie treji, cinstiţi, întregi la minte, sănătoşi în credinţă, în dragoste, în răbdare; bătrânele, de asemenea să aibă, în înfăţişare sfinţită cuviinţă, să fie neclevetitoare, nerobite de vin mult, să înveţe de bine ca să înţelepţească pe cele tinere să-şi iubească bărbaţii, să-şi iubească copiii şi să fie cumpătate, curate, gospodine, bune, plecate bărbaţilor lor, ca să nu fie defăimat cuvântul lui Dumnezeu. (Tit 2, 2-5)

Are şi bătrâneţea defectele sale, iar nu numai tinereţea, mai mici poate decât tinereţea, dar le are: trândăvia, de pildă, lenea, uitarea, lipsa agerimii, iritarea. De aceea apostolul, poruncindu-i lui Tit, îi zice: „Bătrânii să fie treji", căci sunt multe, după cum am spus, care fac să nu fie cineva treaz la vârsta aceasta a bătrâneţii. Şi mai întâi ceea ce am spus, a-şi pierde cineva cunoştinţa şi sensibilitatea şi cu greu a se ridica de jos, precum şi cu greu a se mişca. Pentru aceea zice: „Cinstiţi, întregi la minte". Prin spusa „întregi la minte", de aici, el îi numeşte pe cei chibzuiţi, precauţi, fiindcă expresia: σωφροσύν înseamnă în primul rând mântuirea minţii (σώζ φρήν).

Sunt şi la bătrâneţe oameni tulbaţi de patimi, nebuni în purtări, unii din cauza vinului, iar alţii din cauza tristeţii, fiindcă bătrâneţea îl face pe om mic la suflet. ***„Sănătoşi în credinţă, în dragoste şi în răbdare", zice.*** Şi bine a spus ,,în răbdare", fiindcă mai ales aceasta se potriveşte celor bătrâni.

„Bătrânele, de asemenea, să aibă, în înfăţişare, sfinţită cuviinţă." Dar, oare, ce vrea să zică prin „cu sfinţită cuviinţă"? Şi anume cucernicia şi buna lor cuviinţă se arată chiar din felul îmbrăcămintei lor.

„Neclevetitoare, zice, nerobite de vin mult." Patima aceasta mai ales este a femeilor şi a bătrâneţii, căci li s-a răcit mult sângele din cauza vârstei şi au poftă de vin. De aceea apostolul le dă povaţa pentru aceasta, voind a le tăia pofta din toate părţile şi a fi departe de această boală, precum şi a îndepărta de la ele râsul şi batjocura lumii. Este nevoie de vin, mai cu seamă la vârsta aceasta, că este neputincioasă, însă nu de mult, după cum nici cele tinere să nu bea vin mult, nu tot pentru aceeaşi cauză, ci pentru că la vârsta lor pofta se aprinde mai cu putere.

„Să înveţe de bine." Şi, cu toate acestea, le împiedici pe femei de a învăţa; cum deci le îngădui aici, pe când în alt loc zici: „Nu îngădui femeii să înveţe pe altul"

(I Timotei 2, 12)? Însă, ascultă ce a adăugat mai departe: ***„nici să stăpânească pe bărbat”.*** Bărbatului încă de la început i s-a permis a-i învăţa şi pe bărbaţi, şi pe femei; femeii îi permite numai cuvântul sfătuitor în casă, însă nicăieri nu-i îngăduie de a adresa vreo cuvântare lungă. De aceea a adăugat: „nici să stăpânească pe bărbat”.

„Ca să înţelepţească, zice, pe cele tinere.” Ai văzut cum adună pe popor la un loc şi cum le pune pe cele tinere sub stăpânirea celor bătrâne? El nu vorbeşte aici despre fete, ci spune în mod simplu de vârsta lor. „Fiecare bătrână, zice, s-o povăţuiască pe cea tânără.”

„Să-şi iubească bărbaţii.” Aceasta este capitalul tuturor bunurilor într-o casă, după cum zice: ***„Cu trei lucruri m-am împodobit: unirea fraţilor, dragostea între prieteni şi bărbatul cu femeia care se înţeleg bine unul cu altul”. (Înţelepciunea lui Isus Sirah 25, 1-2)***

Când este iubire, nimic din cele neplăcute nu se va întâmpla. Căci, cum ar fi cu putinţă, capul fiind unit cu trupul şi nici o dezbinare fiind între ele, totuşi celelalte mădulare să nu se găsească în pace? Când căpeteniile sunt în pace, cine ar putea dezbina şi tulbura pacea? Precum iarăşi, dacă acelea se găsesc rău între ele, nimic sănătos nu va putea fi în casă. Deci, nimic nu poate fi mai important decât dragostea, căci ea este mai folositoare decât banii, decât nobleţea, decât stăpânirea şi decât toate celelalte. Şi n-a zis simplu: „să fie în pace”, ci: „să-şi iubească bărbaţii”. Când este dragoste, nimic din cele grele nu se poate infiltra, şi dintru ea se nasc şi celelalte bunuri.

„Să-şi iubească copiii”, zice. De altfel, ceea ce iubeşte rădăcina, cu atât mai mult va iubi şi roadele.

„Să fie cumpătate, curate, gospodine, bune.” Toate se nasc din dragoste, căci şi îngrijitoare de casele lor, adică bune gospodine şi bune femei devin în urma dragostei faţă de bărbat.

„Să fie plecate bărbaţilor lor, ca să nu fie defăimat cuvântul lui Dumnezeu”, precum şi ceea care-l dispreţuieşte pe bărbat, nici de casă nu se îngrijeşte. Din dragoste se naşte şi întreaga înţelepciune, de la dragoste orice ceartă dispare. Chiar dacă bărbatul ar fi elin, iute se va convinge, iar de va fi creştin, iute se va face mai bun.

Ai văzut concesiile lui Pavel? ***Cel ce toate le-a făcut, ca să ne depărteze pe noi de cele pământeşti, acum multă îngrijire pune pentru cele ce aparţin unei case, căci, când acestea sunt bine întocmite şi cele duhovniceşti vor merge bine; altfel, şi acelea se vor vătăma. Căci femeia gospodină va fi şi iconoamă. O asemenea femeie nu se va ocupa nici cu desfătările, nici cu ieşirile de-acasă, fără nici un rost şi nici cu altceva de acest fel.***

„Ca nu cumva, zice, să fie defăimat cuvântul lui Dumnezeu." Ai văzut că el mai înainte de orice se îngrijeşte de propovăduire, iar nu de lucruri lumeşti? Căci şi către Timotei scriind, zicea: ***„ca să petrecem viaţă paşnică şi liniştită întru toată cuvioşia şi bună-cuviinţă" (I Timotei 2, 2),*** iar aici: „ca să nu fie defăimat cuvântul Lui Dumnezeu". Că, dacă se întâmplă ca o femeie credincioasă, care vieţuieşte cu un necredincios, să nu fie virtuoasă, hula desigur că trece la Dumnezeu; iar dacă ea este cu bună-cuviinţă şi înţeleaptă, propovăduirea câştigă slavă de la dânsa şi prin succesele ei.

Să audă femeile care vieţuiesc cu bărbaţi răi şi necredincioşi; să audă, zic şi să se înveţe a-i aduce la evlavie prin felul lor de a se purta. Că, deşi nu vei câştiga altceva şi nici nu-l vei putea atrage pe bărbat spre împărtăşirea dogmelor celor adevărate, cel puţin i-ai cusut gura şi nu l-ai lăsat să hulească creştinismul, iar aceasta nu e puţin lucru, ci încă foarte mare, căci se slăveşte credinţa din purtarea voastră.

Îndeamnă, de asemenea, pe cei tineri să fie cumpătaţi. (2, 6) Priveşte cum el pretutindeni păstrează măsura cuvenită. Fiind vorba de femei şi de învăţătura lor, apoi partea cea mai mare a încredinţat-o femeilor, punându-le pe cele bătrâne să le privegheze pe cele tinere, pe când pe bărbaţi îi pune de-a dreptul sub ascultarea lui Tit şi lui îi încredinţează totul. Căci nimic nu poate fi atât de greu şi de obositor, ca a împiedica plăcerile cele absurde la o asemenea vârstă. Nici dragostea de bani, nici pofta de slavă şi nici altceva din acestea nu-l poate tulbura pe un tânăr la asemenea vârstă, ca dragostea trupurilor.

De aceea apostolul, lăsându-le pe toate celelalte la o parte, pune înainte sfătuirea cea mai importantă. După aceea, fiindcă nici pe celelalte nu le neglijează, priveşte ce spune: ***Întru toate arată-te pe tine pildă de fapte bune. (2, 7)*** „Să înveţe, zice, cele bătrâne pe cele tinere, dar şi tu să sfătuieşti pe cei tineri de a fi cu întreagă înţelepciune. Fii tu însuţi tuturor învăţător obştesc şi exemplu de virtute strălucită în viaţa ta, pusă înainte în mijlocul tuturor, ca o icoană, prototip, având în sine toate cele bune şi procurând exemple cu multă uşurinţă celor ce voiesc a imita ceva din bunurile ce sunt în ea.

Dovedind în învăţătură, zice neschimbare, cuviinţă, cuvânt sănătos şi fără prihană, pentru ca cel potrivnic să se ruşineze, neavând de zis nimic rău despre noi. (2, 7-8)

Prin expresia: „cel potrivnic să se ruşineze”, el îl înţelege pe diavolul şi pe oricine-i slujeşte lui. Când viaţa este strălucită şi cuvântul, sănătos, când este blajin, blând, cumpătat şi nu dă celor potrivnici nici un motiv de vorbă, mare şi negrăit este câştigul. Prin urmare, necesitatea învăţăturii este foarte mare, a învăţăturii nu oricare, ci a învăţăturii încercată, necontrazisă şi de nicăieri dând vreo pricină de vorbă celor ce ar voi a o găsi.

Slugile să se supună stăpânilor lor, întru toate, ca să fie bine-plăcute. (2, 9) Ai văzut ceea ce a voit să spună mai înainte prin expresia: „ca cel potrivnic să se ruşineze, neavând nimic a grăi de noi de rău”? Prin urmare, este vrednic de hulă cel ce le desparte pe femei de bărbaţi sub pretext de înfrânare, precum şi cel ce le lipseşte pe slugile stăpânilor tot sub acest pretext. Acest cuvânt deci nu este fără prihană şi dă multă pricină de vorbă şi necredincioşilor, aşa că gurile tuturor sunt deschise asupra noastră.

Slugile, zice, să se supună stăpânilor lor, întru toate, ca să fie bine-plăcute, neîntorcându-le vorba, să nu dosească ceva, ci să le arate toată buna-credinţă, ca să facă de cinste întru toate învăţătura Mântuitorului nostru Dumnezeu. (2, 9-10) Cu drept cuvânt dar zicea într-altă parte: ***„Slujind cu bunăvoinţă, ca şi Domnului, şi nu ca oamenilor”. (Efeseni 6, 7)*** Chiar dacă slujeşte stăpânului cu bunăvoinţă, totuşi pricina să aibă începutul din frica de Dumnezeu - astfel că cel ce slujeşte cu o aşa frică de Dumnezeu, se va învrednici de mare plată. Căci, dacă sluga nu-şi stăpâneşte mânia şi nici limba cea neînfrânată, cum va admira elinul credinţa noastră? Dar dacă ei ar vedea-o pe sluga ta filosofând în Hristos şi arătând o mai mare înfrânare decât cei ai lor, precum şi cu o mai mare blândeţe şi bunăvoinţă, în tot felul va admira puterea propovăduirii. Căci elinii nu judecă lucrurile din vorbe, ci din faptele vieţii.

Fie, deci ca şi femeile şi slugile să le servească de dascăli, prin puterea lor. Căci şi printre dânşii, ca şi pretutindeni, aceasta se mărturiseşte, că neamul slugilor este obraznic, rău format, îndărătnic, nu îndeajuns de destoinic pentru fapta bună, nu pentru natura lor - să nu fie! - ci pentru creşterea ce o au şi pentru neîngrijirea stăpânilor lor. Fiindcă stăpânii pentru nimic alta nu se îngrijesc, decât pentru slujba lor, dar încă de s-ar neglija şi modul contactului lor - iar aceasta ar face-o tot pentru liniştea lor, ca adică să nu le aducă vreo nemulţumire, curvind sau furând, sau

îmbătându-se - desigur că fiind lăsaţi fără nici o îngrijire şi neavând pe nimeni care să le cenzureze purtarea, se vor scufunda chiar în adâncul răutăţilor.

Căci, chiar unde este de faţă tatăl sau mama, pedagogul sau guvernatorul, sau dascălul şi alţii de aceeaşi vârstă şi chiar însăşi slava libertăţii înconjoară pe cineva, sau şi altele multe, şi de-abia pot copiii de a fugi de contactul celor răi, dar şi când toţi aceştia vor lipsi, şi ei (slugile) vor fi amestecaţi cu cei răi, trăind în linişte cu cine ar voi, nefiind nimeni care să se intereseze de dânşii, ce crezi că vor deveni unii ca aceştia? De aceea, e greu lucru de a se face slugă bună.

De altfel, nu se bucură nici de învăţătura celor din afară şi nici de învăţătura noastră. Nu sunt în legătură cu bărbaţi liberi, serioşi şi care pun multă îngrijire pentru cinstea lor. De aceea, zic este greu, şi chiar ceva minunat, ca o slugă să fie vreodată folositoare. Când dar elinii vor vedea că neamul acesta al slugilor, atât de obraznic şi viciat, având ca un frâu, aşa-zicând, puterea propovăduirii Evangheliei, care îi face mai de respectat decât toţi ceilalţi şi mai blânzi, atunci chiar dacă stăpânii lor, zic ar fi mai tâmpi decât toţi oamenii, totuşi vor căpăta o înaltă idee despre credinţa noastră creştină. Este învederat apoi că şi frica de toate celelalte după moarte, filosofate de noi, pătrunzând dinainte în sufletul lor, au avut puterea de a îndepărta răutatea, introducând în locu-i în sufletul lor frica de plăcerea relelor.

Aşa că nu în zadar apostolul face mult caz de aceasta pretutindeni; căci cu cât elinii vor fi mai răi, cu atât mai mult va fi admirată puterea predicii. De altfel şi pe doctor atunci îl admirăm, când pe cel deznădăjduit de boală şi care nu se bucură de nici un ajutor şi nici măcar nu poate a se stăpâni de poftele cele urâte, ci se tăvăleşte într-însele, îl îndreaptă şi-l însănătoşeşte. Şi apoi priveşte ce anume cere şi care mai cu seamă îl linişteşte pe stăpân: „neîntorcându-le vorba, să nu dosească ceva”, adică să arate multă bunăvoinţă faţă de cele ce li se încredinţează, fiind buni către stăpâni, ascultând şi supunându-se poruncilor lor.

Despre slugi, cum că nimic nu-i vatămă spre virtute, dacă au aceasta în vedere; iar ca mărturie relevantă este virtuosul Iosif, cel aruncat în temniţă

Să nu credeţi că eu am făcut vorbă de aceasta acum întâmplător, vorba mea este către slugi. Deci, iubitule, să nu te uiţi la faptul că tu slujeşti oamenilor, ci că slujeşti lui Dumnezeu, că tu împodobeşti şi cinsteşti predica Evangheliei, iar aceasta o faci ascultând de stăpân. Gândeşte-te că nu faci pe gustul stăpânului, ci îndeplineşti poruncile lui Dumnezeu şi suferi orice cu plăcere. Ceea ce pururea

spun, aceea o zic şi acum: că dacă noi ne îndeplinim cu sfinţenie cele duhovniceşti, vor urma desigur şi cele ale vieţii de faţă.

Căci pe un astfel de servitor, atât de binevoitor, atât de blajin, nu numai Dumnezeu îl laudă şi-i va da cununa cea strălucită, ci însuşi stăpânul său, care de ar fi chiar fiară sălbatică sau piatră sau crud şi neomenos, totuşi îl va lăuda, îl va admira şi-l va da ca exemplu tuturor celorlalţi, şi-1 va pune înaintea tuturor, chiar elin de ar fi acela.

Şi cum că stăpânii elini chiar voiesc ca slugile să se poarte astfel, eu vă voi povesti un exemplu, dacă credeţi.

Iosif a fost vândut mai-marelui bucătarilor şi deci era de o altă credinţă, iar nu din cea egipteană. Dar ce a făcut acela? Fiindcă a văzut că tânărul era virtuos, n-a avut în vedere deosebirea credinţei lui, ci-l iubea şi-l admira, ba încă i-a încredinţat lui privegherea tuturor celorlalţi, şi chiar privegherea celor din casa sa; era aşa-zicând, al doilea stăpân, ba chiar cu mult mai însemnat decât stăpânul său, de vreme ce acela nu ştia cele ale sale, în timp ce acesta ştia mai bine decât acela.

Mi se pare că şi după aceea, când el a dat crezare acelei înscenări făcută contra lui Iosif, fiindcă-l cinstea pe tânăr, mânia lui s-a mărginit la a-l băga în temniţă. Dacă nu l-ar fi preţuit mult pe acest bărbat şi nu-l admira pentru cele de dinainte, cu toate că-i încredinţase privegherea casei sale, i-ar fi pătruns trupul cu sabia. ***„Pizma trezeşte mânia omului defăimat, zice şi el este fără milă în ziua răzbunării; el nu se uită la nici un preţ de răscumpărare şi chiar când îi vei spori darurile, tot nu se îmblânzeşte”. (Pilde 6, 34-35)***

Deci, dacă astfel este mânia fiecărui bărbat, apoi cu atât mai mult a aceluia, fiind egiptean şi barbar, în acelaşi timp şi nedreptăţit, după cum credem, de cel ce fusese cinstit de dânsul. Voi cu toţii ştiţi, că nu la fel ne supără pe noi nedreptăţile ce le suferim de la oameni, ci mai mult decât toate şi mai cu amărăciune nedreptăţile ce le-am suferit de la cei ce se găseau faţă de noi favorabili, în care ne încredeam şi se încredeau în noi; relele pe care noi le suferim de la aceştia mai cu seamă ne mâhnesc foarte mult.

Dar acel egiptean nu s-a gândit şi nici n-a zis întru sine: „Luându-l pe dânsul rob şi încredinţându-i lui toate cele ale casei, l-am făcut, aşa-zicând, liber şi chiar mai mare puţin decât mine; şi acum astfel mi-a răsplătit el?” Nimic din acestea n-a spus, atât de mult sufletul lui era cuprins de dragostea de dinainte. Şi ce poate fi de

mirare dacă se bucura de atâta dragoste în casă: Tu priveşte de câtă îngrijire se bucura în temniţă.

Voi ştiţi cum se deprinde spre cruzime moralul celor care păzesc temniţele, cum se folosesc de nenorocirile altora şi cum, pe cei ce alţii i-ar hrăni, miluindu-i în nenorocirile lor, pe aceştia, zic ei îi sfâşie, câştigând astfel lucruri de acelea ce sunt vrednice de multe lacrimi şi făcându-se mai cruzi decât fiarele sălbatice. Din cele ce ar trebui să-i miluiască pe cei din temniţă, din acelea se folosesc dânşii. Şi nu numai la aceasta să ne gândim, dar şi la aceea că ei nu se poartă la fel cu toţi cei întemniţaţi, căci pe când de cei întemniţaţi pentru răutăţi sau învinovăţiţi la întâmplare şi legaţi, de-abia poate le-ar fi milă, iată că pe cei întemniţaţi pentru desfrânări sau alte rele îi pedepsesc cu mii de pedepse.

Astfel că temnicerul trebuia a fi crud cu Iosif nu numai prin modul său de a se purta, ci şi din cauza pentru care fusese întemniţat. Căci pe cine nu l-ar fi întărâtat asupra sa tânărul acesta, care după ce s-a bucurat de atâta cinste din partea stăpânului său, la urmă a fost bănuit că a ispitit-o pe stăpâna sa şi deci cu astfel de recompense i-a răsplătit? Toate acestea cugetându-le temnicerul, precum şi cinstea celui întemniţat şi faptul pentru care a fost întemniţat, oare nu şi-ar fi putut bate joc de tânăr, mai rău decât orice fiară sălbatică?

Însă, mai presus de toate acestea a fost speranţa lui Iosif în Dumnezeu şi astfel virtutea sufletului poate îmblânzi chiar şi fiarele cele sălbatice. Căci el tot prin aceeaşi blândeţe cu care îl subjugase pe stăpân, l-a subjugat şi pe cel dintâi temnicer şi deci Iosif iarăşi era stăpân şi tot aşa stăpânea şi în temniţă, ca şi în casă. Căci, fiindcă urma a împărăţi, cu drept cuvânt că mai întâi a învăţat a fi stăpânit şi, stăpânit fiind, era stăpân şi cel mai mare al casei.

Deci, dacă Pavel cere ca acela care intră în biserică să fie aşa, grăind: ***„Căci dacă nu ştie cineva să-şi rânduiască propria lui casă, cum va purta grijă de Biserica lui Dumnezeu?" (I Timotei 3, 5),*** tot aşa voieşte să fie şi cel ce stăpâneşte, mai întâi fiind un eminent conducător al casei. Iosif a fost conducător al casei, conducător al temniţei, nu drept conducător de temniţă, ci conducător de casă. Căci şi în temniţă el a uşurat nenorocirile tuturor şi era în fruntea celor întemniţaţi ca prieteni ai săi, nu numai interesându-se de nenorocirile lor şi mângâindu-i, ci chiar dacă vedea pe cineva pus pe gânduri, se apropia de el şi cerceta cauza, şi nici măcar nu suferea de a-l vedea trist, fără ca mai întâi să-l scape de tristeţe, o astfel de dragoste părintească un altul nu ar fi arătat nici către copiii săi.

Din bunurile acestea deci i-a venit şi stăpânirea, fiindcă mai întâi trebuie să existe cele ale noastre, şi după aceea cele ale lui Dumnezeu. Cum că el avea atâta îngrijire şi cruţare de cei de pe lângă dânsul, să ascultăm ce spune Sfânta Scriptură: ***„Şi a întrebat Iosif pe dregătorii lui Faraon, care erau cu el la stăpânul său sub pază, şi le-a zis: «De ce sunt astăzi triste feţele voastre?» (Facerea 40, 7)*** Şi nu numai din acestea, ci şi din cele ce au făcut aceia, noi putem să aflăm care este virtutea acestui bărbat. Căci ei, ca slugi ale împăratului, nu l-au dispreţuit şi nici nu l-au respins pe când se găseau în mâhnire, ci încă i-au descoperit lui toate ale lor, ca unui frate adevărat.

Acestea toate vi le-am spus, spre a vedea că omul virtuos, de s-ar găsi chiar în robie sau în temniţă sau chiar în fundul pământului, nimic nu-l va putea face să se abată de la fapta bună. Acestea le-am zis şi către slugi, că de ar avea stăpâni chiar fiare sălbatice, ca pe egipteanul acela sau cruzi ca acel temnicer, îi vor putea atrage de partea lor. Chiar elini de ar fi aceia sau orice, iute îi vor putea îmblânzi, fiindcă nici un mijloc nu poate fi mai potrivit, mai plăcut şi mai încântător ca blândeţea şi supunerea. Un astfel de om este îndemânatic la orice. Astfel de oameni nu se ruşinează nici de robie, nici de sărăcie şi nici în boală nu se împuţinează, căci unul ca acesta pe toate le stăpâneşte şi virtutea lui pe toate le biruieşte.

Dar, dacă faptul acesta are atâta putere între cei ce slujesc, cu cât mai mult încă între cei liberi? Această virtute deci să o avem şi cei robi şi cei liberi şi femeile şi bărbaţii, căci numai aşa vom fi plăcuţi şi oamenilor şi lui Dumnezeu şi nu numai oamenilor celor virtuoşi, ci şi chiar celor răi şi mai ales acelora, căci aceia mai cu seamă îi cinstesc şi respectă. După cum pe cei blânzi îi iubesc şi îi cinstesc mai cu seamă cei ce stăpânesc, tot aşa şi desfrânaţii îi cinstesc pe cei virtuoşi, cunoscând chiar dânşii din ce cinste au căzut.

Deci, fiindcă astfel este rodul virtuţii, pe aceasta să o urmărim, pe aceasta să o îmbrăţişăm. Dacă avem aceasta, toate ni se par uşoare, nimic nu este greu. De am trece chiar prin foc şi prin apă, toate se dau înapoi din faţa virtuţii şi se trag la o parte, până chiar şi moartea. Să o râvnim, dar iubiţilor ca astfel să ne învrednicim şi de bunurile viitoare, prin Hristos Iisus, Domnul nostru, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh se cuvine slava, stăpânirea şi cinstea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Omilia V - Despre mulţumire, despre sfătuirea şi îngrijirea faţă de fraţi, şi că nu trebuie a ne neglija pe noi şi pe cei deopotrivă cu noi

Căci harul mântuitor al lui Dumnezeu s-a arătat tuturor oamenilor, învăţându-ne pe noi să lepădăm fărădelegea şi poftele lumeşti şi în veacul de acum, să trăim cu înţelepciune, cu dreptate şi cu cucernicie; şi să aşteptăm fericita nădejde şi arătarea slavei marelui Dumnezeu şi Mântuitorului nostru Hristos Iisus, Care S-a dat pe Sine pentru noi, ca să ne izbăvească de toată fărădelegea şi să-Şi curăţească Lui popor ales, râvnitor de fapte bune. (Tit 2, 11-14)

Cerând multă virtute din partea slugilor - şi într-adevăr că se cere multă virtute pentru a înfrumuseţa în toate învăţătura Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos - şi de a nu oferi nici o pricină stăpânilor, fie chiar în cele mai mici lucruri, la urmă adaugă şi cauza dreaptă, căreia se datorește acest fel de a fi al slugilor. Şi care este acea cauză? ***„S-a arătat, zice, harul mântuitor al lui Dumnezeu.”*** Cei ce se bucură de Dumnezeu ca dascăl, cum să nu fie astfel, precum i-am relatat eu, aflând dezlegare a mii de păcate?

Voi ştiţi că, pe lângă altele multe, şi aceasta - nu întâmplător - moderează sufletul, adică, fiind răspunzător de mii de păcate, să nu fie pedepsit, ci încă să se învrednicească de iertare şi de mii de bunuri. Căci, dacă cineva, luând pe sluga sa, care în multe i s-a împotrivit, nu ar bate-o cu biciul, ci tocmai în acel moment ar ierta-o, însă pentru cele viitoare i-ar cere răspundere şi i-ar porunci de a se păzi, ca să nu mai cadă în astfel de greşeli şi ar cinsti-o cu mari daruri, pe cine oare nu ar umili un astfel de har? Să nu-ţi închipui că harul se mărgineşte numai la iertarea păcatelor celor de dinainte, ci ne asigură şi în viitor.

Dar dacă ar urma ca pe cei ce fac rele pururea să nu-i pedepsească, atunci faptul nu mai este har, ci îndemn, aşa-zicând, spre corupţie şi vătămare. ***„Căci harul mântuitor al lui Dumnezeu, zice, s-a arătat tuturor oamenilor, învăţându-ne pe noi să lepădăm fărădelegea şi poftele lumeşti şi în veacul de acum, să trăim cu înţelepciune, cu dreptate şi cu cucernicie şi să aşteptăm fericita nădejde şi arătarea slavei marelui Dumnezeu şi Mântuitorului nostru Hristos Iisus.”*** Priveşte cum împreună cu luptele pune şi virtutea. Şi aceasta este a harului, de a izbăvi pe cineva de cele pământeşti şi a-l înălţa la cer.

Aici ne vorbeşte despre două arătări: întâi pe cea a harului şi a doua pe cea a răsplăţii şi a dreptăţii. ***„Să lepădăm fărădelegea, zice, şi poftele lumeşti.”*** Iată scopul fiecărei virtuţi: N-a spus „ca să lepădăm”, ci „lepădând”. Lepădarea arată o

mare depărtare de ceva, o ură mare, un mare dispreţ. Cu câtă dispoziţie şi cu câtă grabă s-au depărtat de idoli, tot cu atâta să se depărteze şi de rele.

„Şi poftele lumeşti”, zice, căci şi acestea sunt idoli. Poftă lumească este lăcomia, pe care o şi numeşte idolatrie şi în fine, toate câte ne sunt de trebuinţă în viaţa prezentă sunt pofte lumeşti. Toate câte nu trec cu noi spre cer sunt pofte lumeşti şi toate câte rămân în lumea aceasta sunt pofte lumeşti. Deci, nimic în comun nu avem cu acestea. A venit Hristos pentru ca noi să lepădăm păgânătatea. Sub numele de păgânătate el înţelege credinţele cele false, iar poftele lumeşti sunt viaţa cea pângărită.

„În veacul de acum, zice să trăim cu înţelepciune, cu dreptate şi cu cucernicie.” Ai văzut că, precum zic pururea, sub numele de întreagă înţelepciune apostolul nu înţelege numai a se depărta cineva de desfrânare, ci a fi departe şi de celelalte patimi? Prin urmare şi cel ce iubeşte averile nu este cu întreagă înţelepciune, căci precum acela este îndrăgostit de trupuri, tot aşa şi acesta este îndrăgostit de averi sau mai bine zis, acesta din urmă este mai nesăţios, căci cu cât are mai mult, cu atâta i se măreşte şi pofta de a mai avea.

Căci acel vizitiu mai cu seamă se numeşte neputincios, nu care nu poate stăpâni un cal nărăvaş şi cu greu de a fi ţinut, ci acela care pe un cal blând nu-l poate face şi mai blând şi mai liniştit.

„Dar ce zici tu; pofta averilor este mai mică decât pofta trupurilor?” Negreşit că aşa este, iar că aceasta din multe împrejurări se învederează. Mai întâi că pofta trupurilor «Vine din necesitate şi din silă, iar ea este izvorâtă din necesitate învederat este, că se câştigă cu multă muncă, fiindcă este împrăştiată în natură. Al doilea, fiindcă toţi cei vechi nu făceau vorbă multă de averi, pe când de femei făceau şi pe cel ce trăieşte cu o femeie după lege, nimeni nu l-ar huli până la adânci bătrâneţi, pe când pe cel ce strânge averi toţi îl hulesc.

Dintre filosofii de afară mulţi au dispreţuit averile, iar pe femei nici unul, aşa că dragostea de femei este cu mult mai tiranică decât cea de averi. Dar, fiindcă vorba noastră ne este despre Biserică, să nu aducem exemple de la cei din afară, ci din Sfintele Scripturi, unde vedem că fericitul Pavel pune aproape ca o poruncă aceasta, zicând: ***„Având hrană şi îmbrăcăminte, cu acestea vom fi îndestulaţi” (I Timotei 6, 8),*** pentru fecioare însă ce spune? ***„Cât despre fecioare, n-am poruncă de la Domnul”*** şi iarăşi: ***„Să nu vă lipsiţi unul de altul” (Corinteni 7, 25, 5),*** şi în multe locuri l-ar vedea cineva pe Pavel legiuind pentru convieţuirea după lege, lăsând pe fiecare de a se bucura de această poftă, ba încă de a intra şi în a doua

căsătorie şi în fine, face multă vorbă despre aceasta şi nicăieri nu pedepseşte, pe când pe cel îndrăgostit de bani îl pedepseşte pretutindeni.

În privinţa averilor, în multe locuri a poruncit Hristos spre a fugi de această boală, iar pentru depărtarea de femeie n-a poruncit. Ascultă ce spune de averi: ***„Oricine dintre voi care nu se leapădă de tot ce are nu poate să fie ucenicul Meu" (Luca 14, 33),*** pe când pentru femeie nicăieri nu spune a o depărta, căci ştia ce tiranie a pus în om prin dragostea către femeie. Şi fericitul Pavel încă zice: ***„Cinstită să fie nunta întru toate şi patul nespurcat" (Evrei 13, 4),*** dar că averile sunt cinstite sau că îngrijirea de averi este cinstită, nicăieri nu spune, ba încă în total din contră: ***„Cei ce vor să se îmbogăţească, zice, cad în ispită şi în cursă şi în multe pofte nebuneşti şi vătămătoare". (I Timotei 6, 9)***

Şi priveşte că el nu zice: „cei ce se lăcomesc", ci: „cei ce vor să se îmbogăţească". Dar ca să afli şi de la părerea obştească, este necesar de a aduce vorba la mijloc. De averi fiind cineva odată lipsit, niciodată nu mai este supărat de poftă, căci nimic nu face pe cineva de a pofti averi, ca faptul de a avea averi, în timp ce nu tot aşa se petrece cu pofta trupurilor, ci chiar fiind supăraţi de această poftă, mulţi nu pot îndepărta focul dinăuntru care îi supără, căci pofta aceasta se găseşte în organele trupului, înăuntrul nostru, în însăşi natura noastră.

Dar de ce oare vi s-au spus acestea? Pentru că lacomii de averi sunt cu atât mai nesăţioşi decât curvarii, cu cât sunt supăraţi de o poftă mai mică sau, mai drept vorbind, aceasta nici nu mai este poftă, ci trândăvie. Căci aici pofta este atât de naturală, încât chiar de nu s-ar apropia cineva de femeie, totuşi natura îşi face treaba, pe când acolo nimic din acestea nu se întâmplă.

„În veacul de acum, să trăim cu înţelepciune", zice. Şi ce nădejde putem avea? Care este răsplata ostenelilor? ***„Şi să aşteptăm, zice, fericita nădejde şi arătarea."*** Cu adevărat că nimic nu poate fi mai fericit, nimic mai de râvnit, şi nici nu se poate a fi reprezentată aceasta prin cuvânt, căci bunurile de atunci covârşesc mintea omenească. ***„Şi să aşteptăm, zice, fericita nădejde şi arătarea slavei marelui Dumnezeu şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos."*** Unde sunt acum cei ce zic că Fiul este inferior Tatălui? „Marelui Dumnezeu şi Mântuitorului." Cel ce i-a mântuit pe duşmani, ce nu va face atunci primindu-i pe cei cu fapte bune? „Marelui Dumnezeu", zice.

Când el Îi zice „mare" lui Dumnezeu, nu o spune ca mare în raport cu ceva, ci absolut mare, după care nu ar fi mare, fiind pus în raport cu ceva, căci atunci prin comparaţie ar fi mare, iar nu prin natura sa, pe când acum El este mare fără vreo

asemănare. ***„Care S-a dat pe Sine pentru noi, zice, ca să ne izbăvească de toată fărădelegea şi să-Şi curăţească Lui popor ales",*** adică prefăcut cu totul, neavând nimic comun cu celelalte popoare. „Râvnitor de fapte bune."

Ai văzut că este nevoie şi de cele din partea noastră? Nu spune simplu de fapte bune, ci „râvnitor", adică păşind cu multă bunăvoinţă spre virtute, cu graba şi căldura cerută. Deci, a-i izbăvi pe cei afundaţi în rele şi bolnavi de boli nevindecabile, desigur că a fost din filantropia Sa, pe când cele de după aceasta sunt şi ale noastre, şi ale Sale.

Acestea grăieşte, îndeamnă şi mustră cu toată tăria. (2, 15) Lui Timotei îi porunceşte, zicând: ***„Mustră, ceartă, îndeamnă" (II Timotei 4, 2),*** iar aici îi spune lui Tit: „Acestea grăieşte, îndeamnă şi mustră cu toată tăria". Fiindcă moravurile acestor cretani erau mai sălbatice, de aceea şi apostolul cu asprime îi porunceşte de a-i mustra cu toată porunca, fiindcă sunt unele păcate pe care trebuie a le opri şi prin poruncă, de pildă: a dispreţui averile, trebuie a-l convinge pe cineva sfătuindu-l, cu blândeţe sau altceva de acest fel; în timp ce pe adulter, pe desfrânat şi pe lacom, pe ghicitori sau pe cei ce ghicesc din zborul păsărilor, trebuie a-i abate cu poruncă şi încă nu cum s-ar brodi, ci cu „toată porunca". Ai văzut cu câtă tărie şi cu câtă putere le porunceşte acestea? Nimeni să nu te dispreţuiască.

Adu-le aminte să se supună stăpânirilor şi dregătorilor, să asculte, să fie gata la orice lucru bun, să nu defaime pe nimeni, să fie paşnici. (3, 1-2) Dar ce? Nici pe cei ce fac rele să nu-i defaime? „Să fie gata la orice lucru bun, zice, să nu defaime pe nimeni", adică oricine ar fi, pe nimeni, fără excepţie. Să ascultăm de această povaţă. „Pe nimeni, zice, să nu defaime", ***adică să ne fie gura curată de defăimări, căci chiar adevărate de ar fi acele judecăţi, totuşi nu este al nostru de a le grăi, ci ale judecătorului,*** după cum zice: ***„Dar tu, de ce judeci pe fratele tău?" (Romani 14, 10),*** chiar de ar fi adevărate. Ai văzut câtă primejdie?

Ascultă-l pe acel tâlhar de pe cruce ce spunea tovarăşului lui: ***„ci eşti în aceeaşi osândă" (Luca 23, 40),*** căci şi noi aceeaşi luptă o avem. ***Dacă-i bârfeşti pe alţii, iute vei cădea şi tu în aceleaşi curse.*** De aceea îndeamnă fericitul acesta, zicând: ***„Cel căruia i se pare că stă neclintit să ia seama să nu cadă." (I Corinteni 10, 12)***

Să fie paşnici, să ne îngăduitori, arătând întreaga blândeţe faţă de toţi oamenii, adică şi către elini şi către iudei şi către cei stricaţi şi către cei răi. Acolo îndeamnă pentru cele viitoare, zicând: „cel căruia i se pare că stă neclintit să ia seama să nu cadă", pe când aici nu mai îndeamnă pentru cele viitoare, ci pentru

cele trecute. „Să nu defaime pe nimeni”, zice căci şi noi eram altădată fără de minte. (3, 3) Acelaşi lucru, de altfel, îl face şi în Epistola către galateni, unde spune: ***„Tot aşa şi noi, când eram copii, eram robi înţelesurilor celor slabe ale lumii”. (Galateni 4, 3)***

Căci şi noi eram altădată fără de minte, zice neascultători, amăgiţi, slujind poftelor şi multor feluri de desfătări, petrecând viaţa în răutate şi pizmuire, urâţi fiind şi urându-ne unul pe altul. (3, 3) încât trebuie a fi către toţi cu blândeţe. Cel ce a fost mai înainte aşa şi după aceea s-a izbăvit nu trebuia a-i grăi de rău pe aceştia, ci a se ruga şi a-I aduce mulţumiri lui Dumnezeu, Care l-a dezlegat şi pe dânsul ca şi pe aceia de relele de dinainte. Nimeni să nu se laude, căci toţi au păcătuit.

Când ai voi să grăieşti de rău pe cineva, fiind tu cu purtări bune, mai întâi gândeşte-te la viaţa ta cea de dinainte, precum şi la nesiguranţa viitorului şi opreşte-ţi furia. Chiar dacă din anii cei dintâi ai copilăriei vei fi vieţuit în fapte bune, totuşi pe viitor ai putea face multe păcate. Iar dacă poate nu vei avea, după cum crezi, gândeşte-te că aceasta nu va fi din propria virtute, ci prin harul lui Dumnezeu, căci, dacă nu i-ar fi chemat pe strămoşii tăi la credinţă, şi tu ai fi acum necredincios.

Priveşte cum apostolul a trecut în revistă toată răutatea omenească. Oare n-a făcut Dumnezeu mii de semne prin proroci? Oare nu prin toate a iconomisit El mântuirea noastră? N-am ascultat poate? „Că şi noi eram, zice, altădată fără de minte, neascultători.”

Iar când bunătatea şi iubirea de oameni a Mântuitorului nostru Dumnezeu s-au arătat (3, 4), cum? ***El ne-a mântuit, nu din faptele cele întru dreptate, săvârşite de noi, ci după a Lui îndurare, prin baia naşterii celei de a doua şi prin înnoirea Duhului Sfânt. (3, 5)*** Vai! Cât eram de cufundaţi în răutate, încât nu puteam a ne îndrepta, ci am avut nevoie de renaştere şi aceasta este naşterea din nou. După cum se petrece cu o casă putredă, când nimeni nu mai pune vreo proptea şi nici că mai pune ca legătură cu clădirea veche ceva nou, ci dărâmând-o până la temelie, o ridică astfel din nou şi o reface, tot aşa a făcut şi Dumnezeu.

Nu ne-a reparat, aşa-zicând, ci ne-a făcut din nou, căci aceasta vrea să zică prin expresia: ***„şi prin înnoirea Duhului Sfânt”,*** adică ne-a făcut noi din capul locului. Cum? Prin Duhul Sfânt. Tot aceasta o învederează şi prin altă expresie, zicând: ***Pe Care L-a vărsat peste noi, din belşug, prin Iisus Hristos, Mântuitorul nostru. (3, 6)*** Aveam nevoie de mult Duh. ***Ca, îndreptându-ne prin harul Lui - iarăşi dar, iar***

nu datorie - să ne facem, după nădejde, moştenitorii vieţii celei veşnice. (3, 7) Aici, împreună cu îndemnul spre umilinţă este şi nădejde pentru cele viitoare. Că, dacă eram atât de deznădăjduiţi, ca unii care n-aveam nimic bun şi a trebuit ca să ne nască din nou, mântuindu-ne prin har, şi numai aşa ne-a salvat, apoi cu atât mai mult va face aceasta în viitor.

Nimic nu era mai rău ca sălbăticia omenească, mai înainte de venirea lui Hristos, când toţi se găseau ca nişte războinici unii către alţii. Pe copii îi ucideau părinţii lor, mamele ca turbate umblau după copiii lor; nimic nu era în fiinţă, nici o lege scrisă sau naturală, ci toate se găseau anapoda. Desfrâuri întruna, ucideri şi chiar ce este mai grozav decât omorurile, tâlhăriile, pe care unul dintre cei din afară le încuraja, ba mai mult credea fapta aceasta ca o virtute - şi cu drept cuvânt - după ce pe unul ca acesta spartanii îl cinsteau ca pe Dumnezeu. Întruna prorocii, despre faptul că unul sau altul va urma să fie ucis.

Să vă spun ceva de prin acele timpuri? Androginul, fiul lui Minos, venind la Atena şi iarăşi biruind, a fost ucis. Dar Apollon, vindecând răul cu rău, a poruncit a se da ca jertfă pentru dânsul de două ori câte şapte copii. Dar ce poate fi mai crud ca această tiranie? Şi aceasta s-a făcut; dar un om, ducându-se spre a dezlega furia demonului, i-a ucis pe copii. Ai văzut că înşelăciunea predomina în toată puterea cuvântului? Dar dacă faptul a fost drept, nu trebuia a fi împiedicat, iar de a fost nedrept - după cum a şi fost - nici nu trebuia a se porunci de la început.

Îi cinsteau pe luptătorii cu pumnul şi pe atleţi. Războaie necontenit şi succesive, prin cetăţi, prin sate, prin case. Făceau pederastie, ba încă acel filosof admirat de dânşii a legiuit că sclavului nu-i era slobod nici de a face pederastie, nici de a-şi unge trupul cu untdelemn (a exersa în lupte), fiind considerate aceste fapte ca o virtute, ce avea în sine o mare cinste. Ba încă şedeau pe casă (în foişor) în faţa lumii. Şi dacă cineva ar trece în revistă toate cele ale lor, ar găsi că dânşii batjocoreau însăşi natura şi nimeni nu-i putea împiedica.

Dar dramele lor teatrale oare nu erau încărcate cu desfrâuri, corupţi şi sacrilegii? Se făceau privegheri de noapte spurcate şi erau chemate femei la privelişte. O, câtă spurcăciune! În timp de noapte se făcea priveghere şi fecioara stătea la un loc cu tineri turbaţi de amor şi cu oameni beţi. Privegherile acestea erau un întuneric, precum întuneric erau şi faptele lor ce le săvârşeau!

De aceea şi zice apostolul: ***„Căci şi noi eram altădată fără de minte, neascultători, amăgiţi, slujind poftelor şi multor feluri de desfătări”.*** Cutare, zice, s-a îndrăgostit de mama lui vitregă, iar femeia cutare s-a îndrăgostit de părintele

său şi a fost sugrumat! Despre amorurile de copii, pe care obişnuiesc a le numi jucării şi obiceiuri copilăreşti, nici nu e slobod de a vorbi. Cum nu se ruşinează şi nici nu-şi acoperă faţa? Dar, ce? Poate că voieşti a vedea căsătoria fiului cu mama sa? Sunt şi din acestea printre ei şi ceea ce este mai rău, că faptul acesta s-a petrecut nu în neştiinţă, iar Dumnezeul lor nu-i împiedica, ci trecea cu vederea felul cum natura era batjocorită şi acestea se petreceau încă printre cei din clasele de sus.

Deci, dacă şi cei ce - dacă nu pentru altceva, cel puţin pentru ochii lumii - trebuiau să se ţină strâns de virtute şi totuşi se purtau atât de îngăduitori faţă de rău, apoi ce trebuiau a face cei mulţi, care se ascundeau de privirile lumii? Ce poate fi mai variat ca această plăcere? Cutare s-a îndrăgostit de cutare bărbat şi după ce s-a întors bărbatul, l-a ucis prin concubin - poate că mulţi din voi ştiţi această poveste - dar pe concubin l-a ucis fiul bărbatului omorât, după care a murit şi femeia. După aceasta a fost cuprins de dragoste nebună şi acesta a fost alungat de furii, iar la urmă, întorcându-se, l-a ucis pe un altul şi pe femeia lui i-a luat-o de soţie. Dar ce poate fi mai rău ca aceste nenorociri?

Acestea le-am spus, citând din scriitorii din afară, ca să-i conving pe elini şi să arăt câte rele stăpânesc lumea. Dar dacă voiţi, vom arăta şi din ale noastre. ***„Şi-au jertfit, zice, pe fiii lor şi pe fetele lor idolilor". (Psalmi 105, 37) Cei*** ce locuiau în Sodoma pentru nimic alta n-au pierit, decât numai pentru că erau nebuni după copii. Şi chiar la începutul venirii lui Hristos, oare nu juca în mijlocul celor poftiţi la ospăţ fata împăratului, în mijlocul oamenilor beţi? Oare nu a cerut ca plată pentru joc capul proorocului? ***„Cine va grăi puterile Domnului?" (Psalmi 105, 2)***

„Urâţi fiind şi urându-ne unul pe altul", zice. Căci, când punem sufletul nostru în contact cu toate plăcerile, numaidecât suntem cuprinşi de o mare ură. De ce oare? Pentru că dragostea este unită cu virtutea, şi când este virtutea, atunci pe nimeni nu obijduieşte. Priveşte ce spune şi Pavel: ***„Nu vă amăgiţi: nici desfrânaţii, nici închinătorii la idoli, nici adulterii, nici malahienii, nici sodomiţii, nici furii, nici lacomii, nici beţivii, nici batjocoritorii, nici răpitorii nu vor moşteni împărăţia lui Dumnezeu. Şi aşa eraţi unii dintre voi. (I Corinteni 6, 9-11)***

Ai văzut cum fiecare fel de răutate sporea şi întunericul era mare, iar dreptatea era înăbuşită? Că, dacă cei ce s-au bucurat de prorocii şi au văzut petrecându-se atâtea rele şi printre duşmani şi printre dânşii şi totuşi nu s-au cuminţit, ci făceau mii de rele, apoi ce n-ar fi făcut alţii?

Alţii iarăşi printre dânşii porunceau ca fete dezbrăcate să se lupte în faţa oamenilor. De multe bunătăţi v-aţi învrednicit voi, dacă nu suferiţi nici vorbă măcar a auzi, de care lucru filosofii nici nu se ruşinau. Un alt filosof al lor şi chiar corifeul lor, le scotea şi la războaie pe femei şi poruncea ca ele să aparţină tuturor, adică ale tuturor, prostituate în comun.

,,Întru răutate şi pizmă vieţuind", zice. Căci, dacă chiar cei ce filosofau printre ei legiuiau astfel de nelegiuiri, apoi ce am mai spune de cei ce nu filosofau.

Dacă cei ce aveau barbă lungă şi erau îmbrăcaţi cu togă, şi totuşi grăiau de acestea, ce am mai spune de alţii? Nu de aceea a fost făcută femeia - omule! - ca să fie a tuturor, în comun. O voi, care toate le-aţi răsturnat pe dos; care vă amestecaţi cu băieţii ca şi cu fetele, şi care scoateţi la război pe fete ca şi pe bărbaţi! Acesta este lucrul diavolului, care toate le confundă şi le răstoarnă pe dos, care zguduie şi răstoarnă hotarele cele puse din început, regulile pe care Dumnezeu le-a pus în natură. Dumnezeu a dat femeii rolul de a îngriji de casă şi bărbatului de a se îngriji de cele din afară, iar tu scobori capul la picioare, şi picioarele le ridici la cap. Înarmezi femeile, şi nu te ruşinezi?

Şi ce spun acestea? Unii dintre dânşii le introduc pe femei în povestiri ca ucigându-şi copiii, şi nu se ruşinează, nici nu se sfiesc băgând în auzul oamenilor astfel de povestiri spurcate. ***„Iar când bunătatea şi iubirea de oameni a Mântuitorului nostru Dumnezeu s-au arătat, El ne-a mântuit, nu din faptele cele întru dreptate, săvârşite de noi, ci după a Lui îndurare, prin baia naşterii celei de a doua şi prin înnoirea Duhului Sfânt, pe Care L-a vărsat peste noi, din belşug, prin Iisus Hristos, Mântuitorul nostru, ca îndreptându-ne prin harul Lui, să ne facem, după nădejde, moştenitorii vieţii celei veşnice."***

Dar ce înseamnă „după nădejde"? Adică, după cum am crezut, aşa vom lua, aşa ne vom bucura; sau poate „sunteţi deja moştenitori ai vieţii celei veşnice".

Vrednic de crezare este cuvântul. (3, 8) Fiindcă a vorbit despre cele viitoare, şi care nu sunt încă de faţă, a adăugat ceea ce este demn de credinţă. ***„Adevărate sunt acesta, zice, iar aceasta se învederează din cele ce au fost, căci Cel ce ne-a eliberat din atâtea nelegiuiri şi din atâtea rele, este învederat că ne va împărtăşi şi din toate cele viitoare, stăruind în filantropia şi harul Său, căci toate vin din aceeaşi îngrijire."***

Despre mulţumire, despre sfătuirea şi îngrijirea faţă de fraţi şi că nu trebuie a ne neglija pe noi şi pe cei deopotrivă cu noi

Să mulţumim deci iubiţilor, lui Dumnezeu şi pe nimeni să nu bârfim, nici să învinovăţim, ci mai ales să sfătuim, să povăţuim, să îndemnăm şi să ne rugăm pentru ei, chiar de ne-ar batjocori sau ne-ar nesocoti - căci aşa sunt cei bolnavi; însă, cei ce aleargă pentru sănătatea lor, toate le rabdă, toate le fac – chiar dacă n-ar folosi cu nimic - ca nu cumva să se învinovăţească pe dânşii, ca unii ce nu s-au îngrijit.

Sau nu ştiţi că de multe ori când un doctor nu se îngrijeşte de cel bolnav, un altul dintre neamurile bolnavului îi zice: „Îngrijeşte-l din nou şi nimic să nu-i lipsească, ca nu cumva să-ţi aduc vreo învinovăţire, nu cumva să am motiv de a te acuza”? Nu vedeţi câtă îngrijire au neamurile de cei ai lor? Câte fac pentru dânşii şi doctori chemând şi bani cheltuind şi stând lângă dânşii întruna?

Să-i imităm măcar pe aceştia, deşi îngrijirea nu este aceeaşi, căci când trupul copilului tău este bolnav, nu te dai în lături de a trimite pe cineva după un doctor, fie cât de departe, spre a-l în sănătoşi, în timp ce sufletul lui fiind bolnav, nimeni nu face vorbă de aceasta, ci toţi stăm cu nepăsare, toţi suntem căzuţi în trândăvie, toţi ne îngrijim prea puţin şi îi trecem cu vederea şi pe femei şi pe copii, prăpădiţi de o asemenea boală grozavă şi tocmai la urmă ne venim în simţiri.

Gândiţi-vă cât de urâcios este şi de râs chiar, de a zice la urmă: „Nu ne aşteptam, nu credeam că va fi aşa”. Dar aceasta nu numai că este urâcios, ci şi primejdios. Căci, dacă în viaţa aceasta a nu prevedea cele viitoare ţine de cei tâmpi şi lipsiţi de minte, când mai ales şi îi auzim pe mulţi sfătuind şi zicând ce trebuie să facă şi ce să nu facă, apoi cu atât mai mult, când e vorba de viaţa viitoare.

Să stăruim deci în acea îngrijire, să ne îngrijim de mântuirea noastră şi pe Dumnezeu să-L rugăm în toate, spre a ne da mână de ajutor. Până când vom fi trândavi? Până când neîngrijiţi? El a vărsat din belşug asupra noastră harul Duhului Sfânt. Să ne gândim deci câtă îngrijire a avut pentru noi şi aceeaşi râvnă să arătăm şi noi sau mai drept vorbind, nu pe atâta, ci fie chiar şi ceva mai mică.

Că, dacă şi după harul acesta noi suntem nesimţitori, mai mare ne va fi pedeapsa. ***„De n-aş fi venit, zice şi nu le-aş li vorbit, păcat nu ar avea; dar acum n-au cuvânt de dezvinovăţire pentru păcatul lor”. (Ioan 15, 22)*** Dar să nu se întâmple acestea cu noi, ci mai ales fie de a ne învrednici bunurilor făgăduite celor ce-L iubesc pe El, prin Hristos Iisus, Domnul nostru, Căruia împreună cu Tatăl şi cu

Sfântul Duh, se cuvine slava, stăpânirea şi cinstea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Omilia VI - Despre milostenie. Pentru care Stăpânul nostru şi ucenicii erau hrăniţi de către femei. Că aceia care se îmbogăţesc lesne pot cădea. Cum că trebuie a nădăjdui în Dumnezeu

Şi voiesc să adevereşti acestea cu tărie, pentru ca acei ce au crezut în Dumnezeu să aibă grijă să fie în frunte la fapte bune. Că acestea sunt cele bune şi de folos oamenilor. Iar de întrebările nebuneşti şi de înşirări de neamuri şi de certuri şi de sfădirile pentru lege, fereşte-te, căci sunt nefolositoare şi deşarte. De omul eretic, după întâia şi a doua mustrare, depărtează-te, ştiind că unul ca acesta s-a abătut şi a căzut în păcat, fiind singur de sine osândit. (Tit 3, 8-11)

Vorbind despre iubirea lui Dumnezeu de oameni şi de nespusa Lui îngrijire pentru noi, şi ce a făcut cu noi, a adăugat, zicând: ***„Şi voiesc să adevereşti acestea cu tărie, pentru ca acei ce au crezut în Dumnezeu să aibă grijă să fie în frunte la fapte bune"***, iar acestea spunându-le, îi îndeamnă la milostenii.

Deci, acestea nu numai spre umilinţă sunt potrivite, spre a nu se îngâmfa sau a-i grăi de rău pe alţii, ci şi spre toată fapta bună. Tot aşa şi către corinteni, scriindu-le, zicea: ***„Căci cunoaşteţi harul Domnului nostru Iisus Hristos, că El, bogat fiind, pentru voi a sărăcit, ca voi cu sărăcia Lui să vă îmbogăţiţi".*** (II Corinteni 8, 9)

Gândindu-se deci la îngrijirea lui Dumnezeu şi la nemărginita Lui filantropie, îi îndeamnă la milostenie, nu oricum sau în treacăt, ci „pentru ca acei ce au crezut în Dumnezeu să aibă grijă să fie în frunte la fapte bune", adică să-i ajute pe cei nedreptăţiţi, nu numai cu bani, ci şi cu sprijinul, să-i apere pe văduve şi pe orfani, şi, în fine, să-i pună în siguranţă pe toţi cei ce pătimesc rele, căci aceasta vrei să zică prin: „să aibă grijă să fie în frunte la fapte bune. Că acestea sunt cele bune şi de folos oamenilor. Iar de întrebările nebuneşti şi de înşirări de neamuri şi de certuri şi de sfădirile pentru lege, fereşte-te, căci sunt nefolositoare şi deşarte".

Dar ce sunt acele numărări de neamuri sau genealogii? Mai ales că şi către Timotei spune aceasta, zicând: ***„Nici să ia aminte la basme şi la nesfârşite înşirări de neamuri".*** (I Timotei 1, 4) ***Apoi şi aici, ci şi acolo, apostolul lasă a se înţelege că sunt acei iudei, care, cugetând lucruri mari pentru că-l aveau strămoş pe Avraam, nu se îngrijeau de cele ce erau datori, de aceea numeşte astfel de dispute nebune şi fără de folos, fiindcă a se încrede în astfel de lucruri nefolositoare este o nebunie.*** Sub denumirea de prigoniri sau certuri de aici, el înţelege acele dispute sau certuri cu ereticii, când nu iese din ele nici un folos, căci sfârşitul lor este nimic.

Când cineva este bolnav şi când orice s-ar face este cu neputinţă a-i schimba părerea, apoi de ce să te mai oboseşti în zadar, semănând sămânţa pe piatră? Asemenea osteneală ar trebui să o întrebuinţezi către ai tăi, vorbindu-le de milostenie şi de alte virtuţi. Dar atunci cum de zice în alt loc: ***„că doar le va da Dumnezeu pocăinţă spre cunoaşterea adevărului”*** (II Timotei 2, 25), pe când aici: ***„De omul eretic, după întâia şi a doua mustrare, depărtează-te, ştiind că unul ca acesta s-a abătut şi a căzut în păcat, fiind singur de sine osândit”***?

Apoi, acolo el spune de cei ce dau oarecare nădejde de îndreptare, şi pentru cei ce se împotrivesc la întâmplare; dar când îndărătnicia lor este învederată tuturor, de ce te mai munceşti în zadar? De ce baţi în zadar văzduhul? ***Ce vrea să zică: „fiind singur de sine osândit”? Adică „nu poate spune că nimeni nu i-a dat de veste, că nimeni nu l-a sfătuit”. Când deci şi după sfătuire el rămâne acelaşi, devine de sine osândit.***

Când voi trimite pe Artemas la tine sau pe Iinie, sârguieşte-te să vii la mine, la Nicopole (3, 12). Ce spui? După ce l-ai pus supraveghetor peste Creta, îl chemi iarăşi la tine? N-o face aceasta ca şi cum l-ar abate de la îndeletnicirea lui, ci încă mai mult întărindu-l. Cum că nu l-a chemat la sine spre a-l avea ca tovarăş în toate părţile şi a-l împiedica în lucrul său, ascultă ce spune: căci acolo m-am hotărât să iernez. Cetatea Nicopole era în Tracia.

Pe Zenas, cunoscătorul de lege, şi pe Apollo trimite-i mai înainte, cu bună grijă, ca nimic să nu le lipsească. (4, 13) Aceştia nu erau încă dintre cei cărora le încredinţase apostolul dreptul de priveghere în vreuna din Biserici, ci dintre cei ce-l însoţeau în călătoriile sale. Cel mai însemnat însă era Apollo, puternic fiind în Scripturi şi bărbat învăţat. Dacă primul (Zenas) era ştiutor al legii, nu era nevoie de a fi hrănit de ceilalţi; însă, sub numele de ştiutor al legii de aici, se înţelege cunoscător al legii iudaice, iar prin expresia: „ca nimic să nu le lipsească” îi spune ca să-i trimită toate cele trebuitoare pentru hrană, pentru hrană din belşug.

Să înveţe şi ai noştri să poarte grijă de lucrurile bune, spre treburile cele de neapărată nevoie, ca ei să nu fie fără de roadă. Te îmbrăţişează toţi care sunt cu mine. Îmbrăţişează pe cei ce ne iubesc întru credinţă. (3, 14-15) Adică, el spune aici de toţi cei ce-l iubeau pe dânsul sau de bărbaţii credincioşi în general.

Harul fie cu voi, cu toţi! Amin. Dar cum îi porunceşti de a astupa gura celor ce se împotriveau, dacă trebuia a se feri de dânşii? „Când ei, zice, fac totul pentru vătămare, tu să nu faci din capul locului nimic pentru folosul acelora, căci cei

stricaţi cu desăvârşire nu vor câştiga nimic. Dar dacă dânşii îi vatămă şi pe alţii, apoi trebuie a te ridica atunci cu putere şi a te lupta cu multă bărbăţie.

Dacă-i vezi pe alţii ajunşi în mare stricăciune, şi tu te găseşti silit de a-i apăra, apoi atunci să nu taci, ci închide-le gura, îngrijindu-te ca să nu le piardă pe cele viitoare. De altfel, nu se poate ca acela care are râvnă şi viaţă curată, să se ţină numai de lupte. Decât numai tu fă astfel, precum am zis, căci a se ocupa cineva numai de vorbe, vine de la lipsa de lucru şi de la filosofia aceea atât de zadarnică. Căci a vorbi lucruri prisoselnice este o mare pagubă, ci trebuie sau a învăţa, sau a se ruga lui Dumnezeu, sau a-I mulţumi. Noi nu trebuie a cruţa numai banii, iar vorbele nu; ci, încă mai cu seamă trebuie a le cruţa pe acestea din urmă şi a nu ne expune tuturor cum s-ar întâmpla.”

Dar, oare ce vrea să zică: „să aibă grijă să fie în frunte la fapte bune”? Adică, să nu aştepte ca toţi cei nevoiaşi să vină la dânşii, ci dânşii să se ocupe de ajutorul celor nevoiaşi, căci cel ce se îngrijeşte, astfel trebuie a se îngriji, şi astfel o face aceasta cu mult zel. Căci fapta bună nu aduce atâta folos celor ce o primesc, pe cât aduce celor ce o fac, fiindcă le dă curaj faţă de Dumnezeu.

Sub numele de eretic apostolul îl înţelege pe cel neîndreptat sau, mai bine zis, pe cel ce nu dă speranţă de îndreptare. Căci, după cum a-l trece cu vederea pe cel ce dă speranţă de schimbare este rezultatul trândăviei, tot aşa şi a umbla cu linguşiri şi cu binele pe lângă cei ce nu dau semne de îndreptare este semn de cea mai de pe urmă prostie şi tâmpire, fiindcă prin aceasta noi îi facem mai cutezători.

„Să înveţe şi ai noştri, zice, să poarte grijă de lucrurile bune, spre treburile cele de neapărată nevoie, ca ei să nu fie fără de roadă.” Ai văzut că el se îngrijeşte mai mult de dânşii, decât de cei ce primesc milostenia? „Era cu putinţă, zice, de a trimite pe aceştia prin alte părţi, însă eu mă îngrijesc de cele ale voastre.” Căci, ce folos poate fi? Spune-mi: dacă unii dezgroapă tezaure din pământ, iar alţii îi hrănesc pe dascăli? Desigur, cei dintâi nu au nici un folos din tezaurele lor şi rămân fără de roadă. Nu putea Hristos, Care cu cinci pâini a hrănit de mii de ori pe atâţia, să Se hrănească atât El cât şi cei ce-L însoţeau?

Despre milostenie; pentru care Stăpânul nostru şi ucenicii erau hrăniţi de către femei; că aceia care se îmbogăţesc lesne pot cădea; cum că trebuie a nădăjdui în Dumnezeu

De ce oare Mântuitorul era hrănit de către femei? „Mergeau după El, zice, şi Îi slujeau" (Marcu 15, 4); ***pentru ca să ne înveţe pe noi, că El se îngrijea de cei ce făceau bine.*** Nu putea fi Pavel, ca acela care prin mâinile lui îi ajuta şi pe alţii, să nu primească ajutor de la nimeni? Dar îl vezi pe el şi luând, ba chiar şi cerând. De ce aceasta, oare? Ascultă-l ce spune: ***„Nu că doar caut darul vostru, dar caut rodul care prisoseşte, în folosul vostru".*** (Filip. 4, 17)

Dar chiar la început, când credincioşii îşi vindeau toate ale lor, preţul îl puneau la picioarele apostolilor; şi acum priveşte cum apostolii se îngrijeau mai mult de dânşii, decât de cei ce primeau milostenii. Că, dacă s-ar fi îngrijit apostolii numai de săraci, n-ar fi făcut nici o vorbă de Anania şi Safira, când au ascuns din preţul vânzării , n-ar fi împiedicat de a primi milostenii din nedreptate, n-ar fi poruncit Pavel, zicând: ***„Nu cu părere de rău sau de silă".*** (II Corinteni 9, 7)

Dar ce spui Pavele? Îi împiedici pe săraci de a lua milostenie? „Nu, zice, eu n-am în vedere interesul celor ce primesc, ci al celor ce dau." Priveşte-l încă şi pe proroc, când îl sfătuia pe Nabucodonosor şi-i dădea acea povaţă minunată, că el nu se îngrijea numai de săraci, căci n-a spus simplu: „Dă săracilor", ci: ***„Răscumpără păcatele tale prin fapte de dreptate şi nedreptăţile tale, prin milă către cei săraci".*** (Daniel 4, 24) ***„Deşartă-ţi punga, zice, nu numai ca alţii să se hrănească, ci şi ca tu să te izbăveşti de pedeapsă."***

Şi Hristos iarăşi a zis: ***„Vinde averea ta, dă-o săracilor, după aceea, vino şi urmează-Mi".*** (Matei 19, 21) ***Ai văzut că şi acolo a poruncit tot aceasta drept condiţie a urmării Lui?*** Fiindcă averile sunt o piedică, de aceea i-a poruncit să le dea săracilor, ca astfel să înveţe sufletul de a fi milostiv şi îndurat; îl învaţă de a dispreţui averile, îl învaţă de a fugi de lăcomie. ***Căci cel ce este învăţat de a da celui ce nu are, cu timpul, se va învăţa a nu lua de la cel ce are.*** Faptul acesta îl face pe om deopotrivă cu Dumnezeu.

Deşi fecioria are cu sine o mai mare osteneală sau şi postul, sau culcarea pe pământ, însă nimic nu este atât de puternic spre a stinge focul păcatelor noastre, ca milostenia.

Milostenia este mai presus de orice faptă bună şi pe cei ce o iubesc pe ea îi pune lângă împăratul a toate. Şi aceasta cu drept cuvânt, fiindcă fecioria şi postul, şi culcarea pe pământ stau numai lângă cel ce le face, iar pe altul nu-l ajută cu nimic, pe când milostenia se întinde în toate părţile şi toate mădularele atinse se unesc cu Hristos.

- ***Milostenia este mama dragostei, a dragostei care caracterizează creştinismul, care este mai mare decât toate semnele şi minunile, şi prin care ucenicii se aseamănă cu Hristos.***
- ***Ea este doctoria păcatelor noastre,***
- ***leacul curăţirii murdăriei din sunetele noastre şi***
- ***scara care duce la cer.***
- ***Ea leagă la un loc trupul lui Hristos.***

Voiţi poate a şti de cât bine este ea în stare a face? În timpul apostolilor toţi vânzându-şi averile lor, dădeau fiecăruia în nevoia ce avea.

Dar, spune-mi: fără a avea în vedere cele viitoare, căci noi nu vorbim acum de Împărăţia Cerurilor, ci să vedem numai în timpul de faţă — cine câştigă: cei ce iau sau cei ce dau? — aceia (săracii) murmurau şi se sfădeau între dânşii, pe când aceştia (cei ce dau) aveau un suflet, după cum zice: ***„Iar inima şi sufletul mulţimii celor ce au crezut erau una”*** (Faptele Apostolilor 4, 32), ***şi harul era peste toţi, şi trăiau cu multă simplitate şi nevinovăţie.*** Ai văzut cum şi de aici aceia câştigau?

Acum, spune-mi: dintre cine ai voi să faci parte? Dintre cei ce aruncau averile lor şi nu mai aveau nimic sau dintre cei ce le luau până şi pe ale altora? Priveşte rodul milosteniei. Pereţii şi piedicile au fost răsturnate şi de îndată s-au unit sufletele între dânsele, după cum zice: „inima şi sufletul mulţimii erau una”. Aşa că acela care-şi deşartă punga sa, chiar si fără milostenie, are un mare folos.

Acestea vi s-au spus, ca astfel cei ce n-au moştenit averi de la părinţi să nu fie trişti, nici mâhniţi, ca fiind mai prejos de cei bogaţi, fiindcă mai mari vor avea, dacă vor voi. Căci cu mai multă uşurinţă se vor mişca spre milostenie, ca şi văduva din Evanghelie, iar faţă de aproapele nu vor avea nici o pricină de duşmănie şi va fi mai slobod decât toţi ceilalţi. Nimeni nu-l va putea ameninţa pe unul ca acesta cu confiscarea averilor, căci el este mai presus de asemenea rele.

Şi după cum pe cei ce fug dezbrăcaţi nimeni nu i-ar prinde degrabă, iar pe cei îmbrăcaţi cu multe haine şi de-abia purtându-se i-ar prinde îndată, tot aşa se petrece cu bogatul şi săracul. Unul se împiedică în hainele sale: în miile de griji, mânuiri, mânii şi întărâtări spre mânie, chiar dacă poate n-ar fi prins; pe când celălalt, chiar de ar fi prins, totuşi iute va putea scăpa şi fugi, nefiind împiedicat de nimic.

Toate acestea îngroapă sufletul în pământ, aşa-zicând, şi încă nu numai acestea, ci şi altele multe trase de bogăţie. Că, de pildă, pentru a trăi cineva cu cumpătare sau

în simplitate este mai greu pentru cel bogat decât pentru cel sărac, precum şi a fi izbăvit de mânie este mai greu pentru acela decât pentru acesta. „Deci, zici tu, şi mai mare plată va lua.” Câtuşi de puţin. Şi de ce oare, dacă el izbuteşte de a săvârşi cele grele? Fiindcă el însuşi şi-a creat greutăţile, de vreme ce nu ni s-a poruncit să ne îmbogăţim, ci încă din contră, aşa că tu singur îţi făureşti mii de piedici.

Alţii aruncă de la dânşii nu numai banii şi averile, ci îşi muncesc până şi trupul, ca unii ce merg pe cărarea cea strâmtă, pe când tu nu numai că nu faci aşa, ci încă îţi sporeşti şi aprinzi mai mult cuptorul patimilor şi te înconjuri şi de altele. Şi deci te duci pe drumul cel cu uşurinţă de cucerit. Acel drum îi primeşte pe astfel de oameni, pe când drumul sau calea cea strâmtă îi duce pe cei întristaţi, pe cei ce nu poartă cu dânşii nimic, decât numai aceste greutăţi, care pot fi duse pe această cale: milostenia, filantropia, bunătatea, blândeţea.

Dacă le porţi pe acestea cu uşurinţă, vei putea trece; iar dacă ai cu tine uşurătatea, trufia sufletească şi sarcina cea de spini, numită bogăţie, îţi trebuie un drum cu mult mai larg. Şi nici nu-ţi este cu putinţă de a intra în mulţime, ca nu cumva să-i loveşti pe alţii, purtând în spate sarcina ce o ai, ci trebuie a sta la mare depărtare, în timp ce acela care duce cu sine aur şi argint, vorbesc adică de succesele virtuţii, nu numai că toţi cei de pe lângă dânsul nu fug, ci încă se şi apropie de el şi stau la un loc.

Şi dacă bogăţia este spini şi ciulini, ce poate fi lăcomia? Pentru ce deci o iei cu tine acolo? Pentru ca să faci focul mai mare, punând sarcina pe foc? Oare nu este de ajuns focul gheenei? Gândeşte-te la cei trei tineri cum umblau prin cuptorul cel cu foc; aceea să o crezi de gheenă. Cu mare durere au căzut în cuptor şi erau legaţi şi împiedicaţi, şi cu toate acestea an găsit înăuntru o mare lărgime. Nu tot aşa însă erau cei din afară.

Tot aşa ni se întâmplă şi acum, dacă am voi ca să stăm cu bărbăţie şi putere în faţa neîncetatelor ispite. Dacă avem nădejdea în Dumnezeu, vom fi într-o mare lărgime, aşa-zicând, pe când cei ce ne bagă în ispite, vor fi pierduţi. ***„Că cel ce sapă groapa altuia, zice, va cădea el în ea.”*** (Înţelepciunea lui Isus Sirah 27, 27) Chiar de i-ar lega mâinile şi picioarele, întristarea îl va putea dezlega.

Şi priveşte faptul cel minunat: pe care i-au legat oamenii, pe aceştia i-a dezlegat focul. Că, dacă cineva i-ar preda slugilor pe unii dintre prietenii săi, iar slugile ştiind şi cinstind prietenia stăpânului, nu numai că nu le vor face nici o vătămare, ci încă şi mare cinste le va da, tot aşa şi focul, care ştiind că acei trei tineri erau prieteni ai stăpânului său, le-a rupt legăturile, i-a dezlegat şi i-a lăsat în libertate; a

devenit pentru dânşii loc de a fi călcat de ei, şi cu drept cuvânt, fiindcă fuseseră băgaţi în cuptor pentru slava lui Dumnezeu. Cei care suntem în necazuri, să avem în vedere acest exemplu.

„Dar, iată, zici tu, aceia s-au mântuit de supărări, iar noi nu.” Cu drept cuvânt, fiindcă dânşii au intrat în cuptor nu ca izbăviţi, ci ca morţi cu desăvârşire, căci ascultă ce spun ei. ***„Dacă, într-adevăr, Dumnezeul nostru Căruia Îi slujim poate să ne scape, El ne va scăpa din cuptorul cel cu foc arzător şi din inima ta, o, rege! Şi chiar dacă nu ne va scăpa, ştiut să fie de tine, o, rege, că noi nu vom sluji dumnezeilor tăi şi înaintea chipului de aur pe care tu l-ai aşezat nu vom cădea la pământ!”*** (Daniel 3, 17-18)

Noi însă, ca şi cum pare că am da lecţii lui Dumnezeu, hotărâm până şi timpul, zicând: „dacă până în cutare timp nu vom fi izbăviţi”, şi de aceea nici că suntem izbăviţi. Fiindcă şi Avraam nu ca izbăvit 1-a luat pe fiul său şi 1-a adus ca pârgă lui Dumnezeu, ci ca jertfit, dar pe care contra aşteptării sale l-a luat, mântuit şi izbăvit. Tot aşa si tu când cazi în strâmtorări şi necazuri ***„să nu te tulburi în timpul încercării”*** (Înţelepciunea lui Isus Sirah 2, 2), ci pregăteşte-ţi cugetul tău către toată răbdarea, şi atunci iute te vei mântui de necazuri.

De aceea şi Dumnezeu îţi trimite necazuri, pentru ca să te înveţe a răbda. Când deci de la început ne învăţăm a răbda şi nu ne împuţinăm, la urmă slăbeşte suferinţa, ca fiind totul izbândit.

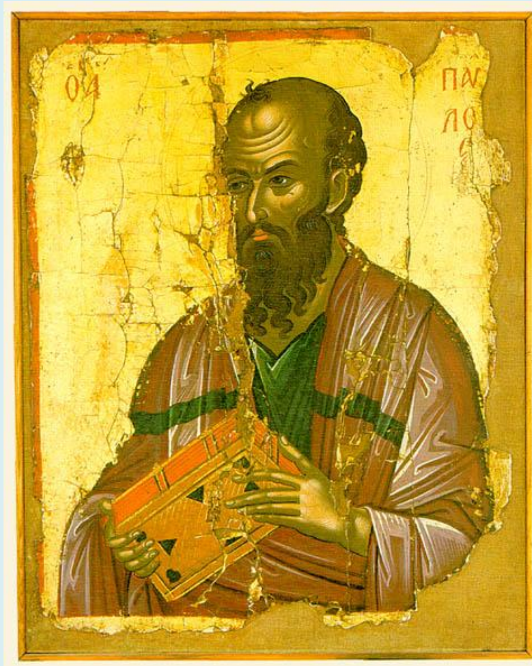
Voiesc a vă povesti şi o istorie neştiută de voi poate, însă având un mare folos. Şi care este acea istorie? *Fiind o goană mare, oarecând, asupra creştinilor şi un mare război abătându-se asupra Bisericii, au fost prinşi doi bărbaţi, din care unul era gata a pătimi orice, iar celălalt, dacă ar fi fost ca să i se taie capul, poate că era şi el gata şi cu curaj, iar pentru celelalte munci şi cazne era fricos şi tremura de groază. Şi priveşte iconomia lui Dumnezeu! După ce a stat judecătorul pe tron, celui care era gata a pătimi orice a poruncit a i se tăia capul, iar pe cel fricos a poruncit a-l spânzura şi munci, în tot chipul, şi nu o dată sau de două ori a fost muncit, şi purtat prin toate cetăţile. Dar de ce oare a îngăduit aceasta Dumnezeu? Pentru ca neîngrijirea şi trândăvia cugetului lui să se îndrepte prin cazne, ca orice frică să o scoată din el, ca să nu mai fie fricos, nici leneş.*

Încă şi Iosif când se grăbea a ieşi din temniţă, atunci mai cu seamă stăruia în curajul ce-l insufla celor doi fameni întemniţaţi cu el. Căci ascultă ce le spunea: ***„Căci eu sunt furat din pământul evreilor” şi: „adu-ţi aminte şi de mine”.*** (Facerea 40, 15, 14) ***Unii zic, în toată curăţia inimii lor, că expresia: „adu-ţi***

aminte şi de mine" este zisă în înţelesul că noi nu trebuie a nădăjdui în oameni, ci totul a arunca şi a lăsa în grija lui Dumnezeu.

Acestea deci ştiindu-le, iubiţilor, să mărturisim harul lui Dumnezeu, şi pe toate să le facem, care sunt spre folosul nostru, ca astfel să ne învrednicim de bunurile viitoare, prin Hristos Iisus, Domnul nostru, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, se cuvine slava, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Epistola către Filimon a Sfântului apostol Pavel

Epistola către Filimon este una din cele paisprezece epistole ale sfântului apostol Pavel şi una din cărţile Noului Testament. Este cea mai scurtă epistolă cunoscută a lui Pavel, fiind formată doar din 25 de versete. Această scriere, alături de Efeseni şi Coloseni, a fost dusă de Apostolul Tit, un discipol şi însoţitor al lui Pavel.

Capitolul 1 - Salutare. Iubirea şi credinţa lui Filimon. Pavel intervine pentru Onisim

1.Pavel, cel pus în lanţuri pentru Iisus Hristos şi fratele Timotei, iubitului Filimon, împreună-lucrător cu noi,
2.Şi surorii Apfia şi lui Arhip, cel împreună-oştean cu noi şi Bisericii din casa ta:
3.Har vouă şi pace, de la Dumnezeu, Tatăl nostru şi de la Domnul Iisus Hristos!
4.Mulţumesc pururea Dumnezeului meu, pomenindu-te în rugăciunile mele,
5.Auzind despre dragostea ta şi despre credinţa pe care o ai către Domnul Iisus şi către toţi sfinţii,
6.Ca părtăşia ta la credinţă să se facă lucrătoare în deplina cunoştinţă a oricărei fapte bune, pe care o faceţi pentru Hristos Iisus;
7.Căci am avut multă bucurie şi mângâiere, din dragostea ta, întrucât inimile sfinţilor s-au odihnit prin tine, frate.
8.De aceea, deşi având întru Hristos tot dreptul să-ţi poruncesc ce se cuvine,

9.Pentru dragoste, îţi fac mai degrabă o rugăminte. Aşa cum sunt eu, Pavel, ca un bătrân, iar acum şi pus în lanţuri pentru Iisus Hristos,
10.Te rog pe tine pentru fiul meu, pe care l-am născut fiind în lanţuri, Onisim,
11.Cel ce altădată nu-ţi era de folos, dar acum şi ţie şi mie de folos,
12.Pentru aceasta ţi l-am trimis, pe el însuşi, adică inima mea; primeşte-l.
13.Eu vream să-l ţin la mine, ca, în locul tău, să-mi slujească mie, care sunt în lanţuri pentru Evanghelie,
14.Dar n-am voit să fac nimic fără de încuviinţarea ta, ca fapta ta cea bună să nu fie ca de silă, ci de bunăvoie.
15.Căci poate pentru aceea a fost despărţit de tine câtva timp, ca veşnic să fie al tău,
16.Dar nu ca un rob, ci mai presus de rob, ca pe un frate iubit, mai ales pentru mine, dar cu atât mai vârtos pentru tine şi după trup şi în Domnul.
17.Deci, dacă mă socoteşti părtaş cu tine, primeşte-l pe el, ca pe mine.
18.Iar de te-a păgubit cu ceva sau îţi este dator ceva, pune aceasta în socoteala mea.
19.Eu, Pavel, am scris cu mâna mea; eu îţi voi plăti, ca să nu-ţi spun că şi tu îmi eşti dator cu tine însuţi.
20.Da, frate, eu te rog, fă-mi binele acesta în Domnul; linişteşte inima mea în Hristos!
21.Bine încredinţat de ascultarea ta, ţi-am scris ţie, ştiind că vei face chiar mai mult decât cele ce-ţi spun.
22.Ci odată cu aceasta pregăteşte-mi loc de găzduit, fiindcă nădăjduiesc că, prin rugăciunile voastre, voi fi dăruit vouă.
23.Te îmbrăţişează Epafras, cel închis împreună cu mine pentru Hristos Iisus,
24.Marcu, Aristarh, Dimas, Luca cei împreună-lucrători cu mine.
25.Harul Domnului nostru Iisus Hristos să fie cu duhul vostru! Amin.

Prolog – Filimon

Mai întâi, este necesar a vorbi despre subiectul acestei epistole şi după aceea despre celelalte pe care le căutăm. Deci, care este subiectul epistolei? Un bărbat oarecare, Filimon, dintre credincioşi şi dintre bărbaţii cei vrednici. Cum că era un om admirabil, aceasta se învederează de acolo că întreaga lui casă era compusă din credincioşi şi încă din astfel de credincioşi că se numea Biserică. De aceea, scriindu-i, zicea: „Şi Bisericii din casa ta”, (vers. 2). Mărturiseşte apoi apostolul şi de o mare supunere din partea acestui bărbat şi că inimile sfinţilor s-au odihnit întru-însul. Şi chiar apostolul scriindu-i în epistolă îi porunceşte de a-i pregăti găzduire.

Mi se pare deci că la acest Filimon era mai mult un fel de conac sau locuinţă a tuturor sfinţilor, decât casă a sa. Acest bărbat minunat deci l-a avut ca slugă pe un oarecare Onisim, care, furând ceva de la stăpânul său, a fugit. Cum că într-adevăr ceva a fost furat, ascultă ce spune apostolul: „Iar de te-a păgubit cu ceva sau îţi este dator ceva… eu îţi voi plăti”. (vers. 18, 19) Acest Onisim deci venind la Roma pe lângă Pavel şi găsindu-l pe el în închisoare, s-a bucurat de învăţătura lui şi acolo a şi fost botezat.

Cum că acolo s-a învrednicit de harul botezului, aceasta se învederează din cele ce spune: „Pe care l-am născut fiind în lanţuri”, (vers. 10) siliţi a huli şi a zice că, de fapt, creştinismul a venit în lume ca să răstoarne totul, căci stăpânii îi eliberează pe robii lor, iar faptul acesta este o silnicie. Să mai spun şi altceva? Această epistolă ne mai învaţă de a nu ne fi ruşine de slugi, când sunt virtuoase. Căci, dacă Pavel, cel mai minunat dintre toţi oamenii, grăieşte atâtea pentru slugi, iar aici pentru acest Onisim, cu atât mai mult noi pentru slugile noastre.

Deci, atâtea fiind numirile pe care le scoatem din această epistolă - deşi nici n-am spus încă toate - oare o mai găseşte cineva de prisos şi că în zadar a fost trecută printre celelalte? Şi cum n-ar putea fi aceasta cea mai de pe urmă prostie? Să fim cu băgare de seamă, vă rog, la această epistolă scrisă de apostol, că, dacă atâtea am câştigat până acum, mai multe încă vom câştiga şi din ţesătura (άπό τήζ ύφήζ = din ifosul, din urzirea) ei.

Omilia I - Trebuie a-i ierta pe cei care ne greşesc şi a aştepta de la Dumnezeu iertarea propriilor greşeli. Să nu-i preferăm pe oameni înaintea lui Dumnezeu şi să ne mărturisim păcatele

Pavel, cel pus în lanţuri pentru Iisus Hristos şi fratele Timotei, iubitului Filimon, împreună-lucrător cu noi şi surorii Apfia şi lui Arhip, cel împreună-oştean cu noi, şi Bisericii din casa ta: Har vouă şi pace, de la Dumnezeu, Tatăl nostru şi de la Domnul Iisus Hristos! (Filimon, vers. 1-3)

Acestea sunt spuse către stăpân pentru sluga lui. De la început deci a înmuiat, aşa-zicând, cugetul lui Filimon, nu l-a lăsat să se creadă umilit, mânia i-a stins-o, numindu-se pe sine legat al lui Hristos, l-a adus la compătimire şi înduioşare, făcând ca toate cele prezente să pară ca un nimic. Căci, dacă legăturile (lanţurile) pentru Hristos nu sunt o ruşine, ci chiar laudă, apoi cu atât mai mult robia sau slujirea nu poate fi o necinste.

Acestea le zice apostolul nu îngâmfându-se, ci o face din interes, arătând credincioşia lucrului, nu pentru el sau în interesul său, ci pentru credincioşi, spre a primi harul mai cu înlesnire aceştia, ceea ce a şi spus în alt loc, acolo însă arătând îngrijirea lui cea părintească, iar aici credincioşia.

Nimic nu poate fi mai mare ca această laudă. Cel ce poartă rănile lui Hristos, după cum zice: ***„căci eu port în trupul meu semnele Domnului Iisus" (Galateni 6, 17),*** sau mai bine zis, pe cel ce a fost legat pentru Hristos, cine nu l-ar cinsti? Cine nu ar pleca ochii în jos auzind de legăturile şi de rănile lui Hristos? Cine nu şi-ar da şi sufletul, de nu cumva şi pe vreunul din ai săi?

„Şi fratele Timotei." Mai ia şi pe un altul împreună cu el, ca astfel avându-l şi pe acela, crezut de cei mai mulţi ca vrednic de toată credinţa, prin aceasta mai mult să se umilească.

„Iubitului Filimon, împreună-lucrător cu noi." Dar dacă este „iubit", nu este nici o îndrăzneală sau cutezanţă din parte-i de a mijloci pentru Onisim, ci e urmarea unei mari prietenii; iar dacă este „împreună-lucrător", nu numai că nu este rugat pentru asemenea lucruri, ci încă era dator a mulţumi, căci lui şi singur mulţumeşte, fiindcă acelaşi lucru îl face. Încât că fără vreo cerere ***„şi o altă pricină este, zice, ca tu să-l ierţi; că, dacă Evanghelia este folositoare, iar tu te îndeletniceşti cu Evanghelia, apoi nu a fi rugat, ci eşti dator a primi cu mulţumire".***

„Şi surorii Apfia.” Mi se pare că femeia aceasta era împreună-vieţuitoare cu el. Dar tu priveşte umilinţa lui Pavel: pentru cererea lui îl ia cu sine şi pe Timotei, ba încă nu numai pe bărbat îl roagă, ci şi pe femeie şi pe un altul, prieten poate al lor. ***„Şi lui Arhip, zice, cel împreună-oştean cu noi”;*** voind a face aceasta nu ca din poruncă şi nici oarecum supărat dacă poate nu l-ar fi ascultat imediat, ci întocmai ceea ce ar fi făcut un om necunoscut, aceasta o cere a o face şi aceia, ca adică să-i asculte rugămintea. Căci pentru a se îndeplini o cerere, nu numai rugămintea multora poate fi de folos, ci şi rugămintea către mulţi.

De aceea zice: „şi lui Arhip, cel împreună-oştean cu noi”. „Dacă eşti împreună-ostaş, zice, eşti dator de a şi lua parte la acestea.” Acesta este acel Arhip, despre care, scriind colosenilor, zicea: ***„Spuneţi lui Arhip: Vezi de slujba pe care ai primit-o întru Domnul, ca să o îndeplineşti”. (Coloseni 4, 17)*** Mi se pare că acesta era dintre cei rânduiţi în cler, şi deci şi pe el îl ia pe lângă sine pentru rugăminte, ba încă şi împreună-ostaş îl numeşte, ca astfel în tot chipul să-l ajute pe Onisim.

„Şi Bisericii din casa ta”, zice. Nici pe slugi nu le-a lăsat la o parte prin această expresie, căci ştia el bine că de multe ori chiar şi cuvintele slugilor îl pot întoarce pe stăpân, mai ales când cererea este făcută pentru slugi. Cei ce erau mai cu seamă supăraţi, poate că tocmai aceia erau, dar apostolul nu-i lasă a cădea în invidie, cinstindu-i cu salutarea împreună cu stăpânii lor. Şi nici pe stăpân nu-l lasă a se supăra. Dacă i-ar fi numit cu numele lor, poate că s-ar fi supărat; iar acum că nu i-a numit, nu s-a supărat.

Priveşte deci cu câtă înţelepciune a găsit mijlocul de a şi pomeni de ei şi pe aceia a-i cinsti cu aceasta, în acelaşi timp şi pe el a nu-l atinge. Numele de Biserică nu-i lasă pe stăpâni a se supăra, dacă se numără la un loc cu slugile, fiindcă Biserica nu cunoaşte deosebirea dintre stăpân şi slugă, ci îl deosebeşte pe unul de altul prin fapte bune şi păcate. „Deci, dacă este Biserică, zice, nu te supăra că au fost salutate şi slugile împreună cu tine, căci ***„întru Hristos Iisus nu mai este nici rob, nici liber”. (Galateni 3, 28)***

„Har vouă şi pace.” Prin aceste vorbe i-a adus aminte şi de păcatele lui. ***„Gândeşte-te, zice, câte ţi-a iertat ţie Dumnezeu, cum prin har te-ai mântuit; deci, imită-l pe stăpân. Mulţumeşte-i deci lui.”*** Cum? Când îl imităm pe stăpânul nostru, rămâne harul împreună cu noi, fiindcă şi acel rob care s-a arătat nemilostiv către tovarăşul lui ce-i datora o sută de dinari, întrucât nu i-a cerut acei dinari şi harul stăpânului era cu dânsul, iar când i-a cerut, s-a luat de la el harul şi a fost dat muncitorului.

Trebuie a-i ierta pe cei care ne greşesc şi a aştepta de la Dumnezeu iertarea propriilor greşeli. Să nu-i preferăm pe oameni înaintea lui Dumnezeu şi să ne mărturisim păcatele

Acestea cugetându-le, iubiţilor, să fim îndurători şi iertători către cei care ne greşesc nouă. ***Greşelile cele ce noi le iertăm altora aici sunt cei o sută de dinari, pe când greşelile noastre faţă de Dumnezeu sunt mii de talanţi, căci voi ştiţi că păcatele se judecă si după valoarea persoanelor.*** De pildă, eu zic că acela care-l batjocoreşte pe un cetăţean, a greşit desigur, însă nu la fel cu cel care-l batjocoreşte pe stăpânitor şi mai mult decât acesta cel care-l batjocoreşte pe stăpânitorul cel mai mare, nu însă tot aşa cel care-l batjocoreşte pe cel mai mic; iar cel care-l batjocoreşte pe împărat cu atât mai mult, pentru că, deşi batjocura este aceeaşi, totuşi prin superioritatea persoanei devine încă mai mare.

Deci, dacă cel care-l batjocoreşte pe împărat primeşte pedeapsa cea mai grea pentru demnitatea persoanei, apoi cel care-L batjocoreşte pe Dumnezeu de câţi talanţi va fi răspunzător? Aşa că, deşi aceleaşi greşeli le-am săvârşit şi către Dumnezeu, ca şi către oameni, totuşi nu este nici o asemănare, ci pe câtă deosebire este între Dumnezeu şi oameni, pe atâta este şi între greşelile unora şi ale altora. Dar acum eu găsesc că păcatele devin şi mai multe şi mai mari, nu numai prin superioritatea persoanei, ci şi prin însăşi firea lor.

Desigur că înfricoşător şi grozav este cuvântul, dar este nevoie a-l grăi, pentru ca cugetul vostru să se mişte şi să se zguduie, arătând că noi ne temem mai mult de oameni, decât de Dumnezeu, şi că-i cinstim mai mult pe oameni decât pe Dumnezeu.

Gândeşte-te bine: cel ce preacurveşte ştie că Dumnezeu îl vede şi totuşi Îl dispreţuieşte pe Dumnezeu, iar dacă îl vede un om, îşi stăpâneşte pofta. Prin aceasta oare nu-i preferă pe oameni lui Dumnezeu? Oare nu-L batjocoreşte pe Dumnezeu ? Dar ceea ce este cu mult mai grozav e că de oameni se teme, iar pe Dumnezeu Îl dispreţuieşte. Când îi vede pe oameni, îşi stăpâneşte focul poftei sau mai bine zis, care foc? Nu este foc, ci batjocură, căci, dacă nu este slobod de a se folosi de acea femeie, desigur că faptul este un foc, acum însă este batjocură şi cutezătoare necinstire; când îi vede pe oameni, zic, se opreşte din nebunia lui, iar de îndelunga-răbdare a lui Dumnezeu prea puţin se îngrijeşte.

Şi iarăşi, cel ce fură ştie foarte bine că răpeşte avutul altuia şi în timp ce pe oameni încearcă a-i înşela, iar către cei ce-l învinovăţesc se justifică, ba încă pe lângă justificare mai adaugă şi fel de fel de pretexte, iată că pe Dumnezeu neputând a-L

convinge, nu se îngrijeşte deloc, nici nu se sfieşte, nici nu-L cinsteşte. Dacă împăratul ar porunci cuiva să nu se atingă de averea altuia, ba încă să-i dea şi din ale sale, desigur că s-ar supune, iar când Dumnezeu ne porunceşte să nu răpim şi nici să luăm averile altora, noi nu ne supunem. Ai văzut că noi îi preferăm pe oameni înaintea lui Dumnezeu?

Cuvântul este greoi poate şi neplăcut, dar arătaţi prin fapte că este greoi şi fugiţi de asemenea păcate. Dar dacă nu vă temeţi de un asemenea fapt, cum aş putea crede vouă, care spuneţi că „ne temem de cuvinte şi că ne sperii”? Voi singuri vă îngreuiaţi prin asemenea fapte şi totuşi nici un cuvânt nu faceţi. Eu dacă vă vorbesc de lucruri pe care le faceţi în realitate, vă supăraţi. Dar cum să nu fie absurd?

Fie ca toate cele vorbite de mine să nu fie adevărate. Aş voi ca eu singur să capăt batjocură în acea azi, ca unul ce în zadar şi fără dreptate v-am batjocorit, decât să vă văd pe voi învinovăţiţi pentru astfel de păcate. Dar nu numai că voi îi preferaţi pe oameni lui Dumnezeu, ci şi pe alţii îi siliţi la aceasta. Mulţi le-au silit pe slugi; pe unii să se însoare fără voia lor, iar pe alţii să facă slujbe absurde sau amorurilor spurcate sau furtişagurilor sau lăcomiilor sau silniciilor, aşa că păcatul este îndoit şi nici măcar nu pot avea iertare din cauza vreunei strâmtorări oarecare.

Că, dacă tu faci relele fără voie, pentru a îndeplini porunca stăpânitorului, apoi nici aşa nu-ţi poate fi îndeajuns justificarea, ba încă păcatul îţi devine şi mai greoi, când tu-i sileşti pe aceia de a face asemenea fapte. Deci, cam ce iertare poate avea un asemenea om?

Acestea le-am spus nu doar că voiesc a vă judeca şi osândi pe voi, ci a arăta cât de datori Îi suntem lui Dumnezeu. Că, dacă şi atunci când îl cinstim pe un om mai mult decât pe Dumnezeu, prin aceasta Îl batjocorim pe Dumnezeu, apoi cu cât mai mult când noi protimisim pe oameni înaintea lui Dumnezeu? Dacă aceleaşi greşeli făcute oamenilor se arată cu mult mai mari făcute faţă de Dumnezeu, apoi cu cât mai mult când chiar păcatul prin valoarea sa este mai mare şi mai grozav? Să se cerceteze fiecare pe sine şi să vadă toate câte face pentru oameni. Am fi foarte fericiţi, dacă am face atâtea pentru Dumnezeu, pe câte facem pentru oameni, pentru slava din partea oamenilor, pentru frica sau cinstea ce le dăm lor.

Deci, dacă noi suntem atât de răspunzători, apoi suntem datori de a-i ierta cu toată bunăvoinţa pe cei ce ne nedreptăţesc pe noi şi ne răpesc cele ale noastre şi a nu căuta să le facem rău, a nu căuta să ne răzbunăm. A nu ţine minte răul este, aşa-zicând, calea iertării greşelilor, care nu are nevoie de osteneli, nici de vreo cheltuială de bani, şi nici de altceva de acest fel, ci numai de o bună intenţie. Nu

este nevoie de a fi trimis în călătorie, nici de a trece peste hotare şi nici de a trece prin primejdii sau necazuri, ci numai de voinţă.

Ce iertare vom avea pentru cele părute ca anevoioase şi grele, când faptul în sine are atâta folos şi nici o osteneală şi cu toate acestea nu-l facem? Nu poţi dispreţui poate banii, nu poţi împrăştia averile tale săracilor; dar a voi un bine oarecare nu poţi? A te lăsa de nedreptăţi nu poţi? Chiar dacă poate n-ai fi vinovat de multe păcate, dar dacă Dumnezeu ţi-ar porunci să ierţi, oare nu ar trebui să ierţi? Acum însă fiind şi atât de vinovat, tu nu-l ierţi pe cel ce ţi-a greşit?

Şi acestea ţi le cere el, din acelea pe care tu le ai. Dacă noi ne-am duce la un datornic al nostru, iar acela, aflând, ne primeşte, ne cinsteşte şi ne ospătează, ba încă ne arată toată dragostea cu prisosinţă - fără a se crede prin aceasta dezlegat de plata datoriei ce o are - apoi prin toate acestea el încearcă a ne face îngăduitori în privinţa cererii acelei datorii; iar tu, datorând atâtea lui Dumnezeu şi poruncindu-ţi-se a ierta, pentru ca iarăşi să iei, nu ierţi?

Şi de ce, mă rog? ***Vai! de câtă filantropie ne bucurăm, câtă răutate arătăm în schimb, câtă somnolenţă, câtă trândăvie! Şi cât de uşoară este virtutea! Aici nu este nevoie nici de puterea trupului, nici de avere, nici de bani, nici de stăpânire, nici de prietenie, nici de altceva de acest fel, ci este de ajuns numai a voi şi totul se face, lucru ce are mare folosinţă.***

Te-a supărat poate cutare, te-a bârfit şi batjocorit? Gândeşte-te că şi tu multe de acestea faci altora, ba însuşi Stăpânului şi deci iartă şi treci cu vederea. Gândeşte-te că zici: ***„Şi ne iartă nouă greşelile noastre, precum şi noi iertăm greşiţilor noştri” (Matei 6, 12),*** gândeşte-te că, dacă nu ierţi, nu vei putea zice aceste cuvinte cu curaj, iar dacă ierţi, apoi tu ceri un lucru ce ţi se datoreşte, nu prin natura lucrului, ci prin filantropia celui ce dă. Şi ce egalitate poate fi între cele ce le ierţi tu celor deopotrivă cu tine, şi cele ce ai păcătuit către Stăpânul şi pentru care ceri iertare?

Şi cu toate acestea ne învrednicim de o astfel de filantropie, fiindcă bogat este El în milă şi îndurări! Şi ca să-ţi arăt că şi fără de acestea şi fără de iertare, de la a ierta numai tu singur te foloseşti, gândeşte-te câţi prieteni ai tu, câte laude de pretutindeni ţi se aduc, zicând toţi: „Bun om, lesne de împăcat, nu ştie a se răzbuna, de îndată ce a fost rănit, s-a şi vindecat”. Pe un astfel de om căzut în vreo împrejurare nenorocită, cine nu l-ar milui? Cine nu l-ar ierta greşind? Cine nu i-ar îndeplini cererea ce ar face-o pentru alţii? Cine n-ar voi să fie prieten şi rob unui astfel de suflet bun?

Da! vă rog, toate să le facem pentru aceasta şi nu numai faţă de prieteni, nu numai faţă de neamuri, ci şi către slugi. ***„Lăsând la o parte ameninţarea, zice, ştiind că Domnul lor şi al vostru este în ceruri„. (Efeseni 6, 9)*** Dacă noi iertăm greşelile aproapelui, dacă facem milostenii, dacă suntem smeriţi - căci şi aceasta iartă păcatele; că, dacă vameşul numai ce a zis: ***„fii milostiv mie, păcătosului" (Luca 18, 13)*** şi s-a întors la casa sa îndreptăţit, cu atât mai mult noi vom putea a ne învrednici de o mare filantropie, dacă vom fi smeriţi şi cu inima înfrântă, dacă vom mărturisi păcatele noastre, ne vom curăţi de murdăria păcatului. Că multe sunt şi căile care ne curăţesc de păcate!

Deci, iubiţilor, de pretutindeni să-1 războim pe diavol. Nimic greu n-am spus, nimic anevoios. Iartă-l pe cel ce te-a supărat, miluieşte-l pe cel sărac, smereşte-ţi sufletul şi chiar de ai fi cel mai păcătos, vei putea să te învredniceşti şi de Împărăţia Cerurilor; prin acestea vei curăţi toate păcatele şi vei şterge toata spurcăciunea. Fie deci ca noi toţi curăţindu-ne aici toate spurcăciunile păcatelor prin mărturisire, să ne învrednicim bunătăţilor tăgăduite, prin harul şi iubirea Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, se cuvine slava, stăpânirea şi cinstea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Omilia II - Noi trebuie a le ierta pe slugi şi a nu le aduce în deznădăjduire. Despre smerenie, despre cei trei tineri şi despre prorocul Daniel

Mulţumesc pururea Dumnezeului meu, pomenindu-te în rugăciunile mele, auzind despre dragostea ta şi despre credinţa pe care o ai către Domnul Iisus şi către toţi sfinţii, ca părtăşia ta la credinţă să se facă lucrătoare în deplina cunoştinţă a oricărei lupte bune, pe care o faceţi pentru Hristos Iisus. (Filimon, vers. 4-6)

Nu chiar de la început cere har pentru Onisim, ci mai întâi admirându-l pe bărbat şi lăudându-l pentru succesele lui şi arătându-i dovada dragostei ce-i purta, prin aceea că făcea totdeauna pomenire în rugăciunile sale de dânsul şi spunând că inimile sfinţilor se odihnesc într-însul şi că de toate ascultă, la urmă pune şi cererea lui pentru Onisim, mai ales rugându-l pentru aceasta. Dacă alţii izbutesc în cele pentru care se roagă, cu atât mai mult Pavel.

Dacă venind cu rugămintea înaintea altora, era vrednic de a fi ascultat, cu atât mai mult după alţii şi cerând un lucru ce nu atârna de el, ci de un altul. Apoi, ca să nu se pară că numai pentru aceasta a scris epistola şi să nu se spună că dacă n-ar fi fost Onisim, n-ar fi scris-o, priveşte cum el a pus şi o altă pricină a acestei epistole, mai întâi arătând dragostea lui şi după aceea poruncindu-i acestui Filimon de a-i pregăti gazdă.

„Auzind despre dragostea ta”, zice. Admirabil este aceasta şi cu atât mai mult decât dacă ar fi rost de faţă să-l vadă. Este învederat deci că aceasta venea din măreţia dragostei lui, care s-a făcut tuturor cunoscută şi a ajuns până la dânsul, deşi nu mică este distanţa de la Roma până la Frigia şi acolo mi se pare că era şi Arhip, căci colosenii erau în Frigia, către care scriind, zicea: ***„Şi după ce scrisoarea aceasta se va citi de către voi, faceţi să se citească şi în Biserica laodicienilor, iar pe cea din Laodiceea să o citiţi şi voi” (Coloseni 4, 16),*** aşa că Laodiceea era cetate a Frigiei.

„Mă rog, zice, ca părtăşia ta la credinţă să se facă lucrătoare.” Ai văzut cum el mai întâi dă şi apoi ia şi cum mai înainte de a cere harul, îi dă pe al său cu mult mai mare? „Ca părtăşia ta la credinţă să se facă lucrătoare în deplina cunoştinţă a oricărei fapte bune, pe care o faceţi pentru Hristos Iisus”, ***adică „să faci toată fapta bună şi nimic să nu-ţi lipsească”,*** căci numai aşa credinţa este lucrătoare, când are fapte pe lângă sine, după cum zice: ***„căci credinţa fără de fapte moartă este”. (Iacov 2, 26)*** Şi n-a zis: „credinţa ta” şi: „părtăşia ta la credinţă”, unindu-l pe

dânsul cu sine şi compunând un trup, iar prin aceasta încă mai mult făcându-l de a se smeri. „Dacă eşti părtaş prin credinţă, zice, eşti dator de a fi părtaş şi în altele.”

Căci am avut multă bucurie şi mângâiere, din dragostea ta, întrucât inimile sfinţilor s-au odihnit prin tine, frate. (vers. 7) Nimic nu poate mulţumi pe cineva atât de mult, ca a i se arăta binefacerile ce le dă altora şi mai cu seamă când el este mai însemnat decât aceia. Şi n-a spus: „dacă altora faci atâtea binefaceri, cu atât mai mult mie”, ci în alt fel îşi râureşte vorba, deşi de altfel tot aceasta a lăsat să se înţeleagă, adică: ***„tu singur mi-ai dat curaj, din cele ce ai făcut cu alţii”.***

„Şi multă mângâiere”, adică „nu numai că ne pare bine, ci ne şi mângâiem, căci aceia sunt membre de ale noastre. Deci, dacă trebuie a fi o aşa de mare conglăsuire între creştini, încât cei ce sunt în scârbe şi necazuri să se odihnească prin alţii şi chiar de nu s-ar bucura de altceva, cel puţin să se bucure de aceia, ca de un trup binefăcător, apoi cu atât mai mult ne-ai odihni pe noi”.

Şi n-a zis: „te înduplеci, îi asculţi în păsurile lor”, ci încă mai mult, şi cu mai multă emfază: ***„întrucât inimile sfinţilor s-au odihnit prin tine, frate”,*** ca şi cum ar spune cineva pentru un copil iubit şi dorit de părinţii săi. Astfel, dragostea şi iubirea fiască de care se bucură îl arată pe dânsul ca foarte iubit de dânşii.

De aceea, deşi având întru Hristos tot dreptul să-ţi poruncesc ce se cuvine, (vers. 8) Priveşte cum se asigură, ca nu cumva ceva cât de mic din cele vorbite să-l atingă pe auditor sau să-l nemulţumească. De aceea, mai înainte de a-i zice: „îţi poruncesc ţie” - ceea ce ar fi fost aspru, deşi spusă din dragoste, şi îndeajuns de a-l mângâia - pune totuşi o mare grabă de a îndrepta vorba, zicând: „multă îndrăzneală având”, ceea ce îl arată pe Filimon a fi fost un bărbat însemnat, adică „tu mi-ai dat această îndrăzneală”.

Şi nu numai aceasta, dar şi expresia: „întru Hristos” este zisă, nu ca şi cum acela ar fi fost cel mai strălucit în lume sau cel mai puternic, ci pentru credinţa cea întru Hristos. Şi numai după aceasta pune expresia: „îti poruncesc ţie”, precum şi cealaltă: „ce se cuvine”, adică „lucru cu drept cuvânt, lucru ce eşti dator a-l face”. Şi priveşte prin câte ţese această idee. „Altora făcând bine, zice, faci şi mie”, apoi expresia pentru Hristos, că lucrul eşti dator a-l face şi că dragostea dă, iar nu ia.

Pentru dragoste, îţi fac mai degrabă o rugăminte (vers. 9), ca şi cum parcă ar zice: ***„ştiu bine că şi poruncind aduc lucrul la îndeplinire prin puterea ce o am şi prin faptele petrecute mai înainte, dar fiindcă eu pun multă râvnă pentru aceasta, mă rog”.*** Pe amândouă le-a arătat deodată: şi că are multă îndrăzneală

într-însul - căci i-a poruncit - în acelaşi timp şi că îi pretinde acest lucru, pentru care îl roagă.

Aşa cum sunt eu, Pavel, ca un bătrân. Vai! câte vorbe umilitoare! Pavel considerat prin calitatea persoanei, prin vârsta lui, că este bătrân, iar mai presus de toate prin ceea ce-l îndreptăţea mai mult decât orice, că este şi pus în lanţuri pentru Iisus Hristos. Dar cine nu l-ar fi primit pe luptătorul pentru Hristos şi pe încununatul cu mâinile întinse? Cine, văzându-l legat pentru Hristos, nu i-ar fi făcut hatârul?

Deci, după ce îi pregăteşte sufletul printr-atâtea, nu deodată pune înainte numele lui Onisim, ci după ce face mai întâi atâtea cereri. Că voi ştiţi cum sunt supărările şi mâniile stăpânilor contra slugilor fugite şi mai ales când împreună cu fuga lor este şi vreo tâlhărie, cum, chiar buni de ar fi acei stăpâni, totuşi li se sporeşte mânia.

Această mânie deci, prin toate cele zise, apostolul a îmblânzit-o mult. Şi după ce mai întâi îl convinge de a fi gata pentru orice slujbă şi după ce-i pregăteşte sufletul spre toată supunerea şi ascultarea, la urmă adaugă şi rugămintea lui, zicând: ***Te rog pe tine şi apoi cu mari laude: pentru fiul meu, pe care l-am născut fiind în lanţuri, Onisim. (vers. 10)*** Iarăşi pune înainte legăturile lui care sunt atât de umilitoare. Aici, în fine, pune şi numele lui şi nu numai că i-a stins orice mânie, ci încă l-a făcut de a se şi veseli. „Nu l-aş fi numit eu fiu, zice, dacă nu mi-ar fi fost de mare folos.”

După cum l-a numit pe Timotei, l-a numit şi pe Onisim. Şi de multe ori, arătându-şi dragostea părintească, „l-am născut, zice, fiind în lanţuri”, el îl aţâţă pe Filimon prin durerile naşterii, aşa că şi pentru aceasta este vrednic de a se bucura de multă cinste, căci a fost născut în aceleaşi legături, în aceleaşi ispite pe care apostolul le-a suferit pentru Hristos.

„Onisim , cel ce altădată nu-ţi era de folos”. (vers. 11) Priveşte câtă înţelepciune, cum mărturiseşte păcatul lui şi cum prin aceasta i-a stins orice mânie. „Ştiu bine, zice, că nu-ţi era de folos, dar acum şi ţie, şi mie (este) de folos. N-a zis: „îţi va fi ţie de bună treabă”, ca nu cumva acela să îl contrazică, ci introducând şi persoana sa, prin aceasta a făcut ca speranţele să fie mai vrednice de credinţă. „Dar acum, zice, şi ţie şi mie de folos.” Dar dacă lui Pavel îi era de bună treabă, lui, care cerea atâta exactitate, apoi cu atât mai mult lui Filimon.
„Pe acesta ţi l-am trimis.” Şi prin aceste cuvinte i-a stins mânia, când spune că l-a trimis înapoi la stăpân. Stăpânii mai cu seamă atunci se mânie, când sunt rugaţi

pentru cei ce nu sunt de faţă, aşa că şi prin aceasta mai mult l-a îmblânzit. „Pe acesta ţi l-am trimis”, iarăşi pune numele alături de o expresie care este cu mult mai fierbinte decât „fiul”. A zis: „fiul”, a zis şi: „l-am născut”, voind prin aceasta a arăta că mai mult trebuie a-l iubi, de vreme ce l-a născut în ispite şi în necazuri. Cum că mai cu seamă pentru acei copii suntem aprinşi de dragoste, pe care îi naştem în primejdii, se vede şi de acolo când, de pildă, zice Scriptura: „Vai, Varohavil” (Icabod - „S-a dus slava lui Israel”) (I Regi 4, 19-22) , şi iarăşi când Rahil spune de Veniamin: „Fiul durerii mele”. (Facere 35, 18)

Pe acesta ţi l-am trimis, pe el însuşi, adică inima mea; primeşte-l. (vers. 12) Prin aceste cuvinte arată marea lui iubire pentru Onisim. Nu spune: „să nu te mânii pe el”, ci: „primeşte-l”, adică, el nu este vrednic nu numai de iertare, ci şi de cinste. Pentru ce, oare? Fiindcă a devenit fiul lui Pavel.

Eu voiam să-l ţin la mine, ca, în locul tău, să-mi slujească mie, care sunt în lanţuri pentru Evanghelie, (vers. 13) Ai văzut câte a făurit el mai întâi, şi numai după aceea l-a adus iarăşi în cinstea stăpânului său? Priveşte apoi cu câtă înţelepciune face aceasta, cum şi pe acela îl face răspunzător, dar şi pe acesta îl cinsteşte.

„Ai găsit ocazie, zice, de a-mi da slujba ta printr-însul.” Aici arată că apostolul l-a avut în vedere mai mult pe Filimon decât pe Onisim şi că mult îl cinstea pe el.

Dar n-am voit să fac nimic fără de încuviinţarea ta. (vers. 14) Aceasta mai ales îl îngâmfează pe cel cinstit, când chiar având nevoie de un lucru, totuşi nimic nu face fără ştiinţa aceluia; iar de aici izvorăsc două bunuri: şi aceştia câştigă şi acela e mai sigur şi mai apărat de orice hulă. Şi n-a zis: „ca să nu-ţi fie silă”, ci ca (fapta ta cea bună) să nu fie ca de silă. „Ştiam eu bine, zice, că şi de n-ai fi aflat sau ai fi aflat fără de veste, totuşi nu te-ai fi supărat; cu toate acestea, fără de voia ta n-am voit să fac nimic”, „ca să nu fie ca de silă”.

Căci poate pentru aceea a fost despărţit de tine câtva timp, ca veşnic să fie al tău, dar nu ca un rob. (vers. 15-16) Bine a zis el „poate” ca să-l mişte pe stăpân, căci fuga lui s-a petrecut din obrăznicie sau dintr-un cuget stricat, iar nu din intenţie, şi de aceea apostolul zice „poate”. Şi n-a zis: „de aceea a fugit”, ci: „s-a despărţit”, întrebuinţând un cuvânt care sună mai plăcut la auz. Şi n-a zis: „s-a despărţit pe sine”, căci nu a lui a fost născocirea aceasta de a se duce acolo sau aici, ci după cum zicea şi Iosif, justificându-se pentru fraţii săi: ***„Dumnezeu m-a trimis înaintea voastră” (Facerea 45, 5),*** adică vicleşugul lor l-a întrebuinţat în bine, tot aşa şi cu Onisim.

„Că poate pentru aceasta, zice, s-a despărţit pentru un timp.” Şi timpul îl mărgineşte, şi păcatul îl mărturiseşte, şi apoi de îndată trece la iconomia faptului.

„Ca veşnic să fie al tău”, zice, adică nu numai în timpul de acum, ci şi în viitor; ca să-l ai întotdeauna, şi nu ca slugă, ci mai cinstit decât o slugă; slugă fiind, însă să-l ai mai mult ca pe un frate. Aşa că ai câştigat şi de la timp şi chiar prin calitate, iar după aceasta nu va mai fugi. „Ca veşnic să fie al tău”, în loc de „să te bucuri de el”. Dar nu ca un rob, ci mai presus de rob, ca pe un frate iubit, mai ales pentru mine. „Cu puţin timp mai înainte ai pierdut o slugă pentru un timp oarecare, zice, iar acum ai găsit pe un frate nu numai al tău, ci şi al meu.” Aici este cea mai mare calitate, căci „dacă este fratele meu, zice, nici tu nu vei fi ruşinat”. Deci, prin expresia: „fiu”, el a arătat dragostea lui părintească, iar prin aceea de: „frate”, favoarea cea mare şi egalitatea.

Noi trebuie a le ierta pe slugi şi a nu le aduce în deznădăjduire. Despre smerenie, despre cei trei tineri şi despre prorocul Daniel

Acestea n-au fost scrise la întâmplare, ci ca să nu le deznădăjduim pe slugi şi nici ca stăpânii să-i certe prea tare, ci să ne deprindem de a le ierta greşelile slugilor; să nu fim pururea cu asprime faţă de ele, să nu ne ruşinăm de dânsele şi să le avem tovarăşi în toate, mai ales când sunt bune. Că, dacă Pavel nu s-a ruşinat chiar de a-l numi fiu pe Onisim şi frate şi iubit, apoi cum ne-am ruşina noi? Şi ce spun eu de Pavel? Stăpânul lui Pavel nu se ruşinează a numi pe slugile noastre până şi fraţii lui şi noi să ne ruşinăm?

Priveşte cum ne cinsteşte pe noi, le numeşte fraţii săi pe slugile noastre şi prieteni, şi împreună-moştenitori. Iată unde s-a pogorât! Deci, chiar de am face totul, oare am putea fi desăvârşiţi? Nimic nu vom putea, chiar de am face totul şi chiar de am ajunge la cea mai mare umilinţă, căci şi atunci ne mai lipseşte ceva. Şi de ce, oare? Spune-mi! Pentru că, orice ai face tu, faci pentru fraţii tăi, pe când stăpânul a făcut pentru slugile tale.

Ascultă şi te cutremură! Niciodată nu te vei îngâmfa, având smerenia cea adevărată. Poate că veţi râde de cele spuse, întrebând dacă smerenia îngâmfează pe cineva. Dar nu vă miraţi, căci îl îngâmfează pe om când nu este adevărată smerenie. Cum şi în ce fel? Apoi şi aceasta este ceva drăcesc.

Precum sunt mulţi care par că nu sunt stăpâniţi de slavă deşartă şi totuşi sunt stăpâniţi de acea patimă, tot aşa şi smerindu-se cineva se îngâmfează, prin aceea că el cugetă lucruri mari de dânsul. De pildă: a venit la tine un frate sau o slugă

oarecare, l-ai primit în casa ta, i-ai spălat picioarele, dar imediat ai cugetat în sine lucruri mari, zicând: „Am făcut ceea ce nimeni n-a mai făcut, am câştigat smerenia”.

Deci, când rămâne cineva în smerenie? Când îşi aduce aminte de porunca lui Hristos, care zice: ***„Când veţi face toate cele poruncite vouă, să ziceţi: Suntem slugi netrebnice” (Luca 17, 10),*** şi iarăşi de porunca dascălului lumii, care zice: ***„Eu încă nu socotesc să o fi cucerit”. (Filipeni 3, 13) Cel ce este convins că n-a făcut nimic mare, oricâte ar face, numai acesta este cu adevărat cel ce se smereşte, cel ce nu crede că încă a ajuns la sfârşit.***

Mulţi s-au îngâmfat din umilinţă. Dar şi noi pătimim aceasta. Ai făcut ceva din smerenie? Să nu cugeţi lucruri mari, căci atunci totul ai pierdut. De felul acesta a fost fariseul; s-a trufit fiindcă dădea săracilor a zecea parte, şi a pierdut totul. Însă nu tot aşa a pătimit vameşul. Ascultă-l pe Pavel care zice: ***„Nu mă ştiu vinovat cu nimic, dar nu întru aceasta m-am îndreptat”. (I Corinteni 4, 4) Ai văzut că el nu s-a îngâmfat pe sine, ci în tot felul se smerea şi se înjosea, deşi ajunsese în cea mai înaltă sfinţenie?***

Şi cei trei tineri deşi se găseau în mijlocul cuptorului şi în foc, iată ce ziceau: ***“Că am păcătuit, că am făcut fărădelege, depărtându-ne de Tine”. (Cântarea celor trei tineri, vers. 5)*** În acest fel are cineva inimă înfrântă, şi de aceea puteau să zică: ***„Ci cu suflet zdrobit şi cu duh umilit să fim primiţi de Tine”. (Cântarea celor trei tineri, vers. 15)*** Astfel că şi după ce au căzut în cuptor erau foarte smeriţi, ba încă mai smeriţi ca înainte de a cădea. Fiindcă vedeau minunea făcută cu dânşii şi crezându-se pe dânşii nevrednici de mântuire, au fost cuprinşi de o mare smerenie, căci, când ne convingem că ni s-a făcut bine fără să fim vrednici, atunci mai cu seamă ne umilim.

Deşi, de altfel, dânşii ce binefacere oare au primit fără să o merite? S-au dat pe sine focului, în timp ce alţii păcătuiau; erau încă tineri, şi totuşi nu au cârtit, nici nu s-au mâniat şi nici n-au zis: „Ei! şi ce bine este de noi, că-I slujim lui Dumnezeu? Acest împărat este necucernic, şi totuşi a devenit stăpânul nostru. Dar nu numai atâta; cu ce ne-am folosit noi închinându-se lui Dumnezeu? Împreună cu idolatrii suntem pedepsiţi de idolatru, în robie am fost aduşi, din patrie am fost scoşi, din libertate şi din toate cele părinteşti; robi şi slugi am ajuns, slujim unui împărat barbar”. Nimic din toate acestea n-au zis; însă, ce? „Păcătuit-am, făcut-am fărădelege.” Dar şi rugăciunea n-o făceau pentru dânşii, ci pentru alţii. ***„Tu ne-ai dat unui rege nedrept, cel mai rău care este pe pământ”. (Cântarea celor trei tineri, vers. 8)***

Şi iarăşi Daniel fiind azvârlit în groapa leilor a doua oară, zicea: ***„Adusu-Ţi-ai aminte de mine Dumnezeule”.*** Şi de ce nu şi-ar fi adus aminte, Daniele, când tu L-ai slăvit pe dânsul înaintea împăratului, zicând: ***„Şi mie, nu prin înţelepciunea care ar fi în mine” (Daniel 2, 30),*** şi când ai fost aruncat în groapa leilor pentru că n-ai ascultat de porunca acelui împărat viclean? Pentru ce, dar, nu şi-ar fi adus aminte tocmai pentru aceasta? Nu oare pentru dânsul ai fost aruncat acum în groapa leilor? „Da! răspunde el; însă sunt dator pentru multe.”

Dar atunci ce am putea spune noi? Ascultă-L şi pe David ce spune: ***„Iar dacă El îmi va zice: «Nu mai este bunăvoinţa Mea cu tine», atunci iată-mă, facă cu mine ce va binevoi” (II Regi 15, 26),*** deşi avea cu sine mii de isprăvi. Şi Eli zice: ***„El este Domnul; facă, dar, ce va binevoi”. (I Regi 3, 18)*** Aceasta este datoria slugilor recunoscătoare, nu numai când primesc binefaceri, ci şi nenorociri, ca şi în strâmtorări, totul să-I atribuie Lui. Şi cum să nu fie absurd, când noi îl lăsăm pe stăpân ca să-şi bată slugile, ştiind că îi cruţă ca fiind ai lor şi Dumnezeu nu va cruţa?

Aceasta şi Pavel, lăsând a se înţelege, zicea: ***„Că de trăim, pentru Domnul trăim, şi dacă murim, pentru Domnul murim. Deci, şi dacă trăim, şi dacă murim, ai Domnului suntem”. (Romani 14, 8)*** Nimeni dintre noi nu ne cruţă mai mult ca Dânsul, Care ne-a adus la viaţă din ceea ce eram, Care răsare soarele, Care plouă, Care entuziasmează sufletul, Care L-a dat pe Fiul Său pentru noi. Dar precum am zis, şi pentru care toate acestea sunt spuse, să ne smerim precum trebuie, să fim cu cumpătare precum trebuie, şi această smerenie sau cumpătare să nu fie pentru noi pricină de îngâmfare.

Eşti smerit? Şi poate mai smerit decât toţi oamenii? Nu cugeta pentru aceasta lucruri mari despre tine, nici pe alţii să-i iei în derâdere, ca nu cumva să pierzi lauda ce ai avea-o. De aceea eşti smerit, pentru ca să scapi de prostie, iar dacă prin smerenie cazi în prostie, mai bine nu te-ai mai smeri. Căci ascultă ce spune Pavel: ***„Ci păcatul, ca să se arate păcat, zice, mi-a adus moartea, prin ceea ce a fost bun, pentru ca păcatul, prin poruncă, să fie peste măsură de păcătos”. (Romani 7, 13)***

Când îţi vine în minte de a te admira pe tine singur pentru smerenie, gândeşte-te la Stăpânul tău, unde S-a pogorât cu smerenia, şi nu te vei mai admira, nici nu te vei mai lăuda pe tine însuţi, ci încă vei râde singur de tine, ca unul care n-ai făcut nimic. Consideră-te pe tine datornic pentru toate cele ce ai face.

Adu-ţi aminte acea parabolă: „Cine dintre voi, având o slugă la arat sau la păscut turme, îi va zice când se întoarce din ţarină: Vino îndată şi şezi la masă? Oare, nu-i va zice: Pregăteşte-mi ca să cinez şi, încingându-te, slujeşte-mi până ce voi mânca”? (Luca 17, 7-8) Oare nu le avem pe slugi ca să ne slujească nouă?

Dumnezeu însă ne-a acordat acest dar, nu ca să-I slujească Lui, ci ca să facă interesul nostru. Dar noi nu trebuie a sta faţă de Dânsul ca şi cum i-am face hatârul, ci ca îndeplinindu-ne datoria, fiindcă datorie este cu adevărat tot ceea ce facem. Dacă voim ca robii cumpăraţi cu bani să vieţuiască tot timpul pe lângă noi şi să avem tot ceea ce au dânşii, cu cât mai mult Cel ce ne-a adus la viaţă din ceea ce nu eram are acest drept, El care ne-a răscumpărat cu scumpul Său sânge. A plătit preţul răscumpărării pentru noi, atât cât cineva n-ar fi plătit nici pentru fiul său: Şi-a vărsat sângele Său.

Deci, dacă am avea mii de suflete şi le-am depune pe toate, oare i-am răsplăti deopotrivă? Deloc! Şi de ce? Pentru că El a făcut aceasta nu ca şi cum ar fi fost dator, ci totul a făcut din har, iar noi facem pentru că suntem datori. El fiind Dumnezeu, S-a făcut rob pentru noi, şi nefiind sub stăpânirea morţii, a devenit sub stăpânirea morţii găsindu-se în trup, iar noi chiar de n-am pune sufletele noastre pentru Dânsul, totuşi le vom da după legea naturii şi fără de voie ne vom despărţi de dânsele după puţin timp. Tot aşa şi cu banii, pe care, dacă nu-i vom da pentru dânsul, la ducerea noastră de aici îi vom da de nevoie. Tot aşa şi cu umilinţa, chiar de nu ne-am smeri pentru Dânsul, totuşi prin supărări, prin nenorociri, prin stăpânirile lumii ne vom smeri.

Ai văzut cât de mare este harul? N-a zis: „Ce lucru mare fac mucenicii? Că şi de n-ar muri pentru mine, totuşi vor muri negreşit”, ci recunoaşte marea lor jertfă, că de bunăvoie dau ceea ce cu puţin mai în urmă vor da fără voie, după legea naturii. N-a zis: „Ce lucru mare fac cei ce împart averile la săraci? Că numaidecât le vor da şi fără voia lor”, ci recunoaşte şi acestora marele merit, şi nu se ruşinează, ci mărturiseşte în auzul tuturor, că el, stăpânul, a fost hrănit de slugi. De altfel, şi aceasta este slava stăpânului: de a avea slugi recunoscătoare; şi aceasta este slava stăpânului: de a-l iubi atât de mult slugile; şi aceasta este slava stăpânului: de a-şi însuşi cele ale slugilor; şi aceasta este slava stăpânului: de a nu se ruşina de a fi mărturisit de toţi.

Deci, iubiţilor, să ne ruşinăm de o atât de mare dragoste a lui Hristos către noi şi să ne înfierbântăm şi noi de dragostea Lui. Chiar de ar fi cineva smerit sau om de rând, să audă că El ne iubeşte pe noi, şi atunci mai mult decât toţi ne vom înfierbânta către Dânsul şi-L vom avea în cinste mare, şi-L vom iubi. Stăpânul

nostru ne iubeşte atât de mult şi noi nu ne mişcăm? Nu, vă rog, să nu devenim atât de trândavi pentru mântuirea sufletelor noastre, ci să o iubim şi să ne interesăm după putere pentru câştigarea ei.

Toate să le punem pentru iubirea Lui: şi suflet, şi bani, şi slavă, şi orice, să le punem, zic, pentru mântuirea noastră, cu bucurie, cu bunăvoinţă, cu veselie, nu ca şi cum i-am da Lui ceva, ci ca şi cum ne-am da nouă înşine. Aceasta este legea celor ce iubesc: îşi închipuie că întâmpină binele, când ei întâmpină numai rele pentru cei iubiţi. Astfel deci să ne găsim şi noi faţă de Stăpânul nostru, ca să ne învrednicim şi de bunurile viitoare, prin Hristos Iisus Domnul nostru, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, se cuvine slava, stăpânirea şi cinstea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Omilia III - Despre rugăciune, cum că este un mare bun şi că trebuie a cere rugăciunile preoţilor, şi a face cele vrednice de binecuvântare. Că Dumnezeu este bun şi iubitor de oameni

Deci, dacă mă socoteşti părtaş cu tine, primeşte-l pe el, ca pe mine. Iar de te-a păgubit cu ceva sau îţi este dator ceva, pune aceasta în socoteala mea. Eu, Pavel, am scris cu mâna mea; eu îţi voi plăti, ca să nu-ţi spun că şi tu îmi eşti dator cu tine însuţi. (Filimon, vers. 17-19)

Nici un lucru nu ştia a-l sfârşi atât de bine, ca a nu le spune pe toate deodată. Căci priveşte după câte laude şi după câtă pregătire sau mai bine zis, după câtă ţesătură de vorbe, a pus în fine această idee mare. După ce a spus că „este fiul meu, că este tovarăş al Evangheliei, că eşti departe de frate şi că îl ai ca pe un frate”, la urmă a adăugat: „ca pe mine”, şi nu s-a ruşinat de aceasta Pavel. Căci cel ce nu se ruşinează a fi numit slugă a credincioşilor, ba încă şi mărturisea aceasta, cu atât mai mult nu s-ar fi dat în lături de a-l numi frate şi chiar mai mult decât frate.

„Ca pe mine”, adică „dacă cugeţi la fel cu mine, dacă acelaşi ţel îl urmăreşti, dacă mă crezi prieten, primeşte-l pe el, ca pe mine însumi”. Şi priveşte tocmai unde a pus el nedreptatea suferită de Filimon, căci mai cu seamă paguba de bani este cea care-i supără pe oameni. Deci, ca nu cumva să-l învinovăţească pe Onisim - mai ales că poate cheltuise banii furaţi - ce zice el? Nu spune: „dacă a furat ceva”, ci: „de te-a păgubit cu ceva”.

A mărturisit şi greşeala în acelaşi timp, dar nu o greşeală de slugă, ci de prieten către prieten, făcând uz de expresia: nedreptate, în loc de: furt. „Pune aceasta în socoteala mea”, zice, adică „datoria aceea să o pui în socoteala mea”. Apoi, adaugă cu o mare graţie duhovnicească: „Eu, Pavel, am scris cu mâna mea”, expresie şi sfioasă, în acelaşi timp şi graţioasă, dacă pentru aceasta nu s-a dat în lături, el, Pavel, de a da până şi scrisoare la mână, că-şi va primi paguba. Prin aceasta l-a scăpat de o mare supărare şi pe Onisim, zicând: „am scris cu mâna mea”. Nimic nu poate fi mai aprins ca o asemenea dragoste, nimic mai însemnat, nimic mai plăcut. Câtă îngrijire pune el pentru un om!

„Ca să nu-ţi spun că şi tu îmi eşti dator cu tine însuţi”, zice. Aceasta a făcut-o el nu cum s-ar brodi, căci ca să nu se pară că ar fi o batjocură pentru Filimon, dacă poate nu s-ar fi încurajat şi ar fi cerut de la el iertarea acelui furt, iată cum întoarce vorba: „Ca să nu-ţi spun că şi tu îmi eşti dator cu tine însuţi”, adică „nu numai cele ale tale, ci chiar şi tu singur”. Dar şi aceste cuvinte le-a zis apostolul din marea lui dragoste şi din motivul prieteniei, precum şi pentru că avea mare curaj faţă de

dânsul. Şi priveşte cum pretutindeni se îngrijeşte de amândouă: şi de a cere cu multă siguranţă de reuşită, iar pe de altă parte ca aceasta să nu fie ca o dovadă de un prea mare curaj către acela.

Da, frate. (vers. 20) Ce este aceasta: „Da, frate”? „Primeşte-l pe dânsul ca pe mine”, zicea, cu puţin mai înainte. Lăsând deci la o parte gluma aceea graţioasă, se întoarce iarăşi la cele dinainte, la cele însemnate - deşi, de altfel, chiar glumele sfinţilor sunt însemnate - Da, frate, eu te rog, fă-mi binele acesta. În Domnul, adică „Domnului să-I dai mulţumire şi nu mie”. Linişteşte inima mea, adică dragostea mea cea pentru tine.

Bine încredinţat de ascultarea ta, ţi-am scris ţie. (vers. 21) Dar oare ce piatră nu ar muia cuvintele acestea? Ce fiară sălbatică n-ar îmblânzi acestea şi n-ar pregăti-o de a primi cu plăcere? După ce a mărturisit de atâtea isprăvi ale lui, nu se dă în lături de a se justifica iarăşi. Nu spune la întâmplare, nici poruncind şi nici cu oarecare îngâmfare, ci „bine încredinţat de ascultarea ta, ţi-am scris ţie”, zice. Ceea ce a spus la început: „multă îndrăzneală având” (deşi având întru Hristos tot dreptul), aceasta o spune şi aici la sfârşitul epistolei: ştiind că vei face chiar mai mult decât cele ce-ţi spun. Zicând aceasta, l-a şi aţâţat în acelaşi timp, fiindcă s-ar fi ruşinat desigur Filimon, dacă apostolul avea o astfel de părere despre dânsul, că va face şi mai mult decât grăieşte, el să nu facă aşa.

Ci odată cu aceasta pregăteşte-mi loc de găzduit, fiindcă nădăjduiesc că, prin rugăciunile voastre, voi fi dăruit vouă. (vers. 22) Şi aceasta venea din marele lui curaj, şi mai cu seamă o zicea pentru Onisim, ca dânşii să nu se trândăvească, ci să cunoască deci că fără greş el venind va auzi cele despre dânsul, ca orice răzbunare să o alunge de la dânşii, şi să-l ierte pe Onisim. Mare era cinstea şi graţia ce le-o făcea, a-l avea printre dânşii pe Pavel, pe Pavel la o vârstă atât de înaintată, pe Pavel după legăturile sale din Roma! A se ruga dânşii pentru Pavel era o dovadă a dragostei lor către dânsul. „Că, dacă voi fi şi în primejdii - de nu cumva sunt şi acum - totuşi mă veţi vedea, dacă vă veţi ruga pentru mine”, zice.

Te îmbrăţişează Epafras, cel închis împreună cu mine pentru Hristos Iisus. (vers. 23) Acesta era cel trimis la coloseni, aşa că şi de aici se învederează că Filimon era printre coloseni. Prin expresia: „cel închis împreună cu mine”, lasă a se înţelege că şi apostolul se găsea în mare necaz, încât dacă nu pentru Onisim, cel puţin pentru Epafras să fie auzit, căci cel ce era în necazuri, şi totuşi şi-a lăsat pe ale sale şi se îngrijeşte de ale altora, merită să fie ascultat. De altfel, prin aceasta apostolul îl aţâţă şi pe Filimon, că dacă concetăţeanul său cel împreună robit cu Pavel, şi încă pătimeşte împreună, cu atât mai mult Filimon, care până acum încă

nici pe sluga sa n-a iertat-o. „Cel închis împreună cu mine pentru Hristos Iisus”, în loc de: „pentru Hristos”.

Marcu, Aristarh, Dimas, Luca cei împreună-lucrători cu mine. (vers. 24) Dar, oare, de ce pune Luca tocmai la urmă, deşi undeva zice: „Numai Luca este cu mine”? (II Timotei 4, 11) Şi tot acolo spune că Dimas l-a lăsat, iuţind veacul de acum. Acestea deşi s-au spus undeva, cu toate acestea nu trebuie a le lăsa necercetate sau a le trece cu vederea cum s-ar întâmpla. Cum deci de spune că se închină lui Filimon cel care-l părăsise pe apostol? ***„Erast a rămas în Corint” (II Timotei 4, 20), zice.***

L-a adăugat aici şi pe Epafras, care era cunoscut lor, şi pe Marcu cel minunat; dar de ce a pus pe Dimas? Poate că după aceasta a devenit trândav, când desigur a văzut marile primejdii. Luca, fiind cel mai de pe urmă trecut aici, a devenit cel dintâi. Cu aceştia deci îi salută pe Filimon şi pe cei ai casei sale, făcându-i cu băgare de seamă la cererea sa, ba încă îi numeşte şi împreună-lucrători ai săi, iar prin aceasta face binevoitor pe Filimon la cererea sa.

Harul Domnului nostru Iisus Hristos să fie cu duhul vostru! Amin. (vers. 25)

Despre rugăciune, cum că este un mare bun şi că trebuie a cere rugăciunile preoţilor, şi a face cele vrednice de binecuvântare. Că Dumnezeu este bun şi iubitor de oameni

Cu rugăciune a încheiat epistola sa. Rugăciunea este un mare bun şi un păzitor mântuitor al sufletelor noastre. Dar este un mare bun numai atunci când facem lucruri vrednice de rugăciune şi nu ne arătăm nevrednici de dânsa.

Deci, tu când te apropii de preot, iar el îţi zice: „Dumnezeu să te miluiască, fiule”, că nu te încurajez numai în vorbe, ci pune alături şi fapte, adică fă cele vrednice de milă. „Dumnezeu să te miluiască, fiule”, zice, şi dacă tu vei face cele vrednice de binecuvântare, vei fi binecuvântat; adică, dacă îl vei milui pe aproapele, căci de cele ce voim a ne învrednici de la Dumnezeu, pe acelea suntem datori a le împărtăşi aproapelui nostru.

Dar dacă pe aproapele nostru îl lipsim de acestea, cum voim a ne învrednici de ele? ***„Fericiţi cei milostivi, zice, că aceia se vor milui”. (Matei 5, 7)*** Că, dacă oamenii îi miluiesc pe cei milostivi, cu atât mai mult Dumnezeu; pe când pe cei nemilostivi, nici oamenii nu-i miluiesc. ***„Căci judecata este fără milă pentru cel care n-a făcut milă” (Iacov 2, 13), zice.*** Bine este, oare? Deci, de ce nu-i dai altuia? Voieşti a fi

iertat de păcate? De ce tu nu ierţi celui ce ţi-a greşit? Te apropii cerând de la Dumnezeu Împărăţia Cerurilor, iar tu, fiind rugat, nu dai nici argint măcar.

De aceea nu suntem miluiţi, fiindcă nu miluim. „Pentru ce? zici tu; tocmai aceasta este milă, de a te milostivi spre cei nemilostivi.” Pentru ce, mă rog? Că acela care se poartă cu filantropie către cel crud şi nemilostiv şi care arată mii de rele faţă de aproapele său, cum ar putea fi milostiv?

„Dar ce? zici tu: oare botezul nu ne-a mântuit de rele, pe noi care am făcut mii de păcate?” Ne-a mântuit de acelea, nu ca să le facem iarăşi, ci ca să nu le mai facem deloc.

„Noi, care am murit păcatului, cum vom mai trăi în păcat? Oare, atunci să păcătuim fiindcă nu suntem sub lege?” (Romani 6, 2, 15) La care răspunde: „Nicidecum!”.

De aceea te-a izbăvit de acelea, pentru ca niciodată să nu te mai întorci la acea necinste. Pentru că şi doctorii îi scapă pe cei bolnavi de friguri, nu pentru ca să abuzeze de sănătate, spre înrăutăţirea bolii lor şi dezordinea vieţii, căci atunci mai bine era să rămână bolnavi, dacă ar trebui să se însănătoşească cineva pentru aceea, ca iarăşi să se pună în pat, ci pentru ca aflând relele bolii, să nu mai cadă în friguri, ca să se găsească mai în siguranţă cu sănătatea, ca în fine, toate să facă pentru câştigarea şi păstrarea ei.

„Dar, zici tu, unde este filantropia lui Dumnezeu, dacă ar urma ca pe cei răi să nu-i mântuiască?” De multe ori îi aud pe mulţi vorbind de acestea, că El este filantrop şi că-i mântuieşte pe toţi. Deci, ca nu cumva să ne amăgim pe noi înşine – mai ales că îmi aduc aminte că v-am făgăduit aceasta – haide ca astăzi să mişcăm vorba în acea parte. V-am vorbit vouă în trecut despre gheenă şi am amânat vorba despre filantropia lui Dumnezeu, iar astăzi e bine ca să îmi împlinesc făgăduinţa.

Cum că este gheenă, după cât mi se pare, am arătat îndeajuns, aducând la mijloc potopul şi relele dinainte şi zicând că pe cel ce face aceleaşi rele, desigur că nu-l va lăsa nepedepsit pentru relele de acum. Că, dacă pe cei ce au păcătuit mai înainte de lege i-a pedepsit aşa, nu mai încape nici o îndoială că nu-i va lăsa nepedepsiţi pe cei ce au făcut rele după primirea harului.

Se întreba atunci: cum Dumnezeu este bun, cum este filantrop, dacă pedepseşte? Şi am amânat vorba, ca nu cumva cu mulţimea celor spuse să astup urechile voastre.

Haide, deci, astăzi să ne îndeplinim această datorie şi să arătăm cum Dumnezeu este bun şi poate fi bun dacă pedepseşte.

Şi apoi cuvântul acesta al nostru s-ar potrivi şi ereticilor, încât să luăm aminte cu toată râvna.

Dumnezeu, iubiţilor, neavând nevoie de nimic din partea noastră, ne-a făcut pe noi.

Cum că n-a avut nevoie de nimic, a dovedit-o din aceea că după aceasta ne-a făcut pe noi, iar dacă ar fi avut nevoie, desigur că ne-ar fi făcut din toată veşnicia. Dar dacă şi fără noi El a fost, şi noi am fost făcuţi în timpurile de după aceasta, nu doar având nevoie de noi ne-a făcut. A făcut cerul, pământul, marea şi toate cele ce sunt pentru noi. Şi toate acestea nu sunt oare din bunătate, spune-mi?

Multe ar avea cineva de vorbit, dar ca să scurtăm vorba ***„(El) face să răsară soarele peste cei răi şi peste cei buni şi trimite ploaie peste cei drepţi şi peste cei nedrepţi". (Matei 5, 45)*** Aceasta nu este din bunătate? „Nu", zici tu. Că şi atunci ziceam către un marcionit , nu sunt acestea vrednice de bunătatea lui Dumnezeu? Dar el a zis că, dacă Dumnezeu nu ar cere răspuns pentru păcate, ar fi demne de bunătatea lui, iar dacă cere răspuns, nu sunt din bunătatea Lui. Acel eretic nu este acum aici. Haide, deci, ca acelea spuse atunci să le spunem şi acum, şi încă mai multe decât atunci. Eu vă voi dovedi din prisos, că dacă nu ne-ar cere nici o socoteală de faptele noastre, nu ar fi bun şi fiindcă ne cere, de aceea este bun.

Spune-mi, iubitule, dacă nu ne-ar cere socoteală, oare ar putea sta viaţa noastră omenească? Oare n-am cădea în starea fiarelor sălbatice? Dacă având frică de osândă şi judecată, şi totuşi noi îi întrecem pe peşti mâncându-ne unii pe alţii, i-am covârşit pe lei şi pe lupi răpindu-ne unii altora averile, dar încă dacă nu ne-ar cere nici o socoteală, de câtă neorânduială n-ar fi plină viaţa noastră? Ce labirint fabulos ar mai fi această viaţă, faţă de neorânduiala din lume! Oare n-ai vedea mii de absurdităţi şi de nereguli? Cine s-ar mai sfii de tatăl său? Cine ar mai cruţa-o pe mama sa? Cine ar depărta de la sine orice plăcere, orice răutate?

Şi cum că toate acestea sunt aşa, eu voi încerca să vă conving de la o singură casă. Fie, de exemplu, unul dintre voi care întreabă de acestea şi care are slugi; dacă eu aş face învederat acelora că dacă ar nesocoti autoritatea stăpânului lor sau ar batjocori trupul lui, sau ar face totul, ba încă ar mreji contra lui toate cele ale duşmanilor lui, totuşi el n-ar ameninţa şi nici n-ar pedepsi, ba încă nici cu vorba nu i-ar supăra, oare acestea toate se crede a fi din bunătatea celui ce a vorbit aşa?

Dar eu dovedesc că acestea sunt din cea mai de pe urmă cruzime; şi rezultatul unei astfel de cruzimi este că nu numai femeia şi copiii lui sunt trădaţi printr-o astfel de bunătate fără scop, ci încă şi el însuşi se expune a se pierde înaintea celorlalţi. Căci slugile lui vor fi şi beţive, şi desfrânate, şi batjocoritoare, şi, în fine, mai sălbatice decât toate fiarele. Deci, aceasta poate fi oare bunătate, spune-mi, de a călca în picioare nobleţea sufletului şi a se pierde şi pe dânşii, şi pe alţii?

Ai văzut, dar, că a cere socoteala pentru faptele făcute, este rezultatul bunătăţii? Şi de ce spun eu de slugi, care cad mai uşor în asemenea păcate? Aibă, de pildă, cineva copii şi îngăduiască-le lor de a cuteza toate, şi să nu-i pedepsească; apoi, de care rele nu vor fi capabili, spune-mi? Apoi, dacă printre oameni a pedepsi este rezultatul bunătăţii, iar a nu pedepsi este din cruzime, când e vorba de Dumnezeu oare nu este tot aşa?

Deci, fiindcă este bun, de aceea a pregătit mai dinainte gheena. Voiţi încă a vă mai spune şi de altă bunătate a lui Dumnezeu? Nu numai aceasta se petrece, ci încă şi pe cei buni nu-i lasă de-a se face răi. Că, dacă ar fi urmat ca să se bucure de aceleaşi şi aceştia, desigur că toţi ar fi răi, acum însă nu puţin şi aceasta îi mângâie pe cei buni. Căci ascultă ce spune prorocul: ***„Veseli-se-va dreptul când va vedea răzbunarea împotriva necredincioşilor; mâinile lui le va spăla în sângele păcătosului” (Psalmi 57, 10),*** nu bucurându-se peste măsură - să nu fie! - ci de frică pentru ca nu cumva să pătimească şi el aceleaşi, şi deci mai curată încă să-şi facă viaţa.

Aceasta vine dintr-o mare îngrijire părintească. „Da, zici tu; dar numai să ameninţe ar trebui, nu însă să şi pedepsească.” Dacă pedepseşte, şi tu zici că este numai ameninţare, şi de aceea devii trândav, apoi dacă ar ameninţa numai, oare nu ai deveni mai trândav? Dacă ninivitenii ar fi ştiut că este numai ameninţare cu dânşii, nu s-ar fi pocăit; dar fiindcă s-au pocăit, de aceea şi ameninţarea s-a mărginit numai în vorbe. Voieşti ca să rămână ameninţare? Tu singur eşti stăpân pe acest lucru. Fă-te mai bun şi atunci va rămâne numai ameninţare, iar dacă - ceea ce să nu fie - tu dispreţuieşti ameninţarea, singur vei simţi realitatea.

Cei de pe timpul potopului, dacă s-ar fi temut de ameninţare, n-ar fi suferit pedeapsa. Şi noi deci dacă ne vom teme de ameninţare, nu vom suferi pedeapsa, şi nici să fie una ca aceasta. Ci ne va acorda iubitorul de oameni Dumnezeu ca noi toţi să ne cuminţim prin aceste ameninţări şi să ne învrednicim de acele bunuri nepovestite, cărora fie să ne învrednicim cu toţii, prin harul şi filantropia Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia împreună cu Tatăl si cu Sfântul Duh, se cade slava, stăpânirea şi cinstea, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Sfântul apostol Filimon